2471

Me penes est [illegible] vera libelli per me Guilhelmum [illegible]

Hic liber est meus [illegible] est deus quisquis [illegible] per me Guilhelmum [illegible] amen

Synonyma magistri Johannis de garlandia cum expositione magistri galfridi anglici: de recenti tam in versibus q̃ in sententiis ortographiaqz diligentissime London correcta et impressa.

[illegible]

BIBLIOTHECA · BODLEIANA

Ad mare ne videar latices deferre/ camino prohemiũ
Igniculũ/ frõdes vel densis addere syluis
Hospitibusq; pira calabris dare/ vina lieo/
Aut cereri fruges/ apibus mel/ vel thyma pratis
Poma vel Alchinoo/ vel molli thura sabeo/
Nil veterũ tritis curo superaddere dictis.
Sed dare lac pueris ppones pauca pusillis
Quos solũ ditant materne munera lingue/
Sermonis tribuo pueris elementa latini/
Quorum multiplicẽ lector preconcipe fructum.

¶ Cum omnis libri diuisio sit vtilis. Ad faciliorem acceptionem. ad euidentiam pleniorem. et ad memoriam firmiorem. Hac de causa in duas partes diuiditur principaliter hoc volumen. In prohemium. videlicet et tractatũ. Prohemiũ incipit ibi (Ad mare ne videar.) Tractatus siue pars executiua. ibi. Pluribus officijs. ¶ Pars autem prohemialis diuiditur in quattuor partes. In quarũ prima vitat arrogantiã per hoc qd dicit Ad mare et cetera. vel ibi. Nil veterũ trit. In secũda captat beniuolentiã per hoc quod dicit. Quisquis et cetera. In tercia suscitat attentionem. ibi. Sub multis pures. In quarta reparat docilitatẽ. ibi cũ dicit (Est opus idcirco ¶ Item tractatus siue pars executiua diuiditur in duas partes. In quarum prima tractat autor de synonymis. ibi. Pluribus officijs. In secunda parte tractat de equiuocis. ibi. Augustus tyto ¶ Ista vltima diuisio potest colligi manifeste ex dictis Autoris in prohemio (Unde versus) Particulis opus hoc placuit cõplere duabus. (Multiuocis prior equiuocis pars altera cedit. ¶ Itẽ vtrãq; istarũ partiũ exequitur autor tractando secundum ordinem alphabeti. quod satis claret ex dictis ipsius (Unde) Ut querenda loco statuantur singula certo) Hoc alphabeti gemini. discriminat ordo.) Diuisio libri.

¶ Et quia in quolibet prohemio quattuor cause debent tangi. propterea illas in hoc prohemio videamus. ¶ Causa materialis tangitur ibi cum dicit (Equiuocis et ab vniuocis synonyma distant. Nam materia est de synonymis et de equiuocis. ¶ Causa formalis tangitur ibi. Hoc alphabeti et cetera. Imitatur enim ordinẽ alphabeti. vt satis patet. ¶ Causa efficiens tãgitur cũ dicit. Fallimus hinc alios et Cause operis

ab ipsis fallimur ipsi. ❡ Uidens igitur magister galfridus multos decipi in fallacia singularum dictionum. eo quod non cognoscerent synonymationem et equiuocationem. hoc opus aggressus est. quo eorum ignorantie ruditatem lima doctrinationis erasit. ❡ His visis ad expositionem litere veniamus. Quidam incipiunt constructionem istorum versuum. Ne videar deferre. quidam ibi. Nil veterum tritis. Et vtraque constructio est satis probabilis. Melior est (secundum quosdam) de Nil veterum tritis.

Constructio versuum.

❡ Construe sic. Ego curo. i. volo. nil. i. nihil. superaddere tritis. idest vsitatis dictis veterum. s. doctorum. ne videar. i. non videar. i. appaream deferre ad mare latices. vel camino igniculum. vel addere densis syluis frondes. et cetera. ne videar dare hospitibus calabris. i. talibus populis qui sunt hospites. i. incole siue habitatores calabrie. s. illius regionis. pira. vel dare lieo. i. deo vini. vina. Aut dare cereri. i. dee frugum. fruges. vel dare apibus mel. vel dare tima pratis. i. illos flores. vel alchinoo. illi regi vel deo pomorum. poma. vel dare molli sabeo thura. (quasi diceret) Si presumerem componere librum propter hoc tamen quod libri sufficientes non sunt traditi nobis. et facti a magistris qui tempora nostra precesserunt (in quibus non sufficiens tradita est doctrina) ita iuste merito deriderer. ac si illa facerem que sunt superius memorata Quis enim me non argueret stoliditatis supreme. si ad mare aquas adducerem (quod exuberans est in aquis) si camino deferrem igniculum (qui ignibus efferuere non desinit. Si ad syluas vndique circumtectas frondibus folia deportarem. Si in calabriam pira transferrem (vbi pirorum copia legitur abundare. Si vino lieum. cererem frugibus. apes melle. prata cum tymis. cum pomis alchinoum. cum thure sabeum. quelibet cum suis donis ornarem. imo verius onerarem. Non eque volo sic facere

Constructio aliorum versuum.

❡ Construe sic. sed ego proponens dare pusillis pueris. i. iuuenibus non adultis. lac. i. humilem doctrinam. lac dico pauca (anglice lytyl thyng) scilicet respectu altioris scientie. que non est conueniens pueris. nam debetur adultis siue prouectis. quos scilicet pueros. munera materne lingue ditant. i. qui nesciunt loqui nisi maternam linguam. tribuo. i. do. pueris. scilicet. talibus. elementa. i. principia. vel elementa. i. verba sermonis latini. quorum. s. elementorum. multiplicem fructum. o lector preconcipe. Et sic mutatur ordo constructionis propter hoc relatiuum quorum. quod conuenientius incipiet constructionem quam finiet. Potest tamen aliter sic exponi. O lector preconcipe multiplicem fructum. quorum. s. elementorum. Sed prior constructio magis valet.

Quisque abundare cupit in sermone latino.
Atque reseruare que mens cito lubrica fundit.
Eligat e multis hinc mutatoria vocum.
Ut diuersimode rem significabit eandem.
Utque modo varias res significabit eodem.

Edocet equiuocis opus hoc synonyma iūgens.
Uersibus et rithmis/ vt vocum copia detur.
Exemplis variis/ breuis ⁊ producta docetur

Constructio

¶ Construe. Quisquis.i.quicū bycupit abūdare in sermone latino Atq;.ꝑ et.reseruare.i.custodire vel seruare.que mens lubrica cito fundit. Eligat hic.i.in isto libro.e multis.i.de multis dictionibus ⁊ vocabulis.mutatoria.i.mutatōes vocū.i.dictionū. Hoc mutatoriū rij.ꝓprie est vestis speciosa ꝓ qua sumenda alia mutatur. Un̄ in iiij. Regū legitur.ꝙ Naaman duo vestiū mutatoria dedit Giezi.q̄ fuit seruus Helisei ꝓphete)Et dr̄ mutatoriū de muto.tas. ¶ Ut diuersimode ⁊c̄. Construe.hoc opus.i.iste liber.iūgens synonyma.i.libꝝ synonymoꝝ.equiuocis.i.libro equiuocoꝝ.edocet.i.docet.vt.i.qualiter.supple dictio vel vox significabit diuersimode.i.diuersis mod eandē scȝ rem. Ut ista dictio ensis. significabit ista.scȝ gladius.mucro.sica ⁊ hmōi.(et ꝑ hoc intelligit synonyma) ꝙ.ꝓ ⁊.vt.i.qualiter vna dictio significabit varias res.i.diuersas res.eodem modo. Ut ista dictio canis.significat equiuoce.aīal latrabile.piscem marinū ⁊ sydus celeste.(Et ꝑ hoc intelligit equiuoca.) ¶ Uersibus ⁊c̄. Ut copia vocū.i.dictionū.detur v̄sibus.i.metris. ⁊ rithmis.i.rithmicantibus.breuis syllaba ⁊ ꝓducta docet varijs exēplis.i hoc libro

Sub multis plures/ vnam rem voce sub vna.
Et fieri semper/ quod fit plerūq; putamus
Fallimus hinc alios/ ⁊ ab illis fallimur ipsi.
Est opus idcirco cognoscere qualiter ⁊ quo.
Equiuocis ⁊ ab vniuocis/ synonyma distant.

¶ Hic docet Autor ꝙ aliqui credūt ꝙ quelibet dictio habeat nisi vnicā significationē(s̄m quos nō essent equiuoca.)vnde putant ꝙ ista dictio canis.nihil aliud significat nisi animal latrabile. et tales taliter putātes decipiūtur plerūq; in argumētationibus.cū ad inc ōuenient deducātur. Un̄ tales volūt ꝯcedere istam ꝓpositionem (Omnis canis est latrabilis) ⁊ tamen illa est falsa. nam quoddam signū celeste est canis. ⁊ tn̄ nō est latrabile. Et istud mouet Autorē tractare de synonymis ⁊ equiuocis ⁊ hmōi. ¶ Etiā dicit.ꝙ aliqui credūt.ꝙ multe voces semꝑ habeant multas significatōnes. q̄ sic sepius contingit(⁊ s̄m illos non essent nomina synonyma) ⁊ hoc est ꝙ dicit Autor. Et fieri semper quod fit plerūq; putamus.

Constructio

Dicit ergo q opus est.i.vtile.cognoscere qualiter synonima distet i.differant.ab equiuocis ꝛ vniuocis.scȝ dictionibus. ¶ Construe. Nos putamus plures res.supple significari sub multis vocibus. Ut capiamus istos plures anglicos(scȝ a Bone a stone.a Crane) Ita iste plures res significant sub multis vocibus. Ut capiamus. (Os.lapis.ꝛ grus.ꝛ sicut credunt in istis.credunt in omnibus. Et sic negant synonyma esse que significāt vnā rem sub multis vocibus ¶ Ulterius ꝯstrue. Et nos putamus vnaȝ rem significari sub vna voce.ꝛ sic negant equiuoca esse que significāt multas res sub vna voce. Et nos putamus illud fieri semꝑ. qđ fit. nisi plerūq.i.aliqñ. vel frequēter.q: aliqñ ꝛ multotiens accidit q vna res significatur sub vna voce.ꝛ tñ non semꝑ accidit. Ita hinc.i.idec.nos fallimus alios.scȝ clericos in disputādo vel argumentando.ꝛ nos ipsi fallimur.i.decipimur ab aliis.si ignoramus equiuocatōnē alicuius vocis. Et idcirco.i.ideo.opus est.i.vtile vł necessariū est.cognoscere qualiter ꝛ quō est ¶ Uel potest ꝯstructio incipi ibi.nos putamus illud fieri semꝑ quod fit plerūq.et ꝑ id est.plures res.ꝛc.

Significat multas res vnius rationis
Uniuocum:sicut homo particularia signat:

¶ Sepius Autor dixit. q opus est cognoscere quomō differūt ob inuicem nomīa vniuoca. ¶ Nomen vniuocū est qđ sub vna voce tm significat vnā rem.vt hec dictio(petra)sub vna voce significat tm vnam rem(anglice a Stone) Et hec dictio homo.significat homines particulares(vt Johannē.Petrū ꝛ paulum)Ut Porphyrius indiuiduū est.Aristotelesq ꝛ plato.qui sunt hoīes ꝑticulares.

Uniuocum.

Constructio

¶ Construe. Uniuocū.scilȝ nomen.est quod significat multas res vnius rationis.scilicet vnius diffinitionis..ꝛ non diuerse. ¶ Et dicitur vniuocum.quasi vnius vocis nomen.

Diffinitio equiuocoꝝ

¶ Equiuocū celat/sub eadem plurima voce.
Quoꝝ nomen idem/ratio diuersa sub illo.
Quod natat equore/splēdet i ethere/latrat i ede
Significat triplici canis hec tria sub ratione/

¶ Hic docet Autor quid sit equiuocū. Et dicit q equiuocū significat plurima sub eadem voce.quoꝝ nomē est idem. ratio tamē est diuersa sub illo noīe. Huic ꝯsonat phūs dicens Equiuoca dicūtur quoꝝ solū nomen cōmune est.ratio aūt substanēe diuersa. Ut ista

dictio(canis)sub eadem voce significat plura.quoꝝ nomen idē est ⁊ cōe.qꝛ animal latrabile.⁊ quidā piscis.⁊ quoddā signum celeste. habent idem nomen ⁊ cōe(scȝ canis)tñ ratio substātie diuersa est in illo.qꝛ aliud est canis animal.⁊ aliud canis piscis. ⁊ aliud canis signū. ¶ Construe. Illud quod natat in equore.i.mari. splendet in ethere.⁊ latrat in ede. Hoc nomen canis est illud. ⁊ significat hec tria sub triplici ratione.i.diffinitione.

Constructio

¶ Diuersa/celant vnum synonyma/voce.
Ut mucro/gladius/ensis/res vna vocatur.
Nominibus tribus his/eadē res significatur.

Diffinitio synonymoꝝ

¶ Posito superius qd sit vniuocū.⁊ equiuocū.hic docet qd sit synonymū. ¶ Et dicit.ꝙ synonyma celāt.i.tegūt.vnū.'.vnam rem.sub diuersa voce.vt.i.sicut.vna res vocatur mucro.gladius ⁊ ensis.Ista tria noīa vocātur vna res.⁊ sic sunt synonyma.qꝛ eadem res significatur his tribus nominibus.scȝ mucro.gladius.ensis.

Sed quia dactylici/sunt multa vocabula metri
Que legem fugiūt/operi quibus est opus isti.
Quod breue longari placet/⁊ longum breuiari.
Ut multis valeant versus in parte locari.
Non aliter poterunt synonyma consociari.

¶ Hic excusat se autor.eo ꝙ in sequenti opere sunt aliqui versus. in quibus alique dictōnes(que metꝝ dactylicū fugiūt) collocātur Quales sunt(Odouissecus.promptuaria.opinio)nam iste dictōes nō possunt bene poni in metro dactylico.saltem exametro heroico Quia hec dictio(odouissecus)nō potest poni in metro.vbi ista syllaba se(que est breuis)staret in principio tercij pedis.qḋ esse non potest.quia media syllaba breuis nō potest ibi stare.finalis breuis syllaba bene pōt stare ibi.Et similiter dic de promptuaria. ¶ Sed nec opinio pōt stare in versu.qꝛ habet tres syllabas breues immediate ꝯiūctas.⁊ talis dictio nō pōt stare ī ꝟsu.qꝛ nec media syllaba breuis.nec prima syllaba breuis dictionis polisyllabe pōt stare in ꝟsu.Et dico ideo polisyllabe.qꝛ monasyllaba breuis pōt satis bñ ibi stare.vt hic(Scribo simul legoqꝫ facio delectoꝛ vtroqꝫ) Sed qͣ tales dictōes sunt inter synonyma collocāde.autoꝛ iste posuit eas in ꝟsibus suis. ¶ Construe.Sed qꝛ multa vocabula sunt q̄ fugiūt id est fugere volūt.legem metri dactylici. quibus scilȝ vocabulis. opus.i.necessarium est.isti operi.scȝ in quo tractatum est de syno-

Excusatio Autoris.
Odouissecus.
promptuaria.
Opinio
Constructio

nymis.placet.i.placitum est mihi.de multis.s.vocabulis. Illud lon gari qd est breue. et illud breuiari qd est longu (Quasi diceret) pla cet breuem syllabã longari.sicut ponit infra de ista dictione prom ptuaria.quia producit hanc syllabã tu.que est breuis. et longam sylla bam breuiari.sicut patet de ista dictõne (odoriffecus) quia corripit hanc syllabã do.que est longa. ¶ Alterius construe. Ut dictiones huiusmodi valeãt locari.i.collocari vel poni.in parte.vel in aliquo loco vsus.scz dactylici.quia synonyma nõ poterũt aliter cõsociari id est simul sociari vel coniugi.

Particulis opus hoc placuit complere duabus.
Multiuocis prior equiuocis pars altera cedit

Constructio

¶ Hic docet Autor. q diuiditur opus istud in duas partes.siue in duos libros. In primo ponit synonyma. et incipit ibi. Pluribus offi ciis. In secundo ponit equiuoca (qui incipit ibi Augustus tyto. etc. ¶ Construe. Placuit.i.placitum fuit mihi.complere.i.perficere. hoc opus.duabus particulis.id est per duas particulas seu ptes. Prior pars cedit.id est dat locum.multiuocis.i.synonymis. pars altera.id est.secunda.cedit.id est. dat locum.equiuocis. sicut patet in hoc tractatu. et in alio qui incipit. Augustus tyto.

Ut querenda loco statuãtur singula certo.
Hoc alphabeti gemini discriminat ordo.

Constructio

¶ Hic docet Autor q vtrũq librũ suum.scilicz librũ synonymorũ et equiuocorũ.faciet fm ordinem alphabeti. vt singule dictiones siue sinonyme.siue equiuoce notificẽtur facilius inquirenti. ¶ Cõstrue Ut singula.scz que continẽtur in isto libro de synonimis et equiuocis. querenda.i.inuenienda.statuantur.i. collocentur.in certo loco.scilz in quo inueniẽtur.ordo gemini alphabeti.i.duorũ alphabetorũ. nec diuersorũ.quia vtrũq alphabetũ est latinũ.discriminat.i. discernit vel diuidit.sicut patet cuilibet inuenti.

Anima.

Pars executiua libri.

Pluribus officiis/anime sunt nomina plura
Dũ sentit sensus/ratio dũ iudicat/ et mens
Dũ quid cõmemorat/ animus dũ cogitat/ et cor
Quãdo quid affectat/ cũ vult est dicta volũtas.

¶ Terminato ꝓhemio. autor incipit principale opus de quo pro
misit se sugius determinaturꝫ. videlicet de synonymis. ⁊ incipit ab
hoc noīe anima. tanq̄ a digniori ⁊ excellentiori. ¶ Habet aūt aīa
(vt ait Aug'. in li. de spū ⁊ aīa) quandā naturā ꝓpriā omnibꝰ his
mūdane molis elementis excellentiorē. qua veraciter nō possit in
aliqua fantasmata corporaliū imaginū quas ꝑ sensus carnis perci
pimus cogitari. sed mente intelligibili vitaq; sentiri. Dicit ergo q̄
anima ſm sua diuersa officia. diuersis nominibus appellatur. Diffinitio aie
¶ Diffinit autē eam Aug'. sic. Anima est spūs intellectualis. ra-
tionalis. semꝑ in motu. bone maleq; volūtatis capax. ſm benigni-
tatē creatoris atq; ſm operis sui officiū. diuersis nūcupat̄ noībus Diuersa aie
¶ Dicitur nāq; aīa dum vegetat. Spūs dum ꝯtemplatur. Sēsus nomina.
dum sentit. Animus dum sapit. Mens dum intelligit. Ratio dum
discernit. Memoria dum recordatur Volūtas dum vult. Ista tamē
nō differūt in substantia queadmodū in noībus. qm̄ omnia ista vna
est aīa. ꝓprietates quidē diuerse. sed essentia vna. In spū tñ ⁊ aīa
potest esse differentia. qm̄ ois aīa est spūs. nō ois spiritus anima. Differunt illa
¶ Nota differentiā inter sensuꝫ. imaginationē. rationē. intellectū. Sensus
⁊ intelligentiam. ¶ Sensus est ea vis aie que reꝝ corporeaꝝ for- Imaginatio
mas corporeas ꝑcipit p̄sentes. ¶ Imaginatio est ea vis anie que Ratio.
reꝝ corporeaꝝ formas corporeas ꝑcipit sed absentes. ¶ Ratio est
ea vis aie que reꝝ corporeaꝝ naturas. formas differentias. ꝓpria
⁊ oia accidentia ꝑcipit incorporea. sed nō corporea nisi rōne substā
tie. Abstrahit enī a corporibus q̄ fundātur in corporibus. nō actōe Intellectus
sed consideratōne ¶ Intellectus est ea vis aie q̄ inuisibilia ꝑcipit
sicut angelos. demones. aīas. ⁊ omnē spm̄. ¶ Intelligentia est ea Intelligentia
vis aie q̄ immediate supponitur deo. cernit quideꝫ ipsum summū
bonū. verꝫ ⁊ incōmutabilē. Sic aīa sensu ꝑcipit corporea. Imagi-
natione corporis similitudines. Ratōne corꝑis naturas. Intellectu
spm̄ creatū. Intelligentia spm̄ increatū. ¶ His dictis ad expōneꝫ Constructio
littere veniamus. Construe sic. Plura noīa. i. diuersa noīa sunt aie
i. istius dictionis aīa. pluribus officiis. i. propter plura sui officia.
Nam sensus dr̄ aīa dum sentit aliquid Ratio dum iudicat aliquid
Et dr̄ mens dum cōmemorat quid. i. aliquid. Et dr̄ animus dū co-
gitat aliquid. Et cor. qm̄ affectat. i. cupit. quid. i. aliquid. Et anima
est dicta voluntas cū vult. i. cū voluntatē habeat aliquid faciendi. Anima viuit.
¶ Hic nota q̄ aīa exuta carne viuit. vidit. audit. ⁊ oēs sensus atq; exuta carne
ingenia viuaciter tenet sine organo naturali ¶ His visis videamꝰ
istaꝝ originem dictionū. ⁊ primo de aīa. ¶ Anima (ſm Johanneꝫ deriuatio aie.
ianuensem in suo cathol.) deriuatur ab animos grece. qd̄ dr̄ vētus
latine. q: quidā putauerunt animā esse ventū. quasi ore trahentes
aerem vnde viuamus. Vñ hic animus mi. ⁊ hoc animal. lis. ⁊ ani- Animus.
mo. as. aui. are. i. animam dare. vel exhortari. vel audacem facere.
¶ Sensus. a sentio. tis. tire. sensi. idem qd̄ aīa. ⁊ inde deriuat̄ hic ⁊ Sensus
hec sensualis. ⁊ hoc le. ad sensum ꝑtinens. vel sensu ⁊ corpori dedi-
tus seu ꝑtinens. Unde sensualiter aduerbiū. ⁊ hec sensualitas. atis

Ratio. ¶ Ratio dr a ratus.a.um.i.firmus.a.um Et scribitur p t et nõ p c. ¶ Et nota differentiã inter ratione et ratinatione. Ratio est quidã motus animi. visum mentis acuens. verũ a falso distinguens. Uel (sm Aug.) Ratio est animi aspectus. quo p seipsum verum intuetur

Ratinatio. Ratinatio est inquisitio rationis. quare illa opus est ad vendendũ ast ad inquirendũ. ¶ Item in ratione sunt duo. Unũ ad superna et celestia intendens. et illud dr sapientia. Aliud est ad transitoria et caduca respiciens. et illud vocatur prudentia. hec duo ex rõne sunt et in ratione consistunt ¶ Et sciendum q ratio diuidit se in duo. scz sursum et deorsum. Sursum in sapientiã. Deorsum in prudentiam. quasi in virum et mulierem. vt vir sit superior et regat. et mulier inferior et regatur. ¶ Item nota differentiã inter sensualitatem et ratione. Sensualitas ea vis est anime que corpus sensificat et mouet. vt appetat que delectabilia sunt corpori et refugiat nociua. Ratio est illa vis anime. que inter bonum et malum. verum et falsum discernit.

Duo sunt in ratione

Diuisio rõnis

Differunt sensualitas/ratio

Rationale. ¶ Et a ratio deriuatur hic et hec rationalis. et hoc rationale. et hic et hec rationabilis. et hoc rationabile. Et licet ista noia indifferẽter accipiãtur. differunt tamen. quia rationale est illud quod vtitur. vel aptum natum est vti ratione. (vt homo. angelus. Sed rationabile est. quod ratiõe agitur vel ducitur et rationabiliter viuit. vñ multi homines sunt rationabiles. quia ducũtur ratiõe. Et scias q homo dicitur rationabilis. angelus vero intellectualis

Rationabile.

Mens ¶ Mens dicitur a mene grece. quod ẽ luna latine (sm Aug.) quia sicut luna crescit et deficit. varia vicissitudine omutatur. in idem tamen quod fuit se quadã perfecta nouitate restituit. Sic mens nũc caput summo inserit. nũc descendit ad infima. nunc sese refrenans sibi. veris falsa secernit. modo ad corporalia regenda reflectitur. modo eternis rationibus inspiciendis vel osulendis adheret. ¶ Uel mens dicitur

Amens a menim. et componitur cum ista ppositione a. et dicitur amens. tis et cum de. et dicitur demens. et virũqz est idem quod insanus.a.um

Differunt illa Mens/memoria/cogitatio/ ¶ Et nota differentiã inter mentem/memoriam/et cogitationem/ Nam mens futura preuidet. memoria preterita retinet. cogitatio presentia complectitur. Aliquando tamen sumitur vnum pro alio. ¶ Animus ditur ab hec anima.e. et tot habet significationes quot patent p versus.

animus

Est animus ratio/sapientia/vita/voluntas/
Impetus/ingeniũ/proponit/consulit/audet/
Sit virtus/anima/spes/dispositio/cura/
Cogitat/et sufflat/preconcipit/atqz figurat.

Animus.

¶ Hic Autor describit significationes huius nominis animus. ni.
¶ Et est animus (secundum Augustinum) substantia quedam rationis
particeps. regendo corpori comodata. sapientia illustrata. ⁊ suum
principium respicit. ⁊ seipsum cognoscit. ⁊ quantum sit iudiciorum (vt
extra se querat quod ipse possit viuere) intelligit. corporalibus vero
passionibus consopitus. ⁊ per sensibiles formas extra seipsum ab
ductus. oblitus est quid sit. ⁊ quid fuit. ⁊ quia nihil aliud fuisse se me-
minit. nil preter quod videtur esse credit. solo sensu circa corpora ⁊
imaginatione circa corporum similitudines. atque locorum varietates
versatur. ⁊ hoc fit in eis siue dormiendo siue vigilando. ⁊c. ¶ Cum

Descriptio animi supra respicientis

vero ab hac distractione per puram intelligentiam ascenderit. in vnum
se colligit. ⁊ rationalis dicitur animus / corporis ductor / rector / habi
tator / ⁊ gubernator / videt se per se. ⁊ per seipsum seipsum videt. nec
querit auxilium corporalium. primo ab omnibus corporalibus sensi-
bus tanquam impedientibus ⁊ perstrepentibus abstrahit se ad se. vt vi-
deat se in se. vt mouet se apud se. ⁊ cum deum vult cognoscere ele-
uat se supra se. mentis acie. natura enim aliquid tale deus est qua
lis est animus non tamen videri (nisi ab animo) potest. nec ita videri
vt animus potest. ¶ Nota animus componitur cum equus. a. um

Equanimis

⁊ dicitur hic ⁊ hec equanimis. ⁊ hoc equanime. vel equanimus. a
um. id est habens constantem animum. vnde equanimiter aduerbium
⁊ hec equanimitas. mitatis. id est animi equitas. scilicet constantia

Unanimis.

animi. ¶ Item cum vnus. et dicitur hic et hec vnanimis. et hoc
vnanime, vel vnanimus. ma. mum. id est concors. vel vnius animi.
vnde vnanimiter aduerbium. ⁊ hec vnanimitas. tatis. id est vnitas

magnanimis

animi. ¶ Item cum magnus. et dicitur hic et hec magnanimis. et
hoc magnanime. vel hic magnanimus. ma. mum. (Unde Stacius)
Magnanimum eacidem) id est audax. vel fortis. vel magni animi. vnde
magnanimiter aduerbium. ⁊ hec magnanimitas. tatis. id est animi

pusillanimis.

magnitudo. ¶ Et cum pusillus. ⁊ dicitur hic ⁊ hec pusillanimis. et
hoc pusillanime. vel hic pusillanimus ma. mum. vnde pusillanimiter
aduerbium. ⁊ hec pusillanimitas. tatis. id est. paruitas. vel debilitas

Exanimis

animi. ¶ Et cum ex. ⁊ dicitur hic et hec exanimis. ⁊ hoc exanime
id est. stupefactus. territus. mortuus. vnde exanimiter aduerbium.

Longanimis

et hec exanimitas. tatis. ¶ Et cum longus. ⁊ dicitur hic ⁊ hec longani
mis. ⁊ hoc me. vel hic longanimus. ma. mum. vnde longanimiter ad
uerbium. ⁊ hec longanimitas tatis. ¶ Et cum semis. ⁊ dicitur hic et

Semianimis

hec semianimis. ⁊ hoc me. vel semianimus. ma. mum. et sic de alijs.
Et omnia ista composita sunt tercie declinationis. ⁊ bene possunt esse

Cor

secunde declinationis. ¶ Cor a cordian grece dicitur hoc cor. cordis
et (vt dicit Isydorus) cor ideo est vicinum pulmoni. vt cum ira fellis

Operationes cordis / pulmonis / fellis / splenis / ⁊ iecoris.

accenditur. pulmonis humore temperetur ¶ Et nota quod a corde sa
pimus. a pulmone loquimur. a felle irascimur. a splene ridemus. ⁊
a iecore nos amamus. (Unde versus) Cor sapit / ⁊ pulmo loquitur /
fel commouet iras. (Splen ridere facit / cogit amare iecur.

descriptio celi

Periculū dormientis super latus sinistrū

Vires anime

Quattuor elementa i hoie.

Cor ɔponitur
Concors
Discors
Excors
Ecors.
Secors
Vecors
Unicors

Voluntas
Voluntaria.
Inuolūtaria.

Questio vtrū omne peccatū sit voluntariū

Responsio

Ignorantia que. ꝛ quem excusat. ꝛ non excusat.

¶ Item em̄ scias q̄ Rabbi moyses dicit/q̄ celū in vniuerso est sicut cor in aiali. cuius motus si ad horā quiesceret. vita corpis finiretur Et ex hoc patet q̄ celū sydereū causat generationē ꝛ corruptionē in istis inferioribus ¶ Nota cum qs incubat sinistro lateri. Epar fel ꝛ stomachus opprimūt cor. quod principiū motus est. ꝛ inde fit grauitas. ꝛ q̄nq̄ mors subitanea. vnde plures moriūtur i lectis iacentes in tali latere dormiēdo. ¶ Tres sunt vires in aia. vis naturalis. vis vitalis. vis aialis. ¶ Scias itaq̄ q̄ cū corpus hūanū ex q̄ttuor elementis ɔpositū sit. ꝛ quodlibet elementum vendicet sibi certā partē in corpe. sicut terra in carne ꝛ ossibus. aq̄ in hūoribus. aer in pulmone. q̄ñ idcirco sp̄ pulmo in motu est. q: ventilabrū est cordis ne nimio calore cor ɔsumatur ꝛ dissoluatur. Sedes ignis ē in corde. ꝛ ideo inferi⁹ est latū supius acutū. quā formā ignis tenet ¶ Cor ɔponitur cū con. ꝛ dr̄ hic ꝛ hec ꝛ hoc ɔcors. dis. Et cū dis. ꝛ dr̄ discors. dis. ꝛ cū ex. ꝛ dr̄ excors dis. ꝛ cū e. ꝛ dr̄ ecors dis. ꝛ cū se ꝛ dr̄ secors. ꝛ cū ve. ꝛ dr̄ vecors. Et cū re. ꝛ dr̄ recordor. aris. verbū deponens. ꝛ cū vnus ꝛ dr̄ vnicors. Et scias q̄ oia illa noia ɔposita a cor sunt omnis generis. ꝛ termināt ablm̄ singularē in e ꝛ in i.. vt ablō ab hoc ꝛ ab hac ꝛ ab hoc vecorde vel di. ¶ Volūtas dr̄ a volo vis. ꝛ sic diffinitur volūtas ab Aug. in libro. lxxxiij. questionū. Voluntas est animi motus nullo cogente ad aliud amittendū vel adipiscendū. et tāgitur terminus a quo cū dr̄ motus ai. ꝛ terminus ad quē cū dr̄. ad aliud amittendū. ¶ A volūtas dr̄ volūtarius. a. ū. q̄d ɔponitur cū in. ꝛ dr̄ inuolūtarius. a. ū. i. nō voluntarius. ¶ Hic potest queri vtrū omne peccatū sit voluntariū? Videtur q̄ sic. quia dicit Aug. Peccatū adeo voluntariū est. q̄d si nō est voluntariū nō est peccatū. Itē omnis motus. vel est naturalis vel volūtarius vel violentus. peccatū nō est motus naturalis nec violentus. ergo volūtarius. Item si nō est voluntariū non est vituperabile. q: dicit Damascenus. q̄ voluntariū est. q̄d neq̄ p̄ ignorantiā sit volūtariū sed contingit peccare p̄ violentiā ꝛ ignorantiā sicut q̄ timore mortis mentitur vel fornicatur. igitur nō omne peccatum est voluntariū. ¶ Ad hoc respōdetur q̄ omne peccatū est voluntariū sicut monstratur. ¶ Ad hoc q̄d obijcitur de peccato ignorātie. dr̄ q̄ ignorantia facti (quod est necessariū ad salutem) est peccatū. ¶ Q̄d vero obijcitur de coactōne. dicendū q̄ nō potest cogi volūtas coactōne sufficienti. q̄uis efficienti. vt in illo q̄ timore mortis mentit̄ accidit. ꝛ in illo q̄ timore mortis ꝓijcit merces in mare. Duplex est eñi voluntas (fm̄ Johānē de rupella) absoluta. q̄ñ aliq̄s vult aliq̄d ꝓpt̄ se ꝛ determinata siue collatiua. q̄ñ aliq̄s vult aliq̄d ɔsideratōe alicui⁹ cause ipellētis. vt ꝓpt̄ naufragiū ꝓijcere volumus merces i mare ¶ Et q: ignorātia aliq̄ñ excusat. aliq̄ñ accusat. ad questionē istā determinandā necesse est ꝑquirere diuisiones ignorātie. Dico ḡ q̄ Ignorantia alia iuris. alia facti. ꝛ hoc. vel indifferentis. ꝛ illa excusat sufficienter. vt Corintheoꝝ. x. capi. Non interrogantes propter

conscientiã. Uel ignorantia necessaria ad salutẽ. vt christũ passum ꝛ huiusmodi. ¶ Et circa hoc distinguendũ. q: aut nõ potest vitari sicut est in hõie q̃ a natiuitate sua caret vsu rationis. ꝛ hec excusat. Aut q: potest vitari. sicut est in iudeis ꝛ paganis. ꝛ hec nõ excusat ¶ Ignorãtia iuris subdiuidit. q: aut est iuris naturalis ꝛ ista nullũ adultũ excusat. sicut dicit decretũ. Nulli adulto licet legẽ naturalẽ ignorare siue ius naturale. Ratio est hec. q: scribit in corde hominis naturaliter. ꝛ ideo nullũ excusat eius ignorãtia. Uel est ignorantia iuris legis scripte. scʒ diuine. ꝓphetic. euãgelij. apostolice doctrine ꝛ ista accusat sicut de mortali delicto eos. q̃ tenẽtur ista scire vt prelatos. ꝛ ꝑcipue epõs ꝛ metropolitanos qui tenẽtur oĩ poscenti reddere rõnem de ea q̃ in eis fide ꝛ spe. Unde de epõ queritur an sciat nouũ ꝛ vetus testamentũ. hec accusat sicut de veniali simplices clericos ꝛ illitteratos. q̃ cũ potuissent didicisse nõ didicerũt. Unde ad Thi. iiij. Attende lectionẽ exhortationẽ ꝛ doctrinã. In nullo autem accusat laicos dũmodo nõ ꝯdemnãt. Item ignorãtia iuris positiui vt decretoꝝ. legũ (q̃ ad determinationẽ causaꝝ ptinet) ꝛ ignorantia huius iuris. solos iudices accusat. Itẽ est ignorãtia iuris positiui qd continet mores. cõstitutiones ecclesiasticas ad vitãda peccata. hec accusat sacerdotes habentes curas animaꝝ ꝛ confessores

Ignorantia iuris

q: Lex nature scribitur in hominis corde

Spiritus et anima: manes: perfectio: vita Uis/endelechia: natura. potentia. virtus Interior vel homo. predictis additur vmbra.

¶ Supius autor determinauit quõ hec dictio aĩa ꝓpter diuersa sui officia. diuersa sortitur vocabula. hic ponit specialẽ synonymationem istius noĩs aĩa. dicens q: oĩa ista scʒ spũs ꝛc̃. sunt idẽ quod aĩa. ¶ Sed nũquid vere sunt idem qd aĩa? Ad hoc dicimus q: in aĩa sunt quedã naturalia. et quedã accidẽtia. et quedã vires. ꝛ ista oĩa sunt idem cũ aĩa et eandẽ rem significãt ſm Augustinũ in ca. de spũ et aĩa Et sunt q̃dã accidentalia in aĩa. et illa aĩa nõ est. Nõ est enim sua prudentia. sua temperantia. sua fortitudo. sua iusticia. ¶ Potentie aĩe sunt. concupiscibilitas. irascibilitas. rõnabilitas Uires aĩe sunt. sensus. imaginatio. ratio. memoria. intellectus. intelligentia. Potentie possunt dici vires et econtra. ¶ Construe sic Ac. pro et. ꝛ ꝑter hec q̃ supius ponuntur ꝓ aĩa. ista q̃ hic sequũtur sunt idem qd aĩa. videlicet spũs est aĩa. manes sunt aĩa. i. idem qd aĩa ꝛc̃ ¶ Spũs a spiro. as. dicitur. ¶ Manes sunt aĩe infernales Uel ſm Papiã) manes sunt vmbre vel aĩe mortuoꝝ. vel infernus aut sepulcra. fauille maloꝝ. vel nocumenta. tercie declinationis. et caret singulari numero. Et dr̃ a mene grece. qd est defectus latine Uel ꝑ antiphrasim. a manim grece. qd est bonũ latine. q: non sunt boni. imo mali q: ĩ inferno morãtur ¶ Perfectio. s. interior est aĩa

Constructio

Manes

Perfectio

Et dicitur a pficio. cis. qr pficit hominem. qr sine illa pfectione aia nō esset. ℂ Uita est idem q aia. et dr de viuo. uis. Et vita cōponit cum contra. et dr hoc cōuitiū. tij. cū t in penultima syllaba. ℂ Et est conuitiū dictū obprobuosū ptra bonā vitam alicuius (vt ille dixit plura puitia. i. obprobriosa. vl dicta obprobriosa. et inde puitiosus et hoc puitio lū. li. dimi. i. paruū puitiū. et pducit hanc syllabā vi. ℂ Uis. scz interior est aia. Et differentia est inter vis et virtus (fm Papiā) nam vis est aie et corporis. sed virtus est aie. Itez vis fm eundē est potestas/violentia/virtus. Uis nō habet nisi tres casus in singulari et vnicū in plurali. fm quosdā vt sic (Ntō hec vis. actō hanc vim. ablatō ab hac vi. Et pl actō has vires) Scdm doctrinale habet oēs casus plales iuxta vsum. Uis vim viqz dabit totū plur ale tenebit. et tūc declinetur i plurali nūero. Ntō he vires. gtō hay viriū. dtō his viribus et c. et dr a vireo/es. ℂ Endelechia est aia et est endelechia (fm calcidiū vt ait Papias) perfecta etas. quasi indelichia. i. intima etas (fm Arist. absoluta pfectio. fm platonez aia mūdi. et dr endelechia. ab en. qd est in. et delechia qd ē pfectio. quasi interior pfectio. Et nota q pōt dici endelechia vl indelechia qr tantum valet en apud grecos. quantū valet in apud nos. Unde hmōi noia greca siue notha (que pdictā ppōnē hūt in sui cpōne) possunt scribi indifferēter. modo p e n. modo p in. vt encaustum vel incaustū. entimema vel intimema. emplastrū vel implastr. energuminus vl inerguminus. et sic de aliis. ℂ Natura est aia. et dicitur a nascor eris. ℂ Natura est cuiuslibet substātie specificata pprietas et hec diffinitio intelligitur d natura naturata. qr duplex est natura scz natura naturata. et natura naturans. que est deus. A natura dr hic et hec naturalis. et hoc le. et naturo. as. aui. are. i. facere naturā. vel fm naturā facere. et pducit hanc syllabā tu. Un Lex et natura christus simul oīa iura. Damnant ingratū/lugēt et eum fore natum ℂ Potentia. scz interior est aia. et potentia formatur a dtō huius nois potens. sic potenti addita a fit potentia. et dr de possum. es. ē. ℂ Uirtus est idem qd aia. et dr a vireo. es. qr facit viz virere bōis moribus. et nō madere vitiis. ℂ Interior vel homo vel p et interior homo est aia. Et nota q homo est interior. et homo exterior. et vterqz est homo. Exterior homo est corpus hois. Homo interior est ipsa aia. homo vterqz est exterior homo et interior homo. i. corpus et aia et hec duo vnus homo est. ℂ Umbra additur. i. sociatur. pdictis. s. noibus. qr vmbra idem est qd aia. Un Lucanus. Umbraqz erraret crassus inulta.

Uita
Conuitiū
Conuitiosus
Uis
Quomō differūt vis et virtus.
Endelechia
Natura. et est duplex
Potentia
Uirtus.
Homo est duplex. in. et ex
Umbra

Orcus habet manes: aiabus corpora viuunt.
Spiritus in celis: vmbre per busta vagantur

ℂ Superius autor determinat de synonymatione istorum noim. et c. et qr inter ista quattuor scz manes. aia/spūs/et vmbra/ est aliqlis diffe

Differūt aia/manes/spūs/et vmbra

rentia quo ad loca (i quibus ppͥe credūtur inesse) Docet hic quō differūt abinuicem. dicens ꝙ manes sunt apud inferos. ꝛ sic reliq̄ apud poetas. Aīa ppͥe dr̄ dūmodo est in corpore. illud vegetādo ꝛ viuificādo. Spūs ppͥe dr̄ dum exutus est corpore ꝛ transfertur ad celū. Et vmbra est spūs. qui (sm̄ poetas) semꝑ circa mortuorū sepulcra vagatur. Quia tres aīas dicebāt poete quēlibet hoīem habere. Unā. q̄ post mortē hoīs aduolat ad stellas a q̄bus ortū hn̄t Aliā. q̄ in infernū dimittitur. Terciā. q̄ dr̄ circa busta. i. sepulcra mortui hoīs vagari. ꝛ hec dr̄ vmbra. ❡ Construe sic. Orcus id est infernus. habet. i. possidet. manes. i. illas aīas infernales. corpora supple humana viuūt aīabus. i. ꝑ aīas dū sunt in corporibus. spūs scȝ in celis. vmbre vagātur ꝑ busta. i. sepulcra mortuorum. ❡ Hic orcus. ci. dr̄ de orce grece. qđ est capere latine. ❡ Hi manes pl̄r manū manibus ꝛc̄. Et dr̄ de mene grece. qđ est defectus latine. q: semꝑ in defectu sunt.

Poete dixe- rūt hominem habere tres animas

Constructio

Orcus

Manes

Aula: vel atria: castra: palacia: regia: regum.

aula.

❡ Hic agit autor de synonymatione istoꝝ noīm q̄ ꝑtinent ad habitationē dn̄oꝝ. dicens ꝙ oīa ista aula ꝛc̄. idem sign̄t. i. simul signant scȝ vnū. ❡ Formatur aliter constructionis sententia sic. Hic docet autor quot sunt nomia synonyma cū isto nomīe hec aula le. (qđ est mansio magnatū) dicens ꝙ atriū. ij. est idem qđ hoc castꝝ tri. ꝛ idē qđ palaciū cij. hec regia gie. idem est. ❡ Construe. Aula vel atria i. atriū. numerus ꝓ nūero. castra ꝓ castro. palacia. i. palaciū. regia supple sunt. regum. i. magnoꝝ dn̄oꝝ ꝛ magnatū. ❡ Hec aula le. dr̄ ab alrabo rege q̄ primo aulas inuenit. ❡ Hoc atriū rij. dr̄ de attero ris. q: atteritur pedibus ambulantiū in ea. ❡ Hoc castꝝ tri. dr̄ de castro as. q: castretur ibi licentia habitantiū. ne passim vagari liceat. ꝛ pateant hostibus. Dicuntur enī castra in expeditione tm̄ in plurali. Uel dr̄ castꝝ de castus. a. um. q: ibi tanꝗ casti debent esse. luxuria enī viros eneruat. ❡ Hoc palaciū cij. de palo as. i. vagari dr̄ ampla domus in q̄ multi vagari possunt. Uel dr̄ a palans tis. q̄ fuit rex archadie. in cuius honorem regiam ꝯditam. palaciū vocauerunt. ❡ Hec regia gie. de rex regis dr̄. i. aula. Unde Ouidius. Regia solis erat sublimibus alta colūnis

Constructio

Aula

Atrium

Castrum

Palacium.

Regia

auis

Aliger. ales. auis. volucrisq̄ȝ. volatile. prepes

❡ Hic docet autor quot sunt noīa synonyma cum isto nomīe auis Et dr̄ auis ab aueo. ues. i. cupere. Dicit ꝙ ista scȝ hic aliger aligri. (ꝛ componit̄ ab ala ale q̄ est pars volucris) hoc volatile lis (ꝛ ppͥe est omne quod volat siue musca siue auis) Hic ꝛ hec prepes petis. a prepeto tis. (ppͥe auis q̄ ex rapina viuit.) ❡ Construe. Aliger est auis. ales est auis. q̄ȝ pro ꝛ. volucris est auis. volatile est auis. prepes est auis. i. idem quod auis.

Aliger

Uolatile.

Prepes.

Construc[tio]

Auis. Si sit auis specio. capio. vel garrio iunctum.
Auspicoꝛ. auspiciū. simul auspex. aucupoꝛ au-
Augur ꝛ auguriū. simul auguroꝛ efficiūt ceps

Auspicor Auspicium Auspex Aucupor Auceps Augur Augurium. Auguror Augustinus contra incantatores Constructio

¶ Hic docet autoꝛ ꝙ si ista dictio auis componitur cū istis tribus verbis specio capio garrio tunc illa que sequūtur in sequentibus versibus oriūtur ab illis. vt si auis ꝛ specio cis simul cōponantur tunc deriuātur inde Auspicoꝛ. ris. verbū deponens. quod est idem qꝺ diuinare p inspectionē auiū. ¶ Auspiciū est idē qꝺ diuinatio. ¶ Auspex. cis. i. diuinatoꝛ. Et si capio pis. cōponit cū ista dictiōne auis tunc Aucupoꝛ. i. hoc verbū aucupoꝛ. aris. verbuꝫ deponens. idem quod aues capere) Et hic ꝛ hec Auceps gtō huius aucupis efficiūtur. i. deriuātur. Sic si garrio cōponitur cū isto noīe auis. tūc ista tria Augur Auguriū et Auguroꝛ. efficiūtur. idest. deriuantur. ¶ Augur declinatur hic ꝛ hec augur. Gtō huius guris. dtō guri. idest diuinatoꝛ p cantus auiū vel gestus vel volatū. ¶ Hoc auguriū. rij. i. peritia diuinādi p auium cantus vel gestus vel volatum. Auguroꝛ. aris. verbū deponens taliter diuinari vt superius dicit. ¶ Et hic vide qualiter de hmōi auguriis ꝛ diuinationib9 senserit Augustinus (vt scrib.tur in canone. xxvi. q. vi.) Non obseruabitis dies ꝗ dicūtur egyptij aut kalēdas ianuarij in ꝗbus sunt cantilene ꝛ cōmessationes. ꝛ adiuuicē dona donātur. quasi in principio anni boni facta auguria. aut aliquot menses aut dies aut annos. aut lune cursuꝫ. qꝛ quicūqꝫ has ꝛ quascūqꝫ diuinationes aut facta aut auguria obseruat aut intendit aut attendit. aut ꝯsentit obseruātibus. aut talibus credit. aut in eoꝝ domū vadit. aut ī suā introducit aut interrogat. sciat se fideꝫ christianā aut baptismū preuaricasse. ꝛ paganū ꝛ apostatā. i. retro abeuntē. ꝛ dei inimicū atqꝫ iram dei incurrere ineternū. nisi ecclesiastica penitentia emendatus recōsilietur) Ecce ꝙ detestabilis sit quelibet diuinatio. ¶ Construe sic versus: Si specio. i. hoc verbū specio. cis. spexi. cere. (idem qꝺ video. des. sed nō est in vsu) sit iunctū huic nomini auis. ꝛ si capio sit iunctum huic noī auis vel si garrio sit iunctū in cōpositione huic nomi auis tūc auspicoꝛ. aris. hoc auspiciū. cij. hic ꝛ hec auspex. cis. media cor. simul ꝑ ꝛ. hoc verbum aucupoꝛ. aris. ꝛ hic ꝛ hec auceps aucupis media correpta. ꝛ hic ꝛ hec augur. ris. ꝛ hoc auguriū. rij. simul ꝑ ꝛ. auguroꝛ. aris. efficiūtur. i. deriuātur vel facta sunt.

Arca Dic arcas thecas: cistas: vel scrinia: capsas:
Capsula: capsella: de capsa diminuūtur.

¶ Hic docet autoꝛ quot sunt noīa synonyma cū isto noīe hec arca ce. ꝛ idem qꝺ hec cista. te. ꝛ idē qꝺ scriniū. nij. ꝛ idem qꝺ capsa. se. ꝛ

idem quod capsula. idem quod capsella. idem quod theca. ¶ Et autor dicit quod ista duo vltima. scilicet capsula et capsella. sunt diminutiua de hoc nomine hec capsa. se. ¶ Construc. Dic tu thecas esse archas vel pro et. dic scrinia esse arcas. Capsula quod idem est quod arca. et capsella. quod idem est. diminuuntur. i. sunt diminutiua de hoc nomine capsa. se ¶ Hec arca. ce. de arceo. ces. dicitur. quia arceat. id est. prohibeat visus. ¶ Hec theca. ce. positio vel positorium. quia imponitur aliquid. vel dicitur de tego. gis. et tunc non aspiratur sicut nec arca. ¶ Hec cista. te. dicitur de hoc costa. te. Hoc scrinium. nij. a scrutor. aris. Capsa. se. de capio. pis

Constructio
Arca
Theca.
Cista.
Scrinium
Capsa

Arduus: excelsus: celsus: sublimis: et altus:
Summus: et elatus: sublimatusque: leuatus
Est et sublatus predictis associatus.

arduus

¶ Hic Autor docet quot sunt nomina synonyma cum isto nomine arduus. a. um. Dicens quod omnia illa que sequuntur in versibus idem significant ¶ Construc. Excelsus. a. um. et hic et hec sublimis. et. hoc. me. Celsus a. um. et altus. a. um. Summus. a. um. et elatus. a. um. que. pro et. sublimatus. a. um. leuatus. a. um. supple sunt idem quod arduus. a. um. Et sublatus a. um. sit associatus. i. adiunctus. predictis. s. adiectiuis (quo ad significationem) ¶ Arduus. a. um. ab ardeo. es. dicitur. Excelsus. de ex. et celsus componitur. Sublimis. de sub. et limus. mi. Celsus. a cello. lis. dicitur. Vel a celo. quasi celestis. Altus. de alo. lis. Summus de supra. Elatus. de effero. fers. Sublimatus. de sublimo. as. Sublatus. de suffero. fers.

Constructio
Arduus
Excelsus
Celsus.
Sublimis.
Altus
Summus

Auxilium vel opem: suffragia dic et asilum:
Presidium: vel subsidium: quibus adde iuuamen
His adiumentum: simul adiutoria iunge
His amminiculum: simul addas opitulamen
Et de propitior fit propitiatio nomen

auxilium

¶ Hic docet autor. quod omnia nomina que ponuntur hic sunt eiusdem significationis cum hoc nomine hoc auxilium. lij. (de augeo. es. dicitur.) ¶ Opem. opes. ab ope de ops. i. de dea terre dicitur ¶ Hoc suffragium. gij. de suffragor. aris. dicitur. ¶ Hoc asilum lij. componitur de a. quod est sine. et silen. quod est tractus. quia non licet aliquem trahere de loco illo (et proprie est domus refugij. quam Romulus fecit rome) Secundo modo est ecclesia. ¶ Hoc presidium. dij. de presideo. es. dicitur. ¶ Hoc subsidium dij. de subsideo des. dicitur. ¶ Hoc iuuamen. nis. Hoc adiumentum ti. Hoc adiutorium. rij. de iuuo. uas. dicitur. ¶ Hoc adminiculum. li. de ad. et miniculum. sicut hoc opitulamen. inis. dicitur de opitulor. aris. verbo deponentali.

Auxilium
Opem
Suffragium.
Asilum
Presidium
Subsidium
Iuuamen
Adminiculum.
Opitulamen.

Constructio

Propiciatio.

¶ Construe sic. Dic suffragia .i. suffragiū. vel ꝑ ⁊. opem. vel pro et assium. ⁊ auxilium .i. idem qd̄ auxiliū. quibus noībus adde .i. iūge. presidiū. vel ꝑ et. ⁊ subsidiū. ⁊ iuuamē. simul ꝑ ⁊. iūge his noībus hoc adiumentū. ti. ⁊ adiutoria .i. hoc adiutoriū. rij. ⁊ hoc nomē ꝓpiciatio. qd̄ cōsimilis significatōnis sit cum illis. Et deriuatur de hoc ṽbo deponenti ꝓpitior. aris. qd̄ idē est qd̄ auxiliari vel suffragari ¶ Adiumentū. adminiculū ⁊ opitulamen stant male hic. Sed autor excusat se de huius positōne. ꝫ in ꝓhemio. ibi. Quod breue ⁊c.

aqua.

Torrēs flumē aq̄ fluui⁹/lac⁹/ vndaqꝫ/ lympha
Dic riuos latices/puteos dic stagna/paludes/
Illis addatur amnis simul atqꝫ fluentum.
Est aqua stans arte stagnū stannūqꝫ metalluꝫ.
Amnis iungatur/a quo mediamna vocatur.
Immotas natura facit stagnare paludes

Differunt illa Stagnum. Stannū.

Constructio

Mediamna

Palus Torrens. Flumen. Aqua.

¶ Hic docet Autor ꝙ oīa ista noīa que hic ponūtur. ꝯsignificant. id est. sunt eiusdē significationis cum hoc nomie aqua. Ponit etiā equiuocationē huius dictionis stagnuꝫ. in illo versu. Est aqua ⁊c. dicens ꝙ stagnū est aqua stans. ⁊ hoc ꝑ artem ⁊ ingeniū hominū. Item aliter stagnū naturaliter fit. qd̄ innuit Autor cū dicit. Immotas natura. Et hec declarant Albertus magnus sup metheoroꝝ. vbi agit de metallis. ⁊ Bartholomeus de ꝓprietatibus reꝝ. Item stagnū metallū qd̄ (vt quibusdam placet) dr̄ stannū. Sed vere Isidorus. Papias ⁊ alij nobiles autores dicunt stagnū ꝑ g. ⁊ non ꝑ n. Stannū (anglice tyn) ¶ Construe. Torrens. flumen. fluuius. lacus vndaqꝫ ꝑ ⁊. lympha. sunt idem qd̄ aqua. Dic riuos .i. riuū. puteos ⁊ dic stagnū ⁊ paludes. esse idē qd̄ aqua. ¶ Et ponūtur in plurali causa metri. ¶ Est aqua stans. Hic est equiuocatio istius dictiōis stagnū. Construe. stagnū est aqua stans arte .i. ꝑ artem hominum. (Anglice a ponde) ꝙ. ꝑ ⁊. stannū ē spēs cuiusdā metalli .i. quoddā metallū (anglice tyn) Amnis iūgatur his a quo .s. nomie hec dictio mediamna vocatur .i. deriuatur. ¶ Et est mediamna spaciū terre circa quā vtrinqꝫ decurrit aqua (anglice a holme) Et componit̄ de medius. a. um. quasi sita .i. posita in medio amnis. ¶ Immotas ⁊c. Cōstrue. Natura facit aliqñ paludes īmotas .i. imobiles. stagnare .i. deuenire stagna nullo homine subueniente. ¶ Et ꝓprie palus ē cuius supficies tenuis terra cooperit. subtus tamē aqua lutosa est ⁊ in parte stans ꝓpter sui spissitionem. ⁊ nec pōdus magnum ferre potest quin illud absorbeat. ¶ Hic torrens. tis. de torreo. es. torrere ¶ Hoc flumen. hic fluuius. de fluo. is. ¶ Hec aqua. de equ⁹. a. ū.

¶ Hic lacus ci. de liqueo. es. Et est lacus aqua stans naturaliter. vel parum fluens. siue habeat pisces siue non. Et dicitur lacus quasi locus aque. ethymol. est. Et differt a stagno et piscina. ¶ Stagnum. est aqua stans artificio habens pisces. ¶ Piscina est aqua stans carens piscibus. vnde a pisce dicitur per contrarium. ¶ Hec vnda. de eo. is. dicitur. ¶ Hec lympha a nympha. n. mutata in l. dicitur lympha. ¶ Hic puteus. tei. a puto. tas. dicitur. ¶ Hic later. eris. a lateo. tes dicitur. Lacus Stagnum. Piscina. Lympha Later

¶ Glaria/ vel gipsis/ glis/ est argilla/ bitumen. argilla.
Glis aial/ glis terra tenax/ glis lappa vocatur.
Ris primum glissis tenet altera/ tercia glitis.

¶ Hic docet Autor quot sunt nomina synonyma cum isto nomine hec argilla le. Dicit quod hec glaria. rie. est idem. hoc gipsum. si. est idem hec glis glissis. est idem. hoc bitumen. inis. est idem. ¶ Deinde ponit Autor equiuocationem in ista dictione glis. dicit quod equiuocat ad tria. nam glis est quoddam animal paruum. quod per totam hyemem dormiens. vigilat in estate. ¶ Glis gliris animal. dicitur a glicero. quod est dulce vel a glisco. cis. quod est impinguescere. quia dormiendo pinguescit. Et habet circa collum et sub ventre album colorem. et in dorso rubeum. vt mustela. ¶ Isydorus dicit glires dicti sunt quia pingues eos efficit somnus. nam gliscere dicimus crescere. et Hyeme tota dormiunt. et immobiles quasi mortui iacent. estiuo tempore reuiuiscunt. Et glis est argilla. et glis est lappa. ¶ Deinde dicit quod glis secundum diuersitatem sui significationem. diuersam habet variationem in genitiuo. Nam glis quando est animal facit gliris in genitiuo. Et declinatur hic glis. gliris. Sed quando est terra tenax facit glissis in genitiuo. et est feminini generis. Et quando est lappa. facit glitis in genitiuo. et feminini generis. Unde versus. Hic animal. hec terra tenax. hec lappa vocatur. ¶ Construe. sic. Glaria. vel pro et. gipsis pro gipsum. glis faciens glissis in genitiuo. et bitumen est argilla. i. idem quod argilla. ¶ Glis animal. et cetera. hic est equiuocatio istius dictionis glis. Construe. Glis vocatur quoddam animal. et glis vocatur terra tenax. et glis vocatur lappa. Primum. i. animal glis. tenet. i. habet. ris. i. gliris. in genitiuo. altera. i. glis quando est terra tenax. tenet glissis in genitiuo. Tercia. id est glis quando est lappa tenet glitis. in genitiuo Hic glis gliris (anglice a dormows) Hec glis glissis (anglice a clay Hec glis glitis (anglice a burre) ¶ Glaria secundum Uirgilium. est argilla scilicet terra humida. vel lapilli parui. quos flumen trahit. ¶ Hoc gipsum (secundum Hug. vnde gipseus. a. um. et gipso. as. are. aui. i. linire. et est grecum nomen gipsum. ¶ Hec argilla. le. de argos. quod est proprium nomen ciuitatis in grecia. ¶ Hoc bitumen. inis. de bibo bibis.

Constructio Glis Glaria Gipsum. Argilla Bitumen

Ahenum Est sartago/ patella/ lebes/ cacabus/ vel ahenū.
A pateo patenam dicens: cōiunge patellam.
Uas dico patenam: sed quod tegit esse patenā.
De sarcos ⁊ ago: sic est sartago vocata
Nam sarcos grece: caro dicitur esse latine.

Ahenum ¶ Hic Autor docet quot sunt noīa synonyma cum isto nomīe hoc ahenū.ni.(quod ꝓprie est olla enea) anglice a brason pot) Et dr̄ de hoc es eris. Dicens ꝙ hec sartago.inis est idem. hec patella.telle (diminutiuū de patena) est idem. Lebes hic lebes.etis (media ꝓducta) est idem (et est maculini generis apud Uirgiliū. Papias dicit lebes etis.ſm regulā Prisciani feminini esse.sed Ouidius masculinum facit. Hec lebeta.te.ſm Papiam) est idem qđ lebes. Unde v̄sus) ¶ Salue sancta lebes que nobis fercula prebes (per hūc versum notat feminini generis) Tercia dona facit geminos ex ere lebetes. Cacabus per hunc v̄sum notatur masculini generis (Et dicitur de leuo.as. ¶ Hic cacabus.bi.est idem. Et dr̄ de hoc camina.tis (media cor.) Patella. qđ est incendiū.qr multū est ī incendio.i.in igne ¶ Hec patena.ne media correpta.est idem. Hec patella.le.est idem.(Sed patella est Patena. ꝓprie in qua frixantur carnes) ¶ Deinde ponit autor differentiā inter patenam (cuius media ꝓducitur) ⁊ patenā (cuius media cor Sartago. ripitur) Patena (cuius media producitur) est coopertura calicis. ¶ Deinde dicit autor ꝙ sartago.inis.componitur de sarcos grece qđ est caro latine.⁊ ago.agis. Un̄. De sarcos a ago sic est sartago Constructio vocata.(Sartago patella est. ¶ Construe. Sartago.patella.lebes vel cacabus.est idem qđ acen. Hic cacabus.bi.de caro.nis.⁊ hoc camina.tis.cōponitur. Hec lebes.etis.est grecū.vel dr̄ de leuo.as Cetera plana sunt. Dicens.i.tu dicēs.patenam a pateo es. supple deriuari.coniūge patellam.qđ est idem qđ ahenū. ¶ Uas dico ⁊c̄ Construe. Ego dico patenā (cuius media corripitur) esse vas.scilz ahenū.vel cacabū.sed dico patenā (cuius media ꝓducit. esse illud qđ tegit.supple calicē.scz coopculū calicis. ¶ De sarcos. Cōstrue hec sartago.ginis.est vocata sic de sarcos grece.⁊ ago.gis. Nam sarcos grece dr̄ esse caro latine.i.idem quod caro.

affecto. Affecto.vel amo.cupio.desidero.glisco.
Opto.vel admiror.aueo.vel gestio.capto.
Ambio.quod facit ambitio.simul ambitiosus.

¶ Hic autor docet quot sunt verba eiusdem significationis cum
hoc verbo affecto.tas.dicens ꝙ oĩa illa que ponuntur in versibus
Dicit et in tercio versu ꝙ hec ambitio.onis.idem est qđ cupiditas — Ambitio
et ambitiosus.a.um.idem est qđ cupidus.a.um.descendũt ab hoc
verbo ambio.bis.idem qđ cupere. ¶ Construe. Amo/cupio/desi — Constructio
dero/vel glisco/opto/vel admiror/aueo/vel gestio/capto/et ambio.
quod verbũ facit.i.deriuat ex se ambitio.simul pro et.ambitiosus.
omnia ista sunt idem qđ affecto.tas.aui.are.verbũ frequentatiuũ
Et formatur ab vltimo supino huius verbi afficio.cis.scȝ. affectu.
u.in o fit affecto as. ¶ Afficio componitur de ad. et facio. cis. Et — Afficio
significat tria.vt patȝ ꝑ versum. Afficit informat/punit/cupit/hec
tria signat. ¶ Amo as.componitur cũ ad.et dr̃ adamo as.et cum — Amo
re.et dr̃ reamo.as. Et aliqñ interponitur d.et dr̃ redamo.as.i.iterũ
amare. ¶ Cupio.pis.pij vel piui.cupere.pitũ.pitu. habet p̄teritũ — Cupio
et supinũ ad modũ quarte cõiugationis. ¶ Desidero. as.cõponit̃ — Desidero.
de de.et sidero.as.qđ nõ est in vsu.quod descendit ab isto noĩe hoc
sydus syderis. ¶ Glisco.cis.cere.caret p̄terito et supino. Vñ versus — Glisco
Glisco preteritũ conqueri tolle supinũ.(Sensus est) ꝙ Glisco non
habet p̄teritũ.et conqueri quod est p̄teritũ de conquinisco.cis.con
quexi.conq̃niscere.i.caput inclinare. Vnđ. Cum caput inclino me
conquiniscere dico. Et nõ habet supinuȝ. ¶ Opto.as.componitur — Opto
cũ ad.et dr̃ adopto.tas.et exopto.tas. ¶ Admiror.aris.cõponitur — Admiror.
de ad et miror.raris.verbũ deponens. ¶ Aueo.es.ui.auere.i.cu- — Aueo
pere. Vñ quidã dixit. Si dare multa potes quicq̃d auebis habes.
¶ Gestio.tis.tiui.tire.quarte coniugationis.dicitur de gero geris — Gestio
¶ Capto frequẽtatiuũ est de capio. pis.captu.v.in o.fit capto.as — Capto
¶ Ambio.bis.biui.bire.interposita b causa euphanie. ¶ Et hic — Ambio
nota ꝙ oĩa composita de eo.is.ire.habẽt e ante o. vt transeo.abeo
exeo.ineo.preter ambio qđ habet i ante o. Item oĩa corripiũt i añ — Notabile de
tũ in supinis vt transitũ tu.exitũ tu.media correpta.p̄ter ambio qđ — compositis a
ꝓducit i ante tũ.vt ambitũ tu.media ꝓducta. ¶ Itẽ eo.is.cũ suis — verbo eo.is.
cõpositis facit participiũ p̄sentis tẽporis terminare gtĩ in vntis
vt iens/eũtis/obiens obeuntis/subiens subeuntis.p̄ter ambio qđ
facit gtĩ participij sui in entis.vt ambiens ambientis(Vñ versus)
Semꝑ iens cum prole sua formabit euntis. Ambio lege caret qđ
in entis dat gtĩ.

Est rector currus auriga vereda veredus — Auriga
Plaustrũ plaustellũ subit illis annumerandũ.
De veho de reda dictum reor esse veredam.
Aurigeq̃ suum dant aures et rego nomen.
Sunt supra partes epiredia reda dicte

Auriga. ¶ Hic docet autor quot sunt nota synonyma cum isto noie hec au
riga aurige. Et est auriga ille qui ducit currum (anglice a carter.)
Veredus ¶ Hic veredus edi.i.auriga.et etiam equus vehens redā dicitur
Reda. veredus.fm Huguitionē in capitulo de veho his. ¶ Hec reda de
de redo dis.vel potius de hec rota.rc. Et est reda q̄ttuor rotarum.
Et qr sollicitudo aurige est circa ducendos currus. docet q̄t noīa
ponūtur ꝓ curru. Dicit ergo q̄ currus/plaustꝛ/ et plaustellum/siue
plostellū/ et reda.q̄ omnia regenda ad officiū aurige reqrūtur.sunt
synonyma.et significantia ꝓ vno et eodem sumūtur. ¶ Deinde dicit
Veredus cōponitur de veho.his.vexi.ere.i.ducere.et hec reda.e.
vñ vereda q̄si vehēs.i.ducēs redā.i.currū.et hec auriga ge.cōpo
nitur de hec auris ris.et regogis.q: auriga regit equū ad tactum
auris cū virga. ¶ Item epi qđ est supra componitur cū hec reda
Epiredium et dr hoc epiredium.dij. Et est epirediū operimentū quoddā quod
collis equoꝝ imponi solet ne trahēdo ledātur (anglice an homers)
Constructio ¶ Construe sic.vereda est auriga.i.rector currus.et veredus ē au
riga.plaustrum/plaustellū quod est diminutiuū de plaustro.sub:t
annumerandū illis.s.3 currui et rede. ¶ De veho rc.reor.i.credo.
veredam.i.hoc nomen veredam.esse dictū de hoc verbo veho.is.
et de hec reda de. ¶ Aurige rc.Construe.aures.i.hec dictio auris
et rego.i.hoc verbū rego.dant aurige.i.dictioni aurige.nomē sub.
Currus idest.deriuationem suā. ¶ Currus dicitur de curro.ris.q: videtur
Plaustrum currere cum trahitur. ¶ Plaustꝛ a plaudo dis.vnde plaustellum
diminutiuū de plaustꝛ

apɛr Poꝛc⁹ aper verres.mas et sus.poꝛcaq3.scropha
Femina sus.sucula.poꝛcellus diminuūtur.
Sus suis ex illa caro dicitur esse suilla. catur
Scropha parit fetū. moꝛb⁹ quoq3 scropha vo:
A scrobe dic scropham:cui rostro terra cauatur
Aut quia verrit humū: verres de verro vocaꝫ.

¶ Hic docet autor de ꝯsignificatōne dictionū huius dictōis aper
pri.q̄ idem est qđ hic porcus ci.idem qđ hic verres ris.et idem qđ
sus suis.fm qđ est masculini generis.idem qđ aper(anglice a bore
Sucula Hec porca ce.hec scropha phe.et sus suis. fm qđ est femi gene is
idez signt(anglice a sovve)q: sus vedmatur hic et hec sus suis signt
Porcellus masculū et puellam inter porcos. Deinde illa nomia q̄ ex istis deri
Porculus uantur et diminuūtur.s c3 sucula.q̄ est dim nutiuū de hec sus suis.
et hic porcellus.li.diminutiuū.hic porculus.porculi.diminutiuū de

hic porcus.ci. Et Sulla(que vocantur carnes suis) deriuatur de Sulla
sus suis.& hoc per mediũ.q: de sus suis dr suinus.a.ũ.dr suillus.a.ũ
& hec suilla.le.diminutiuũ. ¶ Postea ponit autor equiuocationē Suinus.a.ũ.
in ista dictione Scropha.phe.dicens q scropha in vna significatione ē
sus.in alia significatione est morbus quidā. Deinde docet vnde scropha Scropha.
& verres deriuātur.dicēs q dr ab hic scrobs.bis.i.fouea. q: libent
foueas incolit.vel s̄m alios dr a scro.sono quem solet emittere.
¶ Verres dr a verro.ris. q: verrit humũ cum rostro suo.i.sulcat
terrā cũ rostro suo. ¶ Construe. Porcus.i.hoc nomē hic porc⁹ ci. Constructio
aper.i.hoc nomen hic aper. verres.i.hoc nomē hic verres.ris.ri.
& sus mas.i.hoc nomen sus s̄m qd est masculini generis.scz signt
idem siue vnũ.(Anglice a bore)porca.i.hoc nomē porca.ce.q3 ꝓ &
scropha.i.hoc nomen scropha.phe.& sus femina.i. hoc nomē sus
s̄m q est feminini generis.s.signt vnũ(anglice a sove)sed sucula &
porcellus diminuuntur.i.sunt diminutiua de sus suis.porcellus de
porcus.ci. ¶ Sus suis &c. Construe. Sus supple facit suis in gtō
& caro ex illa scz sue.dr.i.vocatur suilla.le. Scropha.i.sus. parit.i.
pfert.fetum.i.partũ.quoq3 ꝓ &.scropha vocatur quidā3 morbus.
¶ A scrobe. Construe. O lector dic scrophā deriuari a scrobe.i.ab
hoc noīe hic scrobs.bis.i.fouea vel cauea.cui.i.a qua terra cauat.
i.sulcatur vel pforatur. ¶ Aut q: &c. Construe.aut ꝓ &.et verres.
i.hoc nomen verres.vocatur.i.dr de verro.ris.i.sulco.as.vel quia
euertit terrā sicut sues faciũt.q: verrit.i.sulcat humũ.i.terrā cum Porcus.
rostro suo ¶ Porcus q̄si spurcus dicit.i.vilis.q: vile animal est.&
assuete satiat ie vilibus. Porcus q̄si puro carens.vel pus custos.
Vel porcus dr de puro per ɔtrariũ q: minime fit pur⁹.imergit enī se
sceno.i.stercore. Hic porcarius(anglice swynherde)hec porcaria. Porcarius
¶ Aper dr de aperio.i.aruī.ire.q: rostro aperit terram. Vel scdm Aper
Isydor)aper a feritate dr.q: bestia fera est. Unde aprinus.na.nũ Aprinus.
possessiuũ.ad apr pertinens.& hec aprina caro apri (anglice brawne
¶ Sus a subigo gis.dr eo q terra subacta estus acqrit. Vel scdm Sus
Isydor)dr de suo suis suere.sui.q: ex setis eius sotulares suũtur

Est veruex aries:cui virtus est generandi. Veruex
Fit bino de dente bidens:dic inde bidental.
Fulmen vbi cecidit:vel victima facta bidentũ.
Sacrificās ouat:ex ouibus fit ouatio plausus
Sed cum balatu:balantem:balo figurat
Veruex in capite vermē gerit:arietat inde
Hinc veruecine carnes:dicũtur ouine

Balatus.
Constructio
Aries
Bidens
Bidental
Ouis
Veruex
Constructio
Ouacio
Veruecinus
Constructio

¶ Hic docet autor q ista nomia. veruex. bidens. ouis. balans. sunt idem cum ariete. Et deriuatur balans de balo. as. aui. are. quod est proprium clamare ouium. Et balans est participium de balo. as. sed in priori sensu. s. pro ariete vel oue tenet substantiue. In ista significatione participiali tenetur adiectiue. et quando tenet substantiue declinatur hic balans. tis pro masculo. hec balans. tis. pro femella. Et a balo as. hic balatus. tus. tui. idest. clamor ouium. ¶ Sed cum balatu. &c. Construe. hoc verbum balo. las. figurat. i. format. balantem. i. istam dictionem. hic balans cum balatu. i. cum ista dictione hic balatus. tus tui. concordant in significatione cum hoc nomine hic aries. is. media correpta. Et dicit vnde deriuantur. et primo incipiens ab hoc nomine aries. Dicit q aries dicitur de ares grece. quod est virtus latine. quia inest sibi virtus generandi. ¶ Bidens dicitur de bis. et dens. entis. et non de binus. a. um. et dens. tis. sed dicitur bidens quasi binos dentes habens. quia habet inter octo dentes duos altiores aliis. Et q non componitur de binus. a. um. et dens. tis. patet. quia bidens corripit primam syllabam. et binus producit primam syllabam. sed componitur de bis aduerbio quod corripitur. et de dens dentis. Et de bidens bidentis. deriuatur hoc bidental. alis. media producta. quod est locus vbi fulmen cadit. vel vbi oues et bidentes sacrificabantur antiquitus.
¶ Ouis secundum assi. dicitur de offero offers. eo q offerebatur diis apud antiquos. Vel ouis dicitur de ouo. as. aui. are. idem quod gaudere quia sacrificantes oues ouabant. idest gaudebant. Et de ouo. as. dicitur hec ouatio. onis. i. plausus vel gaudium ¶ Veruex dicitur eo q vehit idest gerit vermem in capite. cuius pruritum veruices seinuicem pugnantes concutiunt. et cum magno impetu feriunt. Vel veruex dicitur a viribus eo q ceteris ouibus sit fortior. vel dicitur eo q sit vir ouium. ¶ Construe Veruex est aries. cui scilicet arieti. virtus. idest potestas. generandi est Bidens fit de bino dente. i. dicitur quia habet binos dentes altiores inter octo. sed componitur vt dixi de bis et dens dentis. Tu dic inde. i. de bidens. hoc bidental. supple esse locum vbi fulmen cecidit. vel locum vbi victima. i. sacrificium bidentum. i. ouium fuit. facta. i. frequentata ¶ Sacrificans &c. sacrificans. i. aliquis sacrificans. i. faciens sacrificium ex ouibus. ouat. i. gaudet (et per hoc innuit autor q ouis dicitur ab ouo. as) Ouatio. i. hoc nomen verbale. quod idem est quod plausus. i. gaudium. fit. i. factum. ¶ Veruex &c. declinatur hic veruex. cis. ci. media producta Et inde dicitur veruecinus. a. um. nomen possessiuum aliquid pertinens ad veruecem. et carnes veruecine. i. de veruece. ¶ Construe. Hinc veruecine &c. hinc. i. inde q veruex est ouis. veruecine carnes dicuntur ouine Et scribetur veruetis in genitiuo per t. Construe. Veruex vehit. i. gerit vermem in capite suo. inde. i. ea causa. arietat. i. ille veruex arietat. i. percutit cum capite suo quodcunque fuerit sibi obiectum. ¶ Et est pes procelleumaticus constans ex quattuor breuibus. et ponitur pro dactylo. quia equipollet ei in temporibus.

¶ Astruit/affirmat/asseuerat/tria sunt hec/ astruo
Asserit est quartū/que signāt quattuoꝛ vnum/
Annuo/concedo/simul autoꝛiso tibi do.

¶ Hic docet Autoꝛ ꝙ ista quattuoꝛ verba Astruit/(quod cōponit cū ad.ꝛ struo.is.)ꝛ affirmat(qđ componitur cum ad.ꝛ firmo.mas) Asseuerat(qđ componitur de ad.ꝛ seuero as.(qđ in simplici nō est in vsu.sed in compōne.vt hic)ꝛ cōponitur cum p.ꝛ dr̄ pseuero.as. Constructio
Assero.is.rui.ere.cōponitur cū ad.ꝛ sero.is. ¶ Construe.hec tria verba.scꝫ astruit.affirmat.ꝛ asseuerat.sunt.ꝛ asserit est quartū.scꝫ verbū.que quattuoꝛ verba.signant vnū.s.sigtione. ¶ Astruo facit astruxi in p̄terito.ꝛ astructū.tu.i supinis. ¶ Assero.is facit asserui in p̄terito.ꝛ assertū.tu.in supinis. ¶ Annuo.is.nui.annuitū.tu.in supinis.qđ cōponitur de ad.ꝛ nuo.is.(qđ nō est in vsu. ¶ Cōcedo dis.ꝯcessi.ere.cessum.su.in supinis. ¶ Autoꝛiso.sas.aui.are. Ista tria verba significāt idem qđ p̄dicta quattuoꝛ verba. ¶ Construe. Ego do tibi annuo.ꝯcedo.simul ꝑ ꝛ.autoꝛiso.in ꝯsimili sigtione cū predictis quattuoꝛ verbis. ¶ Autoꝛiso.as.de autoꝛ autoꝛis dicitur

Astruo.
Assero
Annuo
Concedo
Autoꝛiso.

Abdicat econtra/negat/abnuit/inficiatur/ abdico
Obuiat ꝛ renuit/his vnum significatur/
Et contradicit/his abnegat associatur.

¶ Hic Autoꝛ docet q̄ sint verba eiusdē significatōnis cū hoc v̌bo abdico.as.ꝛ dicit ꝙ ista.nego.as. ¶ Abnuo.is.(qđ cōponitur de ab.ꝛ nuo.is. ¶ Inficioꝛ.aris.verbū deponēs.(ꝛ cōponitur de in.ꝛ facio.ſm Cathol.)Et inde Inficie.aꝝ.i.treuge vel negationes de negate vel fracte.ꝛ caret singulari numero. ¶ Obuio.as.aui.are. verbū neutꝝ.(Et ꝯstruitur cū dtō casu)ꝛ obuio est ꝯtraire.vt cum dico(talis obuiauit mihi in vico)Similiter est ꝯtradicere.vt cū dr̄ Dicta tua obuiant rōni.i.ꝯtradicūt.Et cōponitur de ob.ꝛ via vie. Et dr̄ de obuius.a.um.qđ ꝛ sic cōponitur. ¶ Renuo.is.renui.ere. cōponitur de re.ꝛ nuo.is.(Et nō habet supina ad vsum.tn̄ ſm artē habet.s.renuitū.tu. ¶ Contradico.de ꝯtra.ꝛ dico.cis.componitur. ¶ Abnego.as.aui.are.de ab ꝛ nego.as componitur. ¶ Nota ꝙ ista verba q̄ hic ponūtur sunt ꝯtraria in sigtione verbis in sigtōne locatis.scꝫ astruit.ꝛc.qꝛ illa dicūt affirmatiuā.ista dicūt negatiuā. Constructio
¶ Construe.Unū.i.vna res significatur his.i.in his verbis.scilꝫ. abdicat.negat.abnuit.inficiat̄.obuiat.ꝛ renuit.ecōtra.i.ꝯtra sigtōꝫ supioꝝ verboꝝ.scꝫ astruit ꝛc.Et contradicit associatur his verbis.

Abnuo
Inficioꝛ
Obuio.
Renuo.
Contradico.
Abnego

C

Abdico — abegat. associatur his verbis. ¶ Abdico. as. componitur de ab. et dico. as. (cuius prior syllaba corripitur.) ¶ Et dico. cas habet tres sigtiones. vt in hoc vsu. Hec dico signat. confirmo. copulo. sacro.

auxilior — Cum suffragatur/iuuat/adiuuat/auxiliatur/
Subuenit addatur/succurrit propitiatur.
Si permittatur a metris/opitulatur.

Suffragor — ¶ Hic docet autor quot sunt verba eiusdem sigtionis cũ isto vbo auxilior. aris. Dicit q suffragor. aris. (qđ componitur de sub. et hic
Fragus — fragus. gi. Et est fragus patella q̃ est in genu. et inde dr hec suffra-
Poples. — go. inis. i. poples. Vñ poples facit poplitis in gtõ (anglice a hãme) idem est. Et est deponens. et inde venit hoc suffragiũ. gij. i. auxiliũ.
Iuuo. — ¶ Iuuo. as. iuui. iutum. tu. in supin. et inde hoc iuuamen. inis. pro
Adiuuo. — auxilio. et iumentũ. ti. i. equa. vel animal auxiliare. ¶ Adiuuo. as. adiuui. adiutũ. tu. Et adiutor. adiutrix. noia verbalia. Et hoc adiu-
Subuenio — uamen. inis. Et componitur de ad. et iuuo. ¶ Subuenio. nis. et est
Subuentor — idem cum auxilior. aris. Subuenio facit subueni in p̃terito. (media
Subuentrix. — pducta) et subuentũ. tu. in supino. Et ɔstruitur cũ dtõ (vt subuenio tibi.) Et inde hec subuentio. onis. et subuentor. subuentrix. verbalia Et cõponitur subuenio. de sub. et venio. nis. ire. Et retinet dictionẽ
Succurro. — et litteraturã simplicis p oẽs modos et tempora. ¶ Succurro. ris.
Succursor — succurri. succursum. su. Vñ hic succursor. oris. Et hic succursus. sus
Succursus. — sui. i. auxiliũ. Succurro est idem qđ auxilior. aris. et est vbũ mediũ Et ɔstruitur cum dtõ casu. vt succurre mihi dñe ¶ Propitior. aris
Propitior — verbũ deponens. est idem qđ auxilior. et opitulor. aris. est idem qđ auxilior. aris. Et dr Opitulor. de opus. et tulo. lis. (qđ nõ est in vsu)
Opitulor — Propitior dr de ppitius. a. um ¶ Nota q opitulor habet primas tres syllabas breues. et ideo nõ potest stare in vsu. Sed autor qui
Notabile — posuit illud in vsu excusat se dicens. Si pmittatur a metris. et cetera
Constructio — ¶ Construc. Iuuat. scʒ auxiliatur, i. idem qđ auxiliatur. et adiuuat cũ suffragatur. est idem qđ auxiliatur. subuenit addatur. i. iũgatur illis. et succurrit supple addatur. et opitulatur addat illis. si illud scilʒ opitulat pmittat. i. tolleret. a metris. scʒ a metro fm q debet penul tima istius dictõis opitulatur (put stat hic in vsu.) produci.

aufero. — Subtrahit/et tollit/subducit/et eripit/aufert:
Surripit et spoliat/asportat res alienas/
Priuat/predatur/defraudat eis sociatur/

¶ Hic docet Autor quot sunt verba significatiua siue synonyma cum isto v̄bo aufero. fers. abstuli. auferre. ablatum. tu. in supinis. Dicit ꝙ subtraho. is. subtraxi. subtractū. tu. est idem quod aufero. Subtraho
¶ Subtraho est verbū actiuū. ꝛ ꝯponitur de sub ꝛ traho, is. traxi. Tollo.
¶ Tollo. lis. est idem. Et est actiuū. ¶ Subduco. cis. est idem. Et Subduco
ꝯponitur de sub. ꝛ duco cis. ¶ Eripio. pis. pui. ereptū. tu. est idem. Eripio.
Et ꝯponitur de e ꝑpositōe. ꝛ rapio pis. Et est actiuū. ¶ Surripio Surripio
pis. ꝯponitur de sub. ꝛ rapio. pis. qđ est actiuū. ¶ Spolio. as. are Spolio
aui. est idem. Inde hoc spoliū. lij. ¶ Asporto. as. aui. are. est idem. Asporto
ꝛ dicitur asporto de ab. ꝛ porto. as. ¶ Priuo. as. aui. are. est idem. Priuo
¶ Predor. aris. ꝑdatus sum. ꝑdari. est idem. et dr̄ de hic ꝑdo. onis Predor.
¶ Defraudo. as. aui. are. est idem. Et ꝯponitur de de. ꝛ fraudo. as Defraudo
qđ dr̄ de hec fraus dis. ¶ Construe. Subtrahit est aufert. i. idem quod aufert. tollit. subducit. ꝛ eripit. sunt idem qđ aufert. surripit. ꝛ Constructio
spoliat. ꝛ asportat. sunt idem qđ aufert. res alienas. Per istū accusatiuū casum innuit autor ꝙ ista verba regūt accusatiuū casum (vt dicendo. fur subtrahit res alienas. ꝛ sic de ceteris v̄bis. ¶ Priuat Construe. priuat. hoc verbum. sociatur eis scilicet verbis precedentibus. et predatur sociatur. ꝛ defraudat sociatur eis.

Conuenit/alloquitur/pariter compellit/ ꝛ inter/ alloquor.
Pellat/ ꝛ aff atur predictis associatur.

¶ Hic Autor docet ꝙ ista verba. conuenit. compellat. interpellat ꝛ affatur. cōueniūt in sigṅione cum hoc verbo alloquor. ris. (qđ est deponens) Et cōponitur de ad. ꝛ loquor. ris. ¶ Conuenio. nis. ire. cōueni. cōuentū. tu. (in sigṅione qua hic sumitur) est actiuū. vt con Conuenio
uenio te. ꝛ tu cōuenieris a me. bn̄ dr̄. Sed cōuenire in alia sigṅione est simul venire. ꝛ tūc est verbū neutꝝ tm̄. ¶ Item conuenit aliqn̄ Conuenit
est verbū impsonale. et tūc est idem qđ cōtingit (Vn̄ Pamphilus Conuenit vt nostros queras quasi nescia casus) ¶ Compello. las. Compello.
are. aui. verbū actiuū. et componitur de con. ꝛ pello. ¶ Interpello Interpello.
as. verbum actiuū. Et cōponitur de inter. ꝛ pello. as. ¶ Affor. aris Affor.
verbū deponens. cōponitur de ad. ꝛ for. faris. i. loqui. ¶ Construe cōuenit. i. hoc verbum. est alloquitur. i. idem qđ alloquitur. pariter Constructio
ꝑ simul. ꝛ cōpellat est simul alloquitur. interpellat est alloquitur. ꝛ affatur. i. hoc verbū associatur predictis verbis.

Auget/ ꝛ augmentat/exaggerat/ ꝛ coaceruat augeo
Aggregat/accumulat/congestat/congerit/addit
Ampliat/amplificat/apponit/ ꝛ adiicit/vnit/
Cum supradictis assint/adiungit/adunit.

Augeo. ¶ Hic docet Autor q omia verba supius posita sunt eiusdem signifi cationis cum isto verbo augeo ges.auxi.gere.auctu.tu in supinis
Autor. ¶ Augeo componitur cum ad. et dr Adaugeo.ges. et cum ex. et dr
Autrix. Exaugeo.ges. Ab augeo.ges.dr hic autor.toris. hec autrix.icis.
Augmento hec auctio.onis.nomina verbalia.et hoc augmentum.ti. Augeo es
Exaggero. verbu activu est cum omnibus suis compositis. ¶ Augmento.as
Coaceruo. de hoc augmentu.ti.dr. ¶ Exaggerat.cōponit de ad.et aggero.as
Aggrego ¶ Coaceruat.componitur de ad.et grego.as.(quod dr de hic grex
Accumulo. gregis.)sed in simplici nō est in vsu. ¶ Accumulo.as.de ad.com-
Congesto ponitur et cumulo.as.(qd dr de hic cumulus.li. ¶ Congesto.tas.
verbum frequentatiuum. et formatur ab vltimo supino huius verbi
aggero.ris.gessi.gere.congestu.tu.u.in o.fit congesto.tas.aui.are.
Congero. ¶ Congero.ris cōponitur de con.et gero.ris.gessi.gerere.gestu tu
Addo ¶ Addo.dis.componitur de ad.et do.das. ¶ Amplio.as deriuat
Amplio. ab amplus.a.um. Amplificus.a.u.componitur. de amplus.a.um.
Appono. et facio.cis. ¶ Appono.is.de ad.et pono.nis. ¶ Adijcio.cis.adieci
Adijcio in pterito.adiectu.tu.in supino.cōponitur de ad.et iacio.cis.ieci.ere
tercie cōiugatōnis. ¶ Nota q adijcio cis.scribitur i secūda syllaba
Notabile cu duplici ij.et i priori cōsonante.secūda i vocali.qr iacio in cōpositōe
mutat a in i.et sic habet duplex ij. Et si ibi esset nisi simplex i. Vsus
Unio esset falsus. ¶ Unio.vnis.vniui.vnire vnitu.de vnus.a.u.deriuat
Adiungo ¶ Adiungo.gis.de ad.et iungo.gis.iunxi.ere.cōponit. ¶ Aduno
Aduno nis.niui.de ad.et vnio.nis.componitur. ¶ Construe. Exagerat.est
Constructio auget.i.idem qd auget.et augmentat est auget.i.idem qd auget.et
sic de ceteris vsqz ibi. Cum supradictis. Construe. Adiungit.et hoc
verbum adunit.assint.i.sunt.cum predictis verbis

arceo.

Arcet/compescit/inhibet cohibetqz/coheret/
Refrenat reprimit/angustiat/atqz coartat/
Cogit constringit/angariat artat/et angit/
Urget compellit/his sensus conuenit idem.

¶ Hic docet Autor quot sunt verba eiusdē significatiōis cum isto
Compesco verbo Arceo.ces.(anglice to constrayn)Dicit q omia illa que po
Inhibeo. nūtur in versibus. ¶ Compesco.cis.compescui. in preterito. caret
supino.cōponitur de con.et pesco(quod non est in vsu) ¶ Inhibeo
bes.inhibui.inhibere.inhibitum.tu.in supinis.(quod componitur
Cohibeo. de in.et habeo.bes. Unde inhibitor.et inhibitrix.et inhibitio.tionis.
nomina verbalia. ¶ Cohibeo.bes.bui.bere.cohibitum.tu.in su-
Coherceo pinis.de con.et habeo bes.componitur. Unde cohibitor.cohibitrix
et cohibitio.nis.nomina verbalia. ¶ Coherceo.ces.cui.in pterito.

cere.coherci tū tu.vel cohertū tu.p syncopā(de con. ꝛ arceo.es.d)
¶ Refreno.as.aui.are.de re ꝛ freno as d ¶ Reprimo.is.pssi.cre Refreno.
pressum.su. Vñ repressor.oris ꝛ repressio onis.verbalia.ꝛ ꝯponitur Reprimo
de re.ꝛ premo mis. ¶ Angustio.as.aui.are.de hec angustia.e.d. Angustio
¶ Coarto.as.aui.are.ꝯponit de con.ꝛ arto.as.aui.are. ¶ Cogo. Coarto
gis.cogi gere.coactū tu. Vñ coactor.coactrix.ꝛ hec coactio.onis. Cogo.
nomia verbalia.ꝛ cōponitur de con.ꝛ ago gis. ¶ Constringo.gis. Constringo
ꝯstrinxi.ere.ꝯstrictum tu.in supino.ꝯponitur de con.ꝛ stringo gis.
¶ Angario.as.are.de hec angaria e.d.ꝛ est idem qđ cogere. Vñ Angario.
Angariauerūt symonē cyreneū vt tolleret crucem iesu.i.cogerunt.
¶ Arto as.frequētatiuū de arceo es.format enī ab vltimo supino Arto
scꝫ artu.u in o.fit arto tas. ¶ Ango gis.anxi.gere.ꝛ caret supinis. Ango.
(ſm vsum) Et notent hic vsus. Respuo.linquo.timet.disco.posco.
metuoqꝫ. Et duo.cum renuo.simul addit.vrget.ꝛ angit. Sunt licet Actiua caren
actiua.damus illis nulla supina(Sensus est)ꝙ illa verba q̄ in istis tia supinis
vsibus cōtinent carent supinis.nō obstāte ꝙ actiua sunt.ꝛ hoc ſm
vsum nō ſm artem. ¶ Vrgeo ges.si.gere.caret supinis vsualiter. Vrgeo
¶ Compello lis.compuli.ere.compulsum su.in supinis. Inde com Compello
pulsio onis.ꝛ compulsor oris.verbalia. ¶ Construe sic. Idem sensus
i.vnꝰ sensus.vna sigͣtio.ꝯuenit.i.est ꝯueniens.his.i.verbis.arcet ꝛc̄

¶ Indignans onager seruire p arua vagatur. Asinus.
Est simplex asinus/seruili lege ligatur
Fetus asellus erit/ asininant moribus illi.
Qui nō accipiunt doctrinam pectore duro

¶ Hic docet Autor duo. Vnū de ꝯsigͣtione istarū dictionū onager
asinus ꝛ asellus.que tres vnam rem signt sed hoc implicite. Alterū Onager
de differentia istarū dictionū. Dicens ꝙ onager est asinus siluestris
laboribus hominū insuetus. Asinus ecōtra sub ꝯtinua seruitute la Asellus.
borat. Asellus est diminu. de asinus.ꝛ ꝓprie pullus vel fetus asini
¶ Deinde Autor docet.ꝙ asinino as.(qđ ꝓprie ptinet ad asinum) asinino as
transsumit ab illa sigͣtione ad significandū illud qđ desipio.pis.pui
desipere.i.male sape.vel stulte sape. vt dicimus de vno qui habet
obtusum ingeniū. Iste asininat.i.non bene sapit. vel iste asininat.i.
ita hebes est sicut asinus. ¶ Construe sic. Onager indignans.i.nō Constructio
dignans seruire.vagat p arua(quasi diceret)semp est in syluis ꝛ lo
cis desertis.ꝛ simplex asinus.i.humilis asinus.ligat seruili lege.i.
lege seruitutis. Asellus erit fetus.i.pullus asini vel asine. Illi.sup
ple pueri vel homines.asininant.i.faciūt ad modū asini.moribus.
id est.conditionibus. Qui nō accipiūt doctrinā.scꝫ magistri sui.in

Onager pectore duro.i.ppter duriciam cordis. ¶ Et dr Onager ab anos. grece.qđ est asinus latine.ꝛ de hic ager gri. ¶ Asinus dr de sedeo
Asinus sedes.qꝛ homines anteꝗ̄ equos habebāt asinis insidebant.

¶ Dicitur accusans equales atqꝫ minores
Dicitur incusans maiores ꝛ meliores.
Sed scelus excusans minuit/renuitqꝫ recusans

Questio. ¶ Hic docet Autor differentiā inter accusare.incusare.excusare. ꝛ
recusare. ¶ Et si queratur quare ponit hic doctrinā de differenti-
Responsio bus.exquo principale ppositū uult tractare de synonymis? ¶ Ad
hoc dico ꝙ ista ṽba quodāmō possunt intelligi synonyma.quia oīa
deriuant ꝛ cōponuntur de cuso as.qđ est frequentatiuū de cudo.dis
Formatur eni cuso as.ab vltimo supino illius verbi. u in o mutata
fit cuso as. Sed qꝛ ꝓpositōnes venientes secū in cōpositōne faciūt
ea abinuicem differre.nō omnino sed aliqualiter.qꝛ illa differentia
causatur a parte ꝓpositōis.que est pars secūdaria ꝛ nō a pte ṽbi.
que est pars principalis. Ideo ponens differentiā inter ista q̄ttuor
Accusare verba.dicit ꝙ Accusare est culpare.sed qui sunt equales.i.pares.
Incusare alicui.siue minores.i.minoris status ꝛ dignitatis. ¶ Incusare. est
reprehēdere vel crimē imponere maioribus ꝛ melioribus scꝫ viris
qui sunt maioris status vel altioris dignitatis. sicut qn̄ aliquis sim
plex presbyter repͥhendit epm̄ de aliquo crimine. Et cōponit de in
Excusare preposition ꝛ cuso as. ¶ Excusare est crimen impositū repellere.
Recusare negare.deponere aliqua iusta causa exigente ꝛ faciente ad hoc. Et
cōponit de ad ꝛ cuso as. ¶ Recusare ē renuere.refutare repellere
Constructio ꝛ cōponit de re ꝛ cuso as. ¶ Construe. Aliquis accusans equales
i.pares suos.atqꝫ ꝓ ꝛ.minores.i.illos qui sunt minoris status ipso
Et aliquis dr incusans maiores ꝛ meliores se.scꝫ illos qui sunt gra
dus altioris ipso.et aliquis excusans se. minuit.i.minorat scelus.i.
culpā sibi impositam.qꝫ ꝓ ꝛ.aliquis recusans.renuit.i. refutat ꝛc.

Quod dat iudicio iudex adiudicat/ꝛ quod
Aufert iudicio iudex abiudicat illud.
Iudico te damno/tibi iudico cōmoda quero
Et litem dirimens partes diiudicat inter
Et quos suppliciis affligit/iudicat illos

¶ Hic docet Autor differentiā inter adiudicare (quod cōponit̄ de
ad ⁊ iudico as) ⁊ diiudicare (qđ cōponit̄ de di pꝑpōne insepabili. ⁊
iudico as) ⁊ iudico as. deriuat̄ de iudex cis. ¶ Adiudicare est ali- Adiudicare
quid ꝑ iudiciū alicui dare; ¶ Abiudicare est auferre alicui ꝑ iudi- Abiudicare
cium rem quā habuit ¶ Diiudicare est qn̄ aliquis electus arbiter Diiudicare
inter duas partes iudicat ꝓ vtraqȝ parte qđ equū videt̄ ⁊ iustum. Judicare
¶ Judicare aliquē est dānare. ¶ Deinde dicit Autor q̄ iudico re
git actm̄ post. ⁊ tūc est idem qđ damno. vt iudico te. i. dāno te. ⁊ tūc
est actiuū. Et aliqn̄ regit post se Dtm̄. vt iudico tibi. ⁊ tūc est idem
qđ bonū iudiciū ⁊ vtile tibi dare. ¶ Construe. Judex abiudicat il-
lud quod ipse dat iudicio. i. ꝑ iudiciuȝ. ⁊ iudex abiudicat illud quod Constructio
ipse aufert ab aliquo iudicio. i. ꝑ iudiciū. ⁊ iudex dirimens. i. delens
lites. diiudicat inter partes scȝ litigantes. Judico te. i. dāno. iudico
tibi. i. quero cōmoda tibi. i. vtilia tibi.

¶ Artificis nomen opifex assumit/ ⁊ auctor.
Jnuenit autor/ agit actor/ res ampliat auctor.

¶ Jn isto versu docet autor q̄ nomina ꝯueniunt in sig̃ficatione cū isto
nomie hic ⁊ hec artifex cis. (dr̄ artifex de ars tis. ⁊ facio cis) dicēs Artifex
q̄ hic ⁊ hec opifex cis dr̄ de opis opem ab ope ⁊ facio is. ⁊ est idē Opifex
qđ artifex ⁊ autor idem est. Deinde in secūdo v̄su ponit differentiā
inter autor scriptū ꝑ u ⁊ simplex t. sine c. et actor ꝑ c ⁊ t sine u. ⁊ etiā
auctor ꝑ u c et t scriptū. ¶ Autor dr̄ ab autentim grece. qđ est au- Autor
tenticū vel graue latine. Autor dr̄ inuentor materie de qua tractat.
⁊ est cōis duū gener̄ hic ⁊ hec autor oris. ¶ Actor scriptū ꝑ c ⁊ t. ⁊ Actor
sine u. est nomen verbale. formatū a primo supino istius verbi ago.
agis egi actū tu. in supino. fit ⁊ actor. i. factor. ¶ Auctor scriptū ꝑ u Auctor
c ⁊ t. est nomen verbale de augeo es. auxi ere. auctū tu. um in or. fit
auctor oris. Et est ille qui auget aliquā rem. ¶ Construe. Opifex Constructio
assumit. i. capit nomen artificis. i. idem qđ artifex. Autor inuenit. i.
inuentor materie de qua intendit tractare. actor agit. i. facit. auctor Notabile
ampliat res ampliores. ¶ Nota alios v̄sus differentiales.
Autor ab autentim hic ⁊ hec sine c venit. actor
U sine pꝛebet ago. venit auctor ab augeo cum c.

Jnter se distant: timidus: temerarius: audax.
Linquit omittenda: facit audax aggrediēda
Cessat ab audendis timidus: simul ⁊ fugiendis Audax.
Audet omittenda temerarius et facienda.

Audax
Timidus
Temerarius

Constructio

¶ Hic ponit Autor differentiã inter ista nõia audax/ temerarius/ ꝛ timidus. Dicens ꝙ audax est ille qui audet facere ea que sunt facienda/ ꝛ dimittit ea que nõ sunt faciẽda. ¶ Et timidus est ille qui nõ audet facere facienda/ nec omittere omittenda. ¶ Sed temerarius est ille qui audet facere facienda ꝛ nõ facienda. ¶ Timidus a timeo es. dicitur. Temerarius a temere .i. stulte. dicitur. Audax ab audeo audes ausus sum dr. ¶ Construe Timidus temerarius ꝛ audax. ista nomina distant .i. differunt inter se. Audax est ille qui supple audax. linquit .i. dimittit omittenda .i. ea que debent omitti. ꝛ facit aggredienda .i. ea que audax debet aggredi (Et est aggredi incipere aliquid cum audacia) timidus cessat .i. deficit. ab audiẽdis .i. rebus faciendis. ꝛ simul .i. pariter. a fugiẽdis .i. a rebus nõ faciendis. Temerarius audet .i. audax est facere omittenda .i. ea que debent omitti ꝛ facienda .i. ea que debent fieri.

Est auidus cupidus/ ꝛ auarus/ ꝛ ambitiosus.
Diuitias cupidus cupit/ ambitiosus honores.

Auidus
Cupidus
Auarus
Ambitiosus.
ambitio

Notabile

Constructio

¶ Hic Autor docet ꝙ omnia ista nomĩa sunt eiusdem sigtionis cũ isto noie auidus .a .um. Dicens ꝙ cupidus .a .um. idem est. (ꝛ dr a cupio pis. piui. vel pũ. cupere. ¶ Auarus .a .ũ. est idem. (Et dr ab aueo. es. aui. auere .i. cupere. ¶ Ambitiosus .a .um. est idem (Et dr de hec ambitio. onis .i. cupiditas honoris) ꝛ dr de hic ambitus. tus tui (cuius media corripitur) q: est nomẽ. nam si media ꝑducitur tũc est participiũ (Ab ꝟsus) Ambitus est nomẽ. ambitus participale. ¶ Diuitias ꝛc. Hic ponit autor differentiã inter cupidus ꝛ ambitiosus. dicẽs ꝙ cupidus est ille qui cupit diuitias. Ambitiosus est ille qui cupit honores. ¶ Construe. Cupidus ꝛ auarus ꝛ ambitiosus est idem qđ auidus. Cupidus cupit .i. optat diuitias. ambitiosus honores. supple cupit.

Nutrit/ fomentat/ reficit/ fouet/ ꝛ refocillat.
Pascit/ alit/ sensus his verbis conuenit vnus

Alo
Nutrio

Notabile

¶ Hic Autor docet ꝙ oia ista verba ꝯueniunt in sigtõne cum isto verbo. alo alis alui alere. ¶ Nutrio. is. iui. ire. quarte ꝯiugationis Et inde nutritor. ꝛ nutrix. qđ nomẽ syncopatur. ꝛ dr nutrix deposita media syllaba tri. Et de nutrix deriuatur nutricius. a. um. ꝛ est idez quod nutrix (si esset omnis generis) vnde architrenius in principio libri (Languida segnicies. veneris nutricia tractat.) Ocia. dilatrix operum. dissuada labor. Loquitur de viciis que sequũtur ociosos ¶ Et ecce habes ibi in his versibus (nutricia) quod declinatur sic

Nutricius.a.um.⁊ ibi nutricia.est idem qđ nutrices. ¶ Fomento. Fomento
tas.a fomentum.ti.df.Et est fomentū idem quod nutrimentū.⁊ df Fomentū.
de foueo.es. ¶ Reficio.cis.cōponitur de re.⁊ facio.cis. Papias Reficio.
dicit reficere.refocillare.recreare.constipare.Vñ versus. Constipat
reficit.recreat.simul ⁊ refocillat. ¶ Foueo.ues.foui.ere.fotū.tu.in Foueo.
supinis.componitur cum con.⁊ df confoueo.ues.media correpta.⁊
cum re.⁊ df refoueo.ues. ¶ Refocillo.as.de refoueo.ues.dicitur. Refocillo
¶ Pasco.cis.cere.paui.pastū.tu.in supinis.vnde hic pastor.oris Pasco.
⁊ hec pastura.re.⁊ hec pascua.cue.⁊ pluraliter hec pascua.orū.⁊ est Pastura
etheroclytū in genere ⁊ declinatione.qr in singulari numero est ge Pascua.
neris feminini ⁊ prime declinationis.in plurali vero secunde decli
nationis ⁊ neutri generis.(Unde versus.)Pascua sola datur sed
pascua plura dabūtur.Item potest declinari hec pascua.cue.⁊ plu
raliter he pascue.uarū.Unde scribitur Ezechielis.xxxiiij.capitulo.
quasi in medio.In montibus israel erunt pascue earū.Item in eo-
dem capitulo.Insuper reliquias pascuarū vestrarū conculcastis pe
dibus vestris.Item in eodē capitulo inuenitur pascua.in plurali
numero.Nōne satis erat pascuā bona depasci. ¶ Pasco cōponit Notabile
cum de.⁊ dicitur depasco.cis ¶ Nota q passiua istorū passiuorū.scz
pascor.⁊ depascor.construūtur cum accusatiuis casibus transitiue.
Ut capra pascitur vel depascitur syluas. Et cum ablatiuis in eodē
sensu.Unde sm Papiā bene dicitur. Pascor hāc rem.vel ab hac
re. ¶ Alo.lis.alui.ere.alitum.tu.vel altū.tu.in supinis(sm Hug.) Alo.
vnde hic altor.toris.⁊ hic alitor.toris.verbalia.i.nutritor.⁊ hec ali-
trix cis. ¶ Construe. Unus sensus ꝯuenit.i.ꝯueniēs est his verbis Constructio
scz nutrix.⁊c.

Hinc nutrimentū deducitur ac alimentum alimentū
Fomentūq; comes simul est alimonia fomes.

¶ Hic docet Autor.q ista nomina deriuātur a predictis verbis.⁊
vnū ⁊ idem signt.⁊ sic sunt synonyma ꝯuenientia in signtione.cū illo
nomine hoc alimentū.ti.(⁊ df de alo alis.) ¶ Nutrimentū.dicitur Nutrimentū.
de nutrio.ris. ¶ Fomentū.ti.⁊ hic fomes.tis.deriuat de foueo.es Fomentū
¶ Construe.Nutrimentū deducitur.i.deriuatur.hinc.i.de nutrio.
nutris.ac ꝑ et.alimentū.deducitur hinc.scz de.alo alis.q pro et.fo Constructio
mentū est comes.i.sociatum.illis in significatiōe.(quod deriuatur
a foueo.es.simul ꝑ pariter.⁊ alimonia est comes illis.(qđ dicitur
de alo alis)⁊ fomes est comes illis(quod df de foueo.ues.)

¶ Inter se distant/albescit/albat/⁊ albet. albeo.
Albitat/albificat/transire scias duo prima/
Inchoat albescit minuit simul atq; frequentat

Albitat/istoꝝ celebratur vtrūq; solutum.

Candeo candesco non transit/candido transit.

¶ Hic docet autor. ꝙ ista verba que hic ɔtinētur in versibus cōue
niunt in sig̃tione cum albeo.bes. Item docet differentiā inter ista
verba dicens. ꝙ aliqua istoꝝ sunt actiua. aliqua neutra ⁊ absoluta
aliqua sunt inchoatiua. ⁊ vnū istoꝝ verboꝝ est frequentatiuū v̄bū
¶ Albesco.cis est inchoatiuū verbū. ⁊ caret p̄terito. q: oīa verba
inchoatiua ex sig̃tione sig̃nt presentialiter. preterita vero sig̃nt pre-
teritionē. Unde si haberent preterita. haberent sibiipsis contraria.
¶ Formatur inchoatiuū a secūda psona p̄ntis tpis. singularis nu
Notabile meri. ⁊ indicatiui modi. vt amo amas. addita co. fit amasco.cis. id ē
incipere amare. albeo.bes. addita co. fit albesco.cis. i. incipe albere
Albesco. ¶ Albo.as. i. album facere. ab albus.a.um. dr̄ (verbū transitiuū.)
Albo. ¶ Albeo bes. caret supino. ⁊ hoc s̄m vsum. nō s̄m artem. ¶ Itez
Albeo Albito as. est frequentatiuū de albo as. (albatu) u in o. ⁊ a p̄posita
Albito mutata in i. coreptā. fit albito.as.are.aui. i. paꝝ albere (⁊ est neutꝝ
Albifico. ¶ Albifico.as. i. albū facere. ⁊ cōponitur de albus.a.ū. ⁊ facio.cis
candeo. ¶ Candeo.des.dui.ere. caret supino. i. candidū vel album esse (qd
candesco. idem est esse vel fieri albū) ¶ Candesco.cis inchoatiuū formatuz
candido a candes. addita co. fit candesco. i. incipe candere. ¶ Candido.das
aui.are. i. facere candidū. verbū transitiuū. ¶ Construe. albescit. ⁊
Constructio albat. ⁊ albet. albitat ⁊ albificat. ista verba distāt. i. differūt inter se
Scias. i. tu lector cognoscas. duo scilz verba. de istis verbis prime
ɔiugationis. transire. i. esse transitiua. scz albo.as.are.aui. ⁊ albifico
as.are.aui. Et alia tria sunt neutra. scilicet albescit. albet ⁊ albitat.
¶ Inchoat ⁊c̄. Hic docet autor ꝙ albesco.cis. est inchoatiuū v̄bū
Albito as. est frequentatiuū. ⁊ sig̃t minus ꝙ suū pfectū. s. albeo. q:
albeo sig̃t albū esse vel fieri. ⁊ albito sig̃t modicum vel paꝝ albere.
Deinde dicit ꝙ vtrūq; istoꝝ verboꝝ est absolutuz. i. nullo mō regit
actm̄ transitiue. ⁊ sic vtrūq; est neutꝝ. ¶ construe. albescit. scilz hoc
verbū. inchoat. i. inchoatiuū est. Albitat. s. hoc verbū. minuit. i. sig̃t
minutionē significatōnis sui pfecti v̄bi. scz albeo es. atq; p ⁊. simul
i. pariter. frequentat. i. est frequentatiuū (sicut supius dr̄. Et vtrūq;
istoꝝ verboꝝ. scz albescit ⁊ albitat. celebratur. i. dr̄ esse. solutū. id est
absolutū. ¶ candeo ⁊c̄. Hic dicit ꝙ hec v̄ba candeo ⁊ candesco nō
sunt transitiua sed neutra. Et ꝙ candido as. est trāsitiuū. ¶ cōstrue
hoc verbū candeo. nō transit. i. nō est transitiuū. ⁊ candesco non est
transitiuū. sed candido transit. i. est transitiuū.

amomū. Dicit̄ vnguētū cathaplasmaq;/nardꝰ/amomū
Suauiter hinc redolens/illis sociatur aroma
Fertur aromaticū/similem qd prestat odorem.

Hic docet Autor ꝯuenientiā significatiōis esse inter ista nomia amomū. cathaplasma. nardus. aroma ꝛ aromaticū. omnia ista nomina significāt vnguenta preciosa. Cathaplasma (ſm Huguic. componitur de catha. quod est supra. ꝛ plasma. tis. q: supra formaꝫ morbi ponitur vel inducitur. ꝛ est emplastrꝫ medicamīs. Sed cum hoc cathaplasma. dr a catha prepositione greca. i. iuxta. ꝛ plasma i. formatio. q: efficitur vt ponatur iuxta apostema. ꝛ remouet apostema a membro nobili ad minus nobile. Unde versus. Delet apostema iuxta positum cathaplasma. Nardus. ponitur pro nardo spicato siue ꝓ nardo pistico. ꝛ vtrūqꝫ est vnguentū factū de nardo arbore. Et est nardus arbor suauissime redolens. ꝛ computat inter herbas ꝓpter suam breuitatem. Hoc amomū. mi. componitur de aer. ꝛ oma. quod est odor. quasi bonū aeris odorem rep̄sentans. Et dicit Isydorus. Amomū dr q: veluti odorē cynnamomi referat. Aromaticū. ab aromate. ꝛ pōt declinari adiectiue. aromaticus. a. um. ꝛ est omne quod ptinens est ad aroma. Construe. Cathaplasma. qꝫ ꝓ et. nardus. ꝛ amomū. sunt vnguentū. ꝛ idem in sigtōe aroma hinc redolens. i. hinc quia redolens est suauiter. sociat illis scꝫ predictis nominibus. Fertur aromaticū. ꝛc. Construe. Et illud fertur. i. dicitur. aromaticum. quod prestat. id est dat. similem odorem. sicut illa que superius memorātur.

Cathaplasma / Nardus. / Amomū. / Aromaticum / Constructio

Debet fex olei / sedimen / vel amurca vocari

amurca

Intentio Autoris est dicere. q: sedimen. ꝛ fex olei. conueniūt in significatōne cum hoc nomine amurca. ce. (quod est fex olei) ꝛ ſm Hug. componitur amurca ab a. quod sine. ꝛ mergo gis. q: ab oleo se mergat inferius. scꝫ inferior fex olei. Sed murca dr superior fex olei. quia fit quasi murus in oleo. Et inde mucrosus a. um. hec mucrositas. tatis. Et scias q: amurca est pars olei. sed ponitur ꝓ fece alterius liquoris. Et ſm quosdaam dr ab amarus. quia est amara. Sedimen. inis. a sedeo sedes dr. quia sedet vel residet in fundo olei. Olea. ab hec oliua oliue dr. hoc oleum. olei. Et est differentia inter oliuam. oleam. ꝛ oleum siue oliuū. Oliua est arbor. Olea. est fructus illius arboris. Oleum vel oliuum. est liquor fluens vel factus de fructibus illius arboris. Construe. sic. Fex olei debet vocari sedimen vel amurca. Et dr fex a figo figis

Amurca. / Murca / Mucrosus. / Sedimen / Oliua / Olea. / Oleum / Constructio

Augur / sortilegus / est diuinator aruspex.
Atqꝫ mathematicus / illis sociatur ꝛ auspex.
Additur ariolus / hinc dicitur ariolari /

augur.

Sortilegus
Diuinator
Matematic⁹.

¶ Autor hic docet. quot sunt nõia synonyma cum isto nomine hic augur. ris. dicens ꝙ sortilegus idem est. (Et cõponitur de hec sors sortis. ⁊ lego. gis. Diuinator est idem (Et dr̃ de diuino. as.) Mathematicus. ci. est idem (Et dicit a mathesis. ⁊ est diuinatio) ¶ Et est differentia inter mathesis (cuius media corripitur) ⁊ cũ aspiratõne ⁊ matesis (cuius media ꝓducitur) sine aspiratõe. Mathesis (cuius media corripitur) est doctrinalis scientia. Matesis (cuius media ꝓducitur) est scientia diuinandi. Ũñ ꝟsus. Scire facit mathesis. sed diuinare matesis. ¶ Ariolus. li. est idem. Et dicuntur arioli (scđm Papiã) incãtatores. eo ꝙ circa aras preces nepharias emittunt. vnde auriolor. aris. i. diuinare ¶ Cetera nomĩa exponũtur supius ¶ Construe. Sortilegus est augur. ⁊ sic de ceteris dicas.

Mathesis.
Matesis.
Ariolus

anus.

Fertur anus vetula / minuit sed anicula sensum
Dum dormitat anus / turpis sibi sibilat anus

¶ Autor docet hic ꝯuenientiam istoꝝ nominũ Anus. vetula. anicula. que omnia idez significant (anglice a olde Wyfe) ¶ hec anus anus anui. quarte declinatõnis. ⁊ inde hec anicula. le. diminutiuũ ⁊ hic ⁊ hec anilis. ⁊ hoc anile. aliquid ꝑtinens ad anũ. ¶ Vetula. vetule. de vetus veteris dicitur. quia vetus est. i. antiqua. ¶ Dũ. dormit ⁊c̃. Differentia est inter anus (cuius prior corripitur) ⁊ anus cuius prior ꝓducitur) nam anus cuius penultima syllaba corripit̃) est feminini generis ⁊ quarte declinationis (⁊ est idem q̃d vetula. Anus (cuius penultima syllaba ꝓducitur) est masculini generis ⁊ secũde declinationis (⁊ est idem quod culus) ¶ Construe. Vetula. est anus. ⁊ anicula est anus. sed minuit sensuz. id est. significationẽ illius. quia est nomen diminutiuũ. hic anus. ni. pro culo. ⁊ hec anus ꝓ vetula. dicitur. De hic anus. ni. hec anicula. le. de vetus ris. dr̃. ¶ Dum dormitat anus. Construe. Dum anus. i. vetula. dormitat. id est dormit. turpis anus. id est vilis culus. sibilat sibi. ¶ Et est sibilare ꝓprie serpentum) sed quia culus emittit similem sonuz. ideo transsumitur ad significandum taliter sonare.

Vetula
Anus.
Anus.
Anicula.
Constructio
Sibilare.

arbor.

¶ Unum significant arbor / cum robore stipes.
Stips stipis est obolus / sed stipes stipitis arbor.
Stipo / constipo / stipendia dicimus inde.
Arbutus arboris est species / sunt arbuta fruct⁹.

¶ Hic docet Autor conuenientiã istarum dictionum hoc robur.ris. et hic stipes.tis. media correpta. cũ isto noie. hec arbor.ris ¶ Hic stipes tis. sm Huguic. est titio vel trũcus ligni. qui sustinet aliquid. et dr de sto.stas. ¶ Construe. Hec noia arbor et stipes cum robore. signt vnũ.i.vnam rem. ¶ Stips.pis.etc. Hic ponit differentiã inter hec stips pis. et hic stipes pitis. dicẽs q hec stips pis feminini gener est obolus. quoddã pondus qd olim militibus stipendiariis distribuebatur pro pecunia. et ponitur pro obolo. Et quia obolus solet dari mendicis pro elemosyna. ideo stips quãq dicitur mendicitas. elemosyna. victus. Vñ hic stipus pi. mendicus. Sed stipes itis. est arbor ¶ Stipo. constipo. Autor dicit q stipo as. cõponitur cum con. et dr constipo as. et hoc stipendiũ dij. de stips pis. ¶ Stipo as.i. facere stipata. hoc stipatũ ti. (anglice a stoches) vel stipare est ornare cuz stipa. Constipatus (anglice to be costyf) ¶ Arbutus etc. hic Autor ponit differentiã inter hec arbutus ti. et pluraliter hec arbuta. orũ. dicẽs q hec arbutus est quedã species arboris. et sic nõ est generalis arbor. et arbuta sunt fructus illius arboris. Et declinatur hoc arbutum ti. Et dicitur de hec herba. et similiter de hec arbor arboris.

Stipes
Constructio
Stips
Stipus
Stipo
constipo.
Stipendium.
Arbutus
Arbuta.

¶ Stips stipis/as/obolus/indeclinabile põdus
Illius est natus dipondius/as duplicatus/
Altera pars assis semis/duo tercia bisse/
Tressis/quincussis/occussis/et inde decussis.

As. assis.

¶ Autor hic docet. q ista nomina hic as assis. et hec stips.pis. hic obolus.li. et hoc põdus indeclinabile sunt synonyma et eiusdẽ significationis. Deinde dicit q pondus cõponitur cũ dya. qd est duo. et inde dr hic dypondius. dij. Et dypondius est duo asses vel equiualens duobus assibus. ¶ As assis est pondus duodecim vnciarum. et ponitur quãq pro obolo. As cõponitur cum semus a.um.i.dimidius a.um. et dr hic semis semissis. ¶ Et est semis media pars assis. scz sex vncie. vel oboli qñ as ponitur pro obolo. ¶ As cõponitur cum binus. et dr bisse indeclinabile. et est pondus octo vnciarum. quia si as diuidatur in tres partes equales octo sunt due partes illius. ¶ As componitur cum tres. et dr hic tressis.sis.si.i. tres asses. vel preciuz triũ assium. ¶ Et cum quinq et dr quincussis.sis. Sed quinq de partibus assis dicimus. qd potest dici quodlibet totum. qd etiam potest diuidi in duodecim partes equales. Cuius vndena pars dr Deuns quasi vna vncia dempta de asse. Dena pars dicit decuns. Nouena pars dr dodrans. Octaua pars dr bisse. Septima pars dr septuns. Sena pars dr Seuns. Quinta pars dicitur quincuns

Dypondius.
As assis.
Semis
Bisse.
Tressis
Quincussis
Deuns
Decuns.
Notabile

D

Partes assis — Quarta pars dr triens. Trina pars dr quadrans. Et pondus duarum unciarum dr sextans. qr est sexta pars. et inde fit uncia duodena pars
Constructio — assis. qr as cotinet duodecim uncias. ¶ Construe. (pretermissis tamen duobus versibus primis satis facilibus.) Altera pars assis. hic anumerat Autor q sunt composita ab as assis. quorum unu exponit. s. semis Est semis altera pars. i. dimidia pars assis. duo tercia. i. qui continet sex uncias. sunt bisse. Vel si as accipiatur pro obolo sicut supius dr tunc semis signat medietate oboli. Cetera plana sunt. ¶ Aliter pot sic exponi. Hic semis est altera pars assis et duo. hic semis est altera pars assis. et duo tercia. i. due triu partiu sunt bisse. i. in bisse. ¶ Et
Bissis — potest declinari. hic bissis. sis. si. bisse ablatiuo casu.

Assidet assiduus studio suo continuato.
Dicitur assiduus diues/ab asse vocatus.

Assiduus — ¶ Hic docet autor equiuocatione in hoc noie assiduus. a. u. dicens q Assiduus est idem qd sollicitus. et tunc deriuatur de assideo. es. i.
Assideo — indulgeo es. Et tot habet signationes assideo quot patent per versum. Assidet indulget. iuxta sedet. assimilatur. Ite assiduus idem est qd diues. et tunc descendit de as assis. ¶ Constructio textus satis patz

Calliditas/astutia/vel cautela/vel astus.
His prudentia/vel versutia consocietur

Astus
Calliditas
Astutia
Cautela
Prudentia
Versutia.
Astutus
Versutus

¶ Hic docet Autor. quot sunt noia couenientia in signatione cu hoc noie hic astus tus. tui. dicens q Hec calliditas. atis. est idem (et dr de callidus. a. u. i. sapiens. ¶ Hec astutia tie. est idem. (Et proprie astus. astutus et astutia sunt in malo) Et dr astutia de astutus. a. u. formatur eni a gto astuti. addita a. ¶ Hec cautela le. idem. et dr de cautus a. um. ¶ Hec prudentia tie. idem. et formatur a dto prudeti addita. a. ¶ Versutia tie. idem (et formatur a gto versuti. addita. a) Versutus a verto tis. dr. ¶ Astutus deceptor est. qr eius mens in quolibet actu ad qualibet fraude in facili vertitur. ¶ Textus patz

Exigit/ac peragit/facit/efficit/ac operatur/
Patrat/agit/complet/consumat/perficit/implet
Exequitur/ claudit/concludit/terminat/atqz
Decidit/finit/medios deducit in actus

¶ Hic docet autor. quot sunt verba ꝯsignificantia cū hoc ꝟbo ago
agis. Dicens ꝙ ista sc; exigo gis. egi. ere. exactū. tu. verbū actiuū
ꝛ cōponitur de ex. ꝛ ago agis. Et est exigere ꝑfecte agere. (Ut iste
Exigo
exegit opus suum) .i. ꝑfecte fecit opus suū vel cōpleuit vel ꝑfecit.
plura sig̃t
Item exigere est expellere. Exigere. est iniuste petere. vñ exactio
onis. i. iniusta petitio. Item exigere sumitur pro simpliciter petere
Exactio
vel requirere. Itē exigere est vltra vel extra agere. i. diuidere. Uñ
.Exiguus
exiguus. a. um. ¶ Perago pagis. de per ꝛ ago agis. componitur
Perago.
¶ Afacio cis. feci. facere. factū. tu. Afficio. cis. cōponitur. de ad. et
facio. cis. Et sig̃t tria que patent ꝑ versum. (Afficit informat. punit
Facio.
cupit. hec tria signat. Item cōponitur cū ex. ꝛ dr̃ Efficio. cis. Et cū
cum ꝯpositis
in. ꝛ dr̃ Inficio. cis. i. intingere. Et cū de. ꝛ dr̃ Deficio. Et cū per. et
dr̃ Perficio. cis. Et cū ob. ꝛ dr̃ Officio. cis. Et cū sub ꝛ dr̃ Sufficio
¶ Et habet multas sig̃tiones. nam sufficere. i. satisfacere (Anglice
Sufficere
to suffyce) vt sufficit tibi gratia mea. Et s'm hanc sig̃tōnē inuenitur
sufficit impsonale. Item sufficere est subrogare. substituere. Uñ bñ
dr̃ (iste est suffectus. i. substitutus) Sufficere. i. subministrare. (Ut
iste sufficit mihi necessariū. i. subministrat) Ite; facio cōponitur cū
pro. ꝛ dr̃ Proficio cis. ¶ Nota ꝑficiscor. eris. verbū deponēs. i. ire
Proficiscor
ꝛ habet suppletionē preteriti ꝑfectus sum vel fui. i. transiui.) Et cū
re. ꝛ dr̃ Reficio. cis. eci. refectū. tu. ¶ Nota ꝙ facio est neutrū quo
Notabile
ad vocem. nō quo ad sig̃tionem. q: sic actiuū. est. Et omnia cōposita
a facio cum ꝑpositionibus. (ꝑut Donatus accipit ꝑpositōnes) si in
quedā actiua
o desinant actiua sunt. preter ista quattuor. sc; deficio. ꝑficio. officio
quedā neutra
sufficio. que sunt neutra. Deficio tñ pro relinquo. et Sufficio ꝓ sub
ministro. ꝛ substituo. actiua sunt. Si vero desināt in or. passiua sunt
preter ꝑficiscor. ris. ꝛ inficior aris. que sunt deponētia. Alie plures
regule dantur a facio cis. ꝛ eiusdem cōpositis. quas vide in Hug]
capitulo. facio. in fine. ¶ Operor. aris. verbū deponens. dr̃ de hoc
Operor
opus operis. Et cōponitur cum con. dempta n. ꝛ dr̃ cooperor aris.
¶ Patro. as. aui. are. i. facere. ꝛ ꝓprie opus veniens. Et cōponit
Patro.
cum p. ꝛ dr̃ perpetro. as. i. facere. ꝛ cū in. ꝛ dr̃ Impetro. as. i. q̃rere.
Perpetro.
Impetro
¶ Compleo. es. eui. ere. cōpletū. tu. componitur de con. ꝛ pleo. es.
qđ in simplici nō est in vsu. sed in composito. vt Repleo. es. impleo
Compleo
es. Suppleo es. Depleo es. ꝛ est deplere. valde deplere. vel eua-
Et alia compo-
cuare. Expleo. es. Oppleo. es. de ob ꝛ pleo. es. i. implere. obturare
sita a pleo
Et a pleo deriuatur plenus. a. um. ꝛ hic splen. splenis. ¶ Cōsumo
is. ꝯsumpsi. ere. ꝯsumptū. tu in supino ꝺ con. ꝛ sumo. is. cōponitur
Consumo.
Et est cōsumere. deuastare. destruere. expendere. simul sumere. vñ
ꝛ alia ꝯposita
ꝯsumptor. ꝯsumptrix. ꝯsumptio. nomīa verbalia. Sumo est actiuū
cū suis compositis. ¶ Impleo. dictū est. ¶ Perficio. dictum est ꝯ
¶ Exequor. ris. executus sum. exequi. (media cor. de ex. ꝛ sequor
Exequor.
componitur. vnde executor oris. executrix. tricis. hec executio. onis
nomina verbalia. ¶ Claudo. dis. clausi. ere. clausum. su. in supinis
Claudo

Clatrus. Unde hic clausor.oris.ꝛ hec clausura re. et hic Clatrus clatri.ꝛ est
repagulū quo ostium firmatur,vel quod opponitur ostio.vel ipsuȝ
Termino.cuȝ ostium.ꝑcipue hortoꝝ vel vineaꝝ.¶ Termino.as.aui.de hic ter=
compositis minus ni.dr.Unde Contermino as.aui.are.i.simul terminare. vel
ꝯiūgere.Determino as.aui.are.i.diffinire. vel terminos auferre.
Extermino.as.aui.are.terminos auferre.vel exulem facere.quasi
extra terminos ponere ꝛ extrahere.et ꝓprie dr de exulibus.¶ Et
Nota. ponitur ꝑ demolitur.vt ibi.(Exterminant enim facies suas)id est
demoliūtur.i.deuenustant.destruūt.dissipant.ꝛ extra terminos hu
Exterminiū mane conditionis ducūt.Unde hoc exterminiū.nij.i.desolatio. con
cussio extra terminos.exiliū.¶ Decido.dis.decidi.cre.decisum su.
Decido in supino.i.terminare.Uñ iste decidit causam.i.determinat causaȝ
Cedo. Cōponitur de de.ꝛ cedo dis.cecidi(media ꝓducta)sed cado dis.fa
Cado. cit cecidi in preterito(media correpta.Uñ.Preterito cecidi prebet
cado.cedo cecidi.¶ Finio.nis.finiui.finire.a finis dr.Diffinio nis.
Finio. iui.ire.i.determinare.i.diffinitionē dare.¶ Deduco.is.deduxi.ere
de de.ꝛ duco cis.componitur.¶ Construe.Exigit ac pagit ꝛc.oia
Constructio ista idem sunt quod ago agis.Medios deducit in actus.i. aliquis
deducit.id est vlterius ducit.rem suam vel opus suum in medios
actus.id est vltra medios actus.

De promo promus qui promptuaria seruat/
De promo promis/sunt promptuaria dicta.
Promptuaria/vel celaria/dic apothecas.
Est apotheca domus cui victus traditur omnis
Apotheca Est ypotheca rei non mobilis/ vt domus/ aruū.
Rerum mobiliū traduntur pignera pugno.

¶ In istis ꝟsibus docet autor quid sit promus.q: in sequentibus
Promus facit memoriā de ista dictiōe ꝓmptuariū.dicens ꝙ dr de promo.is
Dicit ergo ꝙ hic promus mi.est custos promptuarij. ꝛ vtrūqꝫ deri
Constructio uatur de promo.mis.¶ Construe.duos primos versus. Promus
dicitur.i.deriuatur.de promo mis.prompsi.ꝓmere. promptum.tu.
Promere id est.ostendere.ꝛ qui scȝ promus.seruat.i.custodit.promptuaria.i.
celaria.et promptuaria.i.promptuariū.sunt dicta.i.dictum. de pro
promptuariū mo promis.(Et est promptuariū domus secreta in qua omnia vi=
ctualia reponūtur. ¶ Promptuaria ꝛc.Hic docet autor ꝙ ista no
Celarium mina sunt synonyma.id est.consignificantia hoc celariū (qd dicitur
a celo celas.i.tego tegis.quia celat.i.tegit res que ibi reponūtur.

¶ Hec apotheca ce. dr ab apo. qd est re. et theca. qd est positio lati ne. quasi repositio vel repositoriu. qr ibi seruant res in repositorio. ¶ Est apotheca etc. hic ponit differentiã inter apotheca et ypotheca. dicens qr apotheca est idem qd celariu. Ypotheca est vadiu rei immobilis. sicut domus. arvu. ager et similia. Et sic potest esse differentia in istis versibus inter ypotheca et pignus. ¶ Item nota differentiã inter hoc pignus eris. cum e in Sto. et hoc pignus oris. cu o scriptum in Sto. Un versus. Pignora natorum dicuntur pignera rerum ¶ Construe. apotheca est vna domus. cui scz domui. ois victus. i. victualia tradunt. i. dantur. et ypotheca est scz vadiu. rei immobilis que facile moueri no potest. vt domus. i. edificiu et arvu. i. campus

Apotheca | Ypotheca | Notabile | Constructio

¶ Nuncupat/appellat/sic euocat/aduocat. ista Vociferat/censet/sensu funguntur eodem.

¶ Hic docet autor qr ista verba q ponuntur in versibus pdictis synonyma sunt. Nucupo as. dr de nomen inis. ¶ Nomio as dr de hoc nome nis. ¶ Appello as coponitur de ad et pello as quod no est in vsu. i. vocare. ¶ Aduoco as de ad et voco as ¶ Vocifero as dr de vocifer a. um. adiectiuu. i. ferens vel portãs vocem. et coponitur de hec vox cis. et fero fers. ¶ Ceseo es. sui cesere cesum iu. habet istas significatões. i. computo as. et idem est quod nucupo as. et ide est quod iudico as et pprie de moribus. versus. Censeo computo censeo nucupo censeo mores. Censeo componitur cu sub et dr succenseo ses sui. et est idem quod irasci. Et cu per. et dr percenseo es. id est pfecte vel valde censere. vel perqrere/circuire pererrare. Un Ouidius in secudo metha. Percensuit orbem. i. circuiuit orbe. Ite componitur cu re. et dr recenseo ses sui. ere cesum sum in supinis. i. numerare. vel recitare. remeorari. reuenerari. vn versus. Ceseo si studeas lector componere debes. Sub notat irasci. per circuit. et numerat re. Et de censeo venit hic cesor oris iudex de moribus. et hec censura re iudicium. ¶ Construe. ista. i. ista verba nucupat/appellat. etc. funguntur eodem sensu. Fungor ris construitur cum ablatiuo casu. ¶ Item nota qr est censeo es sui ere. censum su. in supinis et Censo is. sui. ere. censitum tu. verbum tercie coiugationis. et Censio sis. siui. sire. quarte coniugationis. et ista non differunt in significatione sed in litteratura. quia censeo es. secunde coniugationis facit censui in pterito. et censum censu in supinis. Ceso is. tercie coniugationis facit etiam sui in pterito et censitum tu. in supinis media correpta. Sed censio sis. quarte coiugationis facit censitu situ. media pducta in supinis. Versus. Censio censo sui. so. situm sed ceseo censum. Ceso sed quarte voluit prudentius esse. Et ista verba componuntur. Sed secundum quod simplicia variantur in dictiõe

Appello | Nuncupo | Nomino. | Aduoco. | Censeo cum cpositis. | Constructio | Notabile | Censeo censo censio

Notabile

Regula

sua cōposita variātur. vt possumus dicere recēsita media ꝓducta vel correpta qꝛ recēsita penultima correpta descēdit de recēso qꝺ est verbū tercie cōiugatōis. sed recēsita descēdit de recēsio sis. siui. sire. recēsitū tu. cuius penul. ꝓducitur quod est quarte cōiugatiōis Hec hugu. ⁋ Sed alij dicūt ꝙ cēseo es facit censum su in supinis. ꝛ omia composita ab eo faciūt censitū tu. i supinis. penul. correpta. Sed recēso sis verbū tercie cōiugatōis facit recēsiui in ꝑterito ꝛ recensitū in supinis ad modū quarte cōiugatōis ꝛ nūꝗ recēsui recensitum tu. penultima correpta. Per istam regulā ꝙ oe verbū desinens in so tercie cōiugatiōis facit ꝑteritum in siui et supina i situm ad modū quarte cōiugatōis. ꝑter q̄ꝗ. scꝫ capesso / lacesso / facesso viso et pinso. Unde doctrinale. So siui situmqꝫ facit. ꝛc.

Applicat appellens: appellas nomine quēuis.

Appello lis.

Appello as

Plico
Notabile

Construccio

⁋ In isto versu assignat autor drām inter appello lis. appuli lere. appulsum su. i supinis. vbū actiuū. i. ad portū venire vel applicare vt ibi. postꝙ poeta aīm suū appulit ad scribendū. appulit. i. applicauit. ꝛ cōponitur de ad et pello lis. pepuli ere. pulsum su. i supinis ⁋ Appello as. i. vocare. vt supius dī. ⁋ Construe. appellēs. i. aliqs appellēs applicat. Et applicat componitur de ad ꝛ plico as. plicui vel plicaui. care citū. tu. vel atū tu. i supinis. ⁋ Et nota ꝙ plico facit ꝑteritū in cui. vel in caui. ꝛ supina in citū vel in catū. ꝛ omnia sua cōposita cū ꝑpōnibus silr faciūt ꝑteritū in cui. vel in caui. ꝛ supina in citū vel in catū. sed frequētius in cui. ꝛ raro in caui ꝛ i catū ꝑter supplico as. qꝺ facit semꝑ ꝑteritū in aui. et supina i atū. vt supplicaui catū. tu. Esopus habet supplicui de supplico. Sed composita a plico et ab aliquo nomie faciūt semꝑ ꝑteritū in aui. ꝛ supina in atum. vt multiplico as aui catū tu. duplico as aui catum. ⁋ Cōstrue sic. appellēs. i. aliquis appellēs applicat. et tu appellas. i. vocas. quēuis. i. oēm hominē. nomine. i. per nomen suū vel quem vis sūt due dictōes ꝛ tūc sic expone. tu appellas. i. vocas illū quē tu vis vocare. nomine suo id est per nomen suum.

Aperio

Ostia qui reserat aperit: panditqꝫ: recludit.
Eiusdem sensus depessulat additur istis

Refero
Aperio

Pando

⁋ Hic ponit autor synonymatōem i istis verbis aperio ris refero as. pando is. ꝛc. ⁋ Refero as aui are. cōponitur de re ꝛ sero as. i. claudere cū sera ⁋ Apio ris. rui. ire. apertū tu. i supinis verbū actiuū componitur de ab vel ab a ꝛ pario ris. peperi re. ꝛ componitur aperio cū ad. ꝛ dr̄ adaperio ris rui ire. ⁋ Pando dis di pandere

pāsum su. vel passum su. in supinis (sm quosdā videlʒ donatū ī maiori ⁊ paꝝ) Sed hugu. ⁊ doctrinale dicūt ꝙ facit tm̄ passum su. in supinis. De pādo dis. dr̄ pādus a. um. i. curuus a. um. sed dr̄nt q̄a pandus sursum curuatur. ⁊ curu⁹ deorsum curuatur. ⁊ cōponitur repādus da. dū. vn̄ versus. Pās pādo passum subducit n s geminādo. Hugu. dicit ꝙ hec tria ṽba pādo ⁊ pateo ⁊ patior hn̄t simile supinū. videlʒ passum. vn̄ ṽsus. Pādo / pati pateo passum fecere supino. ¶ Recludo dis. reclusi. e. reclusum su. i supinis cōponitur de re ⁊ claudo o dis. clausi claudere. ¶ Et nota ꝙ re notat aliqn̄ ꝯtrarietatē. vt in hoc ṽbo recludo dis. q̄a si ostiū sit clausum. ⁊ dicam recłude ostiū. idē est qđ aperi. ⁊ si ostiū sit apertū ⁊ dicā reclude ostiū tunc idem est quod claude ostium. ⁊ ita re notat contrarios actus. ¶ Depessulo as. aui. are. i. aperire. ⁊ cōpoitur de de ꝓpōe ⁊ pessulo as. ⁊ est pessulare claudere vel firmare ostium cū pessulo. hoc pessulum li. (anglice a latche) Et dr̄ de pello lis ¶ Construe. Ille qui reserat ostiū aperit ꝙꝫ p et. pādit et recludit. depessulat eiusđ sēsus id est eiusdem significatoīs. additur istis scʒ verbis

Pandus
Curuus

Recludo
Notabile

Hec tria iungas: pꝛesumit: vsurpat: ⁊ audet.

¶ In isto ṽsu docet autoꝛ cōueniētiā significatōis esse in istis verbis vsurpo as. aui. are. qđ deriuatur de vtoꝛ ⁊ rapio. ¶ Presumo mis p̄sumpsi re sumptū tu. in supinis. ⁊ cōponit̄ de pre et sumo is. ⁊ inde p̄sumptoꝛ p̄sumptrix p̄sūptio ṽbalia. ⁊ hic p̄sūmptius tus. tui vn̄ p̄sumptuosus a. um ¶ Audeo es. ausus sum. audere ṽbū neutropassiuū. ¶ Et dr̄a est inter ṽba neutrapassiua ⁊ verba neutropassiua. Verba neutropassiua dr̄r illa q̄ passiuis sunt similia in hoc ꝙ cārent p̄teritis. ⁊ hn̄t suppletionē p̄teritoꝝ p participiū ⁊ verbū substātiuū sicut et passiua. Ista aūt quinqꝫ sunt que indicāt versus Audeo cū soleo fio quoqꝫ gaudeo fido. Quinqꝫ puer numero neutropassiua tibi do. ¶ Sūt aūt neutrapassiua q̄ significatōem passiuoꝝ hn̄t. ⁊ q̄ significāt passionē aliunde illatā. q̄ sunt quattuoꝛ. vt pꝫ p versus. Exulo vapulo veneo nubo quattuoꝛ ista Sēsum passiuī sub voce gerūt aliena. Et ab audeo hic ausus sus. sui. hic ⁊ hec et hoc audax cis. vn̄ hec audacia cie. ¶ Construe. iūgas vel simul iūgas hec tria q̄ sunt eiusđ sigtionis videlʒ p̄sumo vsurpo. ⁊ audeo

Audeo
Notabile

Sulcat: arat: versat glebas: colit: excolit agros

¶ Hic docet autoꝛ cōueniētiā esse quo ad sigtionē inter ista verba sulcat. ⁊c. ¶ Sulco as. aui. are neutrū dr̄ de hic sulcus ci Et sulcus dr̄ de hic sol solis. vn̄ sulcus quasi solem capiēs. et est ethimologia ⁊ si compositio. dr̄ de suo is. suere. quia vomere transsuitur. ¶ Aro as. aui. arare. atum. tu. verbū neutrū. componitur cū ex. et dr̄ exaro as. aui. are. i. extra arare vel perfecte arare vel scribere. Unde iob

Sulcus
Aro

Quis mihi det vt exarentur sermones mei in libro. stilo ferreo vel celte sculpantur in silice? ¶ De aro. as. arator oris. aratrix. tricis. et hoc aratrũ. tri. (fm quosdam media pducta. et fm alios media correpta) pfertur. ¶ Verso as. aui. are. verbum frequentatiuũ. i. frequenter vertere. Et formatur ab vltimo supino istius verbi verto. tis. verti. versum su. u in o. fit verso. sas. ¶ Hec gleba be. i. durus cespes cũ herba vel sine herba terra auulsus. Et dr de hic globus bi. q: simul q̃si globus. Vñ hec glebula le. vel hec glebella le. ambo diminutiua. Et globosus. a. ũ. et comparat globosior globosissimus Vñ hec globositas tatis. Et de globo. dr hic globo onis. i. rusticus arator. ¶ Colo lis. lui. lere. cultum tu. i supino. quinq; habet sensus Colo ciuitatẽ. i. habito. colo terram. i. aro terrã. colo formam. i. orno colo deum. i. veneror. colo parẽtes. i. diligo parentes. Quas quidem sigtiones vsus sequentes declarãt. Agros. rus. formã. superos colit atq; parentes. Hos arat. hos habitat. ornat. honorat. amat. Vñ verbalia cultor. toris. cultrix. et hic cultus tus. tui. et hec cultura. ture ¶ Excolo lis. lui. lere. excultũ tu. in supino. cõponitur de ex. et colo lis. lui. lere. ¶ Hic ager huius agri. huic agro. i. campus. et ponit cum cultura. et dr hec agricultura re. ¶ Construe sic. Sulcat. arat. versat glebas. colit. excolit agros. omnia ista significãt arare. ¶ Et ibi versat glebas p vna dictione accipitur. et etiam excolit agros. et tantũ significat quantũ aro as. are.

Verso. Gleba Globus Globosus. Colo plura significat. Excolo Ager Constructio

¶ Alget et algescit: friget frigescit: et inde Algidus ac algor/ pariter maris alga vocatur Ac infrigdatur predictis associatur.

¶ Hic docet Autor quot sunt verba cõuenientia in significatione cum hoc verbo algeo es. alsi. algere. Dicens q sunt ista q̃ ponũtur in vsibus. ¶ Algeo es. alsi. gere. alsum su. i supio. cõponitur cũ in. interposita d. (a mutata in u) et dr Indulgeo. es. indulsi. ere. indulsũ su. vel indultũ tu. in supinis. Et habet tres sigtões. Nã indulgere est gratis pcedere (vt papa indulsit mihi potestatẽ. i. gratis pcessit mihi) Et indulgere est operã dare. Vñ catho) Indulgere gule noli q: ventris amica est. Et indulgere pro remittere. vt indulge nobis pctã nostra) In prima sigtione indulgere est actiuũ. in alijs neutrũ Vñ vsus.) Est idulgere quicq; pcedere gratis. Ac operã dare siue remittere significabit Actiuum dicas pro primo pro reliquis non. ¶ Algesco. cis. vbũ inchoatiuũ. i. incipio algere. Et pponit cũ ex et dr exalgesco cis. ¶ Frigeo ges. gui. caret supinis. Et est frigere frigefieri vel esse frigidũ. Item frigere ponit sepe pro cessare. sicut econtrario feruere ponitur pro frequentare (vt dicit Huguicio capitulo frigeo ges. ¶ Frigesco. cis. inchoatiuũ a frigeo es. frigere.

Algeo Indulgeo. Notabile Algesco Frigeo Frigesco.

¶ Infrigidor.aris.atus sum.ari.et est passiuū. Infrigido as.quod cōponitur de in.et frigido as.i.valdefrigidare. Et est frigidare frigidum facere.sed infrigidari frigidū fieri. ¶ Construe sic. Alget et algescit.friget. frigescit.ista verba signt idem.et inde.i. de hoc vbo algeo.es.venit algidus.a.ū.i.frigidus.a.ū.ac.ꝑ et.hic algor.oris.i. frigus.et pariter.i.simul hec alga maris.i.que est herba maris.scz crescens in mari.et quam mare proijcit a se)quelibet istar dictionū creatur.i.fit.i.deriuatur ab algeo es.ac ꝑ et.infrigdatur.ꝑ infrigidatur.associatur.i.adiūgitur.predictis.supple verbis. ¶ Nota.q: non pōt stare in versu(infrigidatur.et ideo deposuit i ante d.et dixit infrigdatur.) | Infrigidor / Constructio / Alga / Notabile

¶ Ara vel altare domini/vel mensa vocatur.
Atqz tripos dici consueuit apollinis ara/
Aras inspiciens/hinc deriuatur aruspex.

ara.

¶ Hic docet Autor quot nomina inueniūtur posita ꝑ hoc nomie hec ara are.et dicit ꝙ ista q̄ sequūtur. ¶ Hec ara are(sm Isydor.) dr̄ de hoc es eris.q: are antiquitus facte fuerūt ex ere. Uel de aro aras(sm Huguic. Et cōponitur cum specio cis.(qd nō est in vsu) i.videre. Et dr̄ hic et hec aruspex.cis.media conepta.i. diuinator.) quia ventura predicit ab aris ¶ Item ara cōponitur cū altus.a.ū et dr̄ hoc altare.is.quasi alta ara vel altor.id est.deor superor ara. Unde hoc altariū.rij.idem quod ara.et hoc altariolū.li.diminutiuū et hoc altare.ris.in eodem sensu. ¶ Hec mensa.se.dr̄ de metior.ris mensus sum.metiri.verbum deponens. Et de mensa.se.dicit Hec mensula le.diminutiuū. ¶ Hic tripos.odis.cōponitur de tris.qd est tres.et pos qd est pes.quasi tres habens pedes. q: sup tres pedes.i.tres colūnas stetit illa ara. Et ꝓprie dicebatur ara apollinis i.phebi vel solis.q: in illa solebāt dari responsa de oībus questitis. Sed modo fides christiana ꝓhibet talia fieri. Unde Galfridus in poetria. Nouella sana fides a lumine tollit. Ecclesie tripodem phebi solisqz sybille. Construe. Altare vel mēsa domini.vocatur.s.ara atqz ꝑ et.tripos podis.consueuit.i.solebat.dici.i.vocari(a poetis) ara.id est.altare apollinis.id est.solis vel phebi. quod idem est et ¶ Aras inspiciens. Construe. Dum aliquis est inspiciens aras. hinc.id est inde aruspex aruspicis.deriuatur.

Ara. / Aruspex. / Altare / Altarium / Mensa. / Tripos / Notabile / Constructio

Induit/ac operit/amicit/vestit/tegit/atqz
Uelat/predictis sensum dedit vsus eundem/
Occulit/obnubit/et obumbrat/celat/et abdit.

Amicio

¶ Hic autor docet quot sunt verba synonyma cũ isto ṽbo amicio
cis.cire.quarte ꝯiugatõis. ⁊ est ṽbũ actiuũ. ⁊ facit supina amictũ
Amicio amictu.iuxta illud doctrinalis. Amicire figurat amictũ ¶ Amicio
cis.idem quod cooperire.vel adiungere.vel l'gare. Et dicit̃ de hic
Notabile amictus.ci. Et inde dr̃ hic amictus.tus.tui. Amicio cõponitur cũ
circũ.⁊ dr̃ circũamicio.cis. ¶ Nota ꝙ Huguic' vult ꝙ scribetur
circuamicio.ita ꝙ circũ nõ maneret integra dictio. cuius opinionẽ
Induo (quia rationi nõ conuenit) nõ admitto. ¶ Induo.is.ui.ere.indutũ
tu.in supinis.vnde hoc indumentũ.ti.⁊ est verbũ actiuũ. ⁊ ꝯponit̃
Operio induo.de in.⁊ duo.is.qđ nõ est i vsu. ¶ Operio.ris.rui.ire.opertũ
tu.in supino.verbũ actiuũ.i.tegere.vel amicire.cõponitur de ob. ⁊
Opertus pario.ris.peperi.ere. Vñ opertus.a.ũ.⁊ hic opertus.tus.tui.⁊ hoc
Operimen operimen.inis.penultima correpta.⁊ hoc operimẽtũ.ti. ⁊ hoc oper
Opertorium. toriũ.rij.⁊ hoc operculũ.li.omnia idem qđ tegimen. Vnđ in veteri
Operculum. lege scribitur. Uas sine operculo.i.tegimine.immũdũ erit. Inuenit̃
⁊ hoc operculũ.li.p syncopam. ¶ Item cooperio cõponitur de cũ.
Cooperio vel con.deposita n.⁊ dr̃ cooperio.ris.rui.rire.coopertũ.tu.i.tegere.
Cooperio cõponitur cũ dis.⁊ dr̃ discooperio.is.i.denudare.exuere
Unde cum videris nudum cooperi eum.i.tege eum cum vestibus.
Operior. ¶ Nota ꝙ habetur operior opertussum operiri.verbũ deponens
i.expectare.(vt operior te.i.expecto te) Sed qñ est deponens ꝓdu
cit primã syllabam.⁊ quando est passiuũ corripit primam syllabam.
Uestio ¶ Uestio.tis.iui.ire.vestitũ.tu.in supino.verbũ actiuũ.dr̃ de hec
vestis.tis.vñ hoc vestimen.inis.⁊ hoc vestimẽtũ.ti. ⁊ hic vestitus
Tego. tus tui. ¶ Tego gis texi tectũ tu.vnde verbalia textor.oris.textrix
cum cõpositis icis. Et hoc tectũ.ti.i.domus.⁊ hoc tegimen.inis. Tego cõponitur
cum de.⁊ dr̃ detego.gis.detexi.ere.i.discooperire.reuelare(vt iste
detexit secreta mea.i.reuelauit) Item cum ꝓ.⁊ dr̃ ꝓtego gis.texi
ere.ꝓtectum.tu.in supinis.i.tueri.defendere.(vt ibi. Protege me
dñe ab omni malo.i.defende) Uel hic. Protege dñe famulos tuos
Uelo i.defende) Unde ꝓtectio.i.defensio.vel tuitio. ¶ Uelo.as.aui.are
cum cõpositis actiuũ.i.tegere. Unde hoc velũ.li.illud lintheũ quo vehitur nauis
in mari impulsiõe venti. Et a velum li.dr̃ hoc velamen.inis. ⁊ hoc
velamentũ.ti.i.tegimen vel tegmen. Vñ velum dr̃ q̃si ala volantis
Uelabrum. A velo.as.dr̃ hoc velabrum.bri.illud vas quo frumentũ purgatur
Itẽ cõponitur aduelo.as.i.valde velare.⁊ Abuelo as.i.discoopire
⁊ deuelo.as.idem. Item Reuelo.as.i.detegere.vel aperire.mani-
festare. Et oĩa cõposita ab eo actiua sunt.⁊ ꝓducũt hãc syllabã ve.
Constructio ¶ Construe Induit ac operit ⁊c̃. Usus.i.consuetudo dedit p̃dictis
Occulo scʒ verbis.eundem sensum.i.eandem significationẽ. ¶ Occulo.lis
lui.lere.occultum tu.in supinis.verbũ actiuũ. ⁊ cõponitur de ob. ⁊
colo.lis.p mutationem b in c.⁊ illa syllaba co.in u.⁊ est abscondere
Occultum tegere. Vñ Ouidius(Ruinosas occulit herba domos).i.tegit. Vñ
occultor.occultrix.⁊ hoc occultũ.ti.i.pctm̃.vñ(Ab occultis meis ⁊c̃

¶ Obnubo.bis.obnupsi.ere.obnuptū.tu.i.tegere.verbū actiuū.⁊ cōponitur de ob.⁊ nubo.bis.nupsi nuptū. Et habet duas sigtiones In vna idem qd tego tegis. vnde obnubo bis.cōponitur.nubo bis tūc est actiuū. In alia sigtione nubo ptinet ad mulieres. ⁊ tunc est neutꝝ ⁊ neutra passiuū.q: sub voce actiua sigt passionē(vt hec mulier nubit mihi.i.est nupta mihi) Vñ versus. Neutꝝ nubo feres.cū pertinet ad mulieres. Dum signat tegere vult actiuum remanere. ¶ Obumbro.ras.aui.rare.verbū actiuū.de ob.⁊ vmbro.as(qd in simplici nō est in vsu) ¶ Celo.as.are.i.sculpere.pingere.⁊ celo.as i.tego gis.p contrariū ad reuelare(sicut in pñti lectione accipitur) ⁊ fm hoc ꝯstruitur cū duobus actis. vt celo te ꝯsiliuꝫ(⁊ est sensus) abscondo a te ꝯsilium. ¶ Pro illis duabus sigtionibus nota vsuꝫ Hoc verbū celo notat duo tego sculpe. Celo cōponitur concelo.as i.simul celare.et recelo as.i.reuelare. Et est actiuū cū suis ꝯpositis ⁊ oia ꝓducūt hāc syllabā ce. ¶ Abdo.is.didi.ere.ditū.tu.i.tegere ⁊ est actiuū. Et cōponitur de ab.⁊ do das dedi datum,tu.in supino

Obnubo

Nubo

Obumbro

Celo as.are cuꝫ cōpositis.

Abdo

Est glob⁹/atqꝫ strues/cumul⁹ ⁊ aceru⁹ vel agger
Est glom⁹ hic glomero globo/ꝯglobo nascit̃ ide

¶ Hic docet Autor quot sunt synonyma cū isto noie hic aceruus. aceruū(.i.coadunatio) dicens q̄ ista q̄ ponūtur in versibus. ¶ Hic globus bi.est idem. vñ hec gleba be durus cespes cū herba. Itē a globus dr̃ globo as aui.are.i.aceruare.cumulare. coadunare. conspissare.globosum facere. ¶ Hec strues.is.i.aceruus.conger.es. vñ hec strucula le.diminutiuū.⁊ hec struma me.gybbus in pectore quasi strues humoꝝ. ¶ Et est differentia inter hec congeries.ei.⁊ hec glomeratio.onis.⁊ hic strues.is. q: congeries ꝓprie est cumulus lapidū.⁊ glomeratio ꝓprie est collectio fili vel filoꝝ.sed strues est collectio lignoꝝ. Vñ vsus.(Congeries lapidū. tibi glomeratio fili. Lignoꝝ ꝓprie dicitur esse strues. ¶ Hic cumulus li. vñ cumulo as.aui.are.⁊ cōponitur accumulo.as.cōcumulo.as. ambo actiua. ¶ Hic aceruus ui .de acer(fm litterā) vñ aceruo.as.aui.are.⁊ cōponitur coaceruo as.i.cumulare. ¶ Hic agger eris dr̃ de aggero ris.aggessi.ere.i.afferre vel apportare. Et ē agger ꝓprie cumulus terre nō naturaliter sed artificialiter instructus(Lucanus) Late iacens apparuit agger. ¶ Hic glomus mi.secunde declinationis. ⁊ hoc glomus glomeris tercie declinatōis.idem sigt.id est col ectio ꝓprie filoꝝ(anglice a clevve.or a bottym of threde) Vñ vsus. Hic glomus hoc ve glomus fertur glomeratio fili.) Et qñ declinat̃ hoc glomus ris.tunc ab eo deriuat̃ glomero as.i.facere glomera filoꝝ. ¶ Cōstrue. Et glomus est aceruus.hinc.i.ex hoc.glomero. nascit̃ i. deriuatur.⁊ inde.i.ex globus bi.hec vba globo as.⁊ ꝯglobo as. (qd cōponitur de con.⁊ globo as) nascitur.i.oritur vel deriuatur ⁊

aceruus

Globus
Gleba
Globare.

Strues
Strucula
Struma.

Notablie

Cumulus

Aceruus

Agger.

Glomus

Constructio

Anachorita

¶ Dic anachoritas/reclusos/ac heremitas.
Et heremo venit hic/sed ab ana nascitur ille/
Hinc anachorite/quasi corde superna colentes

Reclusus
Anachorita
Heremita
Heremus
Heremũ.
Constructio

¶ Hic autor docet que nomina cõueniũt in significatione cũ hoc nomĩe anachorita. Dicens q̄ ista Hic reclusus.si.(dr̄ de recludo dis. idem qđ claudere) qr clausus est in vna cella p se. Hic ⁊ hec heremita te. est idem ¶ Deinde docet vnde hic ⁊ hec anachorita te. ⁊ hic ⁊ hec heremita te. deriuãtur. dicẽs q̄ anachorita dr̄ ab ana. qđ est sursuȝ ⁊ cor cordis. quasi sursum habens cor ad deũ. Uel a theoros qđ est intendens. quasi sursum intendens. scȝ ad celestia. ¶ Heremita. dr̄ de heremus mi. qr debet habitare in heremo. i. in deserto. Et heremus mi. dr̄ de hereo res. hesi. herere. qr ibi nũq̄ vel raro fit mansio. heremus eni est inuia solitudo vbi nũq̄ habitatũ est. vel heremus dr̄ a remoueo es. eo q̄ remotus est a ꝯspectu hominũ. Et habetur hoc heremũ. mi. in eodem sensu. ¶ Construe. Dic reclusos. ac ꝓ ⁊ heremitas esse anachoritas. ¶ Ex heremo ⁊c̄. hic. sciȝ heremita. venit ex heremo. i. deriuatur ab hoc nomine hic heremus mi. Sed ille scȝ anachorita nascitur ab ana grece. qđ est sursum latine. quia circa supna. i. diuina sollicitus est. ¶ Hinc anachorite ⁊c̄. construe. vel anachorite. supple dicũtur quasi colentes. i. venerantes. supna id est. diuina. corde. id est cordibus suis

Ambulo/vel gradior eo/vado/deambulo pergo
Additur his spacior. vel itinero. vel proficiscor
Predictis iunge tendo cum curro. mouere

Ambulatum
Ambulatoriũ
Ambulus.

Ambulo cum suis cõpositis

Gradior. cum suis cõpositis

¶ Hic docet Autor q̄ omnia ista verba q̄ hic ponũtur sunt eiusdẽ significationis cũ hoc v̄bo ambulo ¶ Ambulo. as. aui. are. (qđ est v̄bũ neutꝝ) vnde hoc ambulatrũ. tri. locus spaciosus ad ambulandum. Et hoc ambulatoriũ. rij. ꝓ loco apto ad ambulandũ. ⁊ hic ambulus li. porticus lata ⁊ spaciosa. ¶ Ambulo componitur. obambulo as. i. circũambulare. Deambulo las. i. de vno loco ad alium spaciari. Perambulo as. Item ambulo cõponitur cum funis (id est corda.) Et dicitur hic funambulus. li. ille qui discurrit per funẽ. i. cordam. ¶ Gradior graderis. gressus sum. gradi. verbũ deponens. Et componitur cũ con. et dicitur congredior. congrederis congressus sum ꝯgredi. id est. simul gradi. simul ire. confugere. pugnare. disputare Item illi proprie congrediũtur. qui ꝯtra se gradiũtur ad pugnam.

vt verboꝝ.manuū vel armoꝝ. ¶ Et cum ad ⁊ dr aggredior.eris.i. assilire.inuadere.arripe. Disgredior.ris.i.in diuersas partes gradi vel diuersis modis gradi. Jegredior.ris.i.intrare. Progredior.ris i.precedere.prīre.(in qua significatione ⁊ ꝓgredior inuenitur. Preter gredior.ris.i.iuxta gradi vel iuxta transire.preterire. Regredior.is i.redire. Trāsgredior.ris.i.vltra gradi.preuaricari. ¶ Gradior est deponens.similiter oīa eius cōposita sunt deponentalia.⁊ oīa a sui simplicis mutant in e.preter antegradior.ris.⁊ pregradior.eris. Et oīa faciūt supina in gressum.sicut ⁊ simplex. ¶ Item a gradior.ris dr grassor.aris.inuadere.latrocinari.predari.impugnare. Proprie grassari est cum impetu gradi ad aliquid crudeliter facienduꝫ. Vñ Boetius de ꝯsolatōne philosophie.libro primo.capitulo.iiij.in fine. Vnde hic grassator.oris.qui crudeliter agit.latro.predator.seuiens crudeliter.homicida. Et qñqꝫ grassor aris. ponit ꝓ niti vel conari. ¶ Caueat lector ne ꝓferat grassari ꝓ crassari.vel ecōuerso. Aliud enim est grassari ⁊ aliud crassari. Secūdo libro Regum.capi.vlti. prope finem scribitur. Et cesset indignatio vel infectio que grassat in populo.i.crudeliter graditur in populo.vel deuastat ¶ Crassor. aris.est passiuū huius verbi crasso as.aui.are.id est crassuꝫ facere Crassus a.um.idem quod hic ⁊ hec pinguis ⁊ hoc pingue. Vt ille est crassus facie.i.pinguis. ¶ Eo is iui ire itum tu.in supino.id est ambulare vñ verbalia. ¶ Et nota ꝙ eo is.⁊ omnia ab eo cōposita corripiūt istam syllabam i ante tum in supinis.vt itum tu initum.tu transitum tu.reditum tu.media de omnibus correpta. Excepto hoc solo verbo ambio bis.quod ꝓducit i ante tum.in supino.vt ambitū ambitu.media ꝓducta. ¶ Item eo is.⁊ sua cōposita habent e ante o in prima psona singularis nūeri ⁊ modi indicatiui.vt Eo is.abeo is. Exeo is Ineo is.obeo is. Subeo is.adeo is.redeo is.preeo is. veneo is.i.vendor.ris.preter ambio bis.qḋ habet i ante o. ¶ Itē eo is.⁊ omnia cōposita ab illo faciūt futurum indicatiui in bo.⁊ am preter ambio quod facit in am tm̄. Item omnia habent i ante bam immediate precedentē.vt ibam.transibam.exibam.inibam.preter ambio quod habet e ante bam.vt audiebā ambiebam.sicut cetera verba quarte ꝯiugatiōis. ¶ Vado dis vasi vadere vasum vasu.in supino.i.ire.vnde hoc vadum di. locus humilis in aqua.quia p eū possit vadi.i.ambulari pedibus sine periculo. Vnde hoc vadulū li. diminutiuū.⁊ vadosus a.um.p̄lenus vel abundans vadis. ⁊ vado as.aui.are.i.p vadum transire vel p vadū ducere.vnde vado equū i.per vadū duco. Item cōponit peruado as.euado as. transvado as. Et est neutꝝ cū oībus suis compositis ꝓ transire.sed ꝓ ducere p vadum est actiuū. ¶ Itē a vado is.dr hic vas vadis.i. fideiussor quia dato vade.id est fideiussore licet abire ⁊ vadere. Vnde quidā dixit alteri. Tu non euades quin dabis ante vades. id est tu non a me euades quin inuenies ante fideiussores reuertendi ad me ⁊c̄.

Notabile

Grassor
Crassor

Eo is ire.
cuꝫ cōpositis.

Vado dis
cū deriuatis

Vadum
Vades.

Vadiū ¶ Item de hic vas vadis hoc vadium dij. ⁊ hoc vadimoniū nij. in
Vadio as. eodem sensu pignus vel fideiussio. Vñ vadio as. i. vadiū ponere. ⁊
cōponit̄ cōuadio as. inuadio as. i. ꝯtrauadio. ⁊ est actiuū cum suis
cōpositis. ¶ Item a vas vadis vadior aris. verbū deponens. i. va
Vadior. dem dare vel inuenire. vt vadior illū. i. do illum. in vadē tibi. i. fide=
iussorem. Et nō solū ptinet ad hoīes sed etiā ad alias res. vt vadior
tibi equū vel mantellū meū. Et cōponit̄ euadior aris. i. reposcere. a
Vado. vadis. vaditione liberare. ¶ Vado dis cōponit̄ euado is. inuado is. id est
cuꝫ cōpositis. aggredi. Vado ⁊ eius cōposita neutra sunt. preter inuado is. qđ est
actiuū. ⁊ oīa faciūt preterita in si. ⁊ supina in sum. vt vado dis. vasi.
dere vasum su. Euado dis euasi euasum su. ¶ Deambulo as. aui.
Deambulo. cōponit̄ de de. ⁊ ambulo as. vñ hoc ambulatoriū. i. locus spaciosus
Pergo aptus ad ambulandū in illo. ¶ Pergo gis. perexi. ere. perectum tu.
¶ Spacior aris. atus sum. spaciari. verbū deponens. de spaciū cij
Spacior Et cōponitur expacior aris. i. extra spaciari. ¶ Itinero as. aui. are
Itinero verbū neutꝝ. i. ire. dr̄ de iter itineris itineri. cuius Rctūs itiner. non
Proficiscor est in vsu. ¶ Proficiscor. eris. ꝓfectus sum. ꝓficisci. i. ire. ⁊ ꝯponit̄
de pro. ⁊ facio cis. ⁊ est verbū deponens. ¶ Tendo is. tetendi. ere.
tensum su. vel tentum tu. in supino. i. ire. Unde hec tendicula le. et
sunt tendicule insidie que tendūtur ambulantibus hoībus. vel etiā
alijs aīalibus. Tendo ⁊ eius cōposita (qñ sigt̄ ire. neutra sunt. i alia
vero signtione actiua sunt. Itē eius cōposita faciūt preteritū intendi
⁊ supina intensum vel intentū Iteꝫ simplex geminat primā syllabā
in p̄terito. sed nullū cōpositū ab eo geminat eā ¶ Curro is. cucurri
ere. cursum su. verbū neutꝝ. vnde verbalia. ¶ Nota ꝙ curro ⁊ oīa
cōposita ab eo faciūt p̄teritū in curri. ⁊ supina in cursum su. Item
curro geminat primā syllabā in p̄terito vt cucurri. sed nullum eius
compositū geminat p̄ter precurro (qđ sepe geminat) vt Johannes
p̄cucurrit citius petro. Item curro eius composita sunt neutra. ex=
ceptis precurro ꝓ preuenire. ⁊ transcurro ꝓ transire. q̄ possunt esse
actiua. ¶ Moueo es. moui. ere. motum tu. in supino. i. motū facere
Unde ṽbalia motor. motrix. ⁊ hec motio onis. ⁊ hic ⁊ hec mobilis
⁊ hoc mobile. ¶ Nota ꝙ moueo es. ⁊ eius cōposita actiua sunt. et
faciūt preteritū in moui. ⁊ supina in motū. ⁊ omnia corripiūt in p̄nti
tempore hanc syllabam mo. sed in p̄teritis ⁊ in supino eam ꝓducit
¶ Construe. Ambulo vel gradior. ⁊c̄. signt idē qđ spacior. vel ꝓ ⁊
Constructio itinero. ⁊ ꝓficiscor. additur his. supple verbis que ponūtur in priori
versu. ⁊ iunge scꝫ predictis verbis. hec verba. scꝫ tendo. ⁊ mouere.
id est moueo. cum hoc verbo curro.

Amussis. ¶ Amussis perpendiculū quod regula signat
Hinc examussim / quod dicitur indubitanter.

Musso dū dubito/musso dū murmuro/dico
Dum stolidum stolido lumine respicio

¶ Hic docet autor ꝙ ista tria nomia amussis/ perpēdiculū ⁊ regula cōueniūt in significatōe. et dicit ꝙ amussis sis si est plūbū vel plumbata cementarioꝝ. quod demittitur a sursum vsqȝ deorsum ad percipiendū equalitatem parietis. ⁊ dr̄ ab a quod est sine. et musso as quod est dubitare. qa reddet cemētariū indubiū. i. certū quomodo parietem dirigat et coequet. ¶ Perpendiculū li. a perpēdo is dr̄. id est amussis. Item perpendiculum est illud vnde lebetes ferunt id est suspendūtur (anglice a hēgell) ¶ Hec regula le. a rego gis. qa regit. i. dirigit equalitatem muri. ¶ Hinc examussim. Hic dicit ꝙ examussim est idē quod indubie vel indubitanter. ⁊ componitur de ex et amussis. ¶ Musso dū. Hic docet autor ꝙ musso as. equiuocatur ad tria. nam mussare. i. dubitare. vel murmurare cū silētio. ⁊ mussare est respicere indignanter vel stolidū vel toruo vultu aliquem stultum dum quis stulte fecerit.

Amussis
Perpēdiculū
Regula
Musso as.

Obliquo/sinuo/curuo: simul arcuo: limo
Omibus his verbis sensum dedit vsus eundē
Sic lento: flecto sensu comp̄endis in vno

¶ Hic docet autor quot sunt verba idem significātia cū hoc verbo Arcuo as. dicens ꝙ ista. ¶ Obliquo as. aui. are. verbū actiuū cōponitur de ob ⁊ equo equas. aui. are. vñ obliquus a. um. ⁊ hec obliquitas tatis. ¶ Sinuo as. aui. are. dr̄ de hic sinus nus. nui. ¶ Curuo as. aui. are. componitur de curuo as. i. deorsum curuare. verbum actiuū. vnde curuus a. um. ¶ Arcuo as. aui. are. de arcus cus. cui. dr̄. ¶ Limo as. aui. are. actiuū. de hec lima me. dr̄. verbū actiuum. ¶ Lento as. aui. are. de lētus a. um. quod idem est quod hic et hec flexibilis ⁊ hoc le. ¶ Flecto tis. flexi re.. flexū flexu in supinis actiuū. Et componitur. Reflecto tis. deflecto tis. omnia sunt actiua. et faciunt p̄terita in xi. et supina in xum. ¶ Construe. Usus dedit omnibus his verbis eūdem sensum. his verbis dico obliquo. ⁊c. sic cōp̄endis lento flecto in vno sensu cum p̄dictis.

Obliquo
Sinuo
Curuo
Arcuo
Limo
Lento
Flecto
Constructio

Conflictus: bellum: congressus: et ala: duellū — Ala.
Obsidio: mars: atqȝ rebellio: p̄elia: pugna
Sunt acies: guerra p̄dictis associanda

Ala ¶ Hic docet autor quot sunt nomina synonyma cum isto nomine hec ala
ale.i.bellum. dicens quod ista que sequuntur Hic conflictus tus.tui.dicitur de con
Conflictus Bellum ꝛ fligo gis.conflixi ere.conflictum tu in supinis.i.pugnare bellare.
¶ Bellum dicitur de bonus a.um per anthifrasim quia bellum non est bo
num.componitur cum gero ris.ꝛ dicitur belliger a.um.et cum in. et dicitur
Imbellus Congressus imbellis et hoc imbelle.i.debilis non aptus ad bellandum.vel im
bellus a.um. ¶ Hic congressus sus sui.dicitur de congredior ris.i.
Ala. Duellum pugnare. ¶ Hec ala ale.de alo lis lui.ere.dicitur. ¶ Hoc duellum
li.componitur de duo ꝛ hoc bellum li. Unde duellum quasi dubel-
Acies lum.i.duorum bellum ¶ Hec acies ei.dicitur de acuo is.ꝛ tria significat
nam acies est rei summitas.acies oculorum acumen.acies exerci-
Guerra tus.eo quod armatis acutis armis eat ad bellum. ¶ Hec guerra re.
unde guerro as aut are.i.pugnare.

Bellus

Bellus formosus/procerus/et speciosus/
Preclarus nitidus pulcer/pariterque decorus
Splendidus/egregius forma/facieque venustus
Multorum procerum corpus decet esse procerum
Est procerum vere procerum corpus habere

Peracto superius competenter de synonymatione ꝛ consignificatione
dictionum que ab a littera inceperunt.hic autor intendit agere de synony
matione dictionum que incipiunt a B. Et primo docet quot sunt no-
mina synonyma cum isto nomine bellus a.um.i.pulcer a um. Et de-
Formosus rivatur a bonus a.um.i.aliquantulum bonus.dicens quod ista ¶ For
Procerus mosus a.um.et dicitur de forma me. ¶ Procerus ra rum compo-
Preclarus nitur a procul et hec terra re. ¶ Speciosus a.um.et dicitur de hec
Nitidus species ei. ¶ Preclarus a.um.ꝛ componitur de pre et clarus. ¶ Ni
tidus a.um.et dicitur de niteo es ¶ Pulcer a.um.et dicitur de hec pel
Decorus lis li.i.cutis. ¶ Decorus a.um.ꝛ dicitur de decor ris ¶ Splendidus a.
um.et dicitur de splendeo es. ¶ Egregius a.um.et componitur de prepo
sitione ex ꝛ hic grex.quasi extra gregem. ¶ Venustus a.um.de hec ve
nus ris.i.luxuria. ¶ Multorum.ꝛc. Hic ponit autor differentiam iter
Differentia inter procerum ꝛ procerum procerum media correpta et procerum media producta. Procerum
(cuius media corripitur) est genitiuus istius nominis in plurali nu-
mero.nominatiuo hi proceres.genitiuo horum procerum.datiuo his proceri-
bus. Proceres idem quod nobiles. Et dicitur de pro quod est pro
cul.et hec caries ei.i.turpitudo vilitas.quasi procul a carie. Pro-
cerum (cuius media producitur) est accusatiuus casus de hoc no-
mine procerus ra.rum. Et potest esse nominatiui vel vocatiui ca-
Constructio sus. Quia vbilibet producitur ce in procerus. ¶ Construe. Decet

id est.decens est.corpus multoꝝ ꝓcerum.i.nobiliū vel generosorū virorꝝ.esse ꝓcerꝝ.i.pulcrū. ¶ Est ꝓcerꝝ.hic maior differentia inter ꝑdicta noīa ꝙ̄ supius ponit.q: ponit differentiā inter ꝓcerꝝ (cuius due prime syllabe corripiuntur) ꝛ ꝓcerꝝ.(cuius due prime ꝓducuntur ¶ Nota ꝙ pro.qñ stat ꝓ procul in cōpositione corripitur.ꝛ qñ stat prepositionaliter semꝑ ꝓducitur vt supius ponit ambobus modis ¶ Construe. Est.i.pertinet (anglice yt befalleth) hoꝝ ꝓcerū.id est. nobilium.habere corpus ꝓcerum.i.pulcrum.

Est fortunatus/felix/faustusqꝫ/beatus.

De trans atqꝫ beans/trabeam dic ꝛ trabeatum

¶ Hic autor docet ꝙ ista noīa ꝯueniūt in sigtione cum hoc nomine beatus.a.ū.i.fortunatus.a.ū. Et dr̄ de fortuno as.aui. ¶ Hic ꝛ hec ꝛ hoc felix cis. Et cōponitur infelix cis.vñ feliciter felicissime.aduerbia.ꝛ hec felicitas atis. ¶ Faustus.a.um.ꝛ dr̄ a faueo es.i.ille cui fortuna accidit vel fauet.vñ fauste faustius aduerbia.ꝛ hec faustitudo.inis.i.felicitas.ꝛ cōponitur infaustus a.ū.i.infelix. ¶ Beatus a.um.ꝛ dr̄ de beor aris.atus sum.beari. ¶ De trans ꝛc. Autor hic docet ꝙ trabea hec.est vestis regalis vel imꝑialis.ꝛ dr̄ a transbeo as.ꝛ illud de trans ꝛ beo as.vñ trabeatus a um.i.trabea indutus. Vñ legitur ꝙ dñs noster Jesus indutus fuit trabea carnis.i.regia veste carnis. ¶ Satis facilis est ꝯstructio. Construe secūdum ꝟsum sic. Dic trabeam supple deriuari de trabea. Beatus Felix. Faustus. Trabea

Res eadem femoralia/sunt perisomata/bracce.

A braccis braccale venit/lumbareqꝫ lumbis.

¶ Hic docet autor ꝙ iste dictōnes.perisoma.ꝛ femoralia.eiusdem sunt sigtionis cū isto noīe he bracce a ū. ¶ Perisoma declinatur. hoc perizoma.tis.ꝛ ꝯponitur de peri qđ est circū.ꝛ zoma.i. corpus quasi circūiens corpus. Et est vestis (vt dicit Hugu.) antiquissima scʒ succinctoriū.femoralia quo genitalia tm̄ tegūtur. Alij dicunt ꝙ fit tunica folijs consuta.qualem fecit dñs ade post lapsum ¶ Hoc femorale is.dr̄ de hoc femur ris.i.crus.vel vsqꝫ ad femora descēdit ¶ He bracce aꝝ.dr̄ a braccos grece.qđ est breue latine. q: breues vestes sunt. ¶ Hoc braccale lis.ꝛ hoc lumbare ris.idē sunt.s. illud qđ ponitur in braccis vel circa lumbos. cui ligule ligant ꝓ caligis sursum ligādis. Et dr̄ braccale a braccis. Lumbare a lumbis Perizoma. Femorale. Bracce. Braccale

¶ Fiber/idem castorqꝫ/beuer castoria cuius

Fiunt testiculi/castratos dicimus esse.

Beuer.
Fiber
Castor
Castorium

¶ Hic docet autor q ista nomina. hic fiber bri. hic castor. oris. sunt eiusdem signationis cum hoc noie hic beuer beueri. media concepta. ¶ Hic fiber dr a findo dis. di. ere. i. scindere. qr cum venatores insequuntur eu. findit testiculos suos. i. abscindit. qr medicinales sunt ¶ Hic castor oris. media concepta in gto. Iuxta illud doctrinalis. Format oris rhetor memor arbor. neutraqz castor. Et dicit castor de castro as. qr castrat seipsum. vt dictu est. du sentit venatores sequaces. sciens se fugari pter testiculos. vn hoc castoreu ei. medicamen quod fit de testiculis eius. Et adiectiue declinatur castoreus. a. um aliquid pertinens ad castorem.

Dragma/bisancius/est mna/ vel aureus/atqz ta
Sed dracma pprie specie dic podderis esse lentu

Bisancius.
Dracma hec.
Dragma hoc.

Mna.
Na impati.
Aureus.

¶ Autor hic docet q ista noia dracma. aureus z talentum. osignt vna rem cu isto noie hic bisancius cij. Et est quida nummus aureus sicut nobile. francus. muto. florenus z hmoi ¶ Hec dracma me. et scribit p c. fm Hug. z est pprie species ponderis. scz octaua pars vncie. Sed hoc dragma tis. p g in gto. est questio siue interrogatio ¶ Hic bisancius cij. dr de Bisancio ciuitate quada. que nuc dicit Constantinopolis. z adhuc bisancius moneta illius ciuitatis dicit ¶ Hec Mna mne. scribitur cum tribus litteris. Et Na est imperatiuus modus de no nas. vn in accentuario. M vult nomen Mna Na verbu no habet illa. ¶ Hic aureus rei. Et potest declinari adiectiue aureus. a. um. z dicitur de hoc aurum ri.

Est neutr dragma/cui dragmatis est genitiuus
Questio dragmaticu dicas genus esse loquendi

¶ Hic autor d. q dragma faciens gtm dragmatis. neutri generis. est questio vt s docet. vn dragmaticus a. um. i. interrogatiuus. vn quodda genus loquedi dr dragmaticu qr sit interrogatiuu z responsiuu. z pprie p personas introductas. vt in Therentio.

Unum significant boletus/tubera fungens/
Boletus. Quos fructus terre faciunt tonitrus/ pluuieqz.
Additur asperagus/his sensus conuenit vnus

¶ autor hic docet q hec noīa hic boletus ti. hoc tuber ris. hic fungus. gi. hic asperagus gi. sunt idem in sigtione. ¶ Hic bolus li. ¶ Hoc tuber ris. a tumeo es dr. quia ex tumore terre pcedat. Et dicunt tubera. quasi tumera. i. q̄si tumores terre. Et sepe ponitur p tumore. Et p peccato generaliter. vñ tuberosus a. um. i. tuberibus plenus. inflatus. supbus. vñ hec tuberositas. at i. inflatio. supbia. ¶ Hic fungus gi. dr a fungo gis. sm vocem. sed defungor ris. sm sigtionē. Vñ Marcialis cocus. Defungi fungis hominē crassiue negabas. Boleti leti causa fuere mei. i. defungor ris. idez qd morior. ris. ¶ Hic asperagus gi (vt dicit Hug.) dictus est. qz spinosus et asper est frutex eius quedā herba. Et etiā sic dicit quidā piscis paruus. sed optimi saporis. Et etiā boletus dicitur. Boletus. Tuber. Fungus. Asperagus

Balsamus ē arbor/sunt balsama dicta liquores
Arboris emanant opobalsama/cortice ceso
De foliis effecta scias folibalsama tritis
Trita vel incisa/faciunt calobalsama ligna.

¶ H. A. p. differentiā inter hec balsamus mi. et hoc balsamū mi. et opobalsamū. mi. folibalsamū mi. et calobalsamū mi. ¶ Hug. dicit hec balsamus mi. est arbor crescens. vñ hoc balsamū mi. lignū vel fructus vel liquor eius. Et cōponitur cū opo (qd est mansio vel caverna vel cortex) et dr opobalsamū. i. liquor manās de incisione corticis. qui p cauernas eximij odoris guttas distillat. Itez cōponitur cum foliū. et dr folibalsamū. i. foliū balsami liquor manans de foliis tritis illius. Item componit cum calo. (qd est lignū) et dr calobalsamū. i. lignū balsami. vel liquor manans de ligno eius trito. Idez dr xilobalsamū. ab xilo qd est lignū. Item cōponitur cum xiros vel carpos. quorū vterq interpretatur fructus. et est carpobalsamū vel xirobalsamū. fructus siue semen balsami. vel liquor q fit ex eius fructu siue semine. ¶ Nota. q multiplex ergo vnguentū balsamus affert. Primū est et preciosius aliis. qd sponte manat de foliis. et illud vocatur balsamū. Secundū est carpobalsamū vel xirobalsamū. Tercium est opobalsamū. Quartū folibalsamū. Quintū calobalsamū vel xilobalsamū. Et pbat ita si feratur in manu cōtra solem. purit carnem. si nō. tunc est corruptū. ¶ Et a balsamus balsamatus a. um. i. balsamo inunctus. Et potest esse participiū. nam balsamo as. est balsamo inungere. et est actiuū. Et cōponitur cuz in et dr inbalsamo as. i. valde balsamare. et est similiter actiuū. Balsamus. Balsamum Opobalsamū Folibalsamū Calobalsamū Xirobalsamū Xilobalsamū Carpobalsa Notabile de balsamo.

¶ Est bacchus vitisator/eius baccha sacerdos. Bacchus

Viuunt insane/qui bachana lia viuunt/
Quemlibet insanū bachari dicimus inde.

Bacchus. Baccha. Bacchanalia Bacchor.

¶ Hic autor docet q̄ ista duo noīa sunt idem in sigtione s. vitissator ⁊ bacchus. Et est bacchus deus vini. ⁊ ponitur qn̄qꝫ ꝑ ipso vino. vn̄ hic baculus li. qui a baccho (vt dr̄) est repertus qr homies moti vino baculo vtebātur. Vel dr̄ a baiulādo. qr aptus est ad baiulādū ¶ Item a bacchus hec baccha ce. femina colens festa bacchi i. sacerdotissa eius (que ⁊ bacchis dis dr̄.) ¶ Bacchanalia declinat in plurali hec bacchanalia oꝝ. i. festa bacchi. Et ponitur hoc nomen aduerbialiter. s. ꝓ bacchanaliter vel furiose Vn̄ Juuenalis incipit secundā satyram. Vltra sauromatas fugere hinc licet ⁊ glacialem. Oceanū. quotiens aliquid d̄ moribus audent. Qui curios simulāt ⁊ bacchanalia viuūt. i. bacchanalit̄ vel furiose viuūt. Et a bacchus dr̄ bacchor aris. vbū deponens. i. furere vel insanire. ¶ hic vitissator. oris. componitur de hec vitis tis. ⁊ sator. i. ille qui serit. i. plantat vites

Vitissator Constructio

¶ Cōstrue. Vitissator est bacchus. baccha est sacerdos eius Illi viuūt insane q̄ viuūt bacchanalia. i. bacchanalit̄. nos dicim⁹. s a bacchus. quēlibet insanū. i. furiosum. bacchari. i. furere. insanire

Sustentamenta/columen/basisꝫ/ atqꝫ columna
Pes substans ꝓprie fertur basis esse columne

Basis. Sustamentū. Columen Culumna Culmus.

¶ Autor hic docet q̄ ista noīa ꝯueniūt in sigtione cū hoc noīe hec basis sis. scꝫ hoc sustamentū ti. Et dr̄ de sustento as. ⁊ hoc columen inis. Et est columen inis (s̄m Hug.) alacritas vel fortitudo. Unde Homerus. Hunc patrie columen pungit mauortius heros. Et est hec basis sis. nomē fortissime petre. lingua syrioꝝ. vn̄ basis fultura columē. s. qd̄ supponitur illi. Et dr̄ extremitas plante. ¶ Et hec columna ne. ⁊ dr̄ d̄ hic culmus mi. Et est culmus ipse calamus spice qui a radicibus nascitur. licet culmus inueniatur pro ipso folliculo vnde spica exit. ⁊ qn̄qꝫ culmus ꝑ spica ponitur. ⁊ dr̄ culmus a calamo. quasi calamus

Notabile

¶ Et nota q̄ columna constat ex tribus ꝑtibus prima pars dr̄ basis (⁊ est basis ꝓprie pes columne) Secūda pars dr̄ stilus qui portatur a basi. ⁊ est illa pars que ē a basi vsqꝫ ad summitatem. Tercia pars dr̄ epistiliū. Et est capitellū qd̄ supponitur columne. Vn̄ vsus. Dico basim portare stilum qui vectus ab ipsa. Portat epistiliū. stilus est erecta colūna. Et est colūna ipsum totū factum ex istis tribus partibus supius recitatis.

Basileos grece/rex dicitur esse latine.
Hinc scio basilicam nasci/simul ⁊ basiliscum.

¶ Hic dicit autor q basileos et rex idem sunt. ¶ Basileos componitur de basis et leos quod est ppl's quasi basis ppl'i.i.sustentamentum ppl'i Sed basileos est grecu et versum est latinu et dr basileus lei.id est rex vel imperator. vnde hec basilica ce.i.aula regia vel palacium regis. sed modo basilica p translatoem dr eccl'ia quod est palaciu sumi regis. ¶ A basilica dr basilican9 a.um.i.palatinus scz aliqs de de curia regali vel de palacio regis qd componit cu sub et dr subbasilicanus a.um. et subbasilicani pprie dnr q habitat iuxta basilica et sub alis eius. Ite basilica est qda herba (q geciana dr) cuius radix dat fortitudine et suauitate omnibus vecntibus sea. Item a basileos dicitur hic basiliscus ci.rex serpentum qui solo visu interficit animalia. et dicitur nasci ex ouo galli cuius puluis dicitur vertere omne metallum in aurum purissimum. vt dicunt quidam alchimiste. et vocatur ille serpens (anglice a cocatrice) — Basileos; Basilica; Basilicanus; Basiliscus

De balo siue balatu dic fore tu balatrones
De baratro recte formari dic baratrones

¶ Hic docet autor q ista duo nomina baratrones et balatrones idem significant. ¶ Hic baratro onis.id est leccator / gulosus vel pdigus vel ioculator (anglice a ioguler) or a gloton. Et nota hic q balatro onis producit illas duas syllabas ba et la (secundu hugu. et cath. et doctrinale) que scdm autorem corripiuntur. vnde pdictus versus potest corrigi sic (dat balatrones balo baratru baratrones) et isto solo versu continetur sensus illoru duoru versuu. ¶ Hic baratro onis a baratru dicitur quod est vorago atra. Et est baratro leccator vel gluto. quia omnia baratro id est ventri committit. — Balatro; Notabile; Baratro

Unu significant batulus / batus atqz batillus
Vas affirmatur batulus quo pruna locatur

¶ Hic dicit autor q ista noma batulus / batus et batillus idem significant ¶ Hic batus ti est mensura capiens quinquaginta sextarios vel tres modios Et deputatur tm liquidis pprie. licet etiam in aliis rebus talis mensura habeatur. Un componitur cum ad et ablata d dicitur hic et hec abbatis indeclinabile per oms casus. q cum bato diuidit auenas vel aliud. Et a bato dr batillus li vel batulus li. diminutiua. Item batulus est vas ferreum quo ardetes pune siue carbones portantur. vnde in vita sancti laurentij. allati sunt batuli cum prunis ardentibus. — Batus; Abbatis; Batulus

Nam barrin grece graue dicitur esse latine
Baro baronis grauis ac autenticus est vir

barrus

Barrus
Baro
Elephas
Elephātus

¶ Hic docet autor q̄ ista nomīa sunt eiusdē sigtōis. ¶ Hic barrus ri. quod dr̄ de barrin grece quod est graue latine. q̄a aīal grāue est. Et a barin dr̄ hic baro onis.i. vir probus. grauis et autenticus. Et est baro (āglice baroñ) ¶ Hic elephas antis. dr̄ de elephas grece est quod mons latine quia repn̄sentat magnitudinem mōtis. Unde quidam. Corpore tam grandes apud indos sunt elephantes. Ut bene firmares montibus esse pares. ¶ Hic elephantus ti. de hic elephas dr̄. De barrus ri. dr̄ barrio ris. riui. ire.i. clamare ad modū elephantis. vnde hic barritus tus. tui. vox elephantis.

Ouis.

Lanigeras vel oues: balantes. siue bidētes
Dicimus / eiusdem tot nomīa sunt animalis
Esset in his: si non vitaret ouicula versum

Lanigera

¶ Hic docet autor q̄ ista nomīa sunt eiusdē sigtiōis. Hec lanigera re. q̄ cōponitur de hec lana ne. ⁊ gero ris. quasi gerēs lanā. ¶ Hec ouis ouis oui. dr̄ de offero offers obtuli offerre. ¶ Hec balans tis. a balo as. dicitur. ¶ Hec bidens tis. componitur de bis. et hic dēs tis. quia binos dentes habet ceteris longiores. ¶ Hec ouicula le. diminutiuum de hec ouis ouis oui ouem.

baltheus

Balteus insignes matronas aureus ambit
Hinc auro mixta contexunt serica fila

¶ Hic docet autor quid sit balteus. ¶ Balteus est zona facta ex serico. cui fila aurea cōtexūtur. q̄a dn̄e ⁊ nobiles mulieres vtūtur. ⁊ decliātur hic balteus tei. i singu. sed ī pl'i inuenitur masculini ⁊ neu. gen̄. hū baltei vel hec baltea (s̄m hug.) est cingulū militare. sed dicitū quasi pendēs q̄a ex eo signa depēdēt ad demōstrādū legionis militaris summā. s. sex milliū. sex cētarum. sexaginta sex. q̄a tot constituūt legionē. Un̄ ⁊ balteus dr̄ nō tm̄ q̄ cingitur sed q̄ etiā bene arma dependēt. vn̄ balteolus oli. diminutiuū a baltēus a. um. i. balteo ornatus. et balteario ris. riui. ire. i. cingere. ⁊ est actiuū

Balteolus
Balterio

Betam / maguderim / caulem dic esse secundū
Hinc adiectiuum nomen betacius exit

Beta
Maguderis

¶ Hic docet autor q̄ ista nōia beta. maguderis. caulis sūt eiusdē sigtionis. ¶ Beta est secūdus caulis qui post primā abscisionem in eodē trūco nascitur. ¶ Maguderis (scd̄m quosdam) est trūcus

species oleris. Un̄ illud. Maguderis species oleris vel triticus habetur. ¶ Hic caulis lis. de coaleo les. vel a coalo lis. i. crescere dr. Et est caulis generalit er herbarum vel olerum medius frutex. (q̄ vulgo tyrsus dr) qz a terra sursum ascendit ex quo tractū est. vel specialit quoddā genus olerum caulis dr. qz tyrsus illius āplius ceteris oleribus coalescit. ¶ Nota a beta dr betacius a. um. nomen possessiuū Caulis. Betacius

Signat idem bilis/offensaqz/rancor/ꝫ ira/
Sed proprie bilis est humor fellis amarus/

¶ Hic ponit Autor q̄ hec nomina bilis. offensa. rancor. ꝫ ira. sunt eiusdē sigtionis. ¶ Hic bilis lis. a bis dr. i. fel fellis. vel sedes ire. vel ex cōmotione fellis ꝓcedens amaricatio. Et ponit qñqz ꝓ ipso felle. vel ꝓ quolibet nigro vel malo humore. ꝫ qñqz pro ira. ¶ Hec offensa se. dr de offendo dis. qd̄ est facere aliquē irasci vel inuenire cū enim ad lapidem offendimus illū inuenimus. vn̄ ꝫ hec offensio onis. ꝫ hec offensa se. i. culpa foris facti. Et hoc offendiculū li. illud idem qd̄ culpa. vel illud ad qd̄ pedem offendimus. vel obex. vel impedimentū. ¶ Hic rancor oris. a ran dr qd̄ est ira. vel locus ire. Et est rancor indignatio. dolor. amaritudo mētis. vel fetor. ꝫ ꝓprie carnis ex vetustate ꝓueniens. ꝫ hic rancidus a. ū. i. iracūdus. fetidus ꝫ amarus ex vetustate. ꝫ insipidus. ꝫ rancidulus a. ū. aliquātulum rancidus. ꝫ a rancor hec rabies ei. ¶ Hec ira. re. ab vr qd̄ ē lingua chaldea ignis siue flāma dr) deriuatur. ꝫ dr ira quasi vra. qz accēdit ꝫ inflāmat. vn̄ irascor. aris. sum. irasci. Unde iracūdus a. um. facile irascens. qz accenso sanguine in furorem impellitur. Bilis. Offensa Rancor Ira Iracūdus

Ex geminis libris constat mensura bilibris.

¶ Hic docet autor q̄ hoc nomen hic ꝫ hec bilibris ꝫ hoc bre. componitur de bis ꝫ libra e. Un̄ mensura bilibris constat ex geminis. i. duabus libris. ¶ Libra est q̄ ꝑficit de duodecim vncijs. ꝫ habetur ꝑfecti pōderis. qz ꝯstat tot vncijs quot mēsibus ānis. ꝫ dr libra a liber. a. ū. qz fit libera ꝫ cūcta int pōdera ꝓcedentia ꝫ in vno ꝯcludat Bilibris. Libra.

Dicuntur bifores value gemine coeuntes.

¶ Hic autor docet q̄ hoc nomen bifores componit a bis ꝫ fores. Et dicūtur bifores bisoribus duplices fores. Et hic ꝫ hec biforis. ꝫ hoc re. i. duplex. Un̄ Ouidius. ij. metha. Argenti bifores radiabāt lumine value. bifores value. i. duplices value ¶ Fores a foris vel foras dicitur. Et declinatur in plurali numero. he fores foriū. Sed in singulari inuenitur Genitiuo huius foris. Accusatiuo hāc forem Bifores Fores.

Valua
Uulua
Geminus

¶ Et dicitur fores qr foris ponitur. ꝛ foris aperitur ꝛ voluitur. Unde hic forculus li. deus qui preest foribus ꝛ eas custodit. ¶ Hec valua ue. dr a voluo is. ꝛ value sunt ꝓprie que interius voluitur. ꝛ sunt duplices ꝛ replicabiles. ¶ Uulua q̄si valua. i. ianua vētris. vel qr semen recipiat vel qr ex ea fetus ꝓcedat. Uulua etiā dicitur sumen suis. ¶ Et geminus a. um. i. duplex vel duo. Unde gemini dicunt duo simul nati. ꝛ nō tm̄ duo simul nati. sed ꝛ plures simul nati Et dr geminus a gigno nis. nui. ere. nitum. tu. in supinis

Boo. as

¶ Intono/vel resono/reboo/boo mugio/clamo
A boo buccella fit/buccula/bucca/boatus.
De cano de bucca/cum buccino buccina fiunt.
Os oris bucca/minuit quoqꝫ buccula sensum/
Infantum buccas/ostilla vel ostula dicas
Est buccella cibus: quantū semel accipis ore.

Intono
Resono
Reboo.
Mugio
Clamo
cum ꝯpositis.
Boo as.
et deriuatiua.
Bucca
Bucco onis
Duribuccus.

¶ Hic in v̓sibus docet autor que sunt verba ꝯuenientia in sig̃tōne cum hoc v̓bo boo boas aui. are. ꝛ sunt ista. ¶ Intono as. aui. nare intonitū intonitu. qd cōponitur de in. ꝛ tono as. aui. are. ¶ Resono as. aui. are. ꝛ componit de re ꝛ sono as. aui. are. sonitū tu. in supino. ¶ Reboo as. aui. are. de re. ꝛ boo boas boaui boare boatū boatu. ¶ Mugio is. ire. itum. tu. in supinis. ꝛ est ꝓprie boum. Unde hic mugitus tus tui. clamor vel vox boum. Unde Ouidius in d̓ remedijs. Parte sonant alia sylue mugitibus alte. Et querit vitulum mater abesse suū. Et componit mugio admugio. cōmugio. obmugio. ꝛ est neutꝝ cum omnibus suis compositis. ꝛ ꝓducit hanc syllabam mu. ¶ Clamo as. aui. are ab hic calamus mi. dr. i. clamorem facere sonare. quasi clamare. Unde hic clamor oris. a quo clamosus a. um. Et nota q̄ clamo est v̓bum neutꝝ. ponit tm̄ qn̄qꝫ transitiue. sed improprie. vt clama illum. i. cum clamore voca illum. Et componitur acclamo as. aui. conclamo as. aui. reclamo as. aui. are. Et sunt neutra omnia composita a clamo. ¶ A boo buccella ꝛc. hic autor docꝫ ea que sunt deriuatiua ab hoc verbo boo boas. ꝛ sunt ista. hec buccella le. ꝛ est diminutiuū de bucca ce. et hec buccula le. et est diminutiuū de bucca ce. a boo as. dr folliculus ꝛ inflatio. Uel bucca est nomen ficticiū sumptū ex ꝓprietate vocis ipsius rei. Et a bucca ce hic bucco onis. i. v̓box ꝛ sator. qui multū loquitur et multū comedit Proprie qui dr̄ bucco dr garrulus qui loquacitatem oris sui non sensu euictos exuperet. ¶ Item bucca componitur cum durus. a. ū et dicitur hic duribuccus ci. ille qui nunq̄ vult os vel buccā apire

¶ Hic boatus tus tui. a boo as. dr. i. sonus boum. ¶ Item a bucca dr hec buccina ne. vel dr a boo as. q. sonat. Uel sm istum autorem buccina cōponitur de hec bucca ce. & cano is. q. i. illa canimus cum bucca. scz sufflando. Et inde buccino as. i. cū buccina sonare. et hic buccinus ni. i. clangor buccine. Huguic. dicit q cano componitur cū buccina & dr hic bucinen buccininis. cū bucca canēs ¶ Construe Infantum buccas &c. Dic. i. dicas. buccas infantum. i. puerorum. esse ostilla vel ostula. (Ostillū vel ostulum vtrūq est diminutiuū de os oris. scz paruū os)et buccella est cibus. accipis. i. quātū potes accipere semel in ore tuo. Et est buccella diminutiuū de bucca. & etiam buccula. ¶ Item bucula potest esse diminutiuū de hic & hec bos bouis. & tūc bucula est parua bos. Unde Uirgilius in Bucolicis. Aut errans bucula campo. ¶ Item a buccula hic buccellarius. rij id est gluto vel leccator.

Bostus. Bucca Buccina Constructio Bucula

¶ Inter se lituus/tuba/tybia/buccina distant/
A lituo gracilis sonus exit/grandior illis.
A componenti sortitur buccina nomen.

Lituus

¶ Hic docet autor q ista nomina in generali sunt idem. in speciali tamē differūt scz lituus &c. Lituus est tuba generalis gracilē sonū emittens ¶ Tybia bie. est instrumentū musicū q. primū de ceruinis & et gruis pedibus & cruribus hynnulorum fierēt. sed postea abusione de vnaquaq re fiebant tybie. Et dr tybia cyrpus vel genus vasculi in modū scrinij ex virgultis textum. Uñ. Tybia dat sonitum. sic portat tybia totum. ¶ Hec tuba be. (anglice a trumpe.)legalis erat fistula cantatoria de argento ad quattuor ordinata. Uñ versus. Legalis populi tuba cū clangore vocabat. In bello castris festisq tonabat. ¶ Buccina(sm istum autorem) cōponitur de bucca & cano ¶ Construe. Ista nomina Lituus. tuba. tybia. & buccina. distant. i. differunt inter se. Gracilis sonus. i. exilis & subtilis. exit. i. emittitur a lituo. sed grādior sonus exit illis. i. ab illis. s. tuba. tybia & buccina hec buccina ne. sortitur. i. habet vel percipit. nomen a componenti. scz a cano is. & hec bucca ce.

Tybia Tuba. Constructio

Bubo/bubastus/bos/bostar bucera/buris/
Bubulus/& bulbus/buculus/buglossa bubulcus/
De boue preterea fit bosforus boetes.

Bubo.

Est bostar statio bouis/est curuamen aratri/
Buris/bubastus/tumidis est vua racemis.
Bos paru⁹ buculus sed bubalus est boue maioꝛ
Foꝛme consimilis: ac alterius speciei
Sunt pisces bulbi/seruant armenta bubulci.
Lingua bouina sonat/gꝛamē buglossa vocatur
Sed coꝛnuta sonant/animalia bucera grece
Sed via bosfoꝛus/est bouis appellata meatu
Arcteo defixa polo stat stella boetes.

¶ Hic cōmemoꝛat Autoꝛ quedā nomīa ꝯsonantia ſm vocem. que
tamen differūt inter se ſm rem. deriuata ab hoc noīe hic ⁊ hec bos
bouis. Pꝛimo ponit numeꝝ postea repositionē illoꝝ subiungens.
Pꝛimo ergo dicit ꝙ ista noīa fiunt de bos bouis. s. bubo. bubastus
⁊c̄. ⁊ pꝛeterea hoc nomen bosforus fit de bos atqꝫ boetes. fit de bos
Bostar. ¶ Est bostar ⁊c̄. Hic exponit pꝛedicta noīa sic. hoc bostar. aris. est
Bubastus. statio bouis. i. boum. scꝫ stabulum in quo stant boues. ⁊ sic videtur
Buris bostar componi de bos bouis. ⁊ sto stas ¶ Hec buris buris ri. est
Buculus curuamē. i. curuatura aratri. et dr̄ de bos. Hic bubastus ti. est vua
Bubalus cum tumidis racemis. i. maturis racemis. ¶ Buculus est paruus
bos. diminutiuū de bos bouis, sed bubalus est maioꝛ boue. consi-
milis forme. ac ꝑ ⁊. alterius speciei. Unde in vita sancti Marci dr̄.
Trahamus bubalū ad loca bubali) nec bubalus est idem in specie
cum boue ¶ Bulbi sunt quidam pisces cum magnis capitibus de
Bulbi quibus cōmemoꝛat Ouidius. damus a. libicis bulbus tibi missus
Bubulci ab oris. Item quintus seruius dicit. Contritus cuꝫ melle dabit me
dicamina bulbus. ¶ Bubulci. i. custodes boum. seruāt. i. custodiūt
armenta. Et dicitur bubulcus de bus. quod est bos. ⁊ ycos custos
quasi custos bouis. id est. boum. Unde Uirgilius. Tarde venere
bubulci ⁊c̄. ¶ Buglossa vocatur gramen. id est. quedam herba. nā
Buglossa sonat idem quod lingua bouina. Dicitur enim buglosse a bus. qđ
Bucera est bos. ⁊ hec glossa. id est. lingua. quasi lingua bouis. vel glossa bo
uis. ¶ Sed bucera sonant grece cornuta animalia latine. Et dicit
bucerus. a. um. de bus quod est bos ⁊ ceros grece. qđ est cornu la-
tine. Unde buceri sunt boues cornuti Unde Ouidius. Lanigerosqꝫ
Armenta greges armētaqꝫ bucera pauit. lanigeros greges. i. oues. armēta
bucera. i. boues. Armenta autem sunt pꝛopꝛie collectiones boum.

¶ Sed bossforus est via appellata meatu vel transitu bouis. Est Bossforus
enim mare bissforus vbi bos transiuit. Vñ de ipa dictõe commemo
rat dicẽs. Astringẽs bissforus vndas. Et componitur de bos bouis
ꝛ foros quod est ferre. Stella boetes stat dextra ĩ arcteo polo. i. bo Boetes
reali polo. Arctos nãqꝫ est stella fixa iuxta polũ arcticũ versus partẽ
borealẽ. vñ arcticus a. um. i. borealis. Est eñi polus duplex. s. polus
antarticus. polus arcticus est in summitate spere. ꝛ sic directe in bo Pol⁹ arctic⁹
rea. Polus ãtarcticus est in infima parte spere directe in oppositũ Polus antar
poli arctici. Et illi duo poli sunt axes quibus voluitur totum celum ticus

Est bufo/rana/ranunculus/atqꝫ rubeta Bufo
Turpis auis bubo turpissima belua bufo

¶ hic docet autor ꝙ ista nõia rana/ranũculus ꝛ rubeta sunt eiusdẽ significatõis cũ hoc nomĩe hic bufo onis. Et est bufo vilissima rana fugiens ꝛ habitans in siccis cauernis murorũ et parietũ. ¶ Rana dr̃ a ran quod est ira. vnde et rancor dr̃. ¶ hic ranũculus li. deriuatiuum siue diminutiuũ. ¶ hec rubeta te. de rubus bi dr̃. quia in rubis moratur. ¶ Turpis auis bubo. ꝛc̃. hic ponitur drã inter bubonẽ et bufonẽ. ¶ Bubo est quedã auis q̃ a sono vocis nomẽ habet. de qua cõmeõrans ouidius dicit. Fedaqꝫ fit volucris vẽturi nũcia luctus. Ignauus bubo dirũ mortalibus omẽ. Bufo ẽ turpis rana. vt supius exponit. ¶ Construe. bubo ẽ turpis auis sꝫ bufo ẽ turpissima belua. i. bestia. bubo (ãglice a no v vle) bufo (ãglice a toode)

Rana
Ranũculus
Rubeta
Constructio

Res eadem blata/vespertilioqꝫ vocata
Hinc declamare garritu fit blaterare.

¶ hic vespẽtilo de vespa dr̃ auis ĩ vespe volãs. ¶ hec blata te. fm hug. de blatero as. dr̃ quoddã aĩal de nocte tm̃ ambulãs q̃ cõphensa manũ inficit. sꝫ fm istũ autorẽ idẽ est qd vespertilio. Aliĳ dicũt ꝙ ẽ genus muris ĩ subtrancis cauernis hitans. ¶ Blatero as. fm istũ autorẽ de blata dr̃. i. clamare ad mod blate. hug. dicit de blatero as. dr̃ hec blata te. q̃ est sonus rane. Et est blaterare stulte ꝛ sine causa loq̃. vel detrectare. vel detrahere. vel trepide aliquid pferre. id est metu trepidantia vba referre vel pferre. quod et balbutire dr̃.

Blata
Blatero

Mercedem cursus brauium victoria donat Brauiũ

¶ Hoc brauiũ uĳ. est hasta vel gladius ad finẽ stadĳ positus. q̃ solebat darĳ certantim currentibus p mercede. Et dr̃ brauiũ quasi breuis vie p̃cium vel p̃miũ. ¶ Hugu. dicit. brauiũ. laurea. palma. munus. p̃mium. cursus. quasi parauiũ. i. partũ et acquisitũ vi et virtute. vñ hic ꝛ hec braueta te. q accipit brauium. i. mercedem cursus.

Bractea/bracteola/tenuissima lamina fertur

Bractea
Bracteola

¶ Hec bractea tee. de brancus ci. dicitur tenuissima lamina auri. vnde hec bracteola diminutiuũ de bractea. Et etiam bracteola dicitur campanula aurea. vnde bracteatus a. um. id est bracteis ornatus secundum hugu. sunt lamina (anglice a plate)

Bruma

Imber/hyẽs/bruma tribus his res vna vocatur
Sed nomẽ bruma trahit a breuitate dierũ
Nãq brachos grece breue dicitur esse latine
Fertur humera dies cõponũt hec duo bruma

Hyems
Bruma

¶ Ista tria noĩa. s. ymber/hyems/bruma idem signt. ¶ Hic ymber bris. bri. dr a greco ymbros. ¶ Hec hyems mis mi. Alias hyems grece quod est dimidiũ latine dr. quia tũc breuiori τ diminuto vsq ad medietatẽ vel vltra sol vertitur circulo. Et nota q in hoc nomine hyems non est p. ¶ Hec bruma me componitur de brachos qđ est breue. et humera dies. quasi brassos dies. i. breuis dies propter breuitatem dierũ qui sunt. Et dicitur bruma matutinale proprie frigus. tempus vero dicitur bruma a breuitate dierum.

Brucus

Brucus et atelabus res vna locusta vocatur
Hec tres etates tria nomina dant animali
Cum breuis est brucus/cum de tellure leuatur
Dicitur atelabus. postq̃ sit adulta locusta
Nomine concordi quasi longã dicimus hastã

Atelabus
Locusta

Ista noĩa brucus/atelabus/locusta idẽ signt. ¶ Hic brucus ci dr a brachos qđ est breuis. qa cũ nascitur breuis est. τ de bruco fit atelabus Et dr atelabus quasi alta lambẽs. vel qa est a tellure eleuatus. vel est longus sicut tela. ¶ Hec locusta ste. componitur de lõgus τ hec hasta. vñ τ eã greci tam maritimã q̃ terrestrẽ astaton appellant. τ dicunt quod est grillus vel aliud simile. Vel locusta quasi loco sta.

Canis.

St canis/et catulus/leporarius/atq molosus
Ni metra peccarẽt odorissecus esset i istis

¶ Ista nomia canis.catulus .leporarius.molosus.odorissecus idẽ
significãt.¶ hic et hec canis nis.ni.vñ vsus doctrinalis.Est hic ⁊ — Canis
hec testis ciuis burgensis et hostis.Et canis.⁊c.Et dr canis de ca
no nis.cecini ere.¶ hic catulus li.diminutiuũ de canis.et sunt ca- — Catulus
tuli ꝓprie filij canũ.abusiue tamen filij aliaꝝ bestiaꝝ.¶ hic lepora- — Leporarius
rius rij.de lepus oris.dr.quia maxime persequitur lepores.¶ hic — Molosus
molosus si.magnus canis a molo lis.dr quasi ad molendinũ para-
tus.Uel dr molosus a molosia quadã terra vbi optimi ⁊ magni ca
nes abundant.¶ hic odorissecus ci.⁊ tũc mutatur q in c.componit
de hic odor oris.⁊ sequor ris.quia odore sequitur feras vel bestias — Oderissecus
quas venatur ¶ Et nota ꝙ odorissequus ꝓducit hanc syllabã do.
sed autor iste corripit eam necessitate metri.⁊ ideo excusat se i prin — Notabile
cipio istius operis.ibi.Sed quia dactilici.⁊c.

Ether/et ethra/polus/celũ dicatur olympus — Celum

¶ Ista nomia ether.ethra.polus.olympus idem signt cũ hoc no- — Ether
mine celũ li.¶ Hic ether ris ꝓprie est supius elementũ.s.ignis.et
est nomẽ grecũ.⁊ facit accusatiuũ singularẽ etherẽ vel ethera.⁊ il
le accusatiuus ethera trãsfertur i nomiatiuũ.⁊ declinat hec ethera
re.¶ Hic polus li.a polio lis.i.ornare dr.quia politus est.i.ornatus — Polus
stellis.Polus etiam dr extremitas axis.¶ Et est axis linea ideã- — Axis
lis.i.naturalis q̃ dirigitur a polo artico vsqȝ ad polũ antarticũ per
meditulliũ terre.Huguc.dicit.poli sunt due stelle in capite axis ⁊
dicũtur a polliẽdo qꝛ rotũdi sunt.Et ponitur qñqȝ ꝓ celo.quia po-
litũ est et sculptũ varijs stellis.¶ Hoc celũ li.dr de celo as.quod in — Celum
vna significatõe est contrarium ad reuelare.qꝛ celat nos celestia.
Uel dr celum a celo as.quod in alia significatõe idem est quod scul-
pe vel pigere.qꝛ celũ ẽ celatũ.i.sculptũ vel pictũ varijs stellis.Uel
cõponitur celũ a casa elyos quod est sol quasi casa elyos id est solis
¶ Et nota ꝙ triplex est celum.aereum.sydereũ.et empyreum.Ae — Notabile
reum celũ est ille locus qui est inter terrã et firmamentũ.Sydereũ
est vbi fixe sunt stelle in firmamẽto et planete errantes.Celum em
pyreum est vbi angeli et archangeli sunt.Et dicitur empyreũ ab
en quod est in et pyr quod est ignis.qꝛ ille locus est totus igneus.
videlicet ardens in caritate dei.¶ Hic olympus pi.dicitur de olõ
quod est totum et lampas quasi totus in lampade.id est ardens in — Olympus
igne id est caritate.Uel componitur olympus ab olon quod est to
tum et fos quod est lux vel ignis secundũ hugucionem.

Est latrina locus/idem cacacũba/cloaca — Cloaca

¶ Ista nomia latrina.⁊ cacacũba vnũ signt cũ hoc noie cloaca ce.
¶ Hec latrina ne.de lateo es.dr.id est priuatus secessus in domo
que alio nomine dicitur priuata te.Latrina quasi latrans ani quia

Cacacuba anus id est culus latrat. et est ethimologia. ¶ Hec cacacuba be. dicitur
de caco as. quia ibi cacatur. i. malus humor vel mala possessio vel
Cloaca mala substantia reponitur. ¶ Hec cloaca ce a colo as. avi. are. quia
Cloacarius feces ibi colantur. i. purgantur et emittuntur. Unde hic cloacarius
rii. qui eam facit vel purgat. (anglice a gunge fermer) Et dicitur cloaca
a cleo quod est sorbere. quia sorbet feces illuc defluentes.

Signat idem quasi triste teges tristega vocata
Dicunt tristega sunt quedam tricamerata
Nam stegen grece tectum dixere latine

Tristegum ¶ Hoc tristegum gi. idem quod cloaca in una significatione. in aliis
vero est domus habens tres cameras. Dicitur etiam quod arca noe fuit di
stincta per tristega. Et producit penultimam secundum istum autorem et plu-
res alios. Unde doctrinale. Ante g corripis e. sed abest tristega ce
tegus. Alii dicunt quod corripit penultimam. quod percipitur per grecum ex
quo componitur. Nam componitur de tris quod est tres. et tegen
grece sic telop actius prima syllaba scribitur cum brevi e. unde quidam
dicit. Qui tristega legit hic contradicit achelis. i. regis.

Corda fidis/restis/est funis/funiculusque
Est antemna/rudens/amentum/iungitur istis
Est a rudo rudens fidicen fidis/et cano format

m

¶ Omnia ista nomina fidis restis sunt eiusdem significationis cum hoc
Corda nomine hec corda. ¶ Hec corda de. dicitur de hoc cor cordis. quia sicut
pulsus cordis est in pectore. ita pulsus corde est in cythara. ¶ Hec
Fidis fidis dis di. est corda cythare. Et dicitur de findo dis. fidi findere. Fidis
componitur cum cano is. et dicitur hic fidicen fidicinis. i. qui cum corda canit.
Restis unde hec fidicina ne. cytharista que cum fide canit vel cantat. ¶ Hec
restis tis. ti. i. funis. vel quod fit ex funibus ad aliquid trahendum.
Et dicuntur restes quia his retia tendantur. vel quia rates detineant. et dicitur
Rhetio restis ab hoc nomine hoc rhete tis. Unde hic rhetio onis. qui facit vel
Funis vendit restes. ¶ Hic funis nis. a fos quod est lux dicitur. quia funes ante
usum papyri olim in usum luminis fuerunt circundati terra. Unde
funiculus li. diminutivum. et per compositionem hic funambulus li. qui super
Antemna funem ambulat. ¶ Hec antemna ne. est corda capitalis in navi que
sursum dirigit velum. Et dicitur antemna quia ante se habet aquas. Vel
dicitur antemna pertica ex qua velum dependit quasi ante amnem posita (un
de ovidius libro tristium) Non tulit antemnas aurea secunda meas
Et componitur antemna ne. de ante et amnis nis. ni. i. fluvius vel

aqua. ¶ Hic rudens tis. a rudo dis. dr. rudere dr. Et rudentes dicuntur funes quibus velum sursum trahitur. Et dicuntur sic ex nimio stridore quem faciunt. Et nota quod rudo dis. i. clamare. et proprie est asinorum. et est prima breuis. Unde Ouidius. Ecce rudens rauco sileni victor asellus. Intempestiuos edidit ore sonos (vnde ille versus persii falsus est) Findor. et archadie pecuaria rudere credas. Si enim esset longa faceret preteritum rusi. sicut ludo dis. lusi. quod nihil est (sic dicit huguic.) Doctrinale dicit quod prima syllaba de rudo indifferens est. sicut rudo pones ceu metra requirunt. quia Persius producit vt supra. Et Ouidius corripit in alio loco. ibi. vt rudit a scabra turpis asella mola. ¶ Hoc amentum ti. i. corrigia qua iaculum vibratur et proiicitur. vnde amento as. i. iaculum vibrare. Hoc amentum secundum huguic. est corrigia ligata in medio haste vel lancee. quasi amentum ligatum vel quasi haste aptum. vnde amento as. Rudens Notabile Amentum

Cantaros: et patera: calices: et pocula: crater: Cyphus apud veteres. comitantur cornua concha Cimbia: vel ciatus: carthesia iungimus istis

¶ Omnia ista nomina sunt idem in significatione. i. vas in quo potatur vel bibitur. ¶ Hic cantarus ri. i. vas vinarium quod cantando deponitur circum circa in templo. ¶ Et patera dicitur de pateo es. quia patens est superius. ¶ Hic calix cis. a caleo les. dicitur. Solebant autem antiqui calidam et frigidam potionem miscere in calice. vnde et calix dictus est a calida potione (vt ait hugu.) ¶ Hoc poculum li. i. potus vel vas quo bibitur (vnde marcialis cocus) Sceuola tu comedis apud omnes. nullus apud te. Alterius gustas pocula. nemo tua. Aut tu redde vices. aut desine velle vocari. Turpe quid est semper sumere. nilque dare. ¶ Hic craterus (dicit hugu) est quoddam vas duas habens ansas. et est proprie genus calicum. i. poculorum. Et fiebat prius de conexione virgarum. vnde hic craticulus li. diminutiuum. ¶ Hic ciphus secundum quosdam dicitur de cephas grece quod est caput latine. quia totus consistit in capite. i. in rotunditate. quia rotundum vas est. et corripit primam syllabam. vnde versus doctrinalis. I sup f longa. nisi compositiua ciphusque. Sed dicunt quod apud veteres produ. primam syllabam. vnde de contemptu mundi. Insignesque thori. cupe: ciphique decori. Cuncta relinquentur. etc. Sed ego credo quod prima syllaba de ciphus est communis syllaba quia grecum est et potius prima dicenda est longa quam breuis. quia sic scribitur apud eos. cyphos. vnde de hec caro carnis dicitur. quia veteres solebant bibere in cornibus. ideo ponitur pro vase de quo bibitur. et adhuc cornu pro vase habetur. ¶ Hec concha che. pro quoddam vase terreo inuenitur (vt dicit hugu.) et dicitur de cauus a. um. quia leuis cauata est. ¶ Carchesia proprie sunt in cacumine arboris nauis trochee. quasi foramina per que funes trahuntur. vnde quedam vasa ad similitudinem illorum

Cantarus Patera Calix Poculum. Epygrama Craterus Cyphus Concha Carchesia

Trochee facta carchesia dicuntur. Trochee autē sunt vocate q̄s rotulas hēt
Cimbium Trochos autem grece rota dicitur latine ¶ Hoc cimbiū bij. de hec
Ciatus cimba be dicitur. q̄s fit ad modū cimbe. ¶ Hic ciatus ti. dicitur de
cieo es. id est commoueo ues.

Cultellus **Artauos/canipulos/adiunge nouacula cultros**
Cultellos/q̄z spatas/rasoria iungimus illis.
Hecq̄z spata credas sic dictos esse spadones

¶ Ista conuenit in significatione scz artauus. rc. cum isto nomie
Artauus hic culter tri. tro. vel hic cultellus li. lo. ¶ Hic artauus ui p̄prie est
paruus cultellus cum quo penne aptātur qui ponitur in pennario
Nouacula iuxta pennas. Et dicitur de artus a. um. quia artum locū vendicat.
Notabile ¶ Hic canipulus. i. artauus. quod nomen vulgus imposuit ¶ hec
nouacula le. i. rasoriū. a nouo as. quia nouat hoiem. vnde illud. No
uacula nō ascēdet super caput eius. Et psalmista. Sicut nouacula
acuta fecisti dolum. Item nouacula dr ferreū instrumentū quo so
Culter let radi pergamenum. ¶ Hic culter tri a colo lis dr. quia anteq̄ fal
ces essent vepres. vites et arbores cū cultellis putabantur et cole
bātur. vnde hic cultellus li. diminutiuū. ¶ Hec spata te. i. gladius.
Spata a spacio dictus. quia fit spaciosus/āplus et latus. Uel dr a spatin
Rasoriū quod est passio. ¶ Hoc rasorium rij. de rado is. rasi radere dr. i. no
Spado uacula ¶ Hic spado onis (s̄m istū autorem) dicitur de hec spata te.
qui cum spata abscidit sibi testiculos vel cuius testiculi abscidūtur
cum spata. Hugu. dicit spado deriuari de hic spadix cis. id est pal
ma. spado id est eunuchus.

Cophynus **Est cophyn⁹ calathus/cū sporta/sportula corbis**
Qualus/quasillum simul istis associandum

¶ Omnia ista que hic ponuntur idē significāt cum hoc noīe hic co
phinus ni. Et est cophinus p̄prie illud vas quo fimus vel stercora
deportātur ad terras impinguandas. Unde ibi scribitur. Manus
eius in cophino seruierunt. id est ad tale officiū fuerat deputatus
Calathus ioseph in egipto vt portaret fimū in cophynis. et est grecū ¶ Hic
Sporta calathus ti. de calon grece. quod est lignū latine. ¶ Hec sporta ab
asporto as. dr. quoddam genus vasis vimineū vel virgeum (Unde
Sportarius paulus) In sporta dimissus sum per murum. Unde hec sportula le.
et sportella diminutiua. Uel sporta dr a sporto frutice. Uñ in q̄busdā
locis texitur. et hic sportarius rij q̄ facit sportas. et sportarius a. um.
Corbis ad sportā pertinens. ¶ hic corbis bis. bi (anglice a scele lepe) quasi
corbis a curuus a. um. dicitur. ¶ Hic qualus li. de colo as. dicitur
Qualus

vas vinarium vimineum. vel de salice per quod mustum colatur. vnde quasillus li. vel hoc quasillum li. lo.

Fiscina/fiscella/quo caseus efficiatur.

Vas est vas lactis mulctrũ mulctraleq; dicas

Quod de mulgere nomen sibi cõstat habere

Caseus

¶ Fiscina ne. a findo dis fidi findere dicitur. vas factum ex vimine i quo fit caseus. Unde hec fiscinula le. diminutiuũ. ¶ hoc mulctrũ tri. et hoc mulctrale lis. sunt vasa in quibus lac colligitur siue mulgetur. et a mulgeo es. dicuntur.

Fiscina
Mulctrũ

Balteus et stropheum/cinctoriũ/cingula/zona

¶ Ista nomina idem significãt cum hoc nomine cingulum li. ¶ hic Balteus baltei. Sed in plurali inuenitur hij baltei vel hec baltea. Et est balteus signum militare. ¶ hoc stropheũ id est cingulum. et proprie aureum cum gemmis. quia a posteriori parte conuertitur anterius. Et dicitur de strophos grece quod est conuersio latine. ¶ hoc cinctorium rij. et hoc cingulum li. de cingo gis. dicuntur. ¶ Sed hec zona ne. est cingulum proprie latum. Unde hic zonarius. rij qui facit zonas. et zonarius a. um. ad zonam pertinens.

Cingulũ
Balteus
Stropheus
Cinctoriũ
zona.

Sunt ocree calige/ quas tibia portat amictus

¶ Ista nomina ocree/calige/tibialia/calciamẽta que suras tegũt dicte quia crura tegũt. Unde ocreatus a. um. qui ocreas habet. vnde ocreo as. aui. are. induere. Et est actiuum cum omnibus suis cõpositis. Et sunt ocree siue de ferro siue de coreo. ¶ hec caliga ge. a calceo as dicitur. est calciamẽtum crurum. siue sit de panno siue de ferro. Uel caliga dicitur de caligo as. quia calige sursum ligantur cum ligulis. vel a callo pedum dicatur caliga.

Camisiã/simul interulam: rem dicimus vnã

Additur his alias subitura subuncula: vestis

¶ Ista nomia interula/subũcula vnã signt cũ hoc nomie hec camisia. Dicitur camisia quia in ea dormimus in camis id est in castris nostris. Uel dicitur sic quia primum fiebat de canapo. Unde camisiola le. diminutiuũ. et camisiatus a. um. qui habet vel indutus est camisiam. ¶ hec interula le. dicitur de interius et vo vis quod

Camisia
Camisiarius
Interula

est humecto as. quia humectantur. interius per sudorem nostrum.
Subucula Uel dicitur de interio ris. iui. interire. ❡ Hec subucula le. de subco
bis dicitur. quia subit ceteris vestibus vel ceteras vestes.

Crudus Crudus/crudelis austerus et improbus atrox
Est ferus atque ferox violentus/acerbus: ac acer/
Impius: immitis/seuusque: molestus iniquus
Asper: inhumanusque: tyrannus: siue proteruus
Toruus: et indomitus/ his iungatur que seuerus
Predictis dirus: sociabitur: et truculentus

❡ Omnia ista nomina idem sunt in significatõe. ❡ Crudus a um
de cruor ris dicitur. Et est proprie crudus non coctus quasi cum san
Crudelis guine. Et inde per translationem dicitur homo crudus quasi non
Austerus coctus nec sanguine humilis. Est enim asper et durus ❡ hic et hec
crudelis et hoc crudele. a crudus a. um. dicitur. ❡ Austerus a. um.
et hic et hec austeris et hoc austere. in eodem sensu. ab auster tri. di
Atrox citur ❡ Improbus a. um. componitur de in et probus a. um. ❡ hic
Ferus et hec et hoc atrox cis de ater a. um. ❡ Ferus a. um. de fero fers di
Ferox citur. ❡ Hic et hec et hoc ferox cis. de fero fers dicitur ❡ Similiter
Acerbus violētus a. um. cōponitur de vi et lētos grece quod est plenū latine. vñ
hic et hec violēs tis. i. eodē sensu ❡ Acerbus a. um. de acer dicitur
Impius ❡ hic acer cris et hoc acre dicitur de acuo is. ❡ Impius a. um. compo
Acer nitur de in et pius a. um. ❡ hic et hec immitis et hoc immite. de in
Seuus. et mitis. ❡ Seuus a. um. vñ hec seuicia cie. et seuio uis. ire ❡ Mo
Asper. lestus a. um. de moles lis. dicitur. vñ hec molestia et molesto as. actiuum
Iniquus ❡ Iniquus a. um. cōponitur de in et equus a. um. ❡ Asper a. um.
Unde hec asperitas tis. de aspero as. quod componitur exaspero
as. Et sunt actiua. ❡ Inhumanus a. um. componitur de in et hu-
Tyrannus manus a. um. ❡ Tyrannus ni. no. a tyro grece quod est fortis lati-
ne dicitur. vñ hec tyrannis dis. i. crudelitas. Et de tyrannus hic tirannu
Proteruus lus li. diminutiuū. et tyrānicus a. um. et hec tyrānia tyrānie. ❡ Pro
teruus a. um. de pro et toruus componitur. Et est proteruus crude-
lis valde terribilis. et cōparatur. vñ hec proteruitas tis. et proteruio uis.
uiui. uire. i. esse vel fieri proteruum. superbire. crudere ferocitate.
❡ Toruus a. um. de torqueo es. dicitur. i. crudelis, terribilis. quia
Toruus sit torto vultu. et cōparatur. et inde hec toruitas tis. ❡ Indomitus a.
Seuerus um. de in et domitus cōponitur. ❡ Seuerus a. um. de satis et verus
a. um componitur. qui tenet sine pietate iusticiam quod dicitur seuerus
quasi sequens vera. ethimologia est non compositio Item seuerus
est quidā mōs in italia et seuerus comparatur. vñ hec seueritas tis

id est. austeritas aīs. rigor. integritas iudicij. vehementia vltionis
ꝛ seuero as. qd nō est in vsu. Sed ꝯponitur asseuero as. i. affirmare Asseuero
asserere. perseuero as. i. ꝑsistere. in ꝓposito ꝑmanere. vñ ꝑseuerās Perseuero
ꝛ cōparatur. vñ ꝑseueranter aduerbium. ꝛ hec ꝑseuerantia. rancie Dirus.
¶ Dirus. a. um. de hec dira re. dr. que est furia infernalis. Et dira Trucul. ntus
re. de durus a. um. deriuatur. ꝛ illud de duro ras. ¶ Truculentus.
de trux ꝛ lentos quod est plenum. componitur

Est chorus atqꝫ cohors/concentus/concio/cetus.
Dic consortia contubernia dicqꝫ choream
Turma: phalanx: acies: societur cuneus istis.
Est sexcentorum sexaginta legio sex
Ut numerꝫ pagas: supꝫ hunc sex milia iungas
Sed quingentorꝫ numerꝫ dic esse cohortem.
Conuentus: conuenticulū: manus additur istis
Istis concilium: vel consistoria iungas

¶ Omnia ista nōia sunt eiusdē sig̃tionis cū hoc nōie hic chorus ri
qd est idem qd societas. ꝓprie tñ chorus est multitudo i sacris col
lecta. Dr etiā chorus locus vbi canūt qui de choro sunt. ꝛ scribit cū Chorus.
aspiratione. ꝛ tūc corripit primā. ¶ Item habetur corus ꝓ quodaꝫ Corus
vento sine aspiratōne. ꝛ tūc ꝓducit primā. (Boetius) Ut cū ꝑcipiti
glomerātur sydera coro. Sed tūc prima de corus ꝓducitur. sed pro Notabile
societate corripitur. vñ in hymno. Qd chorus vatum ꝛc. ibi chorus Cohors.
corripit primā. nam primus pes est trocheus ¶ hec cohors tis. de
cohortor. ris. dr. Et est cohros ꝓprie multitudo rusticoꝝ. Castrum
multitudo militū. Cohors maior ꝯtinet quingentos viros. Cohors
minor ꝯtinet trecentos. ¶ Concentus tus. tui. de concino nis. dicit Concentus.
¶ hec concio onis. de concieo cies. ciui. citū. vel de concio cis. ciui Concio
cire. quarte ꝯiugatōis. i. cōmouere vel cōuocare Vñ concionor. aris Concionor
verbū deponens. i. populū alloqui. ¶ hic cetus tus. tui. de coeo. is Cetus
coiui. ire. dr. ¶ Consortiū tij. de consors tis. dr. ¶ Contuberniū nij. Contuberniū
de hec taberna ne. Vñ hic ꝯtubernio onis. socius. hic ꝛ hec ꝯtuber
nalis. lis. idē. ꝛ mobiliter sic. hic ꝛ hec ꝯtubernalis. ꝛ hoc le. ¶ hec
chorea. re. a choro. ¶ hec Turma me. a turbo dr. Et differt ab ala. Turma.
Ala ꝓprie est societas triginta militū. Turma triginta peditum. vñ Phalanx
hec turmella turmelle. diminutiuū. ¶ hec phalanx lancis. Vel hec

phalanga ge.lingua macedonū dr legio. Vñ phalangarius.a.ū.i. legionarius.scz de phalanga existens. vel ad phalangam ptinens.

Cuneus. ¶ Hic cuneus nei.a coeo is.i. collecta in vnū militū vel peditum

Acies multitudo. ¶ Hec acies ei.ab acuo is.dr. ⁊ hȝ tres sigtōnes vt ibi

Legio Est acies belli.cultelli.visus ocelli. ¶ Hec legio onis dr a lego is. qꝛ legebātur.i.elegebātur qui deberēt esse de legiōe. Vel legio di cebatur a lex legis.qꝛ lege in castris se habebāt. vel lege seu in legione dispositi erāt. Et sunt i legiōe.sex milia.sexcenti.sexagīta sex

Conuentus ¶ Hic cōuentus tus tui.de cōuenio is.eni.ire.dr. Hoc cōuēticulū

Manus. li.⁊ hic cōuenticulus li.ambo diminutiua de cōuentus. ¶ Hec ma

Concilium nus.us.ui.in vna sigtione est idem qđ societas.⁊ tūc de munio nis dr. vel de munus.eris. ¶ Hoc ꝯciliū.lij.sine s.i.collectio sapientū ⁊ precipue epoꝝ vel ecclesiasticoꝝ.⁊ etiā alioꝝ vt regū ⁊ magnatū suoꝝ.⁊ cōponit de con.⁊ hoc cilium lij.quadā similitudine illoꝝ. qa sicut cilia iūgūtur ⁊ cū oculis quiescere cupiūt.ita quoqꝫ ꝯcorditer iungūtur hoīes in ꝯcilio. vel consistoriū rij.a consisto tis deriuatur.

Cymbula/campana/nola/tyntinabula iungas

Cymbalum ¶ Ista quattuor noīa ꝯsignt. Hoc cymbalū li. a ciendo dr. proprie

Campana. instrumentū musicum quo populus accipitur.i.aduocatur. ¶ Hec

Nola campana e.dr a campania nie.ꝓuincia.qꝛ eius vsus pmū ibi est repertus ¶ Hec nola le.dr de Nola quadā ciuitate campanie vbi prius inuenta fuit. Et est nola tyntinabulū quod appenditur collis canū; vel pedibus auiū. vel illud qđ appēditur frenis ⁊ pectoribus equoꝝ cum quodaȝ sonitu incedāt.i. vadant vel eant equi. Vñ hoc tyntinabulū li.a tinnio nis.niui.ire dr. qđ alio noīe dr tonabulū li. a tono as.

Campus/agellus/ager/rus/ort⁹ ⁊ ortulus/aruū
Quem colit assidue venit ortulanus ab orto

¶ Ista noīa idem signt. Campus.pi.dr a cami grece.qđ est breue

Campus ⁊ humile. vñ campulus li ⁊ campellus li.ambo diminutiua ¶ Hic

Ager. ager ri.ab ago is dr. vñ agellulus ⁊ agellus li.diminuta.⁊ hic agel

Rus larius rij.i.rusticus vel custos agri. ¶ hoc rus ruris.a ruo ruis dr. vñ hoc rusculū diminutiuū.i.paruū rus.⁊ hic rusticus ci.⁊ hec rusticia cie.⁊ rusticus a.ū. Et pōt dici a loco.s.operarius. vel qa rure moratur ⁊ colit rus. Q[uod] aūt dr rusticus quasi ruris custos etymologia est ⁊ nō ꝯpositio. ¶ hic ortus ti.ab orior eris. vel iris.deriuat

Ortus qꝛ s[em]p ibi aliquid oritur.puta herbe ⁊ olera. Et hic ortulus li.diminu

Aruum tiuū. Vñ. Ortulus iste breuis mitia poma gerit. vñ hic ⁊ hec ortilio onis.⁊ hic ortulanus.custos orti.vel cultor. ¶ hoc aruū ui.ab aro. as.qꝛ ad arandū aptū. vñ hoc aruiolū.⁊ hoc aruulū diminutiua.

¶ Uela/vel aulea/cortine sunt anabratra. Cortina
Cortine lymbus peripetasma vocatur/
Dicimus aulea que dependuntur in aula.
Cum ana sursum/batum gradus hinc anabatr

¶ Ista nomina idem signt. Hoc velum de velo as. i. tego gis. Hec
aulcum lei. ad hec aula le. q2 solet depēdi in aula ¶ hec cortina ne. Uelum
de coreum rei dr. ¶ hoc anabatrū tri. componitur de ana. quod est Auleum.
sursum. & batrum gradus. quasi sursum graditur & extendit ¶ hoc Cortina
peripetasma tis. penultima correpta. peri cōponitur cum petasma Anabatrum.
qd est velum vel tentoriū vel cortina. Uel potius quelibet adiectio
ei in circuitu facta. Unde ꝓprie peripetasma dicitur superior pars peripetasma.
in cortinis que depicta est. Improprie tamen dicitur peripetasma
lymbus cortine sicut hic (hec Catholicon)

Certamen/lites/rixas & iurgia/vites Certamē
Est contentio/vel dissensio/litigiumqz/
Assit agonia/que coniungatur agoni

¶ Ista nomina ꝯsignt vnum. ¶ hoc certamen. inis. de certo as. dr
¶ hec lis litis. a limes itis. deriuatur. Et dr lis a contentione limi Certamen
tis. qui agros diuidit. inde litigo as. i. ꝯtendere. litem agere. ex qui Lis litis.
bus videtur esse compositū. vel potest esse etymologia. litigo. litem
ago. ¶ hec rixa rixe. a ringo gis. vñ hec rixula le. & rixor aris. depo
nens. & rixosus a. um. ¶ hoc Iurgium gij. & hoc iurgamen. inis. in Rixa.
eodem sensu. dr a iurgor aris. Et est iurgiū litigatio vel verberatio Iurgium
(ſm hug9. Uel Papiam. iurgiū dr conuiciū causa litis ¶ Conten
tio. onis. de contendo dis. dr. ¶ hec dissensio onis. a dissentio. tis. &
dissentior tiris. ¶ hoc litigiū gij. a litigo as. vnde litigiosus. a. um. Contentio.
qui litigat. vel potius de quo litigatur. vt ista terra est litigiosa. i. de Litigium
qua litigatur. ¶ hec agonia nie. penultima ꝓducta. ab agon onis.
quod idem. Uel agonia. i. fiducia. victima vel hostia. hic agon onis
ab ago agis. id est certamen. pugna. Agonia.
Agon

Est coma/cesaries/crinis/pilus/atqz capillus
Cedo cesariem/maribus facit approꝑiatam/ Coma.
Fit de como coma/mulieribus approꝑiata.

Interioꝛ capitis pars crinis densa vocatur
Posterioꝛ capitis pars cyrrus densa piloꝝ
Dicitur hinc cyrrus/ quia cyrrū gestat alauda
Est iuba coꝛnipedis/ pecoꝝ seta vocantur.

Coma
Cesaries

¶ Ista nomina que hic ponūtur signt vnum ꝛ idem. vt patebit in coꝝ expositione. ¶ Hec coma me. i. crinis. de como comis. sed ſm istum Autorem est ꝓprie mulieꝝ. q: sepe comūt comas suas. Sed ſm Grecismū) coma est ꝓprie crinis quadruqedis colubri. Uñ ponit differentiā istoꝝ nominū sic. ¶ Est coma quadruped: s colubri. iuba siue leonis. Cesaries hominis. crinis ꝓprie mulieris) ¶ Hec cesaries ei. a cedo dis dr. ꝛ est ꝓprie viroꝝ. decet enī viꝝ esse tonsuꝫ ꝛ nō mulierem. ¶ Hic pilus li. ab hec pellis lis. q: a pelle ꝓcedit. Item pilus dr instrumentū cum quo tonditur ꝛ teritur in pila. sed pilus ꝓ instrumento primā ꝓducit. aliter eam corripit Uñ versus.

Pilus.
Pilum
Crinis

Qui terit est pilus. pilus est in fronte capillus. Item hoc pilum li. quoddā genus teli. ꝛ est Romanoꝝ. ꝛ tunc dr de pello. q: pellitur. i. emittitur ꝛ torquetur. ꝛ ꝓducit primam. Unde Lucanus in primo. Signa pares aquilas ꝛ pila minantia pilis. Item hoc pilum li. est rosarium. ꝛ ꝓducit primā. Uñ qdā. Ad tactū pilī. mille ruere pilī ¶ hic capillus li. de hoc caput itis. ¶ hic crinis. nis. de cerno nis. dr. ꝛ sunt ꝓprie crines mulieꝝ. et sic dicti. q: crinibus a viris discernantur. ꝛ ita ꝗtum ad vocem descendit crinis a cerno. sed ꝗtum ad significationem potius a discerno nis ¶ hic cyrrus ri. id est crinis vel plicatura capilloꝝ. et dr a cyrrin grece. qd est tondere. q: aptus est tonderi ꝓpter sui longitudinem. ¶ hec iuba be. a iuuo as. dicit

Capillus
Cyrrus

Et est iuba crinis equoꝝ ꝛ alioꝝ animaliū irrationaliū. Et iuba dr crista que supponitur galee. vel ꝓpter noticiā vel fractionez ictuū. Inde iubatus a. um. ꝛ iubosus a. um. i. plenus ꝛ habundans iubis ¶ hec Seta sete. a sus suis. q: a sue ꝓcedit. vel a suo suis suere. qa valet ad suendū. Uñ setosus a. um. i. plenus ꝛ abundans seta. vnde hec setositas atis. Et componit Seta cum in ꝛ dr inseto as.

Iuba.
cum deriuat
Seta.
Setosus.

Coꝛona

Laurea/ crinile/ sertum/ dyadema/ coꝛona/
Addas aureolam/ quia paucis sit data/ dictam.
Et duo qd demat credo dyadema vocatum.
Finem/ pꝛincipiū/ sicut facit omne rotundum/

¶ Ista noīa sunt eius ꝺ sigͣtōis. Hec laurea ree. a laurus ri. ꝺr. Hoc crinale lis. a crinis nis. ꝺr. Hoc sertū ti. ꝺe sero is. i. corona ꝺe floribus isertis ꝛ ꝯplicītis factā. Inde hoc sertulū li. ꝺimiū. ꝛ sertatus a. um. cū serto ornat⁹ vel coronatus. Hoc ꝺyaꝺema tis. ꝯponit ꝺe ꝺya quoꝺ est ꝺuo et ꝺemo mis. qꝛ ꝺuo ꝺemit. s. principiū et finem. Et nota q̄ oīe rotunꝺū ꝛ oīe corpus spericum vel circulare potest ꝺici ꝺyaꝺema eaꝺem rōne qua ꝺuo ꝺemit. s. principiū et finem. Hec aureola le. ꝺe hec aurea ree. ꝺicitur. Aurea ree. est p̄mium substāle. s. visio ꝺiuina. Aureola le. est p̄mium acciꝺentale quoꝺ ꝺebetur virginibus, martyribus et confessoribus. et ceteris.

Laurea
Sertum
Dyaꝺema
Aurea
Aureola

Uteꝛꝺo genere ꝺic currum: curriculumq̄
De veho vehiculum quoꝺ versibus est alienū
Horū ꝺic species ea que subscripta sequūtur
Reꝺas: quaꝺrigas: carpenta: vel esseꝺa: bigas:
Istis pilentum: sarratum: iunge liburnum

¶ Hic ponit synonyma in gn̄ali ꝛ postea in spāli. In gn̄ali sūt ista ¶ Hic currus rus rui. ꝺe curro ris ꝺr. hic curriculus li. ꝺimi. ꝺe currus. ¶ hoc vehiculū li. ꝺe veho is. ꝺr. Et nota q̄ vehiculū nō pōt stare in vsu qꝛ hēt quattuor breues immeꝺiate seq̄ntes. ꝛ iō ꝺicit autor q̄ vsibus est alienū excusāꝺo se qꝛ posuit hoc nomē i vsu in quo rcīe stare nō pōt. ¶ Deiñ ponit autor synonyma i spāli q̄ cōtinent sub gn̄e curr⁹. ꝛ sūt ista. Hec reꝺa ꝺe. ꝛ ꝺr ꝺe reꝺo ꝺis. Hec q̄ꝺriga ge. ꝯponit ꝺe q̄ttuor. ꝛ hoc iugū gi. s. currus a q̄ttuor eq̄s tractus. sicut bigā cū ꝺuob⁹ ꝛ triga cū tribus eq̄s tractus curr⁹ ¶ hoc carpētū ti. ꝺe carpo is ꝺr quoꝺꝺā gen⁹ curruū. q̄ꝺ aīt carpentū ꝺr quasi currus pōpatus. qꝛ in pōpis solet hri. pot⁹ viꝺetur esse ethimologia q̄ compōis ostēsio. Uñ hic carpētarius rii. q̄ facit vel ꝺucit carpentū. Dr tñ gn̄aliter omīs artifex lignarius carpentarius. Uñ hic carpentariolus li. ꝺiminutiuū ¶ Esseꝺū ꝺi. est spēs currus ꝛ tantū in plurali. Et similiter pilentū ꝛ petoriū. Uñ Oracius. Esseꝺa festināt/pilēta/petoria/naues. ¶ hoc pilentū ti. ꝺe hic pilus li. q̄ꝺ est instrumentū terēꝺi ꝺr. ¶ hoc sarratū ti. genus curr⁹ firmissimū aꝺ portanꝺū ligna ꝛ lipiꝺes ¶ Liburnū ni. ꝺe liburn⁹ ppl's ꝺr.

Currus
Vehiculū
Quaꝺriga
Carpentū
Esseꝺū
Pilentū
Sarratū

Testuꝺo: cythara: chelis: et lyra ꝺicitur vnū
A cythara cytharizo venit simul et cythareꝺus
Hinc lyricū carmen. lyricen lyra cū cano format

Pollice tango lirā: facio cum vomere lirā.
Deliros inde fatuos censere solemus
Et delirare discordes inde feruntur.

Cythara
chelis
Lyra

¶ Ista nomīa vnū et idem signt. ¶ Hec testudo nis (āglice an harpe) vnū Virgilius. Ipse cana solās egrū testudie amorē. et dr de hec testa te. vel sm quosdā de tāgo gis. qa de tacto sonum facit. ¶ Hec cythara re. vnū cytharo as. ludere in cythara. et hic cytharedus di. id est cytharista. ¶ hec chelis lis. li. de chele q̄ vocatur brachium scorpiōis dr. ¶ hec lyra re. de lyros grece dr. i. dulcis latine. vnū lyricus a. um. i. dulcis in sono vt lyra. vnū et lyricū carmen dr illud vbi diuersa metra colligātur. vnū vsus. Carmia sunt lyra si dissona sunt ibi metra. et hic lyricen nis. componitur de hec lyra re. et cano is. Et est lyricen ille qui cantat cū lyra. ¶ Et nota hic diām inter lyra cuius prima corripitur. et lyra cuius prima pducitur. Lyra cuius prima corripitur est idem quod cythara. et lyra cuius prima pducitur est idem quod sulcus. vnū delyrus a. um. i. fatuus et stultus. et deliro as. i. errare. discordare. Item habetur deliro as. cuius media corripitur. et tunc deriuatur de hec lyra re. p cythara. et hoc melius ponit p discordare. Sed deliro as cuius media pducitur melius ponitur pro errare vel deuiare. Unde vsus. Deliro discordo. deliro deuio dico. Et sic patet differentia inter ea.

Dubito

mbigit/et dubitat/et fluctuat/hesitat/heret/
Necnon pdictis mussat cū mussitat horret.

hesito

¶ Omnia ista vba idem significāt. Ambigo gis. cōponitur de am et ago gis. interposita b. ¶ Dubito as. de dubius a. um ¶ Fluctuo as. de fluctus tus. tui. ¶ hesito as. aui. frequētatiuū formatum ab vltimo supino istius frequentatiui heso as. aui. are. hesatū tu. u i o et a longa mutata in i breuē fit hesito as. Et heso as. formatur ab vltimo supino istius verbi hereo es. hesi. re. hesum hesu. mutatur u i o. fit heso as. aui. are.

Musso

¶ Musso as. aui. i. dubitare. vel cum silencio murmurare. et dr mutio tis. tiui. tire. i. murmurare vel velle loqui et non audere. vel loq non audenter. Vnū psius. Men mutire nephas et c. men. i. mene.

Mussito
horreo

¶ Mussito as. frequētatiuum de musso ¶ horreo es. horrui. ere. caret supinis. quod in duabus significationibus inuenitur. vt patet per hos versus ¶ horreo p vereor reperitur et horreo sepe. Idem quod terret significare solet.

domus

Est domus/atqz doma/psepe domūcula/tectū

Edes/ediculas/habitacula vel stationes
His pastoferum/magale/tuguria iungas.
Atqꝫ mapale/casa sit ypepis mansio iuncta.

¶ Ista nomina sunt eiusdem fictionis cum hoc nomie domus mi. quod fm secundā declinationē per omnes casus declinatur. absqꝫ datiuo ꝛ ablatiuo pluralibus. in quibus declinatur fm quartā tm̄. dicit enim domibus ꝛ nunq̄ domis. Nominatiuus tñ ꝛ vocatiuus plurales ꝛ singulares (dome ꝛ domi) non sunt infrequenti vsu. fm secundā declinationē. Similiter ablatiuus singularis fm quartā. scꝫ domu. Vñ versus ¶ Tolle me. mi. mu. mus. in variando domus ¶ Et de domus dr̄ hec domūcula le. diminutiuū. ꝛ dicit domus de doma tis. grece. qḋ idem qḋ domus. ¶ Presepe. pis. dr̄ de pre. et sepio is. ¶ hoc tectum ti. de tego gis. ¶ hec Edes edis. vnde hec edicula. le. diminutiuū. ¶ hoc habitaculū li. de habito tas. dicitur. ¶ hec statio onis. de sto stas dr̄. ¶ hoc pastoforiū rij. i. casa pastoꝝ ꝛ dr̄ de pastoꝛ. ꝛ foris aduerbiū. qꝛ foris scꝫ in campis fit ꝓ pastorib⁹ Vel de pastoꝛ ꝛ foros qḋ est ferre. qꝛ fert pastores. ¶ hoc tuguriuꝫ rij. de tego gis. dicitur. ¶ hoc Mapale. lis. de manus ꝛ hic palus. qꝛ fit de manib⁹ ꝛ palis infixis terre. ¶ hoc Magale lis. de man⁹ ꝛ ago gis. Vel magale lingua punica (fm Ysydoꝝ) casa pastorum. ¶ hec casa case case. de cado dis. qꝛ cito cadit vi ventoꝝ ¶ Nota Constuctionē illius versus. Atqꝫ mapale.) Et casa sit mansio iuncta ypepis. i. illis paruis populis. qꝛ ꝯuenit paruis hominibus.

Domus. Domūcula. Pastoforiū Mapale. Magale. Casa Constructio

Est hera vel domina/mulier/matrona/virago.

¶ Ista nomina ꝯueniunt in fictione cum hoc nomine hec domina ¶ hec hera re. dr̄ de hic herus ri. Et facit Datiū ꝛ ablatiū plurales in abus. vt dn̄abus. herabus. et dr̄ herus de her grece. terra latine. A domina domicella le, diminutiuū. ¶ hec mulier ris. a mollis dr̄. ¶ hec matrona ne. de mater ris dicitur. Et matrona dicit que iam nupsit ꝛ genuit. quasi mater nati vel natoꝝ. vel qꝛ iam potest fieri mater. Vñ hic ꝛ hec matronalis. ꝛ hoc le. ¶ hec virago inis. dicit quasi viriliter agens. ꝛ sic supponit ꝓ qualibet nobili muliere. Et cōponitur de vir ꝛ ago gis. (fm Hug.

Hera Herus. Domina. Matrona Virago

Doctoꝛ/ꝛ instructoꝛ/monitoꝛ/pedigog⁹/ꝛ autoꝛ
Coꝛrectoꝛ papas/dydasculus/atqꝫ magister/

Instructor.
Pedagogus
Autor
Papas.
Dydasculus.
Magister

¶ Ista nomina idem signt cū hoc noīe hic doctor oris de doceo es
Hic instructor oris de instruo is. ¶ Hic monitor oris de moneo es
Hic pedagogus gi. cōponit de peda. qd est pene. et gogos. ducere.
et est ꝓprie pedagogus ille q ducit pueros ad studiū. Hic autor. ris
de aueo es. i. ligare. q: ligat metra pedibus. Hic corrector toris. de
corrigo gis. ¶ hic papas papantis. i. doctor. magister. Vñ Juue-
nalis. Pregustet pocula papas. Hic dydasculus li. a didasco vbo
greco. idem qd doceo latine. ¶ hic magister tri. de magis et sterion
quod est statio dr. et nō a maior vt Hug. placet.

Destruo/desolor/populor/consumoqꝫ/vasto/
Diruo/disperdo/subuerto. dilapidoqꝫ
Dissipo/predictis pariter demolior addes.

Destruo.
Desolor
Populor
Vasto as
Dissipo
Sipo.
Demolior.

¶ Ista oīa verba sunt eiusdem signatiōis cum hoc verbo destruo. is
destruxi. qd cōponitur de de et struo is. Desolor aris. vbū deponēs
de de. et solor aris ¶ Populor aris. deponens. qd inuenitur actiuū
populo las. Vñ Virgilius. Populatqꝫ ingentē farris aceruū gur-
gulio. Et dr de populus li. ¶ Consumo. is. de con et sumo mis. ere.
¶ Vasto as. aui. are. actiuū. de vastus a. um. vñ deuasto as. are. de
de et vasto as. Diruo is. actiuū. de dis. et ruo is. ¶ Dispergo gis. d
dis et spargo gis. sparsi. Subuerto tis. subuerti. ere. de sub et vto tis
actiuū. Dilapido as. de de et lapido as. ¶ Dissipo as. aui. de dis. et
sipo as. i. spargere. et ꝓprie escam gallinis. et est dissipo as. actiuū.
¶ Demolior iris. deponens. d de et molior iris. cōponit. Et dicitur
Tinea demolitur vestem. i. destruit vel corrodit.

Dumus.

Hic dumos/fruticesqꝫ/rubos/arbusta/frutecta.
Hecqꝫ rubo dictas/bufones credo rubetas.
Arboris et fruticis loca/sunt arbusta frutecta.
Que crescunt instar fruticis/fruticare feruntur

¶ Ista nomina sunt eiusdem signatiōis cū hoc noīe hic dumus mi.
Et est dumus spina vel potius spinarū collectio. Vñ dumosus. a. ū.
i. plenus dumis. Et hoc dumetū ti. locus vbi dumi crescūt. Dumo.
as. aui. are. i. spinare. vñ dumeo es. i. esse vel fieri dumosum vel spi
nosum. a quo dumesco cis. inchoatiuū. vt iste ager dumescit. i. inci
pit esse dumosus. Et est dumus primū. ¶ hic frutex icis. a fruor ris

Vel frutex dr̃ densitas virgularũ vel paruarũ arborũ vel spinarũ. Vñ hoc frutectũ ti. vł fruticetũ qđ idẽ est qđ locus dicitur vbi frutices crescunt. Item a frutex frutico as. ꝛ fruticor aris. verbũ deponens in eodẽ sensu. i. frutices emittere. vel multiplicare. pullulare crescere ad modũ fruticis ¶ hic rubus bi. i. dumus. ꝛ dr̃ rubus quasi rubeũ habens fructũ. vñ hoc rubetũ ti. locus vbi rubus crescit. ꝛ hec rubeta te. i. rana vel bufo q̃ habitat i rubis. Hoc arbustũ ti. ab arbore dr̃. ꝛ est locus vbi arbores crescũt ꝛ ꝑ his q̃nq̃ ponitur ꝛ precipue nouellis. Arbustũ eñi q̃nq̃ dr̃ arbor nouella ꝛ tenera. in qua insertio fieri potest. Et dr̃ arbustum quasi arboris stanс. | Frutex Rubus Rubeta Arbustum.

Diuitie vel opes/censusq̃/pecunia/gaze/
Res ꝛ proprietas/hinc ꝓprietarius erit.
Est opulentia/vel possessio peculiumq̃.

¶ Ista nomina sunt eiusdem significationis cum hoc noĩe he diuitie arũ Et dr̃ de hic ꝛ hec diues tis. vnde diuitiosus a. um. plenus diuitijs ¶ Opes in plurali nũero. i. diuitie (cuius Nt̃ũs singularis deficit) Et est nomen diuersimodũ aliud in singulari ꝛ aliud in plurali. Nã in singulari opis opem ab ope. i. auxiliũ. tutela. studiũ. vsus. Sed opes in plurali. i. diuiti e. Tñ inueniť q̃nq̃ in singulari ꝑ diuitijs. et in plurali ꝑ auxilio. Vñ opulentus a. um. i. plenus opibus. Et hec opulentia tie. i. plenitudo vel abundantia opum. ¶ hec pecunia e. ꝛ hoc peculiũ lij. de pecus dis. Hic census us. de censeo ses. dicitur Hec gaza ze. i. diuitie. thesaurus. vñ hec gazula. le. ꝛ hoc gazetũ ti. i. expositoriũ. qđ ꝛ ꝑ ipsa gaza inueniť. Hec res rei de reor reris. dr̃ Et sunt ꝓprie res quas sola rei estimatõne ꝛ intellectu cõprehendimus. vt incorporalis. alia vero corpora appellant. Et q̃nq̃ dicũtur omnia que in nostro iure existunt. Unde hec regula le. diminutiuũ ¶ hec ꝓprietas. atis. de proprius a. um dicitur. vnde hic ꝓprietarius rij. ille q̃ hꝫ ꝓprietatẽ rei. Et hec possessio onis. de possideo es

Diuitie | Opes | Notabile | Pecunia | Gaza. | Gazaretum | Res | Regula. | Proprietas.

¶ Esca dapes/epule/cibus/atq̃ cibaria/pastus. Esca esce.
Pabula sunt etiam conuiuia/victus/ꝛ esus.
Jantamur mane/iantaculũ dicimus inde
Sed contra somnũ veniunt obsonia cene.
Atq̃ de medio/dat prandia debitus ordo

Esca. Esculentus	¶ Omnia ista nomina sunt eiusdem signi͂onis cum hoc noie esca e. Et dr̃ de edo edis. vñ Esculentus a.um. plenus ⁊ abundans escis vñ hec esculentia cie.i.plenitudo abũdantia.copia escar̃.⁊ ꝯponit inesco.as.interpascere. ¶ Hec dapes.(vel daps qđ in vsu nõ est)
Dapes Dapsilis	dapis pl.em.a dape dr̃ a do das. Et sunt dapes nobiliũ.sed Epule priuatoꝝ.vel dapes deoꝝ.epule hoiuꝫ. Inde hic ⁊ hec dapsilis.et hoc le.i.largus in cibis. ¶ Hic cibus bi.de capio.pis.dr̃.vñ cibosus.a.um.i.plenus cibis.⁊ hoc ciberiũ rij.vas ad deferendũ cibos
Cibus Ciberium. Pastus. Esus Iantor. Obsoniũ.	⁊ hoc cibariũ rij.a cibo as.are. ¶ hic pastus tus.de pasco cis. Hoc pabulum li.de pasco cis.dr̃. ¶ hic esus sus.de edo es est.edi.dere esum e su.vel estũ tu.in supino. ¶ Iantor aris.deponens.vel ianto as.are(deriuatur de Iano deo principij).i.comedere ante prandiũ soluere ieiuniũ ante prandiũ.vnde iantaculo as. ⁊ iantaculor.aris. deponens.i.iantari. ¶ Hoc obsoniũ nij.de ob ⁊ hic somnus ni.qui ꝯtra somnũ sumitur. ¶ hec cena ne.de cenon grece.qđ est cõmune latine. ¶ hoc prandiũ dij.de prandeo es.dicitur.

Equus	Est sonipes/vel equus/ferꝰ equiferusqꝫ/caballus Istis cornipes/simul emissarius insunt Est manui mannus/dextre dextrarius aptus Rede vectores nos dicimus esse veredos. Quadrupedes dictis poteris adiungere si vis

Sonipes Equiferus. Caballus Cornipes Emissarius Mannus Quadrupes.	¶ Ista nomina sunt eiusdem signi͂onis cum hoc nomie hic equus Et dr̃ equus ab equus a.um.qꝛ eque currit.⁊ inde hic ⁊ hec eques itis.i.miles.⁊ equestissa.i.vxor militis. ¶ hic sonipes.dis.de sonus ⁊ pes dr̃.qꝛ facit sonum in pedibus gradiendo ¶ hic ferus ri.dr̃ de fero fers. ¶ hic equiferus ri.i.equus ferus.cõponitur de equus.⁊ ferus. ¶ hic caballus li.de cauo as.qꝛ cauat terraꝫ pedibus ambulando. Cornipes.dis.de cornu ⁊ pes dis.qꝛ habet cornutos pedes. ¶ hic emissarius rij.equus qui emititur ad currenduꝫ libere inter equas vt ꝑcreat pullos. ¶ hic Mãnus ni.equus q̇ ducit in manu alicuius.⁊ dr̃ de manus. ¶ hic dextrarius rij.idem qđ mãnus.qꝛ a dextra manu dr̃. ¶ hic veredus.di.ꝓprie equus q̇ vehit redam. et cõponitur de veho is.⁊ reda vt s̃. ¶ hic quadrupes dis. de q̃ttuor ⁊ pes.cõponitur.qꝛ habet quatuor pedes.

eunuchus	Dicimus eunuchos/castratos/atqꝫ spadones/ Siqꝫ metrum sineret/ementulatus inesset

¶ Ista nomi:ia habent vnã et eandem significatiõem cum hoc nomine hic eunuchus.chi. Et dicitur ab eu quod est bonum.⁊ noys mens.et icos custos quasi bone mentis custos. Castratus a.um.de castro as.aui.are. ¶ Hic spado onis.de hec spata te. dicitur. Uel de spadix secundũ hugu. ¶ Hic ementulatus ti.vel emẽtulatus a.um.est ille cuius mẽtula est abscisa. Uel ementulatus dicitur ille q est extra mentulam positus.id est qui non habet potentiã coeundi ¶ Et nota ꝙ hec dictio ementulatus non potest stare in versu. qa ista syllaba tu est breuis.et stat inter duas longas. Et ideo autor se excusat dicens. Sicq metruum sineret. ¶ Construe.ꝙ ꝑ et ementulatus inesset istis dictionibus.si metrum sineret id est pateretur — Eunuchus Castratus Spado Emẽtulatus Constructio

Uocibus hic sensus verbalibus accidit vnus
Coniecturo/reor/ vel conicio/vel opinor
Autumo/coniecto/vel suspicor/estimo credo

¶ Unus sensus.i.vna significatio. accidit.i.conuenit.his vocibus ꝟbalibus.i.his ꝟbis. ¶ Cõiecturo as.aui.are.⁊ dr̃ de hec cõiectura re. ¶ Reor ris.ratus sum.rei.ꝟbũ deponens. ¶ Cõiicio cis.eci re.ɔiectũ tu.in supinis.componitur de con.⁊ iacio cis.ieci re. a mutata in i.⁊ sic cõiicio scribitur cũ duplici i añ cio. ¶ Opinor aris.depones.vñ hec opinio nis. ¶ Autumo as.aui.are.cõponitur de ab ⁊ timo qd est mẽs b mutata i u.et i de timo mutata i u dr̃ Autumo as.et nõ autimo quia nusꝙ̃ repitur sic scriptum apud autores. Catholicon ponit etiam autumo ⁊ non autimo.quod percipitur ꝑ hoc ꝙ autumo ponitur post istas dictões Autor ⁊ autoritas.ꝙ si scriberetur autimo poneretur ante illa et nõ potest. Autumare (secundũ hugu) est affirmare/credere/putare/ quasi in mẽte sic habere. Uñ hec autuma me.i.estimatio.et autumo est actiuum ¶ Cõiecto as.frequentatiuũ.cõiicio cis.coniectum tu.u in o fit cõiecto. ¶ Suspicor aris.ꝟbũ depones de suspicio cis. ¶ Estimo as cõponitur de ex ⁊ timo quod est mẽs.x mutata in s.quod ꝑcipitur ex hoc ꝙ estimo componitur iterum cũ ex.et dicitur existimo as.ista littera e de estimo mutata in i.⁊ sic dr̃ existimo quasi exestimo. ¶ Credo dis.di.dere.componitur de cretũ quod est iudiciũ.⁊ do as.dedi re. — Cõiecturo Cõiicio Autumo. Cõiecto Estimo Credo

Ancipiũ/famulusqȝ cliens/est verna mister
Atqȝ mistrator/puer/assecla/ꝟnula seruus
Satrapa predictis coniungitur atqȝ satelles — Famulus

Seruus
Mācipiū
Uerna

¶ Ista noīa cōueniūt in significatōe cū hoc nemi e hic famulus li. Et dicitur famulus a famulor aris. ꝛ est ꝓpꝛie famulus q̄ ex ꝓpꝛia seruoꝝ familia nascitur. ꝛ dicitur famulus quasi vnus ex familia. Sed seruus dicitur ex cōditōe seruitutis a seruio is. ¶ hoc manci piū pij. i. seruus. ab hec manus ꝛ capio pis. Cliēs a cleo es. ꝓ incli nare. ¶ hic ꝛ hec vna ne. a vnus a. um. dicitur. i. famulus pulcer. fuiēs q̄ vnat in domo militū vel diuitū in pulcritudine vestiū. vn̄ hic ꝛ hec vernula le dimin̄. ꝛ hic vnaculus li. ꝛ hec vernacula le. ꝓ

Minister
Puer

verna. ¶ hic mister stri. de ministro as. aui. are. dicitur. ꝛ hic mini strator ris. de ministro as dicitur. ¶ hic puer ri. de pus ris. i. custo dia. vn̄ quidā. Pone pueros i pure. i. in custodia. Uel puer dicitur a punio is. q̄a pueri dn̄t puniri ꝛ coherceri vberibus ne in vicioꝝ p̄cipiciū delabātur. Et nota ꝙ tribus mōis dr̄ puer. Natiuitate. vt puer natus est n o. Etate. vt decēnis nouēnis. Obsequio. ꝛ fidei puri tate. vt dn̄s ad hieremiā. puer meus es tu. noli timere. ꝛ hoc vltio mō hic accipitur. ¶ hic ꝛ hec asseda de. sincopa⁊ de assecula. i. co

Asseda
Satrapa

mes vel fuus qui sequitur aliquē. ꝛ dicitur de assequor ris. ¶ hic sa trapa pe. dicitur de satis aduerbio q̄litatis. Et dn̄r satrape vno mo do sapiētes iudices vel reges. Et dicūtur quasi sapientes vel potē tentes (anglice a wyse iunge. a kyng. a duke. a mayre of a ꝓuince or a ceteyic) ¶ hic satelles litis. ꝓpꝛie est minister crudelitatis et

Satelles

scelerū miles. tyrannus. malefactor. socius latronū domesticus (an glice a cachepoll or a baly erconde) Et dicitur a satisfacio cis. Et satelles dicitur q̄ heret alteri iuxta latus ad custodiā. ꝛ tūc deriua⁊ a latus ris. vel ab alter. quia adheret alteri iuxta latus ad custodiā quilibet tamen miles potest dici satelles. Unde hoc satellicium cij. id est officium vel exercicium vel stipendium. vnde et cuiuslibet of ficij et cuiuslibet artificis suum est satellicium ꝛ nō tm̄ militie.

Foramen

Cācellus / poꝛus / foꝛus / atq̃ fenestra / foꝛamen
Cancellum muri quadratum dico foꝛamen
In quo sunt solite sibi nidificare columbe
Cancellus templi pars intima dicitur esse
Est cancellare que sunt damnāda notare
Nomina per mediū que signant linea ducta
Qui male scripta linit: hic cancellarius extat
In cruce cancellat pꝛo nobis bꝛachia chꝛistus

¶ Ista nomina sunt idem in significatione cum hoc nomine hoc foramen inis. ¶ Hic cancellus li. Porus ri. (et est minimum et subtile foramen in corpore per quod sudor emanat. i. fluit. Hic forus ri. venit foro as aui. i. cauare. vel de foro as. dicitur hoc foramen inis. et est forus foramen in naui per quod remus exit. Unde Lucanus. Ad summos repleta foros. ¶ Hec fenestra stre. dicitur de fero fers. et extra. quasi ferens lumen ab extra ¶ Hic cancellus li. dicitur de hic cancer cri. Et est equiuocum. Nam cancellus est foramen quadratum in pariete. in quo columba nidificat Et cancellus dicitur intima pars ecclesie. Et cancellus dicitur aula palacij. Unde cancellarius dicitur qui habitat frequenter in cancello palacij. Et est officium cancellarij scripta regis vel principis inspicere. et male vel false scripta cancellare. et bene et fideliter scripta signaculo sigilli imprimere. ¶ Cancellare est notare. nomina. i. verba dannosa. cum vna linea ducta per medium illorum falsorum verborum. vt hic. Item cancellare est transponere manus vel brachia. Unde Christus dicitur cancellasse manus suas in cruce pro nobis.

Foramen
Porus
Forus
Fenestra
Cancellus est equiuocum.
Notabile

Fossa/specus/fouea/spelunca cauerna/vel antrum
Scrobs scrobis est fouea/ sed scobs scobis vnde fit illa
Traco vel amfractus cauus/his addatur abyssus
Unde fluunt ymbres/celi cataracta meatus.

Fossa.

¶ Ista nomina sunt eiusdem significationis cum hoc nomine hec fossa fosse. et deriuatur de fodio dis. fodi. ¶ Hoc specus ris. hoc specum ci. Hic specus ci. hec specus cus. ui. vel hoc specu indeclinabile in singulari numero. ¶ Hec fouea uee. a foueo ues. dicitur. i. fossa. sed fouea est naturalis fossa. Fossa vero artificialis. Indifferenter tamen fouea et fossa accipiuntur. Item fouea proprie est spelunca subterranea vbi aliquid fouetur. Unde illud. Uulpes foueas habent et volucres celi nidos (filius autem hominis non habet vbi caput suum reclinet) Unde hec fouella le. diminutiuum. ¶ Hec spelunca ce. des peleum dicitur. et est speleum grece idem quod spelunca latine. Hec cauerna ne. ab hec cauea cauee dicitur. Hoc antrum tri. est grecum idem quod spelunca latine Hec scrobs bis. dicitur de scrofa fe proprie fouea quam scrofa. i. sus. facit. ¶ Nota differentiam inter scrobs bis. et scobs scobis. Scrobs bis. est fouea. i. fossa. Sed scobs is. est illud quod eijcitur de fossa. scilicet purgamentum fosse. Sed proprie est purgamentum domus. vnde scobo as. are i. mundare. purgare proprie domum (Unde versus) Uilia scoba leuat. sed scobs bis. aspera planat. Item scobs bis. est instrumentum ferreum quo ligna planantur. et dicitur de scobo. Traco onis (medio correpto) est via subterranea.

Specus.
Fouea.
Spelunca.
Cauerna
Antrum.
Scobs
Scrobs.
Traco onis

Amfractus
Cauus.
Abyssus.
Cataracta.

¶ Hic amfractus tus tui. de am et frango gis. ¶ hic cauus. ui. de cauo as. dicitur. ¶ hec abyssus si. dicitur de a quod est sine. et byssus quod est clarus. quasi sine claritate ¶ hec cataracta e. est via subterranea qua aqua sub terra discurrit. vnde per translationem in celo dicuntur cataracte nubes vel discursus et meatus pluuiarum vel tonitrua.

Fur furis

¶ Raptor/ vel predo/ latro/ latrunculus/ et fur
Sunt et stratilates/ abigei/ vispiliones
Tempore nocturno fur aufert/ latro diurno
Vispilio/ quasi vi spolians de iure vocatur
Quosdam stratilates quasi strata dico latentes
Qui pecus aut pecudes abigunt/ hi sunt abigei.

Fur.
Latro.
Predo
Raptor
Stratilates
Vispilio.
Abigeus
Abiges.

¶ Nomina hic posita conueniunt in significatione cum hoc nomine hic et hec fur furis. (a furnus a. um dicitur. i. obscurus. niger.) Et dicitur fur. quia noctis vtatur tempore. Proprie quidem fur est qui de nocte vadit et perfodit domos. Et de fur hic furunculus li. diminutiuum. Et hoc furtum ti. Et est furtum aliene rei inuito domino abstractio. ¶ Latro vero qui latet in syluis et expoliat transeuntes. vnde latrunculus li. dim. et dicitur a lateo es. Hic predo onis. de hec preda de. dicitur. Hic raptor. oris. de rapio pis. dicitur. ¶ Stratilates dicuntur latrones quasi latentes in stratis. vnde videtur componi. ¶ hic vispilio. onis. componitur de vi. et spolio as. vnde vispilio quasi vi spolians dicitur. ¶ Hic abigeus gei. et hic abiges gis. quod idem est. proprie fur armentorum et pecorum. eo quod abigat illa aliorsum. vt competentius illa furari possit. Item abigeus. gei. i. qui pecora terrefacit vel cum virga vel cum mantello. et dicitur de abigo gis. abegi. abactum tu. i. fugare. separare. de vno loco ad alium agere.

Gladius.

Vmphea vel framea/ gladius/ vel mucro/ vel
Addatur sica/ sicarius exit ab illa. /ensis.

Rumphea
Framea.

¶ Ista nomina sunt idem in significatione cum hoc nomine hic gladius. dii ¶ hec rumphea ee. gladius flammeus. et versatilis bis acutus. ante portas paradysi positus ¶ Hec framea e. a ferrum dicitur quasi ferrea. gladius ab vtraque parte acutus. vel a fremo is. quia fremere facit meticulosos ¶ Hic gladius. dii. dicitur de hec gula gule. Et hoc interest inter gladium et ensem. nam ensis tantum de ferro est. sed gladius totus est.

¶ Hic mucro onis. de macros grece qđ est longū latine. Et ꝓprie mucro est cuiuslibet teli acumen. sed ponitur sepe ꝑ gladio ¶ hic ensis sis. a seco as. dr̄ scḋm Hug. vn̄ ensiculus li. dim̄. ⁊ ensatus a. ū i. cū ense armatus. Et ensifer a. ū. qui fert ensem. Et hoc ensicꝫ cri. occisio facta ꝑ ensem. ¶ hec sica ce. ꝓprie est absconditus gladius in baculo. qualem habent latrones insidiantes viantibus. Mucro Ensis. Ensiculus Ensifer Sica

Est stilus graphiū / calamus scriptoribus aptus
Atqꝫ pugillaris fertur / capiente pugillo

¶ Ista sunt eiusdem significationis cum hoc nomine hoc graphiū phij Et dr̄ graphiū vel graphius phij. scriptura. ¶ Stilus li. a sto stas qꝛ stat in cera ¶ hic calamus mi. ꝓprie est cāna vel stipula segetis qꝛ ex immisso flatu calescit. Et ponitur ꝑ stilo vel penna. quia cum illo ante inuentionem penne scribebant ¶ hic pugillaris ris. id est graphium. Et deriuatur de hic pugillus li. Graphium. Stilus Calamus Pugillaris

¶ Gratulor / exulto / letor / plaudoqꝫ resulto /
Gaudeo tripudio / vel ouo / cum iubilo psallo
Jocundor / simul exhilaro / sit in his hilaresco

¶ Omnia ista verba idem signt. ¶ Gratulor aris. v̄bū deponens de gratus a. um. ¶ Exulto as. aui. are. frequentatiuū. de exilio lis. liui. vel exilij. lire. exultum tu. u in o. fit exulto as. ¶ Letor. ari. v̄bū deponens. de letus a. um. ¶ Plaudo dis. plausi. dere. i. gaudere. ⁊ cōponitur applaudo dis. de ad ⁊ plaudo dis. ¶ Resulto as aui. are frequentatiuū de resilio lis. resultū tu. u in o. fit resulto. tas. ¶ Gaudeo des. gauisus sum. dere. verbum neutropassiuū. vnde hoc gaudium dij. ⁊ hoc gaudiolū li. dim̄. ¶ Tripudio as. de hoc tripudiū. dij. vn̄ hic tripudiator. oris. ⁊ tripudiatrix cis. ¶ Ouo as. aui. are. i. gaudere. ¶ Jubilo. as. aui. are. de hic iubilus li. ¶ Psallo lis. psalli. lere. caret supinis. verbū neutr̄. ¶ Jocūdor aris atus sum. dari. dr̄ de iocundus da. dum. ⁊ ꝓducit primā syllabam iocūdus ⁊ iocūdor ¶ Exhilaro as. cōponitur de ex ⁊ hilaro as. ⁊ scribitur cum vno l. hilaris. hilaro. exhilaro. hilarisco cis. Item reperitur hilaresco cis ⁊ tunc venit de hoc verbo hilareo es. addita co. Gratulor. Exulto. Letor. Plaudo. Resulto. Gaudeo. Tripudio. Ouo. Jocūdor. Exhilaro

Gybbus / vel struma / fertur pars turgida dorsi Gybbus.
Jstinc gybbosus / strumosus dicitur inde /

Gybbus.
Struma.

¶ Ista duo nomina idem signt. sed sic differũt. q: gybbus ẽ tumor in dorso. vñ gybbosus a. um. Et hic gybber ri. i. gybbus. vel ille q̄ habet gybbũ. Hec struma me. est tumor in pectore ꝛ dr̄ de struo is. vnde strumosus a. um. ꝛ hec strumositas.

Horreo/formido/metuo/timeoq;/tremisco/
Et tremo/cũ paueo/trepido/pauidoq; pauesco

Horreo

¶ Ista nomina idem signt. Horreo es rui. ere. qđ cõponitur. exhorreo es. vñ horridus a. um. Formido as. ꝛ cõponitur reformido das. ¶ Metuo is. tui. ere. sine supino. Timeo es. mui. mere. sine supino Tremisco cis. inchoatiuũ de tremo is. mui. cõponit cuz con. ꝛ dicit contremo is. inchoatiuũ contremisco. Et de tremo hic tremor oris. ꝛ tremebũdus a. um. ꝛ tremulus a. ũ. vñ tremulo as. ꝛ tremefacio. cis. ꝛ tremefio is. p cõpositionẽ. Tremo neutꝝ est. facit p̄teritũ. ui. ꝛ supina itum. cũ cõpositis. exceptis tremefacio. ꝛ tremefio. que faciunt tremefactũ tu ¶ Paueo es. ui. ere. sine supino. ꝛ cõponit cũ ex. ꝛ dr̄ expaueo es. vñ expauesco cis. inchoatiuũ. De paueo pauidus a. um. Vñ pauido as. ꝛ de paueo pauesco. cis. inchoatiuũ vbũ ¶ Trepido as. aui. de trepidus a. um. dicitur

Tremo
Tremisco.
Tremulo

Paueo
Pauido.

¶ Ignis ꝛ igniculus/fornax/foc⁹/atq; caminus
Est rogus/atq; pyra/ fornacula iungitur istis.

Ignis
Fornax.
Focus.

¶ Ista nomina sunt idem in signtione cũ hoc nomine hic ignis. nis qđ cõponitur de in. quod est nõ. ꝛ gigno nis. quasi non gignens. qꝛ nihil ex se gigni possit. sed cõsumit cũcta que reperit. vñ igniculus ¶ Hec fornax nacis. a fos qđ est ignis. ꝛ dr̄ fornax quasi fos vrna vngens. vnde hec fornacula le. vel hoc fornaculũ li. in eodem sensu ambo diminutiua. ¶ hic focus ci. de foueo ues. dicitur. ꝛ est focus quicquid fouet ignem. ignis est ipsa flãma. ¶ Hic caminus. ni. de campso as. dr̄. quod idem est quod flecto tis. ꝛ dr̄ sic quia flammas in se reflectit. ¶ hic rogus gi. a rogo as dr̄. Et est rogus ignis pro mortuo. sed est ꝓprie cõpositio lignoꝝ priusq̄ corpus impositũ est. ¶ hec pyra re. dr̄ ignis. a pyr grece quod est ignis latine. sed hec pirra re. ꝓpriũ nomen mulieris. Vñ vsus. (In feruente pyra calet ouũ femina pirra) Et est rogus dum non accensus est. Pyra dum ardet. Bustum postq̄ arserit.

Caminus
Rogus
Pyra

Janua/porta/fores/bifores: sunt hostia value

¶ Ista nomi̅a vnū sign̄t cum hoc nomi̅e hec ianua e. Et est ianua ꝓprie primus ingressus/primus introitus. Uel ianua est ostiū qua le videmus in celariis per quod videri potest intus et extra. ⁊ di-citur a iano deo pn̄cipij. q̄a ianus fingitur videri an̄ et retro. ¶ hec porta te. ꝓprie est ciuitatis Cum eni̅ antiqui ciuitate̅ aliquā vole-bant edificare in circuitum ducebāt aratrū ne terrā tāgeret et por tabant. Potest etiā ab aliis dici porta ab exportatio̅e vel importa-tione rerū per eā. ⁊ a porta hec portacula le. et hec portella dimin u tiua. ⁊ hic portitor oris. i. ianitor. ⁊ hic portēsis sis. ꝓ eode̅ ⁊ hic por ticus cu'. domus illa q̄ preest foribus. ⁊ dicitur sic quia ibi fit transi tus. ⁊ nō stādum sit quasi porta. vel porticus ibi sit apta. ¶ Fores sunt que extra voluūtur. ⁊ dicūtur de fori Componitur cū bis ⁊ tūc bifores. et sunt duplices fores. ¶ hostiū hostij ab hostis dicitur q̄a hostem moratur. ibi eni̅ aduersariis nostris nos obiicimus. ¶ hec valua ue. a voluo is. dicitur Et sunt value q̄ intus aperiūtur et vol uūtur. et sunt duplices et replicabiles. quia in se replicantur cum aperiuntur. Ualua a velo quia a se velēt. Porta Fores hostium Ualua

Insanus: vehemens: vecors: vesanus: et excors Secors: et demens: bacchans: cerritus: et amēs Insanus

¶ Ista nomi̅a cōueniūt in sign̄tio̅e ¶ Insanus a. um. quod cōponit̄ de in ⁊ sanus. ¶ hic ⁊ hec ⁊ hoc vehemēs tis. cōponit̄ de ve ⁊ hēo es. ⁊ hec mēs tis. vn̄ vehemēs quasi ve hn̄s in mēte. ¶ hic ⁊ hec ⁊ hoc vecors dis. cōponit̄ de ve ⁊ cor cordis. vn̄ vecors quasi ve hn̄s i corde. vel cōponitur de ve qd̄ est sine ⁊ cor q̄si sine corde. ¶ Uesa nus a. um. de ve ⁊ sanus a. um. q̄si nō sanus vel sine sanitate. ¶ hic ⁊ hec ⁊ hoc excors dis. cōponit̄ de ex ꝓpo̅e ⁊ cor dis. ¶ hic ⁊ hec et hoc secors dis. de se qd̄ est sine ⁊ cor dis. ¶ hic ⁊ hec ⁊ hoc demēs de de ⁊ mēs tis. ¶ hic ⁊ hec ⁊ hoc bacchās tis. de bacchor aris. i. furere vel isanire ¶ Cerritus a. um. de ceres reris. dea frugū. in fe sto cuius solebāt furere ⁊ insanire. sicut in festis bacchi. ¶ hic et hec et hoc amens tis. de a quod est sine. et mēs tis. quasi sine mēte. Uehemēs Uecors Uesanus Excors Bacchans Cerritus.

Tartarus: ifernus: acheron: stix: orcus: auern⁹ His herebū: baratrū: cōiungas atqꝫ gehennā.

¶ Ista nomi̅a sign̄t idem cū hoc no̅i̅e hic infernus ni. quod decli-natur i plurali. hec inferna or. neutri gn̄is. Et dicitur de infra. quia in inferiori parte terre est. vel infra terram. quia sicut cor hominis est in medio corporis. ita infernus in medio terre esse perhibetur. Infernus.

Tartarus ¶ Hic tartarus ri. et plr hec tartara orum. dr a tartarus vel a tartari grece quod est horrere latine et tremere. Et est tartarus profundissimus locus infernorum. de quo neminem extrahit deus. Illis enim est fletus et stridor dentium/horror tenebrarum/tremor frigoris. Unde tartarius a.um. et tartarinus a.um.

Acheron Stix ¶ Hic acheron ontis. dr ab a quod est sine. et chere salus quasi sine salute et saluatore. ¶ Hec stix gis.i. fluuius infernalis. et dr de stigo as.i.stimulo as. quia valde stimulat et angustiat potantes de eo. Uel dr a sto stas. quia semper stat ad penam. vel a statim. quia statim interficit. Uel a greco stigestos quod est tristicia. quia tristes facit. et quia tristiciam gignit. Et sepe ponitur pro inferno. Unde stigius a/um. et hic et hec stigialis et hoc le.

Orcus ¶ Hic orcus ci. dr de orce grece quod est capere latine. quia quos capit semel iterum non reddit.

Auernus herebus Baratrum ¶ Hic auernus ni componitur de a quod est sine. et ver. quasi sine vere.i.delectatione. ¶ Hic herebus bi' de horreo dr. ¶ Hoc baratrum est nomen nimie profunditatis. vel altitudinis. Et est dictum baratrum quasi voratrum.i. vorago atra ex profunditate. quia omnia deuorat. et quandoque dr infernus. et quandoque profundissimus locus inferni. a quo deus neminem extrahit. quandoque fossa. quandoque gurges vertiginosus. quandoque venter. Unde baratro onis.i.leccator. quia omnia baratro.i.ventri committit.

Gehenna ¶ Hec gehenna ne. dr de ge quod est terra. et hemon profundum. quia in profunditate terre est.

Est iuncus/biblus/cirpusque/papyrus/arundo
Cum canna/calamus simul est his associandus

¶ Ista nomina conueniunt in significatione cum hoc nomine hic iuncus de iungo gis. eo quod aliquid cum eo iungitur vel ligatur. unde hic iunculus li. diminutiuum. quia iunctis radicibus hereat. Hoc iuncetum ti. locus ubi iunci abundant. et iunceus a.um. de iuncis existens vel ad iuncos pertinens. et inde hec iuncata.i.lac concretum et iuncis inuolutum.

Juncus Biblus Cirpus Papyrus Canna Calamus ¶ hic biblus bli. a bibo bis. quia aquarum est bibilus. ¶ Hic cirpus pi. a carpo pis. unde cirpius a.um. ¶ Hec papyrus ri. a pyr grece quod est ignis. eo quod igni et cere est aptus ¶ Hec canna de cano is. dr. quia in eo canitur. Unde hoc cannetum ti. locus ubi canne crescunt. et hec cannula le. et hec cannella le. ambo diminutiua. ¶ Hic calamus mi. a caleo les.i.canna vel stipula segetis. quia ex immisso flatu calescit. Unde calamizo zas.i.lete cantare. et calamios post messores colligere. Et hec calamitas tatis.i.miseria dicta a calamo. Canna que est inanis et vacua. et ad instar calami. proprie quidem est calamitas quando aliquis non habet in spe nec in re. nec exterius nec interius. sicut canna vacua est et exterius et interius.

Arundo ¶ Hec arundo nis. ab areo es. dr. quia cito aret. et proprie dicitur folium dependens. sed simpliciter sepe ponitur pro canna. unde arundineus a.um. et hoc arundinetum ti. locus ubi arundines crescunt.

Suffio: thurifico: suffumigo: cū q̄bus addo
Incenso: censum dedit istis vsus eundem
Suffio fumatur quod sic autoꝛe pꝛobatur.
Et suffire locum sumpta pꝛoperabat acerra

¶ Ista v̄ba hn̄t vnā ꝛ eandē siḡtionē ¶ Suffio fis. fiui. re. de sub ꝛ fio fis. ꝛ tūc suffio est actiuū (āglice to ensense) ¶ Thurifico as. de thus ris. ꝛ facio cis. ¶ Suffumigo as. de sub ꝛ fumigo as. ¶ Incēso as. de in ꝛ cēso as. vel deriuatur ab incēdo dis. q̄a thurificātes incēdūt thus. Incēso as. v̄bū frequētatiuū de incēdo is. ¶ hec acerra re. i. thuribulū. Ille vltimus v̄sus est v̄sus v̄gilij inductus ī exemplū quō suffio is. idem est quod thurificare vel suffumigare.

Suffio. Thurifico Suffumigo Incenso Acerra

Interimit: perimit: interficit: et necat: occat
Occidit: mactat: extinguit siue trucidat
Suffocat: iugulat: funestat: siue sugillat
Moꝛtificat: trūcat: distermiuat: exanimatq̄

¶ Ista v̄ba cōueniūt in siḡtione cū hoc v̄bo interimo mis. q̄d cōpon. ē de inter ꝛ emo is. emi. re. ¶ Perimo mis. de p̄ ꝛ emo is. Interficio cis. de inter ꝛ facio. Neco as. cui. are. ꝛ ꝯponitur eneco per neco as. Et nota q̄ neco as. ꝛ omia sua cōposita faciūt p̄teritū ī aui vel in ui. vt neco as. aui. vel necui. ꝛ supina in atū. vel ī nectū. vt necatū. tu. vel nectū. tu. vt dicit hugu. Occo as. aui. re. de ob ꝛ ceco deriuatur. ꝛ ꝓpꝛie occare est cū rustici' aratiōe ꝛ satione dimissis. grādes glebas cedūt. ꝛ ligonibus frāgūt. sed ponitur ꝓ scindere / secare ꝛ trūcare. vn̄ hec occa ce. quoddā instrumentū ad p̄scindendū terrā aptū. sicut rastrū. et cōponitur occo. exocco as. ꝛ est actiuū cū suis cōpositis. Occido dis. occidi re. penulti. ꝓducta de ob et cedo is. cecidi re. penul. ꝓducta cessum su. in supinis. ꝛ ē actiuū. ¶ Macto as. aui. are. i. interficere. vn̄ hoc macellū li (āglice a beucherye) q̄a ibi mactātur pecoꝛa. vn̄ hic macellio onis. ꝛ hic macellarius rij. q̄ pecoꝛa mactat ꝛ vēdit carnes. Extiguo is. tinxi guere. de ex ꝛ stinguo guis. quod non est in vsu. Trucido as. aui. are. de trux cis. d̄r. Suffoco as. aui. are. media ꝓducta componitur de sub et hec faux cis. ¶ Iugulo as. de hec gula le. d̄r. Funesto as de funestus a. um Sugillo as. de suggero ris. ꝛ est sugillare suffocare / strāgulare vel manū gule dare. et eam stringere. ꝛ tūc dicitur quasi suggulare. i.

Interimo Perimo Neco Notabile Occo Occido Macto Trucido Suffoco Funesco Sugillo

Mortifico
Exanimo
Venefica

sub gula capere. ¶ Mortifico as. aui. are. de mors tis. et facio cis. Trunco as. aui. are. de truncus ci dr. ¶ Distermino as de dis. et termino as. ¶ Exanimo as. aui. are. de ex et animo as. componitur. et est idem quod debilitare, terrefacere vel vitam alicuius rapere.

Veneficas: magicas: dicas lanas: quoqz sagas:
Istis signantur eadem quibus associantur
Hec incantatrix: strix: sagana: prestigiatrix

Incantatrix. Magica
Saga
Strix
Prestigiatrix

¶ Ista noia sunt eiusdem significationis hec venefica ce (anglice wytche) et dicitur a venenum et facio cis. et pot declinari mobiliter, veneficus a. um. ¶ hec magica ce. vel magicus a. um. Hec lana ne. a lanio as. et dicitur lana quasi lania a laniando. s. pueros. Fabule fingunt lannas clausis ianuis intrare et infantes corrumpere et laniare. et postea viuos restituere. et habent hois vultum sed corpus bestiarum. Hec saga ge a sagio gis. i. ingeniose aliquid facere. et est saga ingeniosa vel incantatrix vel diuinatrix. vnde hec sagana fuit nomen cuiusdam incantatricis. Sed ponitur modo pro quilibet incantatrice. Item sagana est genus gummi vel vestis. ¶ hec incantatrix cis. ab incanto as dicitur. incantare anglice to enchaunt. sicut faciunt magicce. ¶ hec strix proprie est quedam auis nocturna de sono vocis dicta, quando ei clamat stridoz. hec auis. s. strix vulgo dicitur amare pueros vnde et lac prebere fertur nascentibus. et dicitur a strideo des. Hec prestigiatrix cis. de hoc prestigium gii. dicitur et est prestigium quedam species magice artis. s. humanorum sensuum illusio. et dicitur prestigium a prestringendo. quia aciem oculorum prestringit per prestigium incredibiles rerum mutationes videntur fieri, vt terre cumulus videtur castrum. lapis videtur talentum. seges cohors militum galeata

Hystrio: vel palpo: mimus: vel gesticulator
Est ebulo: nebulo: parasitus: scurra lecator
Sic pantomimus: comedus. vel ioculator
De serpente nepa dictos: his adde nepotes

Ioculator
Palpo
Mimus

¶ Ista noia sunt eiusdem significationis. hystrio nis (anglice a ioguler. or herramit a bordoare) Et dicitur hystrio ab hysterion grece quod est iesticulare latine. ¶ hic palpo nis. de palpo as aui. are. i. adulari. ¶ hic mimus mi. dicitur ioculator. et componitur cum panteo quod est deus et dicitur patomimus mi. i. deus vel dominus vel magister vel princeps mimorum. ¶ Et nota quod qui mimo vel huiusmodi ioculatoribus donat xenia. non minus arguitur quam si diabolo sacrificium immolaret. vnde quidam. Mimo donare thus est dare et demonizare. hic ioculator ris. a ioculor aris. hic epulo nis.

ab hoc epulū li. ¶ hic nebulo nis. a nebula le. hic parasitus ti. a pa rapsis dis. hic et hec scurra e. de sequo͛ris. et hec curia rie dr̄ cōpeni et est scurra leccator vaniloquus ꝓprie. et dr̄ scurra qui sequitur curiā g̃ra cibi. q̄ aūt dr̄ scurra q̄si scutellā radēs vel rodēs. ethimologia ē et nō compō. ¶ hic leccator dicitur de hec leca ce. et est leca ꝓprie= tas lingēdi. de lingo gis. linxi lictum tu. dicitur. ¶ hec leccacitas is est ꝓprietas lingendi. hic leccator hec leccatrix. hic comedus medi. a comedia dicitur vel a comos quod est villa. ¶ hic nepos tis. pro leccatore dicitur. Et hec nepa pro quadam serpente.

Nebulo
Scurra
Lecator
Comedus
Nepos

C alx scrupꝰ et scrupulꝰ mola calculꝰ atq̄ mo
Addas cautis: q̄a sepe fit obuia nautis laris
Petra: lapis: saxum: scopulus: silicesq̄ lapillus

Lapillus

Ista nomīa sunt eiusdē sign̄ificatiōis. hec petra tre dr̄ de petros grece qd̄ est durū latine. vn̄ petrosus a. um. vel petra de pes et tero is. Un̄ pe tra q̄si pede trita. Hic lapis dis. de laos grece quod est lapis latine dr̄. vn̄ hic lapillus li. hoc saxū xi. de scindo dis. dicitur. vn̄ saxeus a. um. et saxosus a. um. hic scopulus li. vn̄ scopulosus a. um. hic et hec silex cis. i. lapis durus sic dictus. quia ab eo saliat ignis. vnde silici nus a. um. et siliceus a. um. de silice exn̄s vel ad silicē pertinēs. Hic lapillus li. diminutiuū de lapis. ¶ hic calx cis. minimus lapis. a calco as dr̄. ¶ hic scrupus pi. paruus lapis asper. a scrutor. vn̄ hic scrupulus li. diminutiuū. Hec mola mole. dicitur de molo lis. Hic calculus li. diminutiuū de calx cis. Hic molaris de hec mola le. dr̄. Hec cautis de caueo es dicitur. quia caueri debet a nautis.

Petra
Saxum
Silex
Scrupus
Cautis

Est thorus: et stratū: lectū: theorcuma: grabatū
Accubitus: his dormit oria: iunge cubile.

Lectus

Ista nomīa idē sign̄t. hic thorus ri. et dr̄ de torqueo es. hoc stra tū ti. de sterno nis. straui sternere dr̄. ¶ hic lectus ti. de lego gis. dr̄. vn̄ hic lectulus li. diminutiuū. et hec lectica ce. currus in quo sternit lectꝰ. vel dr̄ lectica s̄m quosdā a lectis herbis. et est idē qd̄ thorus. Hoc theorcuma tis. et est nomē grecū. ¶ hoc g̃batū ti. et dr̄ a g̃batō gre ce qd̄ ē caput latine. hic accubitus tus. tui. de accūbo bis. hoc dor mitoriū rij. de dormio nis. dr̄. hoc cubile is. dr̄ de cubo as. baui. are.

Thorus
Grabatū.

Phebe: vel luna: tytania: cinthia: mene:
Ac nouitas lune neomenia dicitur esse

Luna

Ista nomīa vnum et idem sign̄t. hec phebe bes. hec luna de luceo

Tytannia
Mene

ces dicitur. ¶ Hec tytania nie dicitur de tytan tanis . quod est sol. ¶ Hec cinthia e. de cinthius thij. quod est sol dr. Hec mene dicunt greci vbi nos dicimus luna. Et mene(put est luna)componitur de neos grece quod est nouum latine. r dr hec neomenia nie. i. nouitas lune. vel noua luna. quam nos alio nomine nouiluniũ appellamus. de nouus a. um. et hec luna lune.

Cartula: vel carta; codex: liber atq3 libellus
Si breue longari licet: et longum breuiari
His codicillus cõiungitur atq3 volumen

Carta

Notabile

Liber

¶ Ista nomĩa sunt eius dẽ significatõis. ¶ hec carta te. et dr de ca reo es. eo q3 caret pilis r carne. Vñ hec cartula le. diminutiuũ. Hic codex cis. vñ hic codicillus li. et dr codex de hoc nomĩe codex cis. quod est trũcus. quod dr de codex quod est idẽ. ¶ Et nota q3 codi cillus nõ potest stare in vsu. quia ista syllaba di. est breuis et stat in ter duas longas syllabas. co. et cil. et ideo nõ potest in vsu stare. et ideo excusat se autor cum dicit. Si breue longari ¶ Hic liber bri. di citur de liber a. um. Unde hic libellus li. diminutiuũ. Hoc volumen nis. de voluo is. volui voluere volu: ũ tu.

Gustu libellum; visu commẽdo libellum

Libellum

¶ Hic ponitur differẽtia inter hoc libellũ cuius prima pducitur. r libellum cuius prima corripitur. Libellũ cuius prima longatur. est diminutiuũ de hoc libũ. et est libum quidã panis. sed libellũ cuius prima pducitur est accusatiuus casus huius nomĩs hic libellus li quod est paruus liber.

Subligar: et ligula; caligas quia subligat alte

Subligar
Ligula.

Ista duo noĩa hoc subligar ris. de subligo su bligas. Et hec ligula ligule de ligo ligas significant idem.

Iũge luto: scenũ: quibus addo volutabra: limũ
Cum sterquilinio pdictis adiice fimum.
Hinc scenolentus: illimus dicitur inde.

Lutum
Volutabrũ

¶ Ista nomĩa sunt eiu sdẽ significatõis . hoc lutũ ti. r dr de luo is hoc scenũ ni. dicitur de hec cena. ¶ hoc volutabrũ bri. penultim8

correpta de voluo is. ꝛ ꝓprie volutabiu est illud in quo porcus in-uoluit se. ¶ Limus mi. de hic et hec leuis ꝛ hoc leue dr. et componitur cũ in ꝛ dr hic et hec illimis et hoc illime. i. purũ/mũdum. sine lim. ¶ Item scenũ compoitur cũ lentus quod est plenũ ꝛ dr scenolentus a. um. ¶ Hoc sterquiliniũ uꝫ. stercus vel locus; plenus stercoribus. Et dr sterquiliniũ a stercus oris. ꝛ stercus a sterno is. Limus Scenum Sterquilinis

Ic mare/dicq salũ/dic equoꝛa dicq ꝓfũdũ Mare
Dic pelagus: põtũ: freta iũgas ꝛ bitalassũ:
Dic amphitritem: qui circuit et terit orbem

¶ Ista nomia sunt eiusdẽ significatõis cũ hoc nomie mare is. ꝛ dr a meo as. aui. are. quia in cõtinuo meatu. i. transitu est. ¶ hoc salũ li. a sal salis. qa aqua maris est salsa. ¶ hoc equor ris. dr de equus qua. quũ. qa eius supficies equa est. i. equalis. nulla ꝓcella mouente mare. Similiter mare dr altũ. qa altũ ꝛ ꝓfundũ ¶ hoc pelagus gi. de pello is. dr. qa pellitur huc ꝛ illuc per ꝓcellas et tempestates ¶ hic ponthus ti. a pons tis. dicitur per contrarium quia non possit pontari. i. habere pontem. ¶ hoc fretum ti. i. mare. Et dicitur a fretus a. um. i. impauidus/tutus per contrariũ. quia fretum reddit pauidum. ¶ hoc bitalassum si. i. duplex mare. vbi duo maria concurrunt. Et dicitur de bis et talassym grece quod est mare latine. ¶ hic amphitrites tis. dicitur ab amphi. quod est circum. et trites quod est tritor. quasi circumtritor orbis. Et est grecum nomen. vñ Ouidius in primo methamor. Nec brachia longe. ꝛc. Margine terrarum porrexerat amphitrites. Et est vsus spondaicus. Salum Equor Pelagus Ponthus Fretum Bitalassum Amphitrites

Est meretrix: scortũ: thays: lupa: capra: chimera Meretrix
Post nonam prostans nonaria iungitur istis

¶ Ista nomia sunt eiusdẽ sigtionis. ¶ hec meretrix cis. Et dr meretrix quasi mera trica. i. clara trica. i. plica vestis. sed ethimologia est. compoitur eñ meretrix a merces dis. ꝛ trico tricas. i. impedio dis. Et dr meretrix quasi ꝓ mercede hoiem tricans. i. impediens. Uel deriuatur de mereor mereris. quia meretur pciuꝫ libidinis. ¶ Hoc scortum ti. a scortes tis. quod est pellis arietis. Uel dicitur a scorton grece quod est dulce latine. ¶ Hec thais idis. ꝓprium nomen cuiusdam meretricis. ꝛ nũc ꝓ omi meretrice accipitur ¶ hec lupa pe similit dr meretrix. Hec capra pre. qa fetet vt capra. Et chimera dr meretrix. vñ quidã. Omis reuera meretrix ẽ dicta chimera. Parte leo prima. media caper. anguis in ima. Nõ motor cetera Scottum Thays Lupa Chimera

Nonaria

erponere. quia sensus patet intelligenti. ¶ Hec nonaria e. est meretrix ꝓstans in nona vel post nonam. Prostare verbū meretricum est. nā meretrix ꝓstat añ hostiū ꝓstibuli parata cuilibet cōmisceri.

Gausape: mēsale: mappas: manutergia: dicas
Addas mantile: manibus quasi tela vocamus.

Gausape
Mensale
Mappa
Manutergiū
Mātile

¶ Ista nomia idē significāt ¶ Hoc gausape pis. et dr de gaudiū et sapio pis. ¶ Hoc mensale lis. de hec mensa se. dicitur. quia tegit mensam quando comedimus. ¶ Hec mappa pe. de manus ꝛ pio as. quia piat. id est mundat manus. ¶ Hoc manutergium gij. de hec manus et tergo gis. ꝛ est ꝓprie manutergium quo manus tergimus. Et potest dici mensale. ¶ hoc mātile lis. dicitur de manus ꝛ hec tela. quasi tela ꝑ manibus.

Miles: eques: tyro: tyrūculus: atq; quirites
Atq; neoptolomus/nouus est regnator in istis

Miles
Eques
Tyro

¶ Ista nomia significāt vnū ꝛ idem cū hoc nomīe miles cōis generis. Vñ ouidius in epistolis. Nescio q̄ subito faceret mihi causa dolores. Et rudis ad ptus. et noua miles eram. Et dr miles a mille quia olim mille milites erant in numero. ¶ hic et hec eques tis. i. miles. de equus equi dr. ¶ Hic tyro onis. dicitur de tyro grece qđ est fortis latine. Et est tyro nouus miles nouiter ad militiā electus sic dictus quia fortis ad hoc officiū solet eligi. vel q̄a ad querēdum ꝓbitatem se angustiat. laborādo ꝑ diuersa regna. Vñ ꝛ tyro grece dr āgustia latine. Et de tyro hic tyrūculus li. ꝛ hoc tyrociniū nij. noua militia. officium tyronis/rudimentū/initiū/nouitas militie. Hic quiris tis. dicitur de quirinus ni. i. romulus qui condidit romam. ꝛ ꝓprie quiuis ciuis romanus dicitur quiris. ¶ Hic neoptolomus lomi. dicitur a neos. quod est nouum. ꝛ ptolomus miles. quasi nouus miles. Uel a neos nouum. et tholomo regno quasi de nouo regnans. ꝛ neoptolomus dicebatur pirrus filius achilis.

Maceria

Maceriam: vel maceriem: dic esse domorū
A pariete venit paries: qui iungitur istis
Sed muros ꝓprie vel menia dicimus vrbis
Dicitur ac vallum: palis ac vimine factū.

Hinc inuallare/ res est includere vallo
Sepibus ꝛ septis/ includitur ortus ꝛ aruū.
Indago syluas syluisq; latentia claudit
Hinc indagare res explorare latentes/

¶ Ista nomina sunt idem in generali. sed differunt in speciali. hec maceria e. vel maceries ei. dr a macron qd est longū. ¶ hic paries tis. de par. is. i. equus. Et ꝓprie ista tria noia ptinent ad domos ꝛ mansiones includendas. ¶ hic Murus ri. ꝛ hec menia orꝫ. dicunt de munio is. ꝓ defendere. ꝛ ꝓprie sunt vrbis vel ciuitatis q̄s muniūt. i. defendūt ¶ hoc vallū li. de vallus li. Et est vallus. i. palus. s. lignū acutū qd figit in terra (anglice a stake) de validus a. ū. quasi validus palus. Et hoc vallū li. concathenatura que fit de palis sup aggerem. Uel vallū est ipse agger. s. illud molle qd e terra erigitur vt custodia ptendat. Et est vallū inter murꝫ ꝛ fossam. sic vallū li. est locus munitus p vallos. i. palos. Unde Galterus in alexandreidos: Non opus est vallo. i. castro. ¶ Nota versus differentiales vallorꝫ. Est vallus palus circa castrū preacutus. Nexio palorꝫ sibi mutua sit tibi vallū. i. locus qui munit talis cōnexio virgarꝫ dicit vallum. ꝛ de vallum dr vallo as are. i. munire cum vallo. ꝛ inuallo as. i. intus vallare. includere. ¶ hec sepes sepis. ꝛ hoc septum ti. dicunt de sepio pis sepiui. Et sunt ꝓprie sepes ꝛ septa munitiones facte circa ortos ꝛ arua sata cum virgis ꝛ viminibus vel spinis ¶ hec indago inis. ꝓprie est inquisitio vel interrogatio. sed hic ponit ꝓ munimine facto circa syluas ꝛ portas. Et dicitur de indago as. aui. are. id est. inquirere. explorare res latentes.

Paries. Murus. — Notabile — Uallus Uallum — Sepes Septum Indago.

Intimat insinuat/ enucleat/ atq; reuelat
Designat/ detegit/ edisserit/ atq; retexit
Publicat ꝛ pandit/ enodat/ promit ꝛ edit/
Nunciat/ exponit/ elucidat atq; serenat
Explicat/ extricat/ declarat/ ꝛ manifestat/
Exprimit ꝛ reserat/ propalat ꝛ indicat atq;.
Notificat verbis his sensus conuenit idem.
Expedit/ euoluit/ aperit/ nudatq; recludit.

Manifesto. Intimo Insinuo.

¶ Omnia ista verba sunt eiusdem sigtōnis cū hoc v̄bo manifesto as.are(quod dr̄ de manifestus a.um ¶ Intimo as aui.are.de in.⁊ time grece quod est mens latine. ¶ Insinuo as.aui.are.de in.⁊ si‑nuo as.componitur. ¶ Enucleo as.are.de e prepositōne. ⁊ nucleo as.are.quod dr̄ de hic nucleus nuclei. ¶ Reuelo as.aui.are. de re ⁊ velo as.are. ¶ Designo as are.de de.⁊ signo.as.(Vñ Horatius. Quid nō ebrietas designat aperta recludit)id est.q̄d est ita secretū quod ebrietas nō reuelat. Iuxta illud. Ebrius insipiēs pueri dicēt tibi verum. ¶ Retego gis.retexi.de re ⁊ tego gis. ¶ Edissero ris rui.de re.⁊ dissero ris. Retexo is.de re.⁊ texo is.texui. Publico as de publicus a.um.i.publicum facere. ¶ Pando pandis pandi.re passum passu.in supinis.⁊ s̄m aliquos pansum pansu. in supinis. Enodo enodas.de e ⁊ nodo.as ¶ Promo mis.prompsi.promere. promptum promptu.in supino. Et cōponitur Depromo. expromo. ¶ Edo.edis edidi.edere.de e.⁊ do das. ¶ Nuncio as.are. de nuncius cij. Et cōponitur Annūcio as. Denuncio as. Renūcio.as.are. ¶ Expono.nis.exposui.exponere.de ex ⁊ pono ponis posui.dicit ¶ Elucido.as.are.de e ⁊ lucido lucidas. ¶ Sereno as.aui.are.de serenus a.ū. ¶ Explico as.explicui vel explicaui.de ex ⁊ plico.as. ¶ Extrico as.aui.are de ex.⁊ trico as.i.impedire.tardare morari Declaro declaras declarat declarare.de de ⁊ claro as. quod nō est in vsu. ¶ Exprimo exprimis expressi.exprimere expressum exp̄ssu in supino.de ex ⁊ premo premis dr̄. Resero as. de re ⁊ sero ras.dr̄. ¶ Propalo as.propalaui.propalare.i.aperte vagari (s̄m Papiā Indico as.aui.are.de in ⁊ dico dicas dr̄. Notifico as.aui.are.dicit de notum ⁊ facio facis. ¶ Expedio expedis expedire. expediui.i. manifestare(Unde Persius in primo)Quis expediuit psittaco suū chere? id est.manifestauit. ¶ Euoluo euoluis euoluere.cōponitur de e ⁊ voluo voluis volui voluere volutum volutu.in supinis.dicit ¶ Aperio aperis aperui.de ad ⁊ perio peris ¶ Nudo as nudaui nudare.de nudus. a.um.dicitur. ¶ Recludo recludis reclusi.dere. de re ⁊ claudo dis.clausi.

Enucleo. Designo. Pando. Promo. Nuncio cum ꝯpositis. Extrico Declaro. Propalo Expedio. Euoluo. Aperio.

Morior

¶ Interit:expirat:moritur:defungitur atq3.
Occumbit vel obit:dissoluitur:exanimatq3.
Excidit exalat:discedit eis sociatur.
Interit occumbit:mortem signant violentam
Ad naturalem concordant cetera mortem.

Et potes illud idem/complexa dicere voce/
Tollitur e medio/nature debita soluit
Nature nostre/soluit generale tributum
Clausit presentem supremo funere vitam.
Carcere corporeo/resolutus spiritus exit.
Mortuus est mundo/victurus postea christo

¶ Vel prosaice sic. Presentis vite cursum feliciter terminauit vel
consummauit. Vel sic. De corporeo spiritus se relaxauit ergastulo. Morior
¶ Hic ponuntur verba eiusdem significationis cum hoc verbo morior. eris
vel iris. mortuus sum. mori. vel moriri. Et primo docetur quot mo-
dis potest dici. iste homo moritur. et hoc primo vnico verbo. secundo
ratione metrica. et tercio ratione prosaica. Primo ibi. Interit. secundo
ibi. Tollitur e. Tercio ibi. Presentis vite etc. ¶ Interio is. interiui Intereo
vel interij. interire. componitur de inter et eo is. ¶ Expiro as. de ex et Expiro
spiro as. i. morior. ¶ Nota quod morior (secundum Hug.) fere vbique inuenitur
secundum terciam et quartam coniugationem. et caret supino. deberet enim fa
cere mortum (quod exigit mortuus) vel moritum tu. quod exigit moriturus.
neutrum tamen est in vsu. Vnde mortuus a. um. componitur semimortuus a. um
ex parte mortuus. Et dicitur morior de mors tis. et est deponens
¶ Defungor ris. defunctus sum defungi. de re et fungor. deponens
¶ Occumbo bis. bui. bere. bitum. tu. de ob. et cumbo bis. Et docet
Autor quod ista duo verba. scilicet interit et occumbit. significant mortem violentam. Defungor
vel a vi illatam. vt quando aliquis submergitur vel suffocatur vel com Occumbo.
buritur. vel trucidatur vel huiusmodi. Omnia alia significant mortem que acci- Obeo
dit naturaliter homini. ¶ Obeo is. biui. ire. vel obij. de ob et eo is.
componitur. ¶ Dissoluor. ris. dissolutus sum. dissolui. verbum passiuum. Exanimo
de dissoluo is. et componitur de dis et soluo is. ¶ Exanimo as. aui. are Excido
verbum neutrum pro mori. in alia tamen significatione pro interficere est actiuum
et componitur de ex. et animo as. quod deriuatur de animus mi. ¶ Excido is
cidi. cidere. media correpta. caret supino. componitur de ex et cado. is
¶ Exalo as. aui. est proprie expirare. exsufflare. Vnde Virgilius. Ani
mam medios exalat in ignes. ¶ Decedo is. cessi. cre. de de et cedo Exalo
cedis componitur. ¶ Postea docet quomodo sententia cuiuslibet verbi po Decedo.
siti potest dici in oratione metrica etc. Tollitur e medio. i. isto mundo
qui est medius inter celum et terram. Vel sic. Nature debita soluit Notabile
quia (teste Horatio) cuncta suum repetunt. Vel sic) Iste clausit vitam
presentem supremo funere. i. vltima morte. Vel sic. Spiritus resolutus
a carcere corporeo exit. i. decedit. Vel. sic. Iste est mortuus mundo.

Consummo

Vel sic. Decessit mūdo victurus postea christo. ꝓsaice. ꝑsentis vite

¶ Consūmo as. re. i. terminare. finire. ꝑficere. ad effectū deducere

Egrastulum.

¶ hoc ergastulū li. i. carcer corporis in quo aīa in hac vita tenetur tanq̄ in carcere. Et dr̄ ab erge qđ est labor. ⁊ stolon missio. et ꝓprie est carcer ad quem relegati mittebātur. ⁊ ibi ꝯtinue laborabāt ope rantes omnia sibi iniūcta. Ergastula dicūtur vincula ⁊ compedes quibus illi qui erant in ergastulo ligabātur.

Funus ⁊ exicium/letum/mors/excidiumq̄ꝫ.
Adde necem/vel perniciem/simul ⁊ libitinam
His obitum/simul interitum/cōiungito fatum.

Mors

Quod minime libeat/sic est libitina vocata
His exterminiū/simul occasum sociamus.

Funus

Exicium.

Letum

Nex

Libitina.

Obitus

Exterminiū

¶ Ista nomina sunt eiusdem sigīficationis cū hoc nomīe hec mors tis qđ dr̄ de mordeo es. ¶ Hoc funus eris. ⁊ dr̄ a funis is. ⁊ est ꝓprie cadauer sic dictū a funibus accensis. i. candelis. quos ante feretrū ante vsuꝫ papyri reges cera circūdatos ferebāt. ¶ Hoc exiciū ciī. de exitus tus. ¶ Letum ti. de leo les. i. deleo es. q̄ꝛ delet vitā. ¶ Hoc excidiū diī. de ex ⁊ cado dis. dr̄. ¶ Necis neci necem a nece (cuius Nctūs nō est in vsu) quem tū posuit ambrosius sup̄ egesippū dicēs Et erat mortuoꝝ nex plurima. Et dr̄ de neco as. aui. vel necui. are. Hec ꝑnicies ei. dr̄ de perneco as. ¶ Hec libitina ne. de libeo bes. ꝑ ꝯtrariū. q̄ꝛ minime libet. Item libitina inuenitur pro feretro quo mortuus deportatur. Et libitina est dea libidinis. ⁊ tūc dr̄ de libido vel libet. ¶ Obitus tus tui. de obeo es. dr̄. ¶ hic interitus tus. tui de intereo is. interiui vel interiī. ¶ Hoc fatum ti. a for faris. fari. dr̄ ¶ hoc exterminiū niī. de ex ⁊ hic terminus ni. ¶ hic occasus sus. de occido dis. quod de ob ⁊ cado dicit. i. cōponitur.

Nauis/

Est linter lembus scapha/prora/liburna faselus
Nauis/nauicula/puppis/ratis/atq̄ꝫ carina
Et cum classe sclataria/vel motoria/celox.
Cymba/biremus eis cōiungitur atq̄ꝫ triremus.
Quam regit ordo triplex/ hāc dicimus triremū.

Quā regit ordo duplex: dicimus esse biremē

¶ Ista noīa vniū et idem signāt cū hoc nomīe hec nauis uis. ul. dr de no nas. aui. are. vñ hec nauicula le. et hec naucella le. ambo diminutiua: hic et hec naualis et hoc le. locus vbi naues stāt. s. port⁹ Uel locus vbi fabricātur hoc textrinū vocatur. ꝛ hoc naulū. pciū pro transmeatione datum. ¶ hic linter tris. a limo mis. i. nauicula. quia vadit super aquam quasi limendo. Hic lembus lembi. a lego gis dicitur. Hec scapha phe. habet nomen quod vulgus imposuit hec faselus li. feminī gnīs. a fase quod est transitus dicitur. Unde luca. Tenui sufflata faselus. ¶ hec prora re. est prior pars nauis et dicitur de prior. Hec puppis pis. pi. est posterior pars nauis. Ponūtur tamen aliquādo prora et puppis ꝓ tota naui. ¶ hec liburna ne. a liburno quodam populo dr. ¶ hec nauicula le. de nauis dr. ¶ hec ratis ratis ti. de ratus a. um. hec carina ne. dicitur de caries ei. vel carina quasi currina. de curro ris. dicitur. Hec classis sis. st. i. multitudo nauium. Et dr de calon quod est lignū. Sclatarea est genus nauis. i. nauis pyratica. ꝛ dr de hoc clata te. qd̄ simr ē genus nauis. Motoria e. dr de moueo es. ui. uere. ¶ hec cimba be. dr de cūbo vel de scindo dis. qa scindit mare ꝛ tūc subtrahit s. ¶ hec celox ocis. a celeritate dr (āglice a balynge) ¶ hec biremis mis. vñ lucanus. Quē cōtra nō lōga vecta biremi. Appulerat celerata maū. ꝛc̄ Et est biremis nauicula hñs duplicē ordinē remoꝝ. Triremus est nauis hñs triplicē ordinē remoꝝ. de tris et remus componitur.

Linter
Lembus
Prora
Liburna
Nauicula
Carina
Sclatarea
Celox.
Biremis.

Strenuus: ingenuus: illustris: idē generosus
Insignis: preſignis: et inclitus: egregiusq;
Istis patricius: pclarus nobilis assit:
Debes predictis precliuis addere si vis

Nobilis

¶ Omīa ista sunt eiusdē signtionis cum hoc nomīe hic ꝛ hec nobilis ꝛ hoc nobile. quod dr de hic ꝛ hec notabilis et hoc le. ¶ Strenuus a um. de hec strena ne dr. Ingenuus a. um. de i et genus. hic ꝛ hec illustris et hoc illustre de illustro as. dr. ¶ Gnosus a. um. de genus ris dr. ¶ Hic et hec insignis ꝛ hoc ne. de in ꝛ hoc signū ni. Inclitus a. um. de in ꝛ cleos quod est gloria dr. Egregius a. um. de ex et grex gis. vñ egregius quasi extra gregē positus ¶ Patrici⁹ a. um. i. nobilis. Et vocabātur patricij nobilissimi romani quoꝝ nomina litteris aureis scribebātur. hij et patres ꝓpter excellentiā dignitatis fuerūt appellati Et dicitur patricius de pater tris. Preclarus a. um. de pre ꝛ clarus a. um. Hic et hec pcliuis et hoc pcliue id est valde nobilis. de pre et cleos gloria.

Strenuus.
Gnosus
Patricius
Preclarus

Nemus	Lucus: silua: nemus: vimen: virgulta: viretū
Istis arbustum sociemus: ab arbore dictum
Necto nemus: silua sileo dat: luceo lucus
Lucarius luci custos: lucra quoq; lucar.

¶ Ista nomina sunt eiusdē significatōis cū hoc nomīe hoc nemus ris. ¶ hic lucus. ci. Et dr̄ de luceo. es. p contrarium. q̄a ibi mīme lucet. Vel potest dici a lucēdo crebris luminibus. q̄a ī eo lucebāt ce rei ꝓpter lucis tenebras. q̄a ibi fiebant sacrificia diis. Vñ hic lucel lus diminutiuū. ¶ hec silua ue. a xilon quod est lignū q̄a ibi ligna ceduntur. vel silua dr̄ a xilen quod est vastitas vel silētia. q̄a in silua sunt loca vasta et deserta. ꝛ silentio plena. Iste autor dicit ꝙ dr̄ de sileo es. ¶ hoc nem' us ris s̄m istum autorem de necto tis dr̄. s̄m hugu. de hoc numen nis. eo ꝙ est plenū numinibus ibi sacratis. et sculptis. Vñ nemorosus a. um. ¶ hoc vimen nis. de vireo es. dicit. Unde vimineus a. um. ꝛ hoc viminetū ti. locus vbi vimina abun-dant. ¶ hoc virgultū ti. de hec virga ge dicitur. ¶ hoc viretum ti. de vireo es dicitur. Et est viretum locus viriditate plenus. scilicet viridarium. Hoc arbustum sti. de arbor ris. dicitur. hic lucarius rii. est custos silue (anglice a forestar) Et dicitur de hic lucus ci. ¶ hoc lucar aris. id est p̄cium quod accipitur pro luco. vel pro lignis ven-ditis de luco. vel pro pastura luci. Vel lucar est omne lucrum quod habetur de luco (anglice palbuage or lovvestyment)

Lucus
Silua
Vimen.
Virgultum.
Viretum
Arbustū
Lucar

Narro	Retracto: reseroq;: retexo: recenseo: narro.

¶ Verba ista idem significāt quod narro aui. are. Et est narro acti uum. quod componitur. enarro as. aui. renarro as. aui. are. ¶ Re-tracto as. aui. are. de re et tracto componitur. Vel est frequentati-uum de retraho is. retractum tu. u in o fit retracto as. ¶ Refero re fers retuli referre. de re et fero fers. Retexo is. texui. ere. retextū tu. in supinis. de re ꝛ texo is. Recenseo es. sui. sensum sensum. secū dum hugu. in supinis de re et censeo es componitur.

Retracto
Refero
Recenseo

Negligit: et spernit: aspernaturq;: refutat
Negligo	Contemnit: renuit: simul abnuit: atq; recusat
Et paruipendit: et vilipendit in istis

¶ Ista v̄ba idem signt c̄ū hoc v̄bo negligo gis. quod compoītur

de nec et lego gis. abiecta c et assumpta g per abiectionem. si enim muta- retur e in g. oporteret quod g esset de precedenti syllaba. quod non potest esse vt dicit hugu. ¶ Sperno nis. spreui re. spretum tu. in supinis. Unde hic et hec et hoc spernax nacis. qui frequenter alios spernit. Unde hec spernacitas tatis. Spernaculus a. um. i. aliquantulum spernax. Sper no nis. spreui re. spretum tu. in supinis. componitur cum ad et dicitur Asper nor aris. verbum deponens in eodem sensu cum sperno. ¶ Refuto as. aui. are. de re et futo as. aui. are. i. arguere / conuincere / confundere. Contemno nis. contempsi re. et contemptum tu. in supinis de con et temno nis. Renuo is. nui. re. de re et nuo is. Abnuo is. de ab et nuo ¶ Re cuso as aui. are. de recudo dis. recudi re. recusum su. u in o sit recuso as. Uel componitur de re et cuso as frequentatiuum de cudo dis. ¶ Paruipendo dis. di. ere. paruipensum su. a paruus a. um et pen do. Et similiter vilipendo dis di. re. et nihili pendo is. et floccipendo dis. nausipendo. omnia pro contemnere ponuntur.

Sperno

Refuto

Renuo

Recuso

Paruipendo.

Stragula: cento: thoral: puluinum: culcitra: lodex
Est et puluinar: et filtra: tapetibus addas
Cuin ceruicali: ceruici dante calorem.

puluinar.

¶ Hic ponuntur diuersa nomina que ornamenta lecti sunt. ¶ Hec stra- gula le. vel hoc stragulum li. vestis est discolor. que et toga dicitur. Et dicitur de sterno is. straui sternere. et dicitur sic quia amictu vel in strato apta sit. ¶ Hic cento onis. et dicitur cantor vel puluinar vel velum de multis pan- nis. vel cento est ille qui facit ipsum filtrum. Item cento dicitur fetor ex assuetudine libidinis veniens. Et cento vt quidam dicunt est pannicu lus cum quo meretrix inguina virorum post coitum tergit. Uersus Est cento cantor / filtrum / filtri quoque factor. Cento puluinar sit pan nus / sic quoque velum. Est cento fetor. sit et hinc meretrix quoque cen trix. Hec centrix icis. id est meretrix. et dicitur de cento onis. vel de centum propter multitudinem. ¶ hoc thoral lis. et hoc thorale lis. est quicquid in lecto sternitur et etiam longa mappa. et dicitur de tho rus ri. Hoc puluinum ni. de puluis dicitur. Hec culcitra tre. de cal- co as. vel de culus li. et circa. quasi circa culum. Hic lodex cis. quicquid loco sternitur. a lauo as. dicitur. ¶ hoc puluinar aris. quasi pului- nar. de pluma me dicitur. Hoc filtrum tri. proprie est sponda siue pes lecti. inuenitur tamen pro lecto. quandoque pro ornamento lecti. Hic ta- pes tis. et hoc tapetum ti. et tapetis tis in eodem sensu a sterno nis. et pes pedis. eo quod sternitur pedibus. Hoc ceruical lis. de ceruix cis dicitur et caleo cales.

Cento

Thoral

Culcitra

Filtrum

[T]apes

Lunula: luna: perichelides: torques: et inaures

perichelides

Pectoris est proprie spinter: pariterqȝ monile
Ornatus colli sit torques: et auris inauris
Anulus est manuū / sunt armille scapularū
Atqȝ perichelides: exornant brachia nymphe

¶ Lunule sunt genus monilis. ⁊ ꝓprie lunule sunt auree depen-
dentes ad similitudinē lune facte. quibus mulieres ornare solēt pe
ctus suū (anglice a lytyle mone. or a nouche. or a barrelyke a mēd)
Murenula ¶ Murenula (āglice a goldē heme. or a bavvderyke) et fiebant in
Perichelides finibus vestimentoꝝ contexte ex diuersis coloribus. ⁊c̄. Perichelli
des (anglice a bee. a bovved a tyng' in theyre. a vvomans. arme
or the ꝓfell' at the ende) Mutatoria holyday clothynge. Olfacto
riū. a box vvyt oyntemēt. Perichelides dr̄ a peri quod est circum
et chiloum crurum. quasi circa crura.

Peplum: Flammea: flammeolū: cū vitta: fascia: peplū
Dextreolas: addas armillas: atqȝ monile
Sertum: crinale: spinter: vel fibula: mitra:
Anulus: et gēma: lymbus. cyrotheca tiara
Istis pilliolum cōiungas atqȝ galerum:
De tricatura mulieribus est sua cura

Vitta ¶ Hic ponūtur ornamēta quibus mulieres vtūtur ¶ hoc flāmeū
Fascia mei. Vn̄ hoc flāmeolū li. de hec flāma dr̄. ¶ hec vitta te. de vincio
Peplum cis. ci. i. ligare. ¶ hec fascia cie. q̄dā ligatura. vn̄ hec fasciola le. di-
minutiuū de fascis cis ¶ Hoc peplū pli. pumitiuū. vel de pello is.
vt quidā volūt. quia pellit frigus a capite. Omnia ista sunt ornamē
ta capitis. ¶ Hec armilla le. de armus mi. i. brachium. ornamen-
tum brachij. Et simil' hoc monile lis. a moneo nes. ⁊ hec dextriola
le. a dextra tre. Et hoc sertū ti. de sero is. Hoc crinale lis. ornamen
Spinter tū circuiēs crines. ¶ hoc spinter indeclinabile vel spinteris in gtīo
Fibula a spina ne (anglice a pynne) vn̄ spinterculū li. diminutiuū ¶ hec fi
bula le (anglice a lase. or a botoñ) vn̄ fibulo as. Et est fibulare ligare
vel vincere cum fibula. et est fibula quoddā firmaculū. Hec mitra
Anulus tre. de mitos quod est filum. et traho is. quia cum diuersis filis con
trahitur et contexitur. ¶ Hic anulus li. de anus propter rotundita-
tem. ¶ hec gemma me. a gummi dr̄ ꝓpter claritatem. Unde in li-

bro lapidum. Gemmis a gummi nomen posuere priores. ¶ Hic lymbus bi. est ornamentum circa extremitatem vestis scilicet fasciola quedam. ¶ Hec cyrotheca ce. dicitur a cyros grece quod est manus latine. et theca positio. quasi impositio manus. ¶ Hec tiara re. ornamentum est capitis. Unde Juuenalis. Et frigia vestitur bucca tiara. ¶ hic pilleus lei. Unde hic pilleolus li. diminutiuum de pilus li. dicitur. ¶ hic galerus ri. a gaelon quod est corium dicit quia totus de corio factus est galerus. Construe sic vltimum versum de tricatura. sic incipe constructiõem sibi. mulieribus sua cura. id est sua sollicitudo est de tricatura crinis.

Lymbus
Tiara
Pileus
Galerus
Constructio

Urceus: vrceolus: est vrna: vel amphora: testa:
Olla vel ydria: vas vini dic esse lagenam
Obba: vel onoforum: vel orca: fidelia: vas est
Ampullas. phyalas: his bullas: associamus

Phiala

¶ Hic ponit autor diuersa nomi͠a vasorum vel ollarum. ¶ Hic vrceus cei. Unde hic orceolus li. diminutiuum. de orce quod est capere vel recipere. ¶ hec vrna ne. de vrgeo es. quia vrgeat collum. scilicet quedam mensura quam quartarium quidam dicunt. Item vrna vas est ꝓprie quod ꝑ condendis defunctorum cineribus adherere solet. Unde hec vrnula le. diminutiuum. ¶ hec amphora dicitur ab am quod est circum. et foros ferre. quia circumfertur per ansas. Hec ãsa est auris per quam fertur olla. ¶ hec testa teste. de testus a. um Et est testa quedam olla. Unde oracius. Quo semel est imbuta recens seruabit odorem. Testa diu. &c. Item matheus vindocinensis. Consuetudo sapit naturam teste sapore. Quem noua concepit. immemor esse negat. ¶ Hec olla le. de oleo es. dicitur. quia olet in liquore primo imposito. ¶ hec ydria e. est vas aquaticum. ab ydor quod est aqua dicitur. ¶ hec lagena ne. de latus a. um. et hec gena qꝛ latam habet genã. et est vas vini. Uñ Virgilius. Primas iudice frãcigena sacco portatur auena. Aut bacchi vena ciato cratere lagena. Et lagena est quedã mensura vini vel alterius (anglice galon) ¶ hec obba be. quoddã vas habẽs nomen a sono quẽ facit quando funditur de eo aliquis liquor. ¶ Hoc onoforum ri. ab onos quod est asinus et foros ferre quia solebant portare illa vasa. Et vocantur anglice a costrill. ¶ hec orca ce. de orcos quod ẽ capere. ¶ hec fidelia lie. vas. a fidelis. quia fideliter seruat liquorem impositum. Unde persius. Disce nec inuideas ꝙ multa fidelia putet. In locuplete penu. ¶ hec ãpulla le. dicitur de am quod est circum et pulla inflatio. vel ab am. et pello is. quia circumppellitur in vẽtrem ¶ hec fiala le. ab alan quod est vitrum. qꝛ vas vitreũ est

Urna
Amphora
Testa.
Olla
ydria
Lagena
Obba
Onoforum
Fidelia
Ampulla
Phiala

¶ Hec bulla bulle dicitur. quia inflata est sicut bulla. que est tumor laticis. id est aque.

Sumen: et aruina: sagimen pinguedo: sagina:

pinguedo Abdomen: vel adeps: pdictis adde popisma

¶ Ista nomia sunt eiusdē significatōis cū hoc nomīe hec pinguedo nis. i. sagimen nis. a sacio as. et plerique pducūt mediam syllabā. Vñ quidā. Egredior limen currū paro posco sagimen. Detulit ancilla. coitum peto. noluit illa. Et de sagimen dicitur saginosus a. um. et hec saginositas tis. ¶ hoc sumen inis. de sus suis dicitur. ¶ hec aruina ne. de aruum. ¶ hec pinguedo nis. de hic et hec pinguis et hoc pingue. Hec sagina ne. ¶ hoc abdomen inis. de abditus a. um. ¶ Et hoc omētum ti quoddā intestinū. et est pinguedo q̄ est in intestinis porci. et maxime porci silvestris et feri. Omentum dicitur ab omen. et est mappa ventris. vel illa membrana q̄ cōtinet maiorem partem intestinoꝝ. ¶ Hic adeps adipis. componitur de ad et hoc epulum li. quia pinguedo solet addi epulis. Vñ adipiscillus li. i. paruus adeps. vel adipatus a. um. adipe conditus. Et hoc adipatum ti quodlibet edulium adipe impinguatū. Hoc popisma tis. dicitur a popos grece. quod est pinguedo latine.

Sumen

Omentum

Popisma

Prostibulum

Fornix: prostibulū: genethea: crepida: lupanar:

Predictis: tegetem: coniūgas atque pseucam

¶ Ista nomia idem significāt. s. domū meretricū. ¶ hic fornix cis. penultima genitiui correpta. et dr̄ de fornix quod est arcus lapideus quia in huiusmodi fornicibus meretrices solebant meretricari. Vñ fornicor aris. i. meretricari. ¶ hoc pstibulū li. de psto as. dr̄. ¶ hoc genetheum thei. dicitur de genethis quod est mulier. et thesis positio Et est genetheum locus vbi mulieres imponuntur ad fornicandū ¶ hec crepido nis. pprie est riparū vel abruti saxi vel rupis. vel mōtis extremitas. altitudo vel summitas. Ponitur quoque tū p caverna vbi vie conueniunt in qua pauperes solebant latitare. et mēdicare et etiam meretrices fornicari cum pertranseuntibus viam. Et dicitur de crepo as. pui pare. psonare. quia ibi frequens sonitus est ventoꝝ et aquaꝝ. ¶ hoc lupanar aris. de hec lupa pe. quod idem est quod meretrix dr̄. ¶ hec teges tis. de tego gis. dr̄. Et est pprie parua domus q̄ et tugurium dr̄. scȝ casula quam sibi faciunt custodes vineaꝝ vel pastores ad sui tegimen Et in huiusmodi tegete solent meretrices meretricari. Et ideo ponitur pro lupanari. ¶ Hec proseuca ce. dicitur a proch quod est procul et eu quod est bonum. quasi procul a bono.

Genetheum

Crepido

Lupanar

Teges

Sarcina: sarcinula: pōdus: clitellaq; fascis
Fasciculus vel onus: globus: et moles: ꝛ aceruꝰ

Sarcina

¶ Ista nomīa vnū significant. Hec sarcina ne. ꝓprie onus vel pondus quod ex carne fit. Caro enī pondus facit. ꝛ hinc quodlibet pondus sarcina dicitur. vel a sarcinādis rebus insimul. Vñ hec sarcinula le. et et sarcinella le. ambo diminutiua. Et sarcino as. aui. are. qđ componitur desarcino as. i. deonero as. exarcino as. idem. Insarcino as. i. intus vel valde sarcinare. Et est actiuū cū suis compositis. sarcino ¶ Hoc pondus ris. de pendeo es dicitur. Hec clitella le. est tantum pondus quantū asinus portare potest. ꝛ fm quosdā dr de cleo es quod est gloriari qa gloriosum est portare vel ducere hmōi onera. ¶ hic fascis cis. i. onus. Vñ hic fasciculus li. diminutiuum. ꝛ dicitur de facio. cis. ¶ hoc onus ris. Vñ hic onusculū li. et onustus. et onero as. ꝛ scribitur sine aspiratōe ¶ hic globus bi. ꝓprie quodlibet solidum et rotundū. et ponitur ꝓ admiratione. aliarum rerum ¶ hic aceruus ui. ab acer dr. Et est aceruus cumulus terre

Pondus
Clitella

Panes: artocopi: pastille: liba: placente:
Jungitur artocrea: simul artocasius illi
Et quia materia fruitur vice materiati
Additur his simula: pariter simulago: siligo

Panis.

¶ Auto: hic ponit diuersa nomīa panū. Et dr panis a pan qđ est totum quia cū omni cibo sumitur ¶ Artocopus componitur ab artos panis. et copos labor. i. panis cū magno labore cōpositus. Hic pastillus li. diminutiuū siue potius deriuatiuū de hec pasta paste. Hoc libū bi. de libo as. i. sacrificare. ¶ hec placēta te. de placeo es. qa placet gustui. ¶ hec artocrea cree. dr de artos panis. et creos caro. i. panis cum carnibus confectis (anglice a pye) hic artocasius sei. de artos ꝛ caseꝰ (āglice a flawne) ꝛ qa materia sepe ponitur ꝓ materiato. vt aurum ponitur pro anulo qui est ex auro. ideo hec simula le. potest dici panis qui fit ex simula. Et simula est flos tenuissimus farine et etiam simulago. Et siligo dicitur genus frugis. Et ponitur pro pane qui fit inde. et dicitur simula et simulago de simul aduerbio. Teologus simulam florem fert esse farine. Item panis factus ex siligine dicitur siligo ¶ hec siligo ginis. est quoddam genus tritici sic selectum ab alio. Nam in pane spēs eius est pcipua. Vñ quandoq; tenuissimus et purissimus flos farine dicitur vt sit panis nobilissimus. Unde iuuenalis. Sed tener et niueus molliq; siligine factus. Et dr siligo a seligo gis. fm catholicon.

Artocopus
Libum
Artocrea
Artocasius
Siligo

Pallium

Pallia: palliola: clamys: est cum ciclade: palla
Ast abiles manibus: mātellos: iūgimus illis.
Dāt pelles pallis matrix: beuer et cirogrillus
Id quoqꝫ cuniculus dant: asinus: ⁊ laerones:
Sed vestes que sunt de solis pellibus he sunt
Pellicium: reno quibus endꝛomade sociātur.

¶ In pmo ponit autoꝛ ea nomia q̄ cōueniūt in significatiōe cum pellibus cum q̄bus pallia dn̄t ruderari. Et vltimo ponit illarum vestium nomia. q̄ tm̄modo fiūt de pellibus. Pmo dicit q᷑ ista noia cōueniūt in significatōe. ¶ hoc pallium lij. dicitur de hec palla le. quod dr̄ palliū mulieris. Uel dr̄ palliū a pellibus vnde fiebāt pallius. Sed modo pallium dicitur quoddam genus panni ex serico. Unde hoc palliolum li. diminutiuum. ⁊ pallio as. are. pallio tegere vel occultare vel induere vel ornare. Repallio as. Suppallio as. id est sub pallio lactare. vel latenter occultare. Et est actiuum cū

Clamys.

suis compositis. ¶ hec clamys dis. idem quod pallium. ¶ hec ciclas dis. a cilon quod est rotundum. ¶ hec palla le. a palim dicitur ¶ hic mātellus li. dicitur de manus et telon quod est lōgum. quasi ad manus tela vel longus. ¶ hec matrix cis est animal cuius pel-

Beuer

lis cōueniens est mantellis ¶ hic beuer ri. ⁊ hic Cirogrillus li. qui fm̄ istū autorē vt apparet vocatur anglice (a squyrel) Scd̄m alios puta Isido. pap̄. ⁊ hugu. est hernacius. s. animal spinosum maius

Asinus

hernacio. ¶ hic cuniculus li. de hec cuna ne dr̄. ¶ hic asinus sini. est animal cuius pellis apta est vestibus. Unde bernardus. Silue-

Laero

ster asinus obrepat. ¶ hic laero onis. aliud animal seruiēs ad hoc.

Reno

¶ hoc pelliciū de pellis dicitur (āglice a pilche) ¶ hec reno onis. vestis que dā de pellibus q̄ vtuntur lōgobardi ¶ hec endromada

Endromada

de. vel endꝛomis midis. spissa vestis de pellibus arietinis. ab endros grece quod est aries latine.

Paruulus

Paruulus: et pusio: puer: infans: atqꝫ pusillus.
Inde pusillanimes: animi ratione pusilli

Ista nomia cōueniūt in significatiōe. ¶ hic paruulus li. diminuti-

Pusio

uum de paruus. Et potest declinari paruulus la. lum. ¶ hic pusio nis de pupus a. um. id est paruus a. um. ⁊ est pusio paruus infās

vel puer. Unde Juuenalis. Nonne putas alius tecum quis pusio dormit. ¶ Hic puer pueri. a punio is dicitur. quia debet puniri. si pius iste delinquat. ¶ hic et hec infans tis. ab in. et fans cōponitur. quasi non fans. i. non loquens ¶ hic pusillus li. Et potest declinari pusillus a. um. a pusio dicitur diminutiuū. Et componitur cum hic animus mi. et dicit pusillanimus a. um. vel hic et hec pusillanimis et hoc me. id est pusillum habens animū — Puer. Pusillus

Letofagus/syrtes/acroceramina/syrtis
Syrenes estusqꝫ ceramina/scilla carybdis
fluminis est vortex ponthi dic esse carybdim/ — Ponthus

¶ Hic Autor docet que sunt pericula maris. Dicens q̄ sunt ista. Hic letofagus fagi. et lothos dicitur de lethe. Et est quedam arbor cuius succus gustatus confert obliuionem. Et componitur lethos cum fagin. quod est comedere. et dicitur hic lethofagus fagi. id est fructus illius arboris. qui valet ad irritandū amorem. Sed hic videtur poni ꝓ quodam periculo maris. Unde Ouidius de remed. Illic lethofagus illo sirenis in antro. Esse putes remis adijce vela tuis. ¶ Syrtes est ꝓpriuꝫ nomen cuiusdam mulieris mutate (sm fabulas) in monstrū marinū. ¶ Hec acroceramina orum. dicuntur illud idem quod montes fulminati. et est periculuꝫ in mari. Et dicit de acros quod est mons. et hec ceramina ceraminoꝝ. dicitur illud idem quod sunt saxa preeminentia in mari ad instar cornuū. Et ceramina ceraminoꝝ de ceros quod est cornu. et amnis nis. Unde ceramina quasi cornuti amnes. ¶ hec Syrtis tis. de syren (quod est tractus) dicitur. et sunt syrtes loca periculosa in mari ¶ hec syrena ne. vel hec syren syrenis. dicit de syron. quod est tractus. quia dulcedine sui cantus nautas ad se trahit. et facit eos submergi. Et est monstrū marinū hec syrena syrene. et syren enis. in specie mulieris. ¶ Finguntur tres fuisse syrenes. ex parte virgines. ex parte volucres. ex parte pisces. Quarū vna voce. altera tybijs. tercia lyra canebat. que illectos nauigantes sub cantu in naufragia trahebant. ¶ Papias putabat syrenes esse demones vel dracones (Ysaie. xiij Et syrenes in delubris voluptatis. Sed sm veritatem meretrices fuerunt. ¶ hic estus tus tui. dicitur de vro vris. et est tempestas in mari. ¶ hec scilla scille. fuit filia Phorci regis (sm fabulas) que ē mutata in illud monstrū marinū. ¶ Carybdis dis. est illud periculum in mari. De quibus sic scribitur. Accipit et nunq̄ reddit mare scilla receptum. Euomit acceptas dira carybdis aquas ¶ Differūt vortex et carybdis Uortex est vorago in flumine et in recenti aqua. Carybdis est vorago ponthi. i. maris

Lethofagus. Syrtes Acroceramina Syrtis Syrena. Notabile Scilla Carybdis Uortex.

Pellis Pellis/pellicula/cutis atq cuticula/pellis
Est cum carne caret/carni cutis associatur.
Est caro cum corio tergum/ sunt tergora pelles.

Autor dicit q ista nola in generali cueniūt in vna sigtiōe.in speciali differunt.hec pellis lis.dr de pello lls.vn hec pellicula le.dim. hec cutis tis.vn hec cuticula le.dr cote.qd est incisio.sed in hoc differūt.q pellis est qn est extracta a carne. Sz cutis est ppe qn est cū carne Et est eadem differentia inter tergū gi.z hoc tergus goris.Tergum dr esse caro cum corio.sed tergus dicitur esse pellis cum corio sine carne.

Cutis Tergum Tergus.

Libra/bilanx/trutina/pensum/pōdusq statera/
Lanx/simul examen erit equilibris in istis/
Appensum steterem/trutinam dic esse stateram
Est examen apis/examen lingua bilancis.

Pondus. Hic pont Autor nomina pondex.hec libra bre.a liber a.um.dr. pficitur duodecim vnciis.z habetur pfecti ponderis. q constat tot vnciis quot mensibus annus.z cōponitur cū equus a.ū.z dr equilibris bris.vel sic hic z hec equilibris z hoc bre.i.equalis libra.hec Bilanx cis.i.libra.stetera.q binas habet lances.z cōponit de bis. z lanx cis.z dr lanx de latus a.ū. Et lances ppe sunt scutelle pendentes de libra.Et hic lanx cis.ponitur p libra. hoc pensum.si. (sm qd hic accipit)est pondus.habet tn plures sigtiones. Est eni deliberatio.cogitatio.csiliū.q cū aliquid deliberamus pēsamus.z in pendendo.i.i dubio sumus. Et hoc pensum dr mulieris lana vel linū ad opus datū vel filatura.z dr a pendeo es.vel est pondus. q ad pondus.i.mēsurā dabatur. hinc penso as.i.cogitare.deliberare vel ponderare.trutinare.equitare. Et sm hanc sigtionē pōt esse frequentatiuū de pendeo es hoc pondus ris.dr de pendeo es.z est onus vel grauitas.vel qd trutinatur z mensurat hic stater.ris.a sto stas. Et est quoddā pondus s.medietas vncie. hec statera e. est pondus dracmas hñs quattuor que sunt scrupuli duodecim. Et est statera trutina scz partica in libra ex trāuerso posita.sic dicta. q ex duabus lancibus z vno medio stilo pendeat z stet. Et sic patet differentia inter staterā z staterem. Et statera sepe dr totū illud instrumentū. hoc examen inis.sm Hug.est filum mediū quo trutina in statera regitur z lances equant.vnde lancis amentū dicitur Uel examen dr lingua q in foramie trutine vertitur huc z illuc.sm qd csiderat eqlitas pōderatoꝝ. Uñ examen dicit iudiciū.pbatio discretio.inqsitio Uñ examino as.i.pbare eqlit.iudicare.discutere diligenter inquirere.inuestigare. Item examen est collectio apum.

Libra. Bilanx. Lanx. Pensum

Pondus Stater. Statera.

Examen.

¶ Hec trutina ne.i.statera.scȝ lingua libre. q̄ semꝑ truditur foras Uel trutina est illa partica ꝑ transuersum posita. vnde trutinella le diminutiuū. Et trutino as.i.librare. Trutina.

¶ Priscus ꝛ antiquus/annosus ꝛ inueteratus. Priscus
Decrepitus/vetulus/vetus/emeritusqȝ/senilis.
Longeuus sit in his/ sit pristinus atqȝ vetustus.

¶ Ista nomina sunt eiusdem significationis. Priscus a.ū (de pridem dr Antiquus a.um(de ante dr.) Annosus a.ū.i.plenus annis. Senex de annus dr. Et senex de sensus dr.q: in senibus solet esse sensus. cum in antiquis est sapientia ꝛ in multo tpe prudentia. ¶ Inuete ratus a.um.de in ꝛ veteratus a.ū.cōponitur. ¶ Hic decrepitus ti. i.valde senex.de de ꝛ crepo is. Et dr decrepitus a.ū. quasi deorsuȝ crepare.qui desierit crepare.i.sonare. ¶ Uetulus a.ū.dim.a vetus ¶ Hic hec hoc vetus ris.i.senex.de veto as.aus.are.i.ꝓhibere.iu uenes a delictis. ¶ Hic emeritus ti.i.senex.vel emeritus a.um.i. extra meritū positus.qui nō potest iam mereri nec exercere officiū suū.imo liberatus ꝛ solutus a labore officii sui.sicut miles olim post lx.annū nō cogebatur militare.sed saluabat a labore solito ꝛ dabat ei ager vel villa vel aliud vnde viueret. ꝛ tunc erat emeritus quasi extra meritū positus.qui nihil postea labore solito merebat. Un̄ hec emeritio onis.talis ꝓprietas ꝛ talis liberatio. ¶ Hic ꝛ hec senilis ꝛ hoc le.de senex.dr. ¶ Longeuus a.ū. de longus ꝛ hoc euū cui dr quasi longū habens euū ¶ Pristinus a.ū.de pridem(sicut priscus ¶ Uetustus a.um.de vetus veteris deriuatur.

Senex Inueteratus. Decrepitus Uetulus. Emeritus Pristinus Longeuus.

Segnis/inersqȝ/reses piger/ignar⁹ quoqȝ deses Piger
Torpidus/ꝛ tepidus/torpēs cessansqȝ/remissus
Igne animi vacuus/ignauus dicitur esse.
Desuescit deses/ꝛ iners dormitat in arte/
Igne sine est segnis/resides reoꝝ a residendo
Dictos/sed pigros pedibus quasi dicim⁹ egros.

¶ Ista nomina sunt eiusdem significationis cum hoc noie piger.a.um. quod dicitur de pigeo ges.verbo ꝑsonali.qd antiqui dicebant. sed nos tenemus hoc verbum impꝑsonaliter vt piget pigebat. Et dicit piger quasi pedibus eger etymologia est. ꝛ non compositio. Et est

piger.tardus ad incedendū.i.transeundū.sed transfertur ad alia.vt est ad animā vel animū. ¶ hic ꝛ hec segnis.ꝛ hoc gne.cōponit de se.qd est sine.ꝛ ignis.Unde segnis q̄si sine igne animi.i.calore animi. ¶ hic hec hoc iners tis.de in ꝛ ars tis cōponit. ¶ hic ꝛ hec reses sidis.de resideo es.dr. ¶ Ignarus a.um.i.inefficax. tardus.piger. stultus.de in.cōponit ꝛ gnarus a.um.i.doctus.sapiens.studiosus. vigilans. ¶ hic ꝛ hec deses dis.de desideo es. ¶ Torpidus a.um de torpeo es.Tepidus a.um.de tepeo es.Hic hec hoc torpens tis de torpeo es.hic hec hoc cessans tis.de cesso as. ¶ Remissus a.ū. de remittor aris. ¶ Ignauus q̄si igne animi vacuus. etymologia est nō cōpositio. ¶ Deses (s̄m Autorem) dr de consuesco cis. quia deses desuescit.i.nō frequentat in bono. Iners dr ille qui dormitat siue dormit in arte.i.opere suo.Segnis quasi sine igne animi.

Segnis

Reses.

Deses

Remissus

Rores/vel pluuie/nymbi dicūtur ꝛ imbres/
Rosida de rore fiunt/sed hibernus ab imbre

Pluuia

¶ Ista nomina idem signt in generali. Hic ros roris.de rarus.a.ū qr rarus est ꝛ nō spissus vt pluuia. Unde rosidus a.um.i. plenus rore Et rosidulus a.um ¶ hec pluuia ui e.de pluo is. ¶ hic nymbus bi de hec nubes bis.dr. ¶ hic imber bris.de inebrio as.are.dicit. qa inebriat terrā. Unde hic imberculus li.diminutiuū.ꝛ imbrosus a.um. plenus imbribus. Et (s̄m Autorem) hybernus a.um. Sed melius deriuatur ab hyems hyemis.ꝛ tunc scribitur cum aspiratōne. sicut hybernus a.ū. Et est hybernū tempus in hyeme ꝛ vere. q̄si breue vernū (quod tempus plerūq̧ totam hyemem significat.

Ros

Rosidus.

Imber

hybernus

Porto.

Baiulo:porto/fero/sustento/subleuo/gesto
Gestio/cum cupio/gesto si pondera porto.

¶ Ista verba idem signt cum hoc verbo porto as.aui. Baiulo as simplex est ꝛ nō compositum.qd patet in hoc hymno. Quem terra ponthus.ibi (clausirū marie baiulat) qr ibi hec syllaba ba. pducit. nā stat in tercio pede.qui est spondeus. qr si prima de baiulat esset breuis.tunc ille pes esset trocheus.quod esse nō potest.maxime in illo metro quod est iambicū.cum nō recipiat trocheū. Et si baiulo esset dictio composita.tunc cōponeretur de basis. quod corripit primam syllabam.ꝛ iulus iuli (qui fuit filius Enee) Et sic patet ꝙ ille ꝟsus ē falsus. Cloto colū baiulat ꝛc. Uel ꝙ baiulo pōt esse ꝯpositū ꝛ tūc corripit primā.ꝛ pōt esse simplex tūc pducit primā syllabam. ¶ Fero fers tuli ferre latum tu.actiuū ꝛ anomalum. ¶ Sustento

Baiulo

Notabile

as.frequentatiuũ de sustineo es. Subleuo as. de sub et leuo as. cõ ponitur ¶ Gesto as. frequentatiuũ de gero is. Et nota drãm inter gestio tis. iui. gestire. et gesto as. aui. are. Gestire. i. cupere. et gesta re. i. portare. Et vtrũqz de gero geris gessi dicitur. Gesto Gestio.

Pergo

Pergo/ vel gradior/ adeo vado/ proficiscor/ Pre dictis societur eo/ vel itinero verbis

Ista vba idem signt cũ hoc vbo pergo gis. perrexi pergere. quod componitur de per et rego gis. ¶ Gradior ris. gressus sum gradi. Gradior vbum deponẽs quod componitur Congredior ris. Aggredior ris. Regredior ris. Egredior ris. egressus sum egredi. Adeo is. adiui adire aditum tu. media correpta in supinis. componitur de ad et eo is. Uado is. vasi dere. Et componitur Euado is. euasi. euadere eua sum su. in supinis (to skape) Proficiscor ris. pfectus sum pficisci. Uado id est pergere. dicitur de pficio cis. feci. Eo is. iui ire eundi do. dũ. itum itu in supinis. Itinero as. de iter ris. dicitur.

¶ Uestigo/ scrutor/ exploro/ queroqz/ rimor/ Scitor/ et indago/ percontor/ sciscitor/ addo

Quero.

¶ Ista vba idem significãt cum hoc vbo Quero ris. quesiui qre re quesitum tu. in supinis ¶ Uestigo as. aui. are. quod et vestio as. aui. are. dicitur. quod deriuatur de hoc vestigium gij. Scrutor aris. scrutatus sum tari. vbum deponẽs. Exploro as. componitur de ex et ploro. Rimor aris. vbum deponens. id est inquirere. inuestigare Et tractum est a porcis qui per rimas terre siliquas et radices in= quirunt. Scitor aris. frequentatiuũ irregulare scdm significatõem et formationẽ de scio scis scitum tu. u in o et additur r. fit scitor aris. id est querere. Indago as. id est inquirere. inuestigare. vnde hec in dago nis. id est inquisitio ¶ Percontor aris. de per et contor aris. quod idem est quod querere vel perquirere Et dicitur de hic con= tus ti. to. i. partica cum qua piscatur/ scrutatur aqua inquirendo pi sces. Et etiam est quoddam genus teli. et ppie quod ferrum non habet. sed est acuta cuspide ¶ Sciscitor aris. tatus sum ri. id est in quirere. Et formatur a secunda persona huius verbi scisco scis. ab lecta s et addita tor. et fit sciscitor ris. et idem est quod scrutari. id est inquirere/ inuestigare/ interrogare. querere. Et est similiter irregu lare frequentatiuum et scdm formatõem et significatiõem. Uestigo Rimor Scitor Percõtor Sciscitor.

Rhete.

¶ Rhete/ sagena/ plaga/ cũ casse/ sagenula/ lina/ Addas rheticulum/ de reti retio dictum.

Rhete ¶ Jsta nomĩa idem significãt cum hoc nomĩe Rhete tis. quod dr de retineo nes. Unde hoc rheticulũ diminuti. Et rhetiarius rij. qui facit retia. ¶ hec sagena ne. de hoc sagum gi. dr. Sagum vestis alicuius sagaciter factũ. De sago saccus. de sacco fit tibi succus. De succo succus. de succo fit tibi soccus. De socco socius. sic grãmatice tenet vsus. Unde hic sagenarius rij. est ille q facit sagenas. ¶ hec plaga ge. i. rhete vel potius funis rhetis. pprie quidẽ plage sunt funes illi qbus rhetia tenduntur. circa summã partẽ. sed ponitur quoq pro ipsis rhetibus ¶ hic cassis sis. s. a careo es. dicitur. vel de capio pis ¶ hoc linũ ni. est materia vñ fiũt rhetia. Et quoq ponitur pro rhetibus. materia scz pro materiato. Unde ouidius. Lina madẽt comites ferrumq comare forãtũ. ¶ Jtem nota q retio tis. tiui. tire. id est capere. Componitur cum re. Et dr irretio tis. tiui. tire. i. illaqueare impedire. Uersus. Quas irretiui volucres has illaqueaui.

Sagum

Plaga

Cassis

Linum

Rusticus

Rusticus: agricola: rudis: et villanus: agrestis
Et cum ruricola: societur villicus istis

¶ Jsta nomĩa idem signt. Hic rusticus ci. et est rusticus operarius in rure. vel qui in rure moratur. et colit rus. i. arat rus ¶ hic et hec agricola le. de ager agri. et colo is componitur. ¶ hic rudis dis. di. vel hic et hec rudis et hoc rude. qa rudis est rusticus non subtilis. ¶ Hic villanus ni. vel hic villicus ci. Et possunt declinari mobiliter. villanus a. um. villicus a. um. id est rusticus Et dñr de hec villa ¶ Hic et hec agrestis et hoc agreste de ager agri dicitur ¶ Hic et hec ruricola ruricole. de rus ruris et colo is.

Rudis

Villanus

Opilio

¶ Custodes ouium nos dicimus opiliones
Archimandritas constat quos esse vocatos
Mulio sed custos mulorum dicitur esse
Ad quos cura boum spectat: dic esse bubulcos

¶ Superius autor docuit quot nominibus potest rusticus appellari. Hic docet qui sunt ab effectu meri rustici dicens. q isti scilicet opilio. custos ouium ¶ Hic archimandrita te. grecum. Et dr de archos quod est princeps et mandros ouis. quasi princeps ouium. ¶ Hic mulio mulionis de mulus li. dicitur ¶ Hic Bubulcus ci. de bos bouis et custos componitur et dr custos boum ¶ hic subulcus ci. de sub et sus suis. et custos. id est custos suum. id est porcorum.

archimãdrita

Bubulcus

Subulcus

¶ Inter se distant/teres/orbiculare/rotundum | Rotundū
Hastam dic teretem/pomū dic esse rotundum.
Effigiem pomi retinet sibi spera/vel oui.
Sperica de spera sic credas esse vocata.

¶ Nomina ista quo ad genus idem signt. differūt tñ quo ad speciē ꝛ ponūtur ꝓ rotundo. Hic ꝛ hec teres etis. media concepta. in gtō. Et dicitur a tero ris. ꝛ ꝓprie pertinet ad hastam. vt hasta dr teres (Teres) ¶ Hic ꝛ hec orbicularis. ꝛ hoc re. i. circularis. Orbis enī est rotunditas circuli ꝛ cuiuslibet rei. ꝛ dicitur de rota te. quia quasi rota est (Orbicularis.) ¶ Rotundus a. um. de hec rota te. ꝛ proprie pomū est rotundum. ¶ Hec spera re. ꝛ ꝓprie est spera vnū corpus rotundum. vt pom vel ouū. Et diffinitur sic ab Hug. Sphera est mediante dyametro ꝯtinua semicirculi conductio. Et dr spera quasi spaciū rotundū. Et dicitur de hoc spacium spacij. vnde spericus a. um. (Spera)

Regredior/repedoqꝫ remetior/atqꝫ reuertor.
Repatrio/remeo/redeoqꝫ/recurro/recurso.

¶ Dicit ꝙ ista verba sunt eiusdem signtionis. Regredior. ris. vbū deponens. de re ꝛ gradior cōponitur. ¶ Repedo as. aui. are. de re. ꝛ pedo as. qd deriuatur de pes pedis. sed nō est in vsu. Remetior tiris. remensus sum. tiri. deponens. de re ꝛ metior. Reuertor ris. reuersus sum. reuerti. deponens. ꝛ etiā reuerto tis. in eodem sensu inuenitur. sed reuertor est deponens. ꝛ reuerto neutꝝ. potest etiā esse actiuū. vt reuertam te. i. retrouertā te. Repatrio as. aui. de re ꝛ patrio as. cōponitur. Remeo as. cōponitur de re ꝛ meo as. i. eo is ire Redeo is. ire. de re ꝛ eo. interposita d. Recurro is. de re ꝛ curro ris Recurso as. aui. are. frequentatiuū de recurro is. recurri. recursum recursu in supino. u in o fit recurso as. are. (Regredior. Repedo as Reuertor Recurso.)

¶ Pessula sūt obices: sera/sūt repagula/vectes. | Sera
Addatur clatrus/a claudendo tibi dictus.

¶ Ista nomina sunt eiusdem signtionis cum hoc nomine repagulū li. i. obex qui ad impedimentū obijcitur ꝛ opponitur. Uel' queccꝫ firmatura hostij (anglice a dorbare) Et dr repagulum a repando. is (Repagulum.)

Pessulum. ¶ Hoc pessulum li. de pello lis. Hic obex icis. penultima producta in omnibus casibus. Et forte tunc scribitur cum duplici i. vt obijcis. sicut obijcio a quo deriuatur. autor hic tamen corripit necessitate metri coactus

Sera. Clatrus ¶ hec sera re. et est proprie lignum quod ex transuerso ostij ponitur. Unde sero as. aui. ostio opponere. ostium claudere. firmare. ¶ hec vectis. tis. de veho is. dicitur. Hic clatrus tri. de claudo is. dicitur. quia claudit ostium. Et proprie clatrus est repagulum quod hostio opponitur. vel ipsum ostium. et precipue ortorum vinearum vel viridariorum.

Dic parmas / clipeos / ancile / vel egida / scutum.
Scutum Pelta rotundatur / clipei pars vmbo vocatur.

Parma. Clipeus. Ancile Egida ¶ Ista nomina sunt eiusdem significationis. Et sunt arma defensiua quibus ictus hostium repellitur. ¶ hec parma me. et dicitur quasi parua arma vel parma quasi par manui (anglice a bokeler) ¶ hic clipeus. pei de clepo pis (quod est furari) dicitur. quia furatur ictus percucientis ¶ hoc ancile lis. de ante dicitur. quia ante hominem debet esse. ¶ hec egida de. vel hec egis egidis de ago agis. et est Accusatiui casus. Accusatiuo hanc egidem vel egida. Et dicitur egis egidis. ab egle quod est capra. quia tegit pellibus caprinis. Et fuit egis scutum palladis. hec egida de. vel egis egidis. dicitur quia agitur ante pectus pugnantis ¶ hoc scutum ti. ab hec scuta te. quod

Pelta Umbo forma rotunda dicitur. vel ab excutio tis. quia ex se excusat ictus telorum. ¶ hec pelta te. de pello is. ¶ hic vmbo onis. de hic vmbilicus ci. dicitur. et est media pars scuti vel pelte (anglice a bose)

Dicas mausoleum / poliandrum / tumba / sepulcrum.
Sepulcrum Sarcofagus / bustum / tumulus vel pyramis / vrna
Dans monumenta necis / coniungitur his monumentum.

Mausoleum. Poliandrum ¶ Ista nomina sunt idem cum sepulcro. de sepelio lis. quia in eo sepeliuntur corpora mortuorum. Hoc mausoleum. lei. dicitur de mausolo inuentore illius. et tunc producit penultimam. Uel dicitur de manes nium. ibus. que sunt anime infernales. et tunc corripit penultimam. ¶ Hoc poliandrum dri. dicitur de polis quod est ciuitas cuiuslibet viri. et andros quod est vir. quia est vltima ciuitas cuiuslibet viri. Uel poliandrum dicitur vel interpretatur multitudo virorum. et sic dicitur cimiterium propter multitudinem virorum ibi sepultorum. ¶ Hec tumba be. de tumeo es. dicitur. et similiter tumulus li.

Tumba. Sarcofagus. Bustum Pyramis Urna. ¶ Hic sarcofagus gi. de sarcos. i. caro. et fagin comedere. quia ibi comeduntur carnes nostre a vermibus. ¶ hoc bustum ti. ab vro ris. dicitur. quia ibi solet corpus mortuorum comburi ¶ hic pyramis idis. a pyr quod est ignis. quia surgit in acutum sicut ignis ¶ hec vrna ne. est proprie vas

quod p condensis defunctorum cineribus adhiberi solet. (vnde poeta) Solo tegitur qui nō habet vrnam.i.sepulcrum. ¶ Hoc monumentum.ti i.sepulcrum.q: p transeuntium mentes moueat ad hoc debere transire. ɀ dr a moueo es.qz mouet mentē seu memoriā defuncti. Monumentū

Est callis/trames/est orbita/semita/limes
Viculus/ɀ vicus est publica strata/platea.
Est biuiū via duplex/est triuiū via triplex
Compita/ quadriuiū dic quattuor esse viarum.
A callet callis/sed ab orbe fit orbita trames
A transmitto venit/sed iter dat semita semis/ Semita.

¶ Ista nomina idem signt cum hoc noie semita te. ɀ dr a semis qd est dimidiū.et est semita duorum pedū.scz via stricta vt alter alterius in transitu transire nō possit.et dr semita quasi semis iter.i.dimidiū iter. Et est semita ppe hoim. Callis ferarum ɀ pecudum.a calcando vel a callendo.vel a callo.est eni callis ppe semita stricta ɀ tenuis a callo pedū pdurata. ¶ hic trames tis.a trāsmitto tis.parua via transuersa p agrum.q: trāsmittit ad aliā partē agri·vel a trāsuerto tis.q: p transuersum ducat vel a traho is.quia trahit a publica via ¶ hec orbita te.ab orbis dr. ɀ est ppe vestigiū carri.vel rote. Ab orbe i.circulo rote dicta.s.actus rote.quo pecus duci solet. ¶ hic limes itis.dr. de limus a.um. Et sunt ppe limites transuersa in agris itinera vel fines.qui diuidūt ɀ extermināt.vn limito.as.aui. are.i.terminare. ¶ hic vicolus li.dim.de vicus ci. a vice deriuatur q: vice ciuitatis habetur. ¶ hec strata te.a sterno is.straui.dicitur ¶ hec platea tee.a platon grece qd est latum latine.q:lata via est ¶ hoc biuiū uij.de bis ɀ via vbi due vie pcurrūt. Quadriuiū. vbi quattuor vie pcurrūt. Triuiū uij. vbi tres vie pcurrūt ɀ exponūt se vnde cōponūtur. ¶ hoc compitū ti.est collectio pluriū viarum.locus vbi plures vie se petunt ɀ cōueniūt. sicut biuiū triuiū ɀ quadriuiū. Et deriuātur de competo tis.vel pponitur de con. ɀ pital quod est via.vn hic ɀ hec compitalis.ɀ hoc le ¶ hec via vie de veho is.dr

Callis
Trames.
Orbita.
Limes.
Strata.
Platea
Biuium.
Triuium
Quadriuiū.

Sol tytan/phebus/titulus venit hincɀ ephebus Sol

¶ Ista nomina pueniunt in signtōne. hic sol solis. deriuat de solus a.um.q: solus luceat fulgore suo syderibus obscuratis. hic tytan is. Tytas

media pducta.i.sol. Unde titulus li. Et dictus est titan: a tytan. qd interpretatur illuminans ¶ Titulus diffinitur sic. Est brevis annotatio eorum que confusius in sequenti opere continentur. ¶ Hic ephebus bi. componitur de phebus bi. Et est Ephebus valde pulcer. et valde lucidus. scz iuvenis pulcer et impubes. Unde ephebiolus. li. diminutivum. Et possunt declinare mobiliter. ephebus a. um. et ephebiolus. a. um. Et dr phebus bi. de fos grece qd est lux latine

Ephebus.

Stolidus

Est fatuus stolidus/erroneus/insipiensqz.
Inscius et brutus/simplex/ideota stultus
Indoctus/simul insipidus coniungitur istis
Inconsultus/et elinguis/cum verba negantur
Incautus sit in his/imprudens/inique peritus.

¶ Ista nomina sunt idem. Fatuus tui. et dr de for faris. Et est Fatuus qui impericiam suam ostendit fando quicquid latet in animo. vel respondendo ad interrogata. Vel ideo dr a fando fatuus. quia nec ipse qd fatur. nec qd alij dicunt intelligit. ¶ Stolidus. de extollo lis. extuli. extollere. Stultus de extollo lis. ¶ Erronius. a. um. de erro as. Insipiens de in. et sapiens. Inscius. a. um. de in et scio scis. ¶ Brutus a. um. i. stolidus. insulsus stultus. immundus. de bruteo es. dicitur. ¶ Hic hec hoc simplex cis. componitur de sine. et hec plica ce. ¶ Hic et hec ydeota te. componitur de ydus quod est divisus a. um. et iota littera. i. illitteratus quasi divisus a litteris. s. indoctus. insipiens. ¶ Indoctus a. um. de in et doctus. quasi non doctus. ¶ Insipidus a. um. de in et sapiens. Inconsultus a. um. de in et consultus. a. um. ¶ Hic et hec elinguis. et hoc e. componitur de e prepositione et lingua quasi extra linguam positus. ¶ Incautus a. um. de in et cautus. a. um. ¶ Hic hec et hoc imprudens tis. quasi procul ante videns ea que futura sunt. Imperitus a. um. de in et peritus a. um.

Stultus.
Brutus
Ideota
Elinguis
Imprudens.

Scamnum

Scamnum/scabellum/subsellia/sella/scanellum.
Predictis pluteum/sedemqz/sedilia iungas.

¶ Ista nomina conveniunt in significatione cum hoc nomine hoc scamnum ni. Et dr de scando dis. ¶ hoc scabellum li. pro scanellum li dr. per mutationem n littere. in b. ¶ hoc subsellium lij. de sub et hec sedes dis. dr ¶ Hec sella le. de sedeo es. dicitur. ¶ Scanellum li. per unum n. diminutivum de scamnum. Et dicitur etiam scanulum li. et scanellum in eodem

Subsellium
Scanellum

sensu cum scanellum. a quo etiam deriuatur. ¶ Hoc pluteum tei. idem quod sedes. et dicitur de pluo is sola voce. ¶ Hec sedes dis. de sedeo es. ¶ Hoc sedile lis. de sedeo sedes.

Pluteum
Sedes.

Est seges: atqꝫ ceres: sunt fruges: et sata: messes
Cum seritur seges est: sata cum radicibus herēt
Fruges cū fruimur: sunt messes quādo metūtur
Deqꝫ creando ceres fertur: quia res creat oīs
Dicitur annona: quam postulat annuus vsus.
Semineū: sementium: sementis idem sunt
Semina iungantur ꝑdictis: a sero dicta
Et sementina res est a semine dicta.

Seges

¶ Ista nomīa cōueniūt in sigtōe. Hec seges tis. a sero is. vel a seco as. dr. ¶ hec ceres ris. media correpta gti. est ꝓprie dea frugū. Et dr a creo as. qa creat fruges. vel etiā alias res oēs. ¶ Fruges nō hꝫ nem casum singularē in vsu. ⁊ dr fruges a fruor ris. Segetes dnr cū serūtur a sero is. Messes cū metūtur ⁊ colligūtur a meto is. Fruges cū fruūtur a fruēdo. i. vescēdo. Hoc satū ti. de sero seui. re. satū tu. ⁊ sūt sata cū herēt radicibus post seminatōem. ¶ hec annona ne. de annus ni. dr eo ꝙ singulis annis renouet ¶ hoc semē nis de sero is dr. Vn̄ semieus a. um. ⁊ hoc semineū nei. i. semē vel cuiuslibet rei exordiū. vel lucrū de semie. ⁊ semētinus a. um. ⁊ hoc semētinū ni. i. semē. ⁊ hec semētis tis. i. semen frugū. vel tp̄s seminandi

Seges.
Ceres
Fruges
Annona
Semen

Discus: catinus: lanx: est scutella: parasis
Fit de lance bilanx: pasitis nota peraplis

Scutella

¶ Ista noīa sūt eiusdē sigtiōis cū isto nomīe hec scutella le. ⁊ dr de hoc scutū ti. Hic discus sci. dr de stus qđ est rotūdū. vn̄ hic disculus diminu. Et nota ꝙ discus est scutella et nō mēsa lꝫ ꝓ ea ponatur ꝑ metonomiā. ¶ hic catinus ni. i. discus. ⁊ dr a catō qđ est cōe. quia cōis oibus est. Hec parapsis sidis. de ꝑ ⁊ absida cōponit. Hec lanx cis de latus a. um. dr qa lata est. ⁊ ꝓprie lāx est discus trutine. et cōponitur cū bis. ⁊ dr bilāx cis. i. trutina q̄ hēt binas lances ¶ hic parasitus ti. cōponitur de parapsis ⁊ situs a. um. q̄si in papside. ⁊ ideo dr in vsu ꝙ parapsis est nota parasitis. i. leccatoribus et gulosis.

Discus
Catinus
Parapsis
Parasitus

Socius

Est consors: sociusq: comes: collega: sodalis:
Dat sors consortem: comitē via: mensa sodalē:
Missio collegam: socium labor efficit idem

Comes
Collega
Consors.

¶ Ista noīa cōuenīūt in vna sigtiōe cū hoc nomie socius. hnt tn̄ aliqualē drām. vt in eor expōe patebit. Hic socius cij. a socus ci. qd ē quoddā calciamētū. et sunt socij ꝓpter p̄culi et opis vel laboris societatem. q̄si in vno soco. i. caliga. i. in vno vestigio manētes et est ꝓprie socius ī periculo. Hic et hec comes tis. i. socius et ꝓprie comes in itinere. et dr̄ comeo as. Hic et hec collega ge. i. socius et ꝓprie in officio. et dr̄ de con. et lego as. i. simul mittere. Hic et hec sodalis. i. socius in mēsa. vel scutella. vel in sede. et dicitur a sedes vel a suadeo vel a sedeo. Hic et hec consors tis. de con et sors tis. et ꝓprie cōsors est socius in p̄mio. Et dicitur consors q̄si eiusdem sortis

Signifer

Signifer: antesignarius: rem signat eandem
His primicerius: vexillifer: associatur
Primus pila ferens: est primipilus in istis.

Antesignarius
Primicerius
Primipilus

Ista noīa idē signt. Hic signifer ri. ro. ē ille q̄ portat vexillum ī bello añ exercitū et dicitur de hoc signū ni. et fero fers. Hic antesignarius rij. est idē et dicit̄ de añ. et hoc signū ni. et fero fers. Hic primiceri⁹ rij. dr̄ de primus et cera grece qd est legio latine. q̄a p̄ire debet legionē. Hic vexillifer ri. de vexillū et fero fers. s. q̄ fert vexillū. Hic primipilus li. penul. ꝓducta dr̄ de primus a. um. et hoc pilū li. qd telū dr̄.

Splēdeo

Splēdet: et irradiat: lucet: nitet: atq coruscat:
Emicat: atq micat: rutilat: claretq relucet.

Niteo.
Corusco
Rutilo

¶ Ista v̄ba idem signt cum splendeo es. ui. ere. caret supinis. vn̄ hic splendor oris. et splendidus da. dum. Irradio as. aui. are. de in et radio as. Luceo ces. luxi. cere. caret supinis Et componitur. Reluceo ces. ¶ Niteo es. tui. tere. caret supinis. Et componitur. Reniteo es. Inniteo es. Unde hic nitor ris. et nitidus a. um. ¶ Corusco as. aui. are. i. splēdere. vnde hec chorusca tio onis. i. splendor fulgor. ¶ Emico as. aui are caret supinis. de e et mico as. cui dicitur rutilo as. aui. are. i. splendere. Et dicitur de rutilus a. um. et illud de rubeo es. Clareo. es. ui. ere. de clarus a. um.

Prolunies/sanies/caries/pus res eadem sunt/ **Sordes.**
Sordes/spurcicia/fex/ꝛ feculentia squalor
Cum macula tabes/assint contagia/labes
Sordem dic tecti scoriam dic esse metalli.
Dat tibi tabo/non plus per cetera quero.

¶ Ista nomīa idem signt. Hec proluuies ei .i. sanies vel sordes. dr de proluo is. ¶ Hec sanies ei .i. putredo que ex sanguine nascitur. Et differt a tabo. qꝛ fluere sanie viuoꝝ est. sꝫ fluere tabe mortuoꝝ ē. Item tabes est putredo que stat. sanies que fluit. ꝛ dr sanies a sanguis. uinis. ¶ Tabes dr a sto stas. q̄si stabes. ꝛ a tabes tabi ḡtiūs ꝛ tabo dtiūs ꝛ ablt̄iūs in eodeꝫ sensu cū tabes. ꝛ est neutꝝ dyptotū .i. habet variationē duoꝝ casuū. vel duaꝝ vocū casualiū. in gtō tabi. dtō ꝛ abltō tabo. Hec caries ei. de careo es dr. Et est caries ꝓprie lignoꝝ. putredo vero aliaꝝ reꝝ. ¶ Hoc pus indeclinabile. de puteo es. dr .i. putredo vel infirmitas que reddit hominē putridū. Itē habetur hoc pus puris puri .i. custodia. Vñ. Pus ꝓ putredo nō declinabile credo. Pus declinatur custodia q̄ñ notatur. Et tūc dr de purus a. um. ¶ Hec scoria e. suffocatio vesice. ita vt vrina denegetur vel ventris officiū. vnde hic Scorio onis. stultus. stolidus. fatuus. hec scorea ree. ab excoquo is. excoxi. dr .i. sordes ꝛ purgamētū metalloꝝ. qꝛ de ferro excoquitur. ¶ Hec sordes dis .i. putredo metalloꝝ. scoria. ꝛ aliaꝝ reꝝ. Vñ hec sordecula le. Et sordes immūdicia dom9 vel tecti. ¶ Hec spurcicia cie. de spurcus a. um. ḡtō spurci. addita cia. fit spurcicia. ¶ hic fex fecis. a fago gis. dr. ꝛ cōponitur fex cuꝫ lentos qd̄ est plenū. ꝛ dr feculentus a. um .i. plenus fece. Unde hec feculencia cie .i. plenitudo fecis. ¶ Hic squalor oris. de squaleo. es dicitur. ¶ Hec macula le. de maculo as. aui. ꝛ dicitur maculo las. de macies ei. Et est macula nota. vicium. turpitudo. macula. Et dr squama lorice. ꝛ filum rhetis. ¶ Hoc contagiū giĳ. de cōtingo gis. ¶ hec Labes labis. de labor eris. dr .i. putredo pnicies. ruina. miseria. Vñ hec labecula le. diminutiuū.

Proluuies
Tabes.
Caries.
Pus.
Scorea
Scorio
Sordes
Spurcicia.
Fex.
Squalor.
Contagium
Labes.

Glabrio/vel tinea capitis sunt hinc glabriosus. **Scabies/**
Glabria sed cuius caput occupat/est glabriosus/
Corporis ꝛ reliqui scabies est/hinc scabiosus/
Pustula corporibus totaliter heret/ꝛ vlcus.

Glabrio ¶ Hic ponit Autor sordes que contingunt hominē. τ dicit φ ista.
Hic glabrio onis. τ (put hic sumitur) est vermes in capite. τ dicit
a glaber bra. brum. τ est glaber nudus sine pilis. τ de glabrio dicit
glabriosus sa. sum. plenus glabrionibus. Item glabriosus dr̄ a hec
glabra bre. qđ est scabies ī capite. Sed nec glabrio nec glabria nec
Scabies. glabriosus. est in Papia aut Catholicon. ¶ Hec tinea nec. ppꝛie
Scabia est vermes vestimentoꝝ. τ dicit de tero is. ¶ hec scabies ei. τ hec
scabia bie. dicitur de scabo bis. bi. bere. Sed differunt hec nomina
Scabia est sicut lepra asperitas carnis cum pruritu τ squamatōne
Scabies est tenuis asperitas carnis cum pruritu τ etiam cū squa-
matione. vñ hec scabiecula le. τ scabiola le. diminutiua. τ scabiosus
Pustula. a. um. ¶ Hec pustula le. de pus qđ est putredo dicit. τ est pustula
insupficie carnis. vñ hec pustella le. diminutiuū. τ pustulentus a. ū
τ pustulosus. τ pustulens entis. i. vicerosus pustulis plenus τ tali
Ulcus infirmitate infirmatus. ¶ hoc vlcus eris. de oleo es. dicit. τ differt
Uulnus a vulnere. nam vulnus ad animi. vlcus ad corporis refert iniuriā.
Item vulnus corporis recēs plaga. vlcus vero inueteratū vulnus
Item vulnus qđ ferro vel fuste vel lapide. q̄si vi nascit. Ulcus qđ
p se nascitur in carne. ipsa putredo q̄ oleat. Uñ vlcerosus. a. um.

Serpens

Est serpēs / ydrus coluber / simul ydra / chelidrus /
Uipra / seps aspis simul τ nepa iungitur anguis
Atqꝫ dracena / draco fit scorpio de speciebus.

Ydrus. ¶ Ista nomina idem signt quo ad speciem. Hic serpens tis. (dicit
Coluber. a serpo pis) ¶ hic ydrus dri. hec ydra dre. τ illud de ydro qđ est aq̄
Chelidrus. nam serpens aquaticus est. ¶ hic coluber bri. de colo is. τ vmbra
bre. q̄si colens vmbrā. ¶ hic chelidrus dri. i. serpens q̄dā brachia-
tus vt scorpio. Et dicitur a chele quod est brachium. τ ydrus ydri.
Uipera ¶ hec vipera re. componitur de vi. τ pario ris. q2 vi pariat. ¶ hic
Seps indeclinabile (ſm Hug.) a sepio is. dicitur. quidam serpens
exiguus q̄ non solum corpus sed etiam ossa veneno ꝯsumit. ¶ hic
Nepa aspis dr̄ q̄si aspergens pus. i. venenū. vnde aspis q2 venenū immit
Anguis. tat τ aspergit. ¶ hec nepa pe. q̄dam serpens q̄ natos suos ꝯsumit.
excepto vno q̄ dorso suo incedit τ inhesit. τ post ipse q̄ seruatus est.
ꝯsumit parentem. Et dr̄ nepa q̄si necans partus. ¶ hic anguis is.
de ango gis. dr̄. ¶ hec dracena ne. vxor draconis. hic draco onis.
a greco dr̄ Greci enim draconem draconta vocant. Et dr̄ draco dū
Draco. est in templo. Anguis dum est in aqua. Serpens dum est in terra.
Scorpio. ¶ Scorpio onis. a scorte quod est dulce. τ poio is. qđ est fingo gis
ꝯponitur. hic scorpio onis. τ scorpius pij. in eodem sensu quoddam
animal venenosum est vel serpens. ¶ Cōstrue. Scorpio fit de spe
ciebus. i. de specie precedentiū serpentū.

¶ Immolo/sacrifico/facio/lito/mactito/ macto — sacrifico
Nomen carnificū/de mactando trahit ortum/
A lanio dictos/quos dicimus esse lanistas.

¶ Ista verba sunt eiusdem signationis cū hoc verbo sacrifico as. qd̄ cōponitur de sacrū ꝛ facio cis ¶ Immolo as. aui. cōponitur de in ꝛ hec mola le. ꝛ est mola (ꝓut hic accipitur) panis ex farina ꝛ aqua ꝛ sale. qua olim victime inter cornua ꝓfundebant. ¶ Lito as. aui. et differt a sacrificare. nā sacrificat qui sacrificiū facit. ¶ Facio cis. i. sacrificare. (Un̄ Virg. Cum facio vitulā ꝓ frugibus ipse venito.) Litat qui sacrificiū dat. ꝛ qd̄ sacrificio ꝑtinet vł petit vel impetrat ¶ Mactito as. aui. frequentatiuū de macto as. i. sacrificare. immolare. trucidare. interficere. Un̄ hoc macellū li. locus vbi mactantur pecora. ꝛ hic macellio onis ꝛ hic macellarius rij. qui pecora mactat ꝛ vendit carnes. ¶ Et forte Autor iste cū dixit. Nomē carnificū de mactando trahit ortū. intellexit de istis noībus macellio ꝛ macellarius. que hn̄t ortū suū a macto as. q: carnifex habꝫ ortū suū de caro carnis. ꝛ facio cis. ꝛ nō de macto. ¶ hec lanista te. ꝛ hic lanio onis ꝛ hic lanius nij. in eodem sensu. i. carnifex vel homicida macellio. ꝛ dicūtur a lanio as are. i. scindere. lacerare — Immolo. Lito. Facio. Macto. Macellio. Macellarius. Lanista

Calcius est solea/pero/sotularis/aluta.
Et quia munda luto/nomen sibi sumpsit aluta.

¶ Ista nomina idem signt̄ cū hoc. noīe hic Sotular aris. ꝛ est calciamentū pedis. ¶ Nota ꝺm Auicennā. ca. v. de ꝯseruandis extremitatibus a nocumēto frigoꝝ. dicentē. Nō oportet q sotularis aut calciamentū (quo pes tegit) sit strictus. ita vt in eo pes moueri nō possit. Et ita patet q rectius dr̄ hic sotularis i nīo casu ꝛ nō sotular ¶ hic calceus cei vel calcius cij. indifferenter ꝑ e vel i potest scribi sicut calceo a quo deriuat. de calix cis. vel a calcando. ¶ hec solea lee. a solum dr̄. q: solū pedis tegat. vel q: solo terre adhereat. ¶ hic pero onis. est calciamentū rusticoꝝ. ¶ hec aluta te. dr̄ ab alo lis. q: alit pedes. ꝛ est pellis tenuata (anglice cordovan) ꝛ ponit ꝓ calceo q: calcei inde sunt. scꝫ materia ꝓ materiato. Autor tn̄ vult q Aluta dicatur ideo. q: mūda ꝛ pura a luto ꝛ sordibus — Sotular. Notabile. Calceus. Solea. Pero. Aluta

¶ Pila vel hastile/iaculum/catapulta/sagitta — Telum
Missile/vel telum/necnon addatur arundo/
Spicula vel gesas/simul addas atqꝫ sarissas

Sagitta
Pilum
Hastile
Missile
Telum
Gesa
Notabile

¶ Ista nomina idem signt cum hoc nomine hec sagitta te qd dicit de sagio gis. vel sagax. qr sagaci iactu emittitur. Fertur enim pēnis ¶ Hoc pilum li. i. telum. dr de pello lis. Hoc hastile lis. de hasta te Hoc iaculū li. de iacio cis. i. eici iacere. ¶ Hec catapulta te. ē sagitta cum ferro bipenni (quam barbatam vocant) ¶ Hoc missile lis. de mitto tis. dr. qr est abilis ad mittendū. ¶ hec arūdo inis. ꝓprie est canna. ponitur tñ ꝓ sagitta que acuta est vt arundo ¶ Hoc telū li. a telon qd est longū dr. Hoc spiculū li. ꝛ hec spicula le. ꝓ eodem. de hec spica ce. dr. ¶ hec gesa se. est genus armoꝝ. ¶ hec Sarissa se. i. telum. ¶ Nota ꝙ pila dicuntur arma Romanoꝝ. Gesa gallicorum (anglice a iauelyn) Sarisse macedonū i. sagitte.

Terra

Ops/humus atqꝫ solū/rea terra/vel arida tellus

Ops.
Notabile
Solum
Arida
Tellus

¶ Ista nomina idem signt cum terra. Et dr terra a tero teris. quia teritur. ꝛ terimus illam pedibus nostris. ¶ hec ops opis. i. terra. ꝗ alio nomine dr rea ree. i. conscia. ¶ Nota differentiam inter ops. cops scobs ꝛ scrobs. Versus. Fex domuū scobs est. vndarum fossaqꝫ scrobs est. Facunda cops est. terre dea fertilis ops est. Et ponitur ops hic ꝓ dea terre. Et rea ree. i. humus mi. (qd de humeo es. dr.) ¶ hoc solum li. de sol solis. qr soli pateat. vnde hoc solum li. inferior pars pedis. qr eo terre vestigia imprimimus. ¶ hec arida aride. i. terra. Vñ Psalmista. Et aridam fundauerūt manus eius. ibi aridā i. siccam terrā. ¶ hec tellus telluris. ꝓprie est terra frugifera. vnde Catho. Telluris si forte velis cognoscere cultus. Et dicitur de colo colis colui colere. qr eius fructus colimus.

thalam⁹.

Lar thalamus camera/simul est penetrale re/
Addas conclaue/vel canopea/penates. /cessus
Rheticulum sericū notat nobis canopeum

Lar
Penetrale
Canopeum
Conclaue
Camera.

¶ Ista nomina idem signt cum hoc nomine hic thalamus mi. ꝛ dr de thalamos grece. qd est cubiculū latine. ¶ hic lar ris. de largior iris. vel de largus a. um. qr inde ꝓcedit largitas. ꝛ ꝓprie est domus Item lar laris. i. ignis. Vñ. Vidi larem in laribus. i. ignē in domib⁹ ¶ hec camera re. de camne qd est curuū dr. ¶ hoc penetrale lis. vel penetral lis. i. domus secreta. ꝛ dr de penetro as. vel ꝺ penitus ¶ hoc conclaue is. cōponitur de con. ꝛ hec clauis is. ¶ hoc canopeum pei. penultima correpta ꝺ canopus pi. dicitur. qd est ciuitas egypti. et ponitur canopeū ꝓ camera. Est tñ ꝓprie rheticulū ꝗdd dē serico subtilissimū quo repellūtur ꝛ musce circa lectos nobiliū. Vñ in Aurora. Rheticulum sericū. scriptura vocat canopeum

Templa/monasteria/delubraq3 fana vocamus Templū
Basilicam/simul/ecclesiam/iungimus illis

¶ Ista nomīa signt idē cum hoc nomīe hoc templū pli.plo.quod componitur de hoc tectū ti.et amplus a.um. vnde templum quasi tectum amplū. ¶ hoc monasterium rij.dr de monos quod est vnū. Monasteriū
⁊ sterion statio monachoꝝ. Hoc delubrū bri.de luo is.dr. Hoc pha Phanum
nū ni.dr de phanos quod est sonus. Uel dr a for faris ꝑ cōtrariū qa fanus non est locus fabulatōis sed deuote orōnis. ¶ Hec basilica Basilica
ce.ꝓprie domus regia est.s.palacium regis.vel impatoris.sed modo ꝑ translatōem dicitur basilica ecclesia.quasi palaciū regis. et dr basilica a basileus quod est rex. ¶ Hec ecclesia sie.interpretatur cōuocatio scilicet fidelium.quia omnes ad se vocat. Et dicitur de ec. Ecclesia
quod est ꝑpositio greca.tantum valens quantum con apud nos.et clisis quod est vocatio.quasi conuocatio.

Sunt canopea/tentoria/papiliones/ Tentoriū
A canopo castro canopeum nāq3 vocatur
Qđ conum supra portent:sic credo vocata

¶ Hic autor dicit ꝙ hec nomīa idē signt cū hoc noīe tētoriū rij. qđ dr de tēdo is.qa tēdit cū funibus.⁊ ē āglice a pauyloñ. ¶ hoc canopeū pei.supra exponit s3 nō in ista sigtōe i ꝗ rarissime repit.⁊ dicit autor ꝙ deriuatur a canopo qđ est castrū.i.ciuitas egypti.vel a conus ni.qa ad silitudinē coni a lato tēditur i acutū. ¶ hic papilio is. a pape dr ⁊ ē ꝓprie qdā auicula ꝗ i suo aduētu meret admiratōem vñ papiliones dñr tētoria ad similitudinē illius auis volātis. Canopeum
Papilio

Thuris thuribula/dic incensoria vasa Thus
Et quod idem signat:istis societur acerra

Ista noia cōueniūt i significatōe hoc thuribulū.⁊ dr de thus ris.i vas i quo thus adolet.⁊ dr a theos.vel de tundo dis.⁊ tūc nō aspiratur. ¶ hoc incensoriū rij.ab incēdo dis.incēsum su. ¶ hec acerra re.i.thuribulū. Et dr de acer ceris quadā arbore. Thus dicitur de theos quod est deus.quia in sacrificijs deorum adoletur Acerra

¶ Est turbo vētus/et flamē/flatus/et aura Uentus
Uentorum species: complectere versibus istis

Sunt subsolanus: vulturnus: et eurus: eoi
Circius: occasum: zephirusq̃: fauonius afflāt.
Sed veniūt aquilo: boreas: ac corus ab arcto
Atq̃ die medio notus afflat et affricus austro

Autor hic ponit nomīa q̄ cōueniūt in sig̃tione cū hoc nomie vētus
Deinde ponit diuersa nomīa vētoꝝ. Primo dicit. Turbo est vētus
Turbo Ventus ꝛ dr̄ turbo a tra. q̄a quotiēs talis vētus ꝯsurgit. tra in circuitu mit-
titur. Est eīn turbo vtigo vētoꝝ. Hic vētus ti. a venio is dr̄. hoc fla
men nis. a flo flas. ꝛ sr̄r flatus. hec aura re. ab aer ris. ꝛ est aura le
uis vētus. ¶ Deinde dicit autor. o lector cōplectere spēs vētoꝝ in
Subsolanus istis vsibus q̄ sequūtur. Subsolanus. vulturnus. ꝛ eurus sūt eoi. i.
Vulturnus vēti oriētales. Subsolanus dr̄ de sub ꝛ sol solis q̄a sub ortu solis sur
Eurus git ille ventus. s. directe in oriēte. ¶ Vulturnus est ventus collate
ralis sibi vsus austrū ¶ Eurus est collateralis sibi vsus aq̄lonem
q̄ alio noīe dr̄ euro aq̄lo vel triphonitus. Circius. zephirus et fa-
Circius uonius afflant occasum. s. solis. i. veniūt ab occidēte. Circius cij. de
circus ci dr̄. i. circulus. ꝓpter vētus q̄ diuerse ꝛ acriē circuitū faciē
zephirus do volat. ¶ hic zephirus ri. grece florēs dr̄. q̄a flores in germia in
eius flatu viuificētur. q̄ alio nomie dr̄ fauonius a fauco es. q̄a fauo
re flores ꝓdūtur. ꝛ terra germiatur. Sed aq̄lo boreas ac corus ve-
Aquilo niūt ab arto. i. a plaga boreali. Hic aq̄lo nis. ab aq̄ dr̄. ꝛ dr̄ aq̄lo q̄si
ligās aq̄s. q̄a vētus est serenus ꝛ aq̄s stringit scꝫ cōgelādo. Idē et
Notabile boreas dicitur. q̄a ab iperboreis oris flat ꝛ idē corus vocatur. Et no
ta q̄ corus ꝓ vēto ꝓducit primā. ꝛ caret aspiratiōe. In aliq̄bus si-
Constructio gnificatōibus corripit primā. et habet aspiratōem. vn̄ vsus. Cōso-
na turba corus quotiēs est aere chorus. ¶ Construc vltimū vsum
atq̃ nothus ꝛ affric⁹ afflāt ab austro. i. a plaga australi. medio die.
Hic nothus thi. dr̄ malus ꝛ sinister vētus. s. auster q̄ pluuiosus est.
ꝛ calore suo flores et pisces in mari adulterat. ꝛ corrumpit. Et nota
q̄ nothus ꝓ vento scribitur cum h. et corripit primam. Sed notus
a. um. de nosco scis. ꝓducit primam. vnde quidam. Flatur summa
nothus crebro mihi flamine notus. Hic affricus ci. est ventus flās
a meridie. vnde pap. Affricū dicimus ventū a meridie flantē.

Vinum Vina: merū: bachus: bronius: vel liber hiacus
Istis lieus coniungitur atq̃ lieus:
Atq̃ tenēs mentē temetū: faciet temulentū

Est idromellū: mulsum: nectar: ceruisia: syra
Pigmentū: mustū: mellicratū: falernum
Et sapa quod medici ponūt sub nomine vini

¶ Hic docet autor cōuenientiā in significatione cum hoc nomie vinū ni. Deinde ponit in gñali diuersa nomia potuū. Hoc vinū ni. de vitis vitis dr̄. qa de vite pcedit. ¶ Hoc merū ri a meris quod est diuisio dr̄. Et pprie merū est bonū vinū et clarū τ fece diuisum. ¶ hic bacchus chi. est deus vini. τ ponitur qñq3 p ipo vino vt ibi. Cū venere et baccho. τc. ¶ hic bronius nij. i. deus vini. vel ipm vinū. et dr̄ a bronim quod est appetere. qa dat appetitū comedēdi. ¶ hic liber bri. i. bacchus. τ dr̄ de libero as. qa liberat aim de curis. ¶ hic hiatus ti. i. bacchus. Et dr̄ de hio as. qa facit venas hiare. Lineus τ lieus. i. bacchus. τ dr̄ a lien quod est splen qa a splene risus pcedit. τ ebrij q̄si sempridēt. Vel dr̄ a ligo as. qa ligat liguā. τ impedit expedite loqui. ¶ hoc temetū ti. a teneo es. τ est pprie bonū vinū. qa teneat mētes. vñ temetū q̄si tenēs mentē dr̄. vñ temulētus a. um quod cōponitur de temetū τ lētos qd̓ est plenū. τ ē temulētus ebrius plenus vino. ¶ Post hec nomia ponit autor noia quorūdā potuū. τ sunt ista. idromellū li. i. aq̄ mellita. Et cōponitur ab idor qd̓ ē aq̄ τ mel lis. Hoc mulsū si. vel hec mulsa se. q̄dā potio q̄ ex aq̄ vel vino τ melle ↄficit. τ dr̄ de mulceo es. Itē mulsū si. id ē qd̓ medo. ē ei medo a melle dictū. i. potio mixta cū melle. ¶ hoc nectar ris. penultima gti correpta de necto is. dr̄. liquor. s. vinū pigmētatū dictū qa nectat linguas bibentiū ¶ hec ceruisia sie. de ceres ris dr̄. qa de de cerere. i. de frugib⁹ fit. ¶ hec sira p sincopā dr̄ de hec cicera re. τ est q̄dā potio q̄ fit ex succo frumēti. pomoꝝ. cerasoꝝ. vel pirorum vel hmōi fructuū. Et etiā omis potus cōfectus pōt dici sicera, τ est nomē hebrcū. vel dr̄ succus. ¶ hoc pigmētū ti a pila dr̄. i. taberna. qa in pila tūsum est. τ est pigmentū ↄfectio ex vino τ melle τ diuersis spēbus suauis et odorifera. ¶ hoc mustū sti. a mus qd̓ est terra dr̄. Mustū ti. vinū qa in se hēat terrā. τ vinū mixtū. ¶ hoc falernū ni. a falerno monte campanie dr̄ vbi optimū vinū crescit. ¶ hec sapa pe. a sapio pis. dr̄. i. acetum vel dulce acidum vinum.

Merum
Bacchus
Bronius
Temetū
Idiomelum
Mulsum
Nectar
Ceruisia
Sira
Pigmētum
Mustum
Sapa

Est indumentū: vestis: vestitus: amictus
Exuuias: spolia: cū pannis: addito texta
Quod legis est textus: depellit τ frigora textū
Panniculos inopis: velamina iūgimus illis.

Vestis

His vestimentũ societur et operimentum
Quod nisi longatũ: versu nequit esse locatũ

Ista nomĩa cõueniũt in significatõe cũ hoc nomĩe hec vestis tis. ti ꝛ dr̃ de vestio is. Hoc indumẽtũ ti. de induo is dr̃. Hic vestitus tus. tui. de vestio is. Hic amictus tus. tui. de amicio cis ciui. cire. i. tegere. Hec exuuie aꝝ de exuo is. ꝛ sunt exuuie ducũ et spolia p̄imoꝝ. ꝛ dr̃ hoc spoliũ lij. de spolio as. aui. are. Hic pãnus ni. a pan qđ ẽ totũ vel oĩe. q̃a pãnus in oĩ hoĩe appet. vñ hic pãniculus li. dimiñ. ꝛ sũt pãniculi pueroꝝ ¶ hoc velamẽ is. a velo as. i. tegere. Hoc vestimentũ ti. a vestio tis. tiui. tire ¶ hoc opimentũ ti. de opio. is. iui. ire. i. tegere. Et nota ꝙ opimentũ nõ põt stare in vsu. q̃a hẽt breuẽ syllabã iter duas lõgas. viꝫ. pe. ¶ hoc textũ ti. de texto is. i. vestis. Item hẽtur hic textus tus. tui. qđ ẽ grossior lr̃a in libro (ãglice a texte) ¶ Cõstrue. illũ vsum. Quod legis est textus. illud quod legis ĩ libro est textus. sed textũ. i. vestis est que depellit frigora. i. frigus.

Vinum significant/vinetum/vinea vitis
Vinetum ꝓpꝛie locus est vbi vinea crescit
Pampinus est folium/botrus flos/vinea totũ
Vuã multa simul dic singula grana racemos
Surculus aut ramus: est palmes: siue ꝓpago
Vinea siluestris sterilis labꝛusca vocatur

Ista noĩa cõueniũt in significatõe cũ vinea. Hoc vinetũ ti. a vinea dr̃. Hec vinea e. a vinio is. dr̃ ¶ hec vitis tis. a vicio cis ciui. ire. dr̃ i. ligare. q̃a vites ligãtur. ¶ Post hec ponit autor q̃dã noĩa pertinẽtia ad vites. ¶ hic pãpinus ni. i. foliũ vitis. dr̃ de palmes mitis. ¶ hec botrus tri. fẽi geñ. illud qđ est ĩ acino. sed poniẗ q̃nq꜡ ꝓ acino. q̃nq꜡ ꝓ vua. q̃nq꜡ ꝓ racemo. Et iueniẗ aliq̃ñ masculini gñis. Vt deutroñ. xxxij. Botrus amarissimus. ¶ Hic acinus est botrus vel g̃nellũ illud qđ est in g̃no vue. ꝛ dr̃ de hoc acetũ. ¶ hec vua ue. ab humeo es. q̃a itus ẽ huida vel huõꝛe plẽa ꝛ succo ꝛ piguedine ꝛ est vua ip̃m totũ cũ racemis acinis. ¶ hic racem⁹ mi. a ram⁹ dr̃. i. paruus ramũccul⁹ cũ vua. ꝛ ẽ ꝓ botri vel g̃nũ ¶ hic surcul⁹ li dimiñ. de surcus qđ ẽ a sursũ. Ramus mi a radix cis. dr̃. vñ ramuscul⁹ li. hic palmes tis. ẽ ram⁹ vitis ꝓpẗ fecũditatẽ a palma dict⁹. hec ꝓpago is. flagellũ vitis de ꝓpago as dr̃. ¶ hec labꝛusca ce. est vitis

Exuuie
Pãnus
Vinea
Pãpinus
Vua
Palmes
Labꝛusca

siluestris. a labrum dicitur. ideo quia labris. id est. extremitatibus. vel agrorum finibus vel marginibus nascatur

Aluus/ ⁊ alueolus est venter/ ventriculusq; Venter
Additur his vterus/ pregnātibus appropriatus
Uirginis est aluus/ ⁊ sic alendo vocata/
Ex vtero dicti germani sunt vterini.

¶ Ista nomina idem signt cum hoc nomine hic venter tris. Et dr venter a ventus di. qr ventū ꝯcipiat. Et differt ab aluo ⁊ vtero. Nā Aluus est illud receptaculū quod recipit cibū. ⁊ in quo sordes sunt ⁊ purgari solet. Uñ dr sic qr abluatur. i. purgetur. ex ipso enī sordes stercoꝝ defluūt. Uenter vero est qui acceptos cibos tegit ⁊ apparet extrinsecus. scz pars exterior in qua est pinguedo. ⁊ ꝯtenditur a pectore vsq; ad inguinem. ⁊ est venter. quia p totum corpus vite alimenta transmittat vel accipit ventū. ¶ Uterus ꝓprie est mulieris in quo concipit. Et dr vterus qr duplex sit ab vtraq; in duas se diuidit partes. vel qr interius impleatur fetu. Item a venter ventriculus li. diminutiuū. Hic vterus ri. ab vter vtra vtrū. vt supius dicitur. ⁊ est ꝓprie mulieꝝ scz locus conceptionis. Et ab vtero dicit vterinus a. um. Et sunt vterini qui ex eodem vtero ⁊ diuersis patribus sunt geniti. qr vterus tm̄ mulieris est. ¶ Hec aluus alui. ab aluo is. ⁊ est aluus que cibum recipit ⁊ purgari solet. Uñ alueolus li. diminutiuū. i. paruus aluus. Iste Autor vult q aluus dicatur ab alo alis. sed potius de abluo is. deriuatur

Differunt

Uenter
Uterus
Aluus

¶ Liber synonymoꝝ Magistri Johannis de Garlandia/ vna cū expositiōe magistri galfridi anglici/ vigiliq; diligentia orthographie stilo correctus ⁊ exaratus, cum notabilibus in marginibus insertis/ in regia quoq; Ciuitate Londoñ. impressus per Richardū Pynson/ feliciter finit. Anno incarnati verbi. M. CCCC. Lxxxxvi.

Richard Pynson

Multoꝝ vocabuloꝛũ equiuocoꝛũ interpꝛetatio/
Magiſtri Johãnis de Garlandia grammatico⁊
⁊ latini cupido ꝑmaxime neceſſaria/ Incipit.